

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI

**Cu titlu de manuscris
CZU: 336.14/.15:352(478)(043)**

CERNIT RODICA

**GESTIONAREA RESURSELOR
FINANCIARE ALE STATULUI PRIN SISTEMUL
TREZORERIAL**

Specialitatea: 522.01 – FINANȚE

Teză de doctor în științe economice

Conducător științific:

**COBZARI Ludmila,
doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar**

Autor:

CERNIT Rodica

CHIȘINĂU, 2017

© Cernit Rodica, 2017

CUPRINS

ADNOTARE	5
ANNOTATION	6
АННОТАЦИЯ	7
LISTA ABREVIERILOR	8
INTRODUCERE	10
1. FUNDAMENTELE TEORETICE PRIVIND ROLUL SISTEMULUI TREZORERIAL ÎN GESTIUNEA RESURSELOR FINANCIARE ALE STATULUI	17
1.1. Aspecte conceptuale privind rolul sistemului trezorerial în gestiunea resurselor financiare ale statului	17
1.2. Abordări teoretice privind managementul și performanța gestiunii fluxurilor financiare publice prin sistemele trezoreriale	30
1.3. Practici internaționale privind organizarea activității de trezorerie	40
1.4. Concluzii la capitolul 1	53
2. GESTIONAREA RESURSELOR FINANCIARE PUBLICE PRIN SISTEMUL TREZORERIAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA	56
2.1. Organizarea funcționării sistemului trezorerial în Republica Moldova în vederea gestionării resurselor financiare publice	56
2.2. Analiza dinamicii fluxurilor finanțelor publice prin sistemul trezorerial în vederea optimizării cheltuielilor publice în Republica Moldova	62
2.3. Evidența surselor interne și externe de finanțare prin sistemul trezorerial - factor important al asigurării sustenabilității finanțelor publice	70
2.4. Gestiunea datoriei de stat în vederea fortificării sistemului de gestionare a finanțelor publice	77
2.5. Concluzii la capitolul 2	91
3. DEZVOLTAREA SISTEMULUI TREZORERIAL DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN VEDEREA GESTIONĂRII EFICIENTE A RESURSELOR FINANCIARE ALE STATULUI	93
3.1. Gestiunea deficitului bugetar în vederea utilizării eficiente a resurselor financiare publice în Republica Moldova	93
3.2. Optimizarea fluxurilor financiare din perspectiva managementului lichidității sistemului trezorerial	104
3.3. Concluzii la capitolul 3	116
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	119
BIBLIOGRAFIE	122
ANEXE	134
Anexa 1. Experiența internațională privind implementarea Conturilor Unice Trezoreriale	135
Anexa 2. Etapele de dezvoltare și implementare a sistemului trezorerial în Republica Moldova	140
Anexa 3. Principalele atribuții ale Trezoreriei de Stat	141

Anexa 4. Media anuală a încasărilor, cheltuielilor și deficitului Bugetului Public Național executat, 2005-2015	144
Anexa 5. Analiza încasărilor, cheltuielilor, deficitului Bugetului Public Național în perioada 2005-2015	145
Anexa 6. Abaterea relativă a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și a deficitului Bugetului Public Național executat, 2005-2015	151
Anexa 7. Abaterea absolută a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și a deficitului Bugetului Public Național executat, 2005-2015	152
Anexa 8. Dinamica încasărilor, cheltuielilor și deficitului Bugetului Public Național în perioada 2005-2015	153
Anexa 9. Dinamica necesarului minim de finanțare a deficitului Bugetului Public Național în perioada 2005-2015	156
Anexa 10. Analiza surselor interne și externe de finanțare ale Bugetului Public Național în perioada 2005-2015	158
Anexa 11. Analiza în dinamică a surselor interne și externe de finanțare a Bugetului Public Național în perioada 2005-2015	164
Anexa 12. Evoluția structurală și în dinamică a datoriei de stat interne și externe în perioada 2005-2015	172
Anexa 13. Evoluția structurii datoriei de stat interne cu rată fixă și cu rată flotantă în perioada 2009-august 2015	178
Anexa 14. Fluxul datoriei de stat interne în perioada 2013-august 2015	180
Anexa 15. Dinamica ratei anuale a dobânzii la valorile mobiliare de stat în perioada 2010-2015	181
Anexa 16. Ratele medii ponderate ale dobânzii la valorile mobiliare de stat comercializate pe piața primară în perioada 2005-2015	183
Anexa 17. Structura valorilor mobiliare de stat comercializate pe piața primară în perioada 2011-iulie 2015	186
Anexa 18. Evoluția veniturilor, cheltuielilor, deficitului bugetar în perioada 2000-2015	187
Anexa 19. Evoluția deficitului BPN executat, în perioada 2000-2015	188
Anexa 20. Evoluția lichidității Bugetului Public Național în perioada 2000-2015	189
Anexa 21. Principalele domenii de activitate ale autorităților publice locale de nivelul întâi	190
Anexa 22. Volumul și repartizarea transferurilor de la bugetul de stat către Bugetul unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2015	192
Anexa 23. Acte de implementare a rezultatelor cercetării	193
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	196
CURRICULUM VITAE	197

ADNOTARE

Cernit Rodica: „Gestionarea resurselor financiare ale statului prin sistemul trezorerial”, teză de doctor în științe economice, Specialitatea: 522.01. Finanțe, Chișinău, 2017

Structura tezei: adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia, 29 figuri, 59 de tabele, și 23 de anexe. Cercetările efectuate sunt reflectate în 15 publicații științifice.

Cuvinte-cheie: sistem trezorerial, cont unic trezorerial, buget de stat, bugete locale, managementul finanțelor publice, descentralizare fiscală, autonomie financiară, sistem de relații interbugetare, surse de finanțare, transferuri, lichiditate a sistemului trezorerial.

Domeniul de studiu: finanțe, gestionarea resurselor financiare ale statului prin intermediul sistemului trezorerial.

Scopul și obiectivele cercetării constau în elaborarea măsurilor de monitorizare și determinare a gradului de lichiditate a resurselor bugetare, precum și limitele acestuia pentru a fi monitorizată și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar, cât și redistribuirea resurselor financiare prin sistemul trezorerial în Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată constă în dezvoltarea conceptelor sistemului trezorerial în cadrul realizării politicii bugetar-fiscale a statului la nivelul autorităților administrativ-teritoriale, inclusiv elaborarea recomandărilor de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova prin determinarea gradului de lichiditate a resurselor bugetare precum și a limitelor acestuia pentru a fi monitorizată și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar.

Noutatea și originalitatea științifică. Elementele de noutate științifică constau în dezvoltarea conceptelor privind trezoreria și sistemul trezorerial; adaptarea și dezvoltarea modelului de sistem integrat de gestiune a finanțelor publice în vederea consolidării sistemului de gestionare a finanțelor publice, precum și sporirea securității informaționale; adaptarea modelului implicării politicii bugetar-fiscale în realizarea dezvoltării economice și bunăstării sociale; dezvoltarea și adaptarea circuitului de elaborare a bugetului conform Modelului de Referință al Băncii Mondiale; elaborarea recomandărilor de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova în vederea optimizării fluxurilor financiare prin determinarea indicatorilor de lichiditate; elaborarea recomandărilor privind perfecționarea mecanismelor implicate în schimbul de date între subsistemele legate în cadrul ciclului de gestionare a cheltuielilor între buget, trezorerie și sistemul de raportare în vederea gestionării eficiente a resurselor financiare publice prin sistemului trezorerial.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei este determinată de actualitatea sarcinilor trasate pentru investigarea problemelor abordate. Semnificația teoretică se manifestă prin sintetizarea noțiunilor privind sistemul trezorerial, importanța sistemului trezorerial ca sistem unitar și integrat ce asigură gestionarea fondurilor publice. Concluziile teoretice și recomandările din lucrare pot fi utilizate în procesul de argumentare științifică a rolului activității trezoreriei în sistemul de reglementare de stat a economiei, de elaborare a concepției de dezvoltare a sistemului trezorerial de control financiar de stat în condițiile actuale, cât și pentru trasarea direcțiilor de bază privind perfecționarea structurii sale organizațional-funcționale.

Valoarea aplicativă a tezei constă în implementarea măsurilor de determinare a gradului de lichiditate a resurselor bugetare precum și a limitelor acestuia pentru a fi monitorizată și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar.

Implementarea rezultatelor științifice. Cele mai importante rezultate ale cercetării efectuate vor fi utile pentru buna gestionare a fondurilor de resurse bănești prin sistemul trezorerial în Republica Moldova.

ANNOTATION

Cernit Rodica: "The management of the state's financial resources through the treasury system", PhD thesis in economics, Specialty: 522.01. Finance, Chisinau, 2017

The thesis structure: annotation, introduction, 3 chapters, conclusions and recommendations, bibliography, 29 figures, 59 tables and 23 annexes. The researches are reflected in 15 scientific publications.

Key-words: treasury system, the treasury single account, the state budget and local budgets, local public finance management, fiscal decentralization, financial autonomy, inter-relations system, sources of funding, transfers, treasury system liquidity.

Field of study: finance, state financial resources management through the treasury system.

The thesis aim and objectives consist in the development of monitoring measures and determining the degree of liquidity of budgetary resources and its limits to be monitored and ensured a sufficient capital at the level of the budgetary system, as well as redistribution of financial resources through the treasury system and the analysis of the system in the Republic of Moldova.

Important scientific issue solved. There are insufficiently researched and highlighted the concepts of the treasury system in achieving the budgetary-fiscal policy of the state at the level of administrative-territorial units, including **the insufficiency** of the measures for determining the degree of liquidity of budgetary resources as well as its limits, in order to be traced and insured the capital sufficiency at the level of the budgetary system.

Scientific novelty and originality. Scientific research has enabled the development of the financial development monitoring algorithm and the development of the measures to determine the degree of liquidity of budgetary resources and its limits in order to be traced and insured the capital sufficiency at the level of the budgetary system.

The scientific novelty elements consist of identifying the factors that determine the possibilities and future directions of increasing the treasury role in the system of state administration of the national economy as an institution of the state administration of the national economy, which fulfills the functions of monitoring and state financial control. On the basis of the comparative analysis of the treasury activity in foreign countries, there have been drawn the conclusions regarding the basic directions and evolution rules its establishment process and functions, starting with the minimum specter of powers under the inefficient use of public funds in countries with transition economy in transition and in countries with developed market economy.

The theoretical significance and applicative value of the thesis is determined by the actuality of the assigned tasks and by the investigating level reached on the issues raised. Theoretical signification is manifested through the synthesizing of the notions regarding the treasury system, the importance of the treasury system like unified and integrated system that engenders the management of public funds. Theoretical conclusions and recommendations of the paper can be used in the scientific argumentation of the role of treasury activity in the system of state regulation of the economy, in establishing the concept of development of the treasury system of state financial control under current conditions, and also for mapping the basic directions regarding the improvement of its organizational and functional structure.

The applicative value of the thesis is to implement the measures to determine the degree of liquidity of budgetary resources and its limits in order to be traced and insured the capital sufficiency in budgetary system.

Implementation of scientific results. The most important results of the research will be useful in order to ensure the proper management of the financial resources through the treasury system in the Republic of Moldova.

АННОТАЦИЯ

к докторской диссертации «Управление финансовыми ресурсами государства посредством системы казначейства», Чернит Родика,
Специальность: 522.01. Финансы, Кишинэу, 2017

Структура диссертации: аннотация, введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография, 29 фигур, 59 таблиц и 23 приложений. Результаты исследования отражены в 15 научных публикациях.

Ключевые слова: система казначейства, единый казначейский счет, государственный бюджет и местные бюджеты, управление местными государственными финансами, налоговая децентрализация, системы финансовой автономии межбюджетных отношений, источники финансирования, трансферты, ликвидность системы казначейства.

Область исследования: финансы, управление государственными финансами через систему казначейства.

Цель и задачи исследования состоят в разработке мониторинга и определения степени ликвидности бюджетных ресурсов, их ограничения для обеспечения достаточного капитала в бюджетной системе, а также перераспределение финансовых ресурсов через систему казначейства в Республике Молдова.

Новизна и оригинальность научного исследования. Научные исследования позволили разработать алгоритм мониторинга финансового развития и принять меры по определению степени ликвидности бюджетных ресурсов и их границ, чтобы проследить и обеспечить достаточность капитала на уровне бюджетной системы. Научная новизна состоит в выявлении факторов, определяющих возможности и перспективные направления повышения роли казначейства в административной системе государства национальной экономики как института государственного управления национальной экономики, которая выполняет функции мониторинга и государственного финансового контроля. На основе сравнительного анализа деятельности казначейства в зарубежных странах были сделаны выводы об основных направлениях и закономерностях его развития и функций, начиная с минимального спектра полномочий по неэффективному использованию государственных средств в странах с переходной экономикой и в странах с развитой рыночной экономикой.

Решенная научная проблема Проблема исследования слабо изучена и выделена концепция системы казначейства в области реализации бюджетно-налоговой политики государства на уровне административно-территориальных органов, в том числе недостаточные меры для определения степени ликвидности бюджетных средств, их ограничения для обеспечения достаточного капитала в бюджетной системе.

Теоретическая и практическая значимость исследования определяется актуальностью поставленных задач на этапе исследования рассматриваемых вопросов. Теоретические концепции проявляются в синтезе понятия о казначейской системе, важности казначейской системы, которая обеспечивает единое и интегрированное управление государственными средствами. Теоретические выводы и рекомендации работы могут быть использованы в научной аргументации роли деятельности казначейства в системе государственного регулирования экономики, развития концепции казначейской системы государственного финансового контроля в современных условиях, а также для совершенствования её организационной и функциональной структуры.

Ценность диссертационного исследования заключается в реализации мер по определению степени ликвидности бюджетных ресурсов и их границ, чтобы проследить и обеспечить достаточность капитала на уровне бюджетной системы.

Внедрение научных результатов. Наиболее важные результаты исследования будут полезны в эффективном управлении фондами денежных средств через систему казначейства в Республике Молдова.

LISTA ABREVIERILOR

AFT	Agence France Trésor
APC	Administrație publică centrală
APL	Administrație publică locală
BC	Banca Centrală
BASS	Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNU	Banca Națională a Ucrainei
BPN	Bugetul Public Național
BS	Bugetul de Stat
BT	Bonuri de tezaur
BUAT	Bugetul Unităților Administrativ-Teritoriale
CBTM	Cadrul Bugetar pe Termen Mediu
CCTM	Cadrul de Cheltuieli pe Termen Mediu
CGD	Contul Gestiunii Datoriilor
CUT	Contul Unic Trezorerial
DB	Directoratul Bugetar
DSE	Datorie de stat externă
DSI	Datorie de stat internă
DST	Drepturi speciale de tragere
FAOAM	Fondul asigurărilor obligatorii de asistență medicală
FMI	Fondul Monetar Internațional
FNC	Fondul Național de Credite
FRB	Banca Federală de Rezervă
FRBNY	Federal Reserve Bank din New York
IFMIS	Integrated Financial Management Information System
KPMG	Klynveld Peat Main Goerdeler, Companie de Audit
MF	Ministerul Finanțelor
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OP	Ordin de plată
OS	Obligațiuni de stat
RBA	Reserve Bank of Australia

Re	Rata efectivă a dobânzii
Rn	Rata nominală a dobânzii
SUA	Statele Unite ale Americii
UAT	Unitate Administrativ Teritorială
VMS	Valori mobiliare de stat

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei de cercetare. În vederea asigurării dezvoltării și creșterii economiei în scopul aplicării politicii bugetare a statului, gestionării eficiente a veniturilor și cheltuielilor în procesul de executare a bugetelor de toate nivelele, sporirii operativității în finanțarea programelor de stat, intensificării controlului asupra intrărilor, utilizării resurselor bugetare în scopuri bine determinate, în Republica Moldova este garantată de Trezoreria de Stat. Activitatea trezoreriei este supusă unui proces de ajustare, în funcție de imperativele timpului, politica economică a statului, standardele internaționale etc. Rolul activității trezoreriale este foarte vast, deoarece până la momentul actual, posibilitățile executării bugetului public național nu sunt utilizate pe deplin, nefiind dezvoltate în întregime funcțiile macroeconomice ale trezoreriei.

Trezoreria acordă asistență Guvernului Republicii Moldova în gestionarea optimală a resurselor financiare de stat și în controlul utilizării, în scopuri bine determinate, a resurselor bugetare.

Prin Legea nr.181 din 25 iulie 2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale și Legea nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare sistemul bugetar a fost reorganizat atât în ceea ce privește eliminarea centralizării excesive a administrării printr-un singur buget, cât și în ceea ce privește executarea propriu-zisă a bugetului. Astfel, responsabilitatea executării bugetului public național ține de competența Guvernului Republicii Moldova, responsabilitatea executării bugetului de stat revine Ministerului Finanțelor, ca organ de specialitate, responsabilitatea executării bugetului asigurărilor sociale de stat aparține Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, executarea Fondurilor de Asigurare Obligatorie de Asistență Medicală revine Ministerului Sănătății, iar executarea bugetelor locale revine organelor de specialitate ale administrației publice locale.

Toate operațiunile privind executarea bugetului sunt efectuate pe un cont unic trezorerial, deschis în cadrul Băncii Naționale a Moldovei (BNM), în care sunt consolidate toate resursele financiare de stat, fiind reflectate integral operațiunile pe venituri și cheltuieli.

În scopul luării deciziilor, orientate spre dezvoltarea și buna funcționare a economiei naționale, Guvernul are nevoie de o informație operativă și veridică privind starea resurselor financiare și materiale ale statului. Un element de bază în gestionarea resurselor financiare ale statului pe conturile trezoreriei îl constituie evidența mijloacelor obținute din activitatea

antreprenorială sau din alte tipuri de activități care contribuie la acumularea acestora. În acest scop a fost creat un sistem trezorerial.

Instituirea contului unic trezorerial pe întreg teritoriul Republicii Moldova permite de a trece la un sistem calitativ nou de planificare și prognozare financiară.

Trezoreria își prognozează activitatea luând în considerație proporțiile și tendințele macroeconomice de bază, care se formează în economie. Totodată, sistemul trezorerial de executare a bugetului are o influență semnificativă asupra indicatorilor macroeconomici de bază și asupra dinamicii acestora.

Astfel, actualitatea și necesitatea studierii științifice profunde a rolului executării bugetului public național prin sistemul trezorerial, în Republica Moldova, sunt generate de trăsăturile specifice ale economiei naționale, precum și de experiența pozitivă a existenței organelor de trezorerie în alte țări.

Actualitatea acestui studiu este impusă și de faptul că crearea sistemului trezorerial în Republica Moldova a coincis cu reformarea radicală a sistemului public de administrare și cu restructurarea profundă a sistemului economic în ansamblu.

În ultimul deceniu, s-a acumulat o experiență vastă care permite formularea unor totaluri, trasarea unor direcții mai eficiente ale activității trezoreriale.

În acest context, actualitatea temei cercetate în cadrul prezentei teze derivă din faptul că, Republica Moldova se dezvoltă într-un mediu plin de provocări economice, iar modul în care este configurată și implementată funcția de trezorerie este pasibil unor ameliorări și dezvoltări care ar moderniza și ar îmbunătăți semnificativ procesele aferente gestiunii finanțelor publice.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Analiza literaturii economice de specialitate a demonstrat că cercetătorii în domeniu nu prezintă o părere unică despre necesitatea executării trezoreriale a bugetului de stat. Diversitatea punctelor de vedere privind rolul sistemului trezorerial în cadrul structurilor guvernării de stat reflectă multilateralitatea acestei noțiuni.

Printre cercetătorii, care au examinat activitatea trezorerială în legătură reciprocă cu aspectele controlului financiar de stat și ale realizării relațiilor interbugetare, menționăm: Baurciulu A., Botnari N., Casian A., Ciubotaru M., Cobzari L., Fuior E., Hîncu R., Iliadi G., Manole T., Petroia A., Rotaru L., Scutari (Anghel) S., Secieru A., Stratulat O., Ulian G., Valentei S., Zadornov M., Mamakov B., Nesterenco T., Panskov V., Pocinok A., Hashim A., Allan B., Pessoa M., Williams M., Romanovski V., Hursevici S., Anghelache G. și Medrega C.

Numeroase cercetări în domeniul gestionării resurselor financiare publice au fost elaborate în cadrul Institutului Național de Cercetări Economice, Centrului Analitic Independent „Expert-

Grup”, care au contribuit la evaluarea situației în domeniul managementului finanțelor publice. La baza studiului, deasemenea, sunt datele Băncii Mondiale, Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Ca urmare a analizei situației în domeniul de cercetare autorul a constatat că, deși importanța sistemului trezorerial în gestionarea resurselor financiare ale statului în Republica Moldova este una majoră, a fost evaluată și analizată doar asigurarea echilibrului valoric prin trezoreria publică.

Prin urmare, Sistemul Trezorerial al Republicii Moldova este obiectul mai multor studii și cercetări, proiecte și inițiative care vizează modernizarea și adaptarea acestuia la realitățile economice locale și internaționale, dar și la necesitățile locale de a asigura un mediu transparent și oportun pentru gestiunea fluxurilor de finanțe publice.

Scopul cercetării constă în identificarea posibilităților de optimizare a resurselor financiare ale statului prin sistemul trezorerial în vederea îmbunătățirii managementului finanțelor publice (managementul bugetar și managementul performanței) prin creșterea calității și transparenței operațiunilor aferente procesului.

În vederea cercetării scopului propus au fost stabilite următoarele **obiective de cercetare**:

- analiza și sintetiza abordărilor teoretice privind sistemul trezorerial;
- studierea și generalizarea experienței și practicii internaționale privind funcționarea sistemelor de trezorerie;
- argumentarea importanței evidenței surselor interne și externe de finanțare prin sistemul trezorerial;
- studierea și analiza gestiunii datoriei de stat în condițiile actuale;
- identificarea rolului sistemului trezorerial în Republica Moldova în vederea gestionării eficiente a resurselor financiare;
- cercetarea importanței și necesității mecanismelor de gestionare a resurselor financiare publice prin sistemul trezorerial în Republicii Moldova;
- identificarea posibilităților de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova în vederea optimizării fluxurilor financiare prin determinarea indicatorilor de lichiditate;
- identificarea practicilor care ar putea fi implementate în Republica Moldova privind creșterea performanțelor sistemului trezorerial și consolidarea rolului acestuia în gestiunea finanțelor publice.

Obiectul cercetării îl reprezintă sistemul trezorerial, care este un concept complex, prin urmare subiectele conexe cercetate au fost axate atât pe aspectele aferente evoluției, dezvoltării și tipologiei sistemelor trezoreriale, precum și pe elemente concrete: fluxuri financiare,

configurarea centralizată, descentralizată și mixtă, gestiunea bugetelor locale, gestiunea deficitului bugetar etc.

Metodologia cercetării științifice este bazată pe utilizarea următoarelor metode de cercetare științifică: metoda dialectică, metoda de analiză, metoda comparativă, inducția și deducția, abstracția științifică etc. Metodele aplicate au permis o analiză mai profundă a gestionării resurselor financiare ale statului prin sistemul trezorerial în domeniul cercetat. Pentru analiza datelor statistice au fost utilizate tehnici statistice, grafice și tabelare, analiza statistică, gruparea statistică, comparațiile etc.

Suportul informațional al cercetării îl constituie rapoartele Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Economiei al Republicii Moldova, datele statistice privind dinamica dezvoltării economice și circulației mijloacelor financiare în Republicii Moldova, materialele lucrărilor monografice și ale publicațiilor curente, materialele verificărilor și rezultatele controlului Trezoreriei de Stat.

În vederea efectuării studiului au fost cercetate și materialele centrelor de excelență internaționale, cum ar fi: Centre for Finance and Development, Institute Geneva; Centre for International Finance and Regulation, Australia; International Research Centre on Cooperative Finance, IRCCF, Canada; International Centre for Finance, Germania și altele.

Noutatea și originalitatea științifică constau în următoarele elemente:

- dezvoltarea conceptelor privind trezoreria și sistemul trezorerial;
- adaptarea și dezvoltarea modelului de Sistem Integrat de gestiune a finanțelor publice în vederea consolidării sistemului de gestionare a finanțelor publice, precum și sporirea securității informaționale;
- adaptarea și dezvoltarea modelului implicării politicii bugetar-fiscale în realizarea dezvoltării economice și bunăstării sociale;
- adaptarea și dezvoltarea circuitului de elaborare a bugetului conform Modelului de Referință al Băncii Mondiale;
- elaborarea recomandărilor de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova în vederea optimizării fluxurilor financiare prin determinarea indicatorilor de lichiditate;
- elaborarea recomandărilor privind structura mecanismelor implicate în schimbul de date între subsistemele ciclului de gestionare a cheltuielilor între buget, trezorerie și sistemul de raportare în vederea gestionării eficiente a sistemului trezorerial;
- elaborarea unui Mecanism al funcționării Sistemului Informațional Integrat al finanțelor publice în vederea creșterii performanței gestionării resurselor financiare ale statului.

Semnificația teoretică se manifestă prin sintetizarea noțiunilor privind sistemul trezorerial, importanța sistemului trezorerial ca sistem ce asigură gestionarea fondurilor publice. Concluziile teoretice și recomandările care se conțin în lucrare pot fi utilizate în procesul de argumentare științifică a rolului trezoreriei în sistemul de reglementare de către stat a economiei, în procesul de elaborare a concepției de dezvoltare a sistemului trezorerial în condițiile actuale, cât și pentru trasarea direcțiilor de bază privind perfecționarea structurii sale organizațional-funcționale.

Valoarea aplicativă a tezei rezidă în analiza sistemului trezorerial din Republica Moldova și argumentarea rolului acestuia în vederea optimizării fluxurilor financiare; elaborarea și argumentarea propunerilor privind necesitatea utilizării și aplicării strategiei de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova; dezvoltarea mecanismelor de gestionare a resurselor financiare publice prin sistemul trezorerial al Republicii Moldova; aprecierea necesității gestiunii eficiente a datoriei de stat în condiții de criză economică. Rezultatele pot fi utilizate în scopuri de cercetare și didactice, inclusiv în cadrul cursurilor universitare Finanțe, Finanțe Publice, Asigurări Sociale, Protecție Socială.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul de cercetare constă în dezvoltarea conceptelor sistemului trezorerial în cadrul realizării politicii bugetar-fiscale a statului la nivelul autorităților administrativ-teritoriale, inclusiv elaborarea recomandărilor de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova prin determinarea gradului de lichiditate a resurselor bugetare, precum și a limitelor acestuia pentru a fi urmărită și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar și elaborarea unui Mecanism al funcționării Sistemului Informațional Integrat a finanțelor publice în vederea îmbunătățirii performanței gestionării resurselor financiare ale statului.

Direcțiile de soluționare a problemei cercetate. În vederea atingerii obiectivelor propuse, a fost analizat procesul de gestionare a resursele financiare publice prin sistemul trezorerial, pe plan național și internațional, fiind propuse acțiuni privind asigurarea sustenabilității finanțelor publice, elaborarea recomandărilor privind sporirea performanței gestionării resurselor financiare ale statului.

Aprobarea rezultatelor științifice. Abordările teoretice, elaborările metodologice, concluziile și principalele recomandări indicate în teză au fost expuse în lucrările științifice prezentate în reviste naționale de diferite categorii, precum și în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale: Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, Academia de Studii Economice a Moldovei (edițiile 2005, 2009, 2010, 2015), Conferința științifică internațională Universitatea de Stat a Moldovei 2009, ASEM 2010, 2012, Conferința științifico-practică

internațională din Cahul, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, 2014, 2015, Comparison of organisation and operation of the trezorierial system of Romania and the Republic of Moldova, Scientific symposium of young researchers 2015, Academia de Studii Economice a Moldovei. Rezultatele cercetării au fost publicate în materialele conferințelor și simpoziunilor internaționale și a celor naționale cu participare internațională, reviste de profil recenzate.

Conținutul tezei de doctorat a fost discutat și aprobat în ședințele catedrei Finanțe și Asigurări din 12.05.16 și a Seminarului Științific de Profil din 28.06.16 din cadrul ASEM.

Publicații. Ideile fundamentale și rezultatele tezei au fost expuse în 15 lucrări științifice, cu un volum total de 3,61 c.a.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării din cadrul tezei de doctor au fost acceptate spre implementare în activitatea Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, a Direcției Generale Finanțe a Primăriei municipiului Chișinău și în activitatea didactică a Academiei de Studii Economice a Moldovei, confirmate prin acte de implementare.

Structura lucrării. Scopul și sarcinile lucrării au determinat structura logică a acesteia care cuprinde: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie, anexe și alte elemente structurale, precum: lista abrevierilor, adnotările în limbile română, engleză și rusă etc.

În **Introducere** este argumentată actualitatea, importanța și gradul de studiere a temei cercetate; sunt identificate scopul, obiectivele cercetării. De asemenea sunt precizate elementele de noutate și originalitate științifică, semnificație teoretică și valoare aplicativă; problema științifică importantă soluționată; aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării.

Capitolul 1 „Fundamentele teoretice privind rolul sistemului trezorierial în gestiunea resurselor financiare ale statului”, cuprinde principalele abordări teoretice privind subiectul studiat; caracteristica generală asupra sistemelor trezorieriale; analiza experienței altor țări în ceea ce privește organizarea, configurarea și funcționarea sistemelor trezorieriale și a fluxurilor de gestiune a finanțelor publice, țările fiind alese după principiul de proximitate (țările vecine România și Ucraina), dar și de relevanță (cele mai relevante țări din Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică din punctul de vedere al tipului sistemului trezorierial: descentralizat, centralizat sau mixt).

Capitolul 2 „Gestionarea resurselor financiare publice prin sistemul trezorierial în Republica Moldova” include analiza situației din Republica Moldova ce vizează implementarea și gestiunea resurselor financiare prin sistemul trezorierial; analiza modului în care este organizată funcționarea sistemului trezorierial; modul în care sunt gestionate fluxurile prin intermediul sistemului trezorierial; analiza datelor statistice privind executarea bugetului public

național, deficitul, sursele de finanțare și datoria publică; analiza și descrierea modului în care sunt redistribuite resursele financiare prin intermediul sistemului trezorerial.

În **Capitolul 3 „Dezvoltarea sistemului trezorerial din Republica Moldova în vederea gestionării eficiente a resurselor financiare ale statului”** sunt analizate principalele probleme existente în procesul de gestiune a finanțelor publice; problematica gestiunii finanțelor publice la nivel local în cadrul unităților administrative-teritoriale, în special, prin prisma gestiunii bugetului; posibilitățile de optimizare a fluxurilor financiare în Republica Moldova din perspectiva unităților administrativ-teritoriale în vederea elucidării problematicii gestiunii deficitului bugetar.

Teza se finalizează cu compartimentul **Concluzii generale și recomandări**, unde sunt prezentate principalele concluzii elaborate de autor, drept urmare a cercetării și propuse măsuri care trebuie implementate atât la nivel macro- cât și microinstituțional pentru asigurarea caracterului sistemic al schimbării.

Cuvinte-cheie: sistem trezorerial, cont unic trezorerial, buget de stat și bugete locale, managementul finanțelor publice locale, descentralizare fiscală, autonomie financiară, sistem de relații interbugetare, surse de finanțare, transferuri, lichiditate a sistemului trezorerial.

1. FUNDAMENTELE TEORETICE PRIVIND ROLUL SISTEMULUI TREZORERIAL ÎN GESTIUNEA RESURSELOR FINANCIARE ALE STATULUI

1.1. Aspecte conceptuale privind rolul sistemului trezorerial în gestiunea resurselor financiare ale statului

În prezent, gestiunea resurselor financiare este unul dintre cele mai importante aspecte în contextul gestiunii finanțelor publice. În contextul în care internaționalizarea fluxurilor financiare este una dintre principalele forme de manifestare a globalizării economiei, alături de producție, comerț și mișcarea forței de muncă, vom analiza, în primul capitol, evoluția sistemelor trezoreriale sub în baza principalelor teorii economice care au dominat economia globală, dar și a aspectelor practice care vizează implementarea și dezvoltarea acestora.

Inițial încă în secolul XVI, mercantiliștii Jean Bodin, Antoine de Montcherstien, Jean-Baptiste Colbert și Thomas Mun promovau ideea că prosperitatea societății presupune bani. Mercantiliștii susțineau imaginea unui stat puternic, autonom și nesupus bisericii, condus de un suveran. Prin urmare, pentru a îmbogăți țara, mercantiliștii se adresează direct celui care o conduce. Necesitatea intervenției statului viza, în primul rând, ordinea publică, cadrul juridico-legislativ, garantarea proprietății private și a bunei funcționări a pieței. Fiziocrații Francois Quesnay și Anne Robert Jaques Turgot negau implicarea statului în activitatea economică privată, deoarece, după părerea lor, statul nu este un bun gospodar. Ulterior, abordarea mercantilistă a fost criticată de către clasicii economiei politice Adam Smith și David Ricardo, aceștia afirmând că avuția națiunii nu este constituită din bani, ci din bunuri materiale, obținute prin muncă în procesul de producție. Făuritorii liberalismului economic clasic nu admiteau intervenția statului în activitatea economică privată. În viziunea lor, statul trebuia să posede doar 3 funcții: administrarea justiției, apărarea țării, construirea și întreținerea anumitor instituții publice. Ulterior, teoria banilor a fost completată și dezvoltată de Karl Marx, care, în opera sa „Capitalul”, pentru prima dată a descris procesul atribuirii valorii banilor.

Pe de altă parte, întemeietorul dirijismului economic John Maynard Keynes considera că pentru a aduce și menține economia de piață contemporană în stare de echilibru nu este suficient jocul liber al pieței, ci se impune intervenția masivă a statului. Esența măsurilor de politică economică a statului, preconizate de J. M. Keynes, vizează stimularea cheltuielilor pentru consum și investiții „exact cu suma necesară” cu scopul de a menține utilizarea forței de muncă. Pentru funcționarea economiei de piață în condiții de echilibru, măsurile propuse de către stat urmăreau: politica de prețuri care să împiedice formarea economiilor; politica de impozite și taxe

de natură să preia de la populație sumele economisite; comenzile de stat care să asigure realizarea avantajoasă a părții de producție care nu s-ar realiza din cauza economiilor; investițiile statului, în special în sectorul social, pentru sporirea puterii de cumpărare a populației; promovarea de către stat a unei politici a creditului ieftin; asigurarea prețurilor avantajoase întreprinderilor, încât rata profitului să fie mai mare decât rata dobânzii; asigurarea eficienței marginale a capitalului de către stat.

Bazele teoriei monetariste au fost expuse de Milton Friedman, monetariștii afirmând că funcția cererii de bani este una din cele mai stabile și importante în economie.

Neoliberalii admit, pe de altă parte, intervenția statului într-un cadru larg de activități, de la susținerea sistemului bancar și difuzarea informației până la finanțarea activităților publice, a controlului mediului înconjurător și garantarea minimumului de trai [8, p. 48].

În contextul evoluției doctrinelor teoretice, conform opiniei Sofiei Scutari, evoluția finanțelor publice a contribuit la extinderea rolului trezoreriei publice. Asigurarea rolului de echilibrare bugetară, este executată de către trezoreria publică. Statul a devenit un regulator important al proceselor economice, în special, efectuând controlul pieței monetare și a pieței financiare. Această funcție a statului este transmisă spre administrare trezoreriei publice.

Conceptul de trezorerie este o categorie istorică, cu origine în antichitate. În acea perioadă, nevoile publice erau finanțate prin intermediul unor instituții, care, mai apoi, au fost denumite „trezorerie”. Trezoreria cuprinde totalitatea operațiunilor de mijloace publice, pe care le efectuează instituția publică în scopul asigurării și desfășurării activității sale.

Trezoreria este instituția publică, ce gestionează fluxurile financiare și asigură executarea de casă, evidența contabilă și raportarea bugetului public național în scopul general al echilibrului valoric [101, p. 20].

Trezoreria – ca administrație – este un serviciu public ce se ocupă de gestionarea fondului public, în sensul casieriei, în special asigurarea echilibrului permanent dintre încasările generatoare de lichidități și plățile exigibile, dintre veniturile publice și cheltuielile publice, gestionarea datoriei publice etc, toate concurând la asigurarea echilibrului general în economie.

Trezoreria reprezintă un mecanism al Ministerului Finanțelor prin care se efectuează operațiunile de încasări și plăți privind bugetul public și fondurile extrabugetare, astfel încât să se asigure echilibrul financiar [48, p. 18-19].

În lucrarea „Trezoreria finanțelor publice”, Emilian Drehuță constată că „trezoreria finanțelor ” indică locul de păstrare și administrare a banilor publici [40, p. 9].

Cercetătorul Gheorghe Manolescu definește Trezoreria ca un serviciu al statului, care asigură marile echilibre monetare și financiare ale lui, efectuând operațiuni de casierie, bancare

și de contabilitate, necesare gestiunii finanțelor publice și exercitând activitatea de „tutelă”, de finanțare și de impulsioneare în domeniul economic și financiar [79, p. 174].

O altă definiție a Trezoreriei publice o regăsim în lucrarea „Gestiunea finanțelor publice”, în care Angela Casian menționează că trezoreria publică reprezintă un serviciu al statului care asigură marile echilibre monetare și financiare, efectuând operațiuni de casierie, bancare și de contabilitate, exercitând acte de tutelă, de finanțare în domeniul economic și financiar [14, p. 51].

Considerăm, că pe lângă evoluția percepțiilor macroeconomice asupra rolului statului în gestionarea finanțelor publice, un alt factor important care a influențat dezvoltarea sistemului trezorerial este globalizarea.

Aranjamentele monetare postbelice de la Bretton Woods, constituirea Fondului Monetar Internațional (FMI) și a Băncii Mondiale au marcat inițierea unei etape noi de trecere spre un sistem financiar mondial. Acest lucru a impus inclusiv dezvoltarea și adaptarea sistemelor trezoreriale în majoritatea țărilor lumii.

Conform opiniei lui Peret Dicken, internaționalizarea s-a realizat în faze diferite, care corespund noțiunii marxiste a „circuitului” de capital. Primul circuit de internaționalizare s-a referit la domeniul finanțelor și, cu siguranță, se consideră că la finele secolului XIX s-a atestat dominația bancherilor privați internaționali. După finanțe a urmat al doilea circuit – comerțul, al treilea circuit fiind cel al capitalului [89].

În concepție generală, trezoreria reprezintă oficiul unui stat unde se păstrează și se administrează tezaurul public. Pentru reprezentativitate, termenul de trezorerie este folosit cu dublu sens. Astfel, pe de o parte, el servește la desemnarea casieriilor propriu-zise ale statului, atunci când se vorbește de „situația trezoreriei”, sau de „deficitul trezoreriei”, iar pe de altă parte, el servește la desemnarea unei administrații publice, ca instituție. Cele două sensuri ale termenului sunt legate între ele și vizează și funcțiile pe care le îndeplinește trezoreria [112].

În acest context rezultatele cercetării-dezvoltării conceptului de trezorerie publică ne permit definirea trezoreriei ca fiind instituția publică care gestionează resursele financiare ale statului, asigurând echilibrul permanent dintre încasări generatoare de lichidități și plăți exigibile, venituri și cheltuieli publice și gestionarea datoriei publice în scopul asigurării echilibrului general în economie.

Trezoreria, ca administrație, gestionează fondurile publice, în sensul casieriei, cu asigurarea echilibrului permanent dintre încasările generatoare de lichidități și plățile exigibile, dintre veniturile publice și cheltuielile publice, finanțarea deficitului bugetar, gestionarea datoriei publice și altele, toate acestea contribuind la asigurarea echilibrului monetar și a echilibrului general al economiei.

Funcțiile trezoreriei publice sunt astăzi influențate de diversitatea și complexitatea statului modern, care au impus modificarea și redimensionarea fluxurilor monetare prin instituția trezoreriei.

Funcția originară a trezoreriei este cea atribuită de către finanțele clasice care considerau trezoreria ca o „casierie”, unde sunt depuse și gestionate fondurile statului și ca „o bancă”, cu activitate de credit pe termen scurt, având funcția să echilibreze în orice moment intrările și ieșirile de fonduri.

Printre principalele funcții ale finanțelor publice pot fi menționate:

- funcția de repartiție care constă în constituirea și distribuirea fondurilor financiare publice;
- funcția de control asupra mobilizării, repartiției, circulației și utilizării resurselor financiare publice.

În finanțele moderne, la funcțiile „de casă” și „de bancă” ale trezoreriei se adaugă și cea a controlului asupra ansamblului de operațiuni financiare ale statului. Trezoreria tinde să devină un instrument de procurare a resurselor, alături de resursele bugetare și de cele de împrumut. În prezent, vorbim de resursele de trezorerie, ca de o categorie specială de resurse financiare publice, care se formează în cadrul activității trezoreriei și se reflectă numai în contabilitatea publică [121].

Sistemul de gestiune a finanțelor publice, reprezintă o combinație între multiple componente aferente activității de gestiune a finanțelor publice, printre care menționăm: executarea și monitorizarea bugetului, contabilitatea, gestiunea numerarului, raportarea financiară, procurările și angajamentele, gestiunea activelor și inventarierea, suportul operațional, estimările macroeconomice, pregătirea și aprobarea bugetului, gestiunea datoriilor și a donațiilor, calcularea salariilor și resursele umane, suportul pentru controlul financiar și audit, și nu în ultimul rând, sistemul informațional aferent [127].

Funcțiile sistemului trezorerial, derivă din două obiective principale, creșterea eficienței și îmbunătățirea transparenței operațiunilor. Printre acestea se numără:

- facilitarea circulației informației între agenții implicați în bugetare;
- facilitarea tranzacțiilor financiare în procesul implementării bugetului;
- automatizarea raportării financiare;
- livrarea informației actuale și structurate către factorii de decizie;
- monitorizarea tranzacțiilor în regim real de timp;
- livrarea informației corecte cu privire la situația finanțelor publice în termeni oportuni către public [146].

Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional pun un accent semnificativ pe implementarea sistemelor trezoreriale, cu scopul îmbunătățirii gestiunii finanțelor publice în țările membre. Astfel, unul dintre cele mai ample studii la nivel mondial cu privire la sistemele trezoreriale aparțin lui Ali Hashim și Bill Allan, doi specialiști notorii în conceperea și implementarea sistemelor trezoreriale în diferite țări, care, sub egida Băncii Mondiale au publicat un Ghid amplu *Treasury Reference Model*, care conține, pe lângă descrieri tehnice foarte detaliate cu privire la sistemele trezoreriale, multiple aspecte care vizează complexitatea subiectului dat. La moment, acest ghid este cel mai comprehensiv material, prezentând niște modele conceptuale generalizate ale sistemului de trezorerie integrat.

Conform acestor autori, Sistemele de Trezorerie au două caracteristici cheie:

- ele trebuie să consolideze și să compileze rapid o cantitate mare de date ale unui set de oficii trezoreriale și unități de cheltuieli dispersate în teritoriul unei țări;
- procesele funcționale asociate acestor sisteme sunt repetitive după natură și respectă un set de reguli prescrise [129].

Drept rezultat al cercetării sistemelor trezoreriale concluzionăm că: Sistemul trezorerial reprezintă un sistem unitar de organizare și funcționare a trezoreriilor finanțelor publice, atât la nivel central, cât și la nivel local, care are la bază un mecanism prin care se asigură coordonarea finanțelor sectorului public prin intermediul unui sistem informațional.

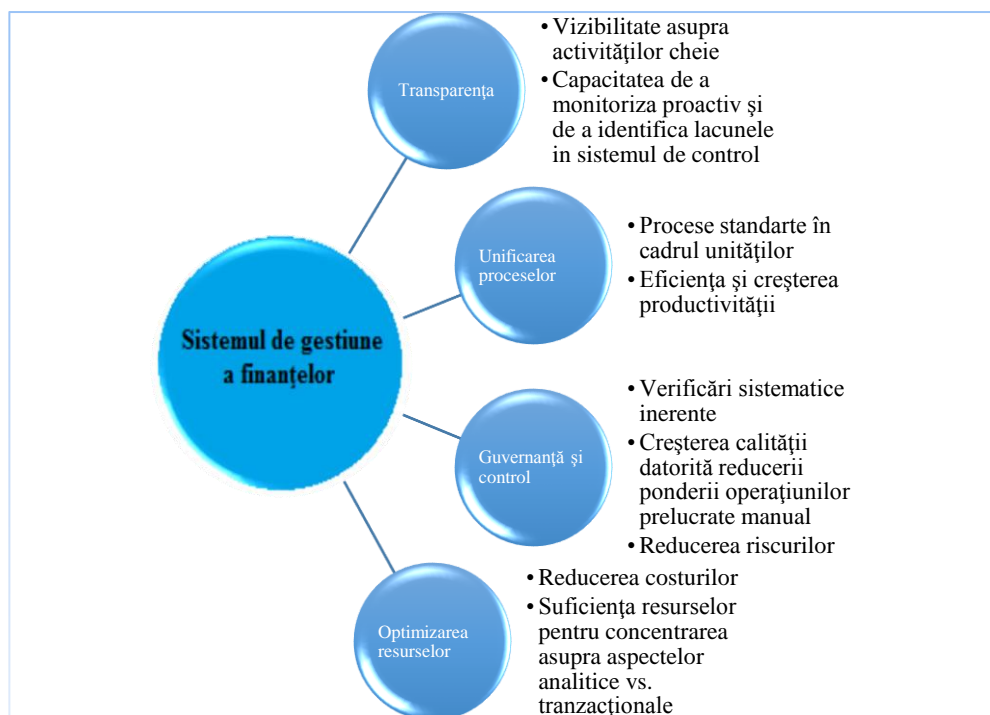

Fig. 1.1. Beneficiile implementării sistemului de gestiune a finanțelor
Sursa: Tradus și adaptat de autor în baza materialelor KPMG [128]

Sistemul de gestiune a finanțelor publice este foarte important pentru economia țării în ceea ce privește centralizarea controlului poziției de numerar, estimarea necesarului de numerar, hedjarea operațiunilor, gestiunea conturilor și a bilanțului, reconcilierea conturilor. Beneficiile implementării unor sisteme de trezorerie derivă din următoarele categorii de bază (figura 1.1.): oferă transparență și vizibilitate asupra activităților cheie; permite monitorizarea proactivă a acestora, unificarea proceselor prin standardizarea acestora, îmbunătățirea guvernantei prin implementarea și facilitarea verificărilor sistematice inerente, reducerea riscurilor, optimizarea resurselor și reducerea costurilor.

Drept rezultat al cercetării sistemelor trezoreriale concluzionăm că: Sistemul trezorerial reprezintă un sistem unitar de organizare și funcționare a trezoreriilor finanțelor publice, atât la nivel central, cât și la nivel local, care au la bază un mecanism cu ajutorul căruia se asigură coordonarea finanțelor sectorului public prin intermediul unui sistem informațional.

Activitatea care se manifestă distinct în exercitarea funcțiilor tradiționale ale trezoreriei (de casier public și de bancă a sectorului public) se bazează pe două principii: centralizarea și gestionarea fondurilor publice.

În ceea ce privește centralizarea fondurilor, un stat nu poate să-și exercite pe deplin suveranitatea financiară decât dacă reușește să-și centralizeze totalitatea serviciilor financiare, dacă încasează toate veniturile la care are dreptul, pentru a-și finanța toate cheltuielile pe care le-a angajat cu scopul efectuării pe întreg teritoriul țării.

În acest scop, pentru funcționarea unui mecanism de centralizare a fondurilor, s-a instituit trezoreria publică centrală, ca o etapă importantă în scopul separării finanțelor publice de cele private. Mecanismul centralizării fondurilor a presupus de la început crearea unei administrații speciale responsabile de execuția bugetului exercitând mai mult funcții contabile, ceea ce a presupus separarea sa în raport cu autoritățile care iau decizii privind execuția bugetului. Stabilirea unității casieriei în favoarea serviciului public al trezoreriei a fost însoțită de atribuirea dreptului de control agenților săi asupra ansamblului operațiunilor de execuție a bugetului.

Trezoreriile organizate la nivel de municipiu (sectoare), orașe și comune, sunt „unități direct funcționale” prin care se exercită o parte însemnată a funcțiilor de bază ale acestora.

Exercitând *funcția de casier al sectorului public*, trezoreriile asigură:

- încasarea veniturilor din impozite și taxe și alte venituri în numerar de la agenții economici, instituțiile publice și contribuabili;
- eliberarea de numerar la cererea instituțiilor publice, din conturile acestora, în vederea efectuării de plăți prin casieria proprie;
- păstrarea disponibilităților.

Funcția de control financiar-preventiv se realizează:

- asupra încasării veniturilor prin încadrarea în conturile sintetice și analitice corespunzătoare clasificății bugetare și prin asigurarea evidenței analitice pe plătitori;
- asupra încadrării cheltuielilor dispuse de ordonatorii de credite în prevederile și destinația aprobată prin bugetul anual.

Funcția de asigurare a contabilității sintetice și analitice privește:

- execuția de casă a bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat;
- constituirea și utilizarea mijloacelor extrabugetare și a fondurilor cu destinație specială [121].

Unul dintre elementele de bază într-un sistem trezorerial centralizat este Contul Unic Trezorerial, obiectivul primar al acestuia fiind să asigure controlul efectiv asupra balanței conturilor statului. Alte obiective includ: minimizarea costurilor tranzacțiilor în procesul de executare a bugetului, în special prin controlul întârzierilor recepționării veniturilor statului (fiscale și non-fiscale) prin colectarea și efectuarea plăților rapide din contul cheltuielilor; facilitarea reconcilierii între informația bancară și contabilă, controlul și monitorizarea eficientă a fondurilor alocate diferitor agenții ale guvernului, facilitarea coordonării implementării politicii monetare. Beneficiile Contului Unic Trezorerial derivă din aceste obiective și pot fi sintetizate după cum urmează:

- permite obținerea informației complete și oportune privind resursele financiare ale statului;
- crește adecvarea și calitatea controalelor;
- facilitează un cash-management eficient;
- facilitează funcționarea eficientă a mecanismelor de plată;
- îmbunătățește reconcilierea bancară și calitatea informației fiscale;
- scade necesitățile rezervelor de lichidități [134, p. 6].

În continuare vom analiza cele două funcții de bază ale trezoreriei: execuția de casă a operațiunilor de încasări și plăți efectuate de stat și asigurarea existenței de disponibilități suficiente pentru a face față angajamentelor statului.

Execuția de casă a încasărilor și plăților. Obiectul acestor operațiuni îl reprezintă execuția operațiunilor statului și ale instituțiilor publice, respectiv ale corespondenților. Trezoreria, în calitate de „casier al statului”, efectuează un număr mare de încasări și plăți. Acestea sunt, mai întâi, operațiuni prevăzute de legea bugetară, adică de venituri și cheltuieli bugetare propriu-zise, precum și operațiuni ale conturilor speciale ale trezoreriei.

În calitate de casier al statului, trezoreria are ca sarcini emisiunea titlurilor de împrumut public și gestionarea datoriei de stat. În acest scop, ea poate beneficia de concursul băncilor care

folosesc ghișeele lor pentru plasarea împrumuturilor. Pentru împrumuturile pe termen scurt, trezoreria joacă un rol important în emisiunea bonurilor de tezaur. Pe această cale, se urmărește asigurarea de lichidități suficiente pentru efectuarea plăților în termenele stabilite, conform angajamentelor asumate.

Asigurarea disponibilităților bănești. Sarcina fundamentală a trezoreriei este de a veghea ca în fiecare moment să existe fonduri disponibile într-un quantum suficient pentru a face față cheltuielilor statului și ale corespondenților săi. Procurarea de bani pentru casieria publică este prima dintre operațiunile trezoreriei. Aceasta este legată de mișcarea fondurilor în timp, determinată de termenele la care devin exigibile încasările și plățile.

Factorul temporal conferă trezoreriei un caracter dinamic. Astfel, încasările și plățile sunt obiectul fluctuațiilor monetare în cursul anului. La cheltuieli, există o anumită regularitate în ceea ce privește nivelul lor lunar, cu excepția lunii decembrie, în care se execută parțial cheltuieli, serviciile publice utilizând cea mai mare parte a creditelor lor încă neconsumate înainte de închiderea exercițiului și care riscă să fie anulate în virtutea regulii anualității. La venituri, regularitatea este mai puțin realizabilă, deoarece aceasta depinde de ritmicitatea activității economice, mai ales în cazul impozitelor directe. Aceste mișcări diferite în timp ale veniturilor și cheltuielilor se combină cu alte mișcări de fonduri excepționale (emisiunea de împrumuturi, rambursări în străinătate, amortizarea datoriei publice) și cu mișcările datorate operațiunilor corespondenților. Ele impun lichidităților trezoreriei variații mari. Prin aceste mișcări excepționale, se pot constata unele mișcări constante în fluctuația lichidităților trezoreriei și succesiunea perioadelor de creșteri (exces de lichidități) și scăderi (lipsa de lichidități). Asemenea perioade pot fi identificate în cadrul trimestrelor (pe luni ale acestora) între trimestre, dar și în cadrul lunilor, între decadele acestora.

Pentru echilibrarea trezoreriei se poate apela la trei categorii de resurse: [119] utilizarea fondurilor corespondenților, emisiunea de bonuri de tezaur, avansurile acordate de banca de emisiune.

Fondurile cele mai mari provin din depozitele corespondenților (colectivități locale, instituții publice, întreprinderi publice și altele). Trezoreria are posibilitate să dispună de aceste fonduri în intervalul până când respectivii corespondenți își retrag din conturi sumele necesare pentru efectuarea plăților proprii.

În scopul centralizării fondurilor, disponibilitățile astfel procurate de trezorerie pot fi insuficiente pentru asigurarea lichidităților necesare. Această insuficiență poate conduce la un deficit bugetar important, precum și la un gol în casieria trezoreriei. De asemenea această

insuficiență poate să țină de deciziile luate de corespondenți privind retragerea fondurilor acestora din conturi.

Bonurile de tezaur sunt înscrisuri (titluri de credit emise de stat în vederea atragerii unor resurse suplimentare) ale împrumuturilor pe termen scurt și mediu. Se face distincție între bonurile de tezaur destinate publicului și cele destinate băncilor sau altor organisme financiare. De asemenea, se face distincția între: „bonuri în formular” și „bonuri în cont curent”.

- Bonurile în formular sunt plasate în public, la ghișeu deschis, adică fără limitarea nivelului. Ele constituie unul dintre elementele esențiale ale politicii de economisire. De asemenea, regimul lor de emisiune variază în funcție de obiectivele urmărite.
- Bonurile în cont curent sunt bonurile cumpărate de diferite instituții financiare, bănci care doresc să-și înscrie valoarea lor într-un cont curent girat de Banca Centrală. Acest sistem este mai eficient, economisind cheltuielile de confecționare, de pază, și de manipulare a formularelor.

Politica de emisiune a bonurilor de tezaur se referă la alternativele operațiunilor trezoreriei, posibile de folosit pentru a influența masa subscrierilor. Acestea sunt:

- Mecanismul plafonului, care constă în proporția stabilită de autoritatea monetară, ca procentaj din disponibilitățile băncilor, care poate să fie plasat în bonuri de tezaur. Acest plafon reprezintă un împrumut forțat pe care băncile trebuie să-l asigure, prin bonuri de tezaur, pentru o anumită masă a subscrierilor.
- Mecanismul coeficientului de trezorerie, stabilit ca raport între activele lichide ale băncilor, inclusiv bonurile de tezaur, și ansamblul resurselor. În acest sistem, trezoreria nu este singurul beneficiar al blocării activelor bancare, ca în mecanismul plafonului, deoarece efectele comerciale mobilizate se pot substitui bonurilor în calculul coeficientului. De fapt, stabilirea coeficientului de trezorerie poate permite reducerea, puțin câte puțin, a plafonului populației.
- Mecanismul rezervelor obligatorii prin care băncile sunt constrânse să înregistreze, într-un cont creditor neremunerat, de la Banca Centrală, active care reprezintă o anumită fracțiune a depozitelor, astfel încât partea respectivă din creditele potențiale să fie considerată ca economie. Creșterea acestui procent restrânge expansiunea creditelor și reprezintă o formă concretă de luptă contra inflației.

Deși aceste mecanisme au condus la reducerea rolului bonurilor de tezaur în sistemul bancar, totuși băncile continuă să subscrie la bonuri de tezaur pentru plasarea disponibilităților.

- Mecanismul emisiunii de bonuri în raport cu nivelul resurselor bugetare. Aceasta presupune stabilirea unei anumite rate al valorii bunurilor emise în raport cu nivelul total al resurselor bugetare. Bonurile de tezaur reprezintă forma curentă, obișnuită sau normală, de recurgere la împrumut ca mijloc de procurare de resurse publice. Împrumuturile propriu-zise sunt relativ rare. Împrumuturile prin bonuri de tezaur se fac permanent. Ele generează o datorie pe termen scurt, cunoscută sub denumirea de „datorie flotantă”. „Datoria flotantă” prezintă unele dezavantaje ca:
 - Reînnoirea bonurilor de tezaur de la o scadență la alta, transformându-le, din împrumuturi pe termen scurt sau mediu, în împrumuturi indefinit reînnoibile. Este o situație cu riscuri, deoarece ar fi suficient ca reînnoirea să nu fie acceptată, pentru ca statul să „plonjeze” în dificultăți grave. Ar putea fi vorba de solicitarea rambursării în perioade dificile pentru trezoreria publică, ceea ce conduce la agravarea crizei;
 - Pericolul politic apare atunci când deținătorii de bonuri își retrag încrederea în guvern, aruncându-l într-o criză gravă. Remediul clasic folosit pentru protecția împotriva pericolelor datoriei flotante este „consolidarea acesteia”.

Cel mai important ajutor pe care banca îl acordă statului rezultă din avansurile pe care i le transmite. Avansurile se acordă pe baza unei convenții încheiate între Ministerul Finanțelor și Banca Națională, prin care banca consimte voluntar un avans și îi fixează și condițiile. Un bon de tezaur reprezentând un avans este remis la bancă în contrapartidă. Convenția se aprobă prin lege. Recurgerea la lege denotă voința de a restrânge și de a controla utilizarea avansurilor.

Din punct de vedere financiar, recurgerea la avansuri de la Banca Centrală semnalizează o situație critică a finanțelor publice, dezechilibrul bugetului statului și al trezoreriei. Se apreciază astfel, deoarece apelul la avansuri la Banca Centrală compromite creditul public, denunțându-i deteriorarea sa. Din punct de vedere monetar, avansurile de la Banca Centrală conduc la emisiune de bani fără acoperire, adică au un factor inflaționist.

Având în vedere abordările moderne cu privire la Trezoreria Finanțelor Publice, în literatura de profil economic se evidențiază faptul că trezoreria îndeplinește cinci funcții principale, și anume: administrator al banilor publici, intermediar financiar, mandatar al puterii publice, agent al intervenției financiare publice în economie, supraveghetor al marilor echilibre.

Cea mai importantă funcție, cea de „administrator al banilor publici”, constă în ajustarea resurselor la sarcinile publice, adică echilibrarea intrărilor cu ieșirile de fonduri pe ansamblul circuitului trezoreriei, prin asigurarea securității resurselor disponibile pe termen scurt, permițând confruntarea cu nevoile imprevizibile.

Totodată, această funcție presupune existența unei distincții între echilibrul bugetar și echilibrul trezorerial. Trezoreria trebuie să asigure transferul între secvențele fluxurilor bugetare, pe parcursul anului bugetar, solicitând împrumutul în numele statului. În asemenea situații, funcția de administrator se prelungește cu cea de casier la care se adaugă sarcinile contabilității și ale controlului banilor publici. Apelul la împrumuturi obligă trezoreria să ducă, în numele statului, o politică activă a îndatorării, prin intervenția sa pe piața titlurilor de stat, pentru a obține profit de pe urma reducerii sau a extinderii costurilor datoriei.

Ca „intermediar financiar”, pe de o parte, trezoreria împrumută pentru a acoperi un deficit, iar pe de altă parte, poate acorda împrumuturi pentru a facilita fluxuri de fonduri pentru împrumutați sau împrumutători. În acest fel, funcția de intermediar al trezoreriei este similară celei a instituțiilor financiar-bancare, contribuind în numele statului la finanțarea sectoarelor prioritare.

Ca „mandatar al puterii publice”, trezoreria are numeroase misiuni de autoritate publică în sectoarele financiar și economic. Astfel, trezoreria reprezintă acea instituție financiară de care depind și instituțiile asupra cărora își exercită influența sau acționează în nume propriu; veghează, împreună cu Banca Centrală, la buna funcționare a instituțiilor de credit; este acționar și gestionar al proprietății publice, folosind mijloacele de acțiune de care dispune statul, ca proprietar, fără a limita autonomia de gestiune a managerilor acestor întreprinderi și mai ales în sectoarele concurențiale; poate fi asociată la conducerea instituțiilor financiare și economice internaționale, ca Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, s.a.

Trezoreria utilizează „mijloace de intervenție” foarte diversificate:

- autorizări eliberate pentru realizarea unor activități de interes național, facilitând accesul la finanțări privilegiate;
- subvenționare totală sau parțială a unor activități economice;
- acordare de bonificații la dobânzi, prin preluarea unei părți din diferența între costul resursei pe piață și rata favorabilă acceptată de instituția de credit;
- acordare de garanții anumitor solicitanți de împrumuturi, în scopul, reducerii resurselor;
- asigurare a accesului la resurse financiare al unor întreprinderi sau organisme care apelează la împrumuturi, și chiar, posibilitatea obținerii acestor resurse cu o rată mai redusă decât în cazul solicitării împrumutului numai în numele propriu al întreprinderii;
- acordare de avansuri rambursabile;
- accesul privilegiat al unor organisme sau instituții de refinanțare din partea Băncii Centrale, pentru sprijinirea unor sectoare sau domenii de activitate.

Ca „supraveghetor al marilor echilibre”, trezoreria publică este considerată un serviciu al statului care asigură marile echilibre monetare și financiare ale statului, atât prin operațiunile de casierie, bancare și de contabilitate publică, precum și prin activitatea de tutelă de finanțare și de impulsioneare în domeniul economic și financiar. Prin operațiunile pe care le efectuează, trezoreria finanțelor publice îndeplinește mai multe funcții, și anume: [120]

- casier al sectorului public, care se ocupă de încasarea veniturilor, efectuarea plăților și păstrarea disponibilităților;
- realizarea execuției de casă a bugetelor componente ale sistemului bugetar, adică a bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat, a bugetelor locale, a bugetelor fondurilor speciale, a celor ale mijloacelor extrabugetare și ale instituțiilor autonome reflectate în încasarea veniturilor provenite de la contribuabili și efectuarea plăților dispuse de ordonatorii de credite, în limita creditelor bugetare aprobate;
- efectuarea controlului financiar preventiv asupra încasării veniturilor, efectuării cheltuielilor dispuse de ordonatorii de credite în prevederile legii bugetare;
- efectuarea operațiunilor de decontare în contul instituțiilor publice și păstrarea disponibilităților acestora în urma constituirii mijloacelor extrabugetare și a fondurilor speciale;
- atragerea disponibilităților din economie (de la instituții financiare, agenți economici, populație) prin constituirea de depozite și prin împrumuturi de stat acordate în vederea asigurării resurselor financiare pentru restructurarea și re tehnologizarea unor sectoare din economie, acoperirea deficitului bugetar și altele;
- efectuarea de plasamente financiare ale disponibilităților statului existente temporar în conturile trezoreriei;
- gestionarea datoriei publice, prin primirea împrumuturilor interne și externe, prin folosirea acestora potrivit destinației prevăzute în contracte prin rambursarea creditelor la scadență și plata dobânzilor;
- ținerea evidenței contabile a operațiunilor privind execuția de casă a bugetului, pentru încasări și plăți, cu ajutorul conturilor sintetice și analitice desfășurate pe subdiviziunile clasificăției bugetare și pe plătitori;
- funcționarea normală a sistemului informațional contabil privind raportarea rezultatelor execuției bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat, a bugetelor locale, a fondurilor speciale și extrabugetare.

Funcțiile trezoreriei se realizează cu ajutorul conturilor sintetice și analitice desfășurate pe subdiviziunile clasificăției bugetare și urmăresc în special: întocmirea zilnică și lunară a bilanței

de verificare privind operațiunile derulate prin trezorerie și asigurarea lucrărilor de încheiere a execuției financiare la finele anului, cu întocmirea bilanțului contabil anual.

Echilibrul general economic este expresia generalizată a echilibrului material al economiei naționale, a echilibrului forței de muncă și a echilibrului valoric.

Echilibrul financiar reprezintă corelația existentă între resursele financiare necesare economiei pentru îndeplinirea obiectivelor și acțiunilor prevăzute, inclusiv cele pentru satisfacerea unor nevoi suplimentare.

Pentru ca statul să asigure protejarea echilibrului financiar trebuie luate în considerare următoarele aspecte: efectele măsurilor de politică economică; efectele măsurilor de politică financiară; efectele măsurilor de politică monetară; efectele măsurilor de politică valutară.

Destinația principală a trezoreriei constă în optimizarea administrării financiare a operațiunilor de stat. La rândul său, această prescripție instituțională cuprinde o diversitate de funcții. Reflectând factorii istorici și culturali, situația economică din țară, raportul de forțe între organele puterii de stat, responsabile de gestiunea economică, trezoreria poate avea un rol mai mult sau mai puțin extins în următoarele domenii:

- planificarea și controlul asupra executării bugetului public central și monitorizarea operațiunilor fondurilor bugetare suplimentare și ale guvernelor subnaționale;
- gestionarea zilnică a mijloacelor bănești, inclusiv controlul asupra aflurilor și refluxurilor pe conturile de stat din sistemul bancar și asigurarea finanțării uniforme a cheltuielilor statului;
- gestionarea și asigurarea datoriei publice;
- gestionarea activelor financiare de stat, inclusiv a investițiilor în companiile de stat;
- evidența operațiunilor statului, dezvoltarea și susținerea sistemului informațional financiar de stat.

Rolul trezoreriei este strâns legat de executarea bugetului de stat. Însă participarea sa la executarea bugetului poate varia de la cea pasivă, când trezoreria nu se implică direct în executarea bugetului, ducând pur și simplu resursele statului la organele respective în procesul de realizare a programelor lor, până la cea mai activă, când reglementează cu strictețe procesul de executare, stabilește limitele obligațiilor sau achitarea cheltuielilor, aprobă cheltuielile speciale.

Trezoreria publică cuprinde totalitatea resurselor de care dispune statul. Ea nu se limitează, însă, numai la execuția bugetului de stat. Astfel, prin Trezorerie s-a realizat separarea finanțelor sectorului public de resursele private din conturile distincte la bănci.

De asemenea, prin Trezorerie se realizează și politica de plasamente financiare din disponibilitățile temporare aflate în conturile trezoreriei, asigurând, astfel, pe de o parte, valorificarea disponibilităților temporare (surplusul de încasări față de plăți), iar pe de altă parte, sprijinirea prin mecanismele statului a procesului de tranziție.

1.2. Abordări teoretice privind managementul și performanța gestiunii fluxurilor financiare publice prin sistemele trezoreriale

Provocarea majoră a întregului sistem trezorerial este modul în care sunt gestionate fluxurile financiare publice și asigurarea disponibilității resurselor financiare publice la momentul oportun pentru îndeplinirea obligațiilor de plată a guvernului, reducând nevoia de împrumuturi guvernamentale și maximizând randamentul soldurilor de numerar. Guvernele trebuie să asigure atât punerea în aplicare a bugetelor lor, cât și buna gestionare a resurselor financiare ale acestora. Cheltuielile publice trebuie să fie prevăzute și acoperite cu fonduri necesare pentru punerea în aplicare a bugetului în timp util, iar costul împrumuturilor guvernamentale trebuie să fie reduse la minimum. De asemenea, este necesară o gestionare corectă a activelor și pasivelor financiare. Managementul fluxurilor financiare publice în cadrul guvernului include mai multe activități cum ar fi: formularea politicii fiscale; elaborarea bugetului; executarea bugetului; gestionarea operațiunilor financiare; contabilitate, audit și evaluare. În cadrul acestei funcții de gestiune a fluxurilor financiare publice sau altfel spus, funcția Trezoreriei, este de a realiza un set de obiective specifice, care acoperă următoarele activități [114]:

- gestionarea numerarului;
- gestionarea conturilor bancare ale guvernului;
- planificarea financiară și prognoza fluxurilor financiare publice;
- managementul datoriei publice;
- administrarea granturilor externe și a fondurilor de contrapartidă din ajutorul internațional;
- managementul activelor financiare.

Astfel, un Sistem de gestiune al finanțelor publice, reprezintă o combinație între multiple componente aferente activității de gestiune a finanțelor publice, care interacționează în cadrul mai multor etape, formând un circuit complex, care se derulează anual. Figura 1.2 reprezintă acest ciclu în care, circuitul debutează cu pregătirea și aprobarea bugetului, gestiunea autorizărilor, alocarea fondurilor, gestiunea plăților, gestiunea numerarului, gestiunea

datoriilor/donațiilor, revizuirea bugetului, raportarea fiscală și auditul tranzacțiilor. Acest ciclu este formulat de noi drept un Sistem Integrat de gestiune a finanțelor publice. Considerăm, că doar în cazul în care sistemul este integrat putem vorbi despre o gestiune eficientă a finanțelor publice, fapt care permite consolidarea sistemului de gestionare precum și sporirea securității informaționale. Drept urmare a cercetărilor efectuate propunem implementarea unui sistem integrat de gestiune a finanțelor publice.

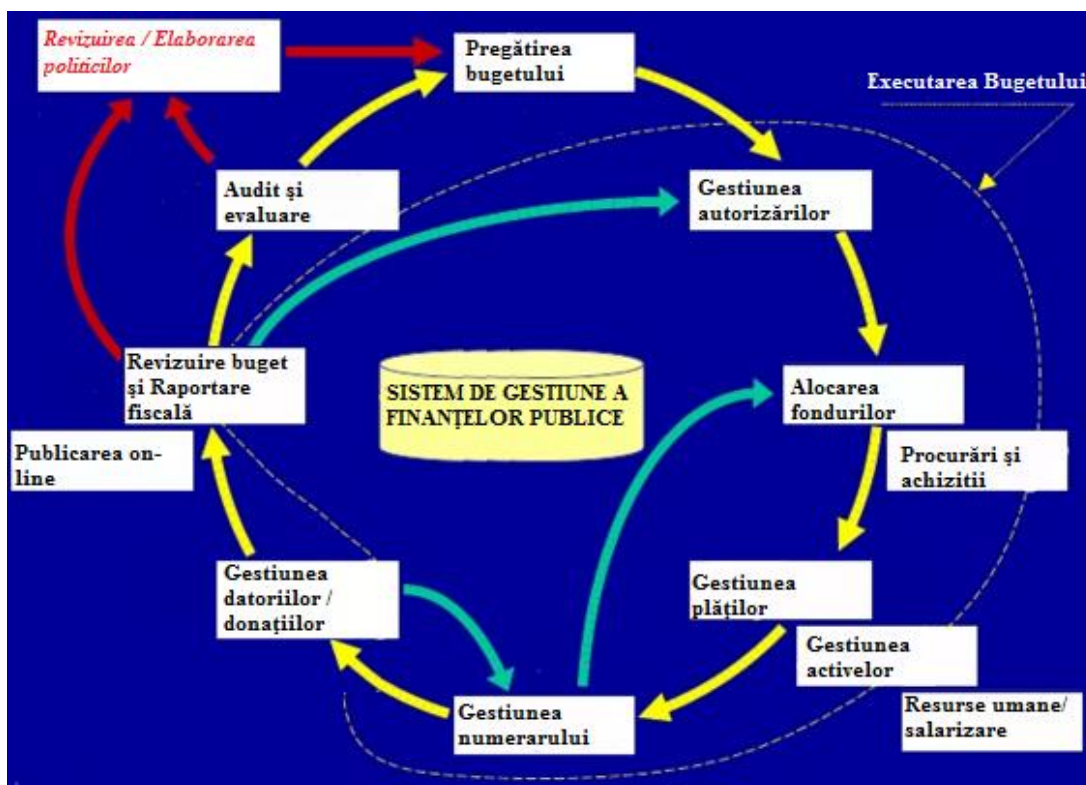

Fig. 1.2. Sistemul integrat de gestiune a finanțelor publice

Sursa : Tradus și adaptat din materialele ECSPE [127] și World Bank [129]

Un sistem integrat de gestiune a finanțelor publice este un sistem eficace ale cărui elemente sunt integrate într-o platformă comună, care include alocarea resurselor financiare publice în conformitate cu prioritățile strategice ale statului, oferă suport pentru gestiunea lor și coordonarea diferitelor procese economice, sociale și financiare în vederea realizării funcțiilor sale.

Importanța acestor etape din ciclu diferă de la o țară la alta, dar toate sunt importante pentru sistemul integrat de trezorerie. Adiacent circuitului de bază a gestiunii finanțelor publice, există câteva etape interconectate, care țin de gestiunea sistemului în general, precum efectuarea cheltuielilor și achizițiilor, gestiunea activelor, salarizarea personalului implicat, publicarea și diseminarea informației.

Strategia guvernului de a gestiona fluxurile financiare publice în vederea maximizării rentabilității financiare este o componentă esențială a managementului de numerar. Pentru a realiza aceste activități, aranjamentele organizatorice și distribuția responsabilităților variază în mod considerabil în funcție de țări. În unele țări, Departamentul de Trezorerie se concentrează numai pe funcțiile de numerar și de gestionare a datoriei. În câteva țări, gestionarea datoriei este realizată de către o agenție autonomă. În alte țări, Departamentul de Trezorerie efectuează controale de execuție a bugetului și / sau activitățile de raportare contabilă și de execuție a bugetului [139].

În accepțiunea sa generică, procesul bugetar se definește prin ansamblul lucrărilor și operațiunilor cu privire la proiectarea (elaborarea), aprobarea, execuția, încheierea bugetului, inclusiv exercitarea și realizarea controlului bugetar asupra acestora, precum și aprobarea execuției bugetului.

În majoritatea țărilor inițiativa în materie bugetară aparține puterii executive (Guvernului) care trebuie să elaboreze proiectul de buget și să-l depună la Parlament. În cadrul Guvernului, nemijlocit de această problemă se ocupă Ministerul Finanțelor Publice sau Ministerul Bugetului (în unele țări), ca organ de specialitate în domeniul financiar.

Planificarea bugetului se încadrează, în modelul de referință al Băncii Mondiale (World Bank Treasury Reference Model), cu estimarea economică, gestiunea datoriei și a sistemelor de trezorerie. Drept urmare, în baza stipulărilor Băncii Mondiale a fost elaborată schema circuitului de elaborare a bugetului (figura 1.3).

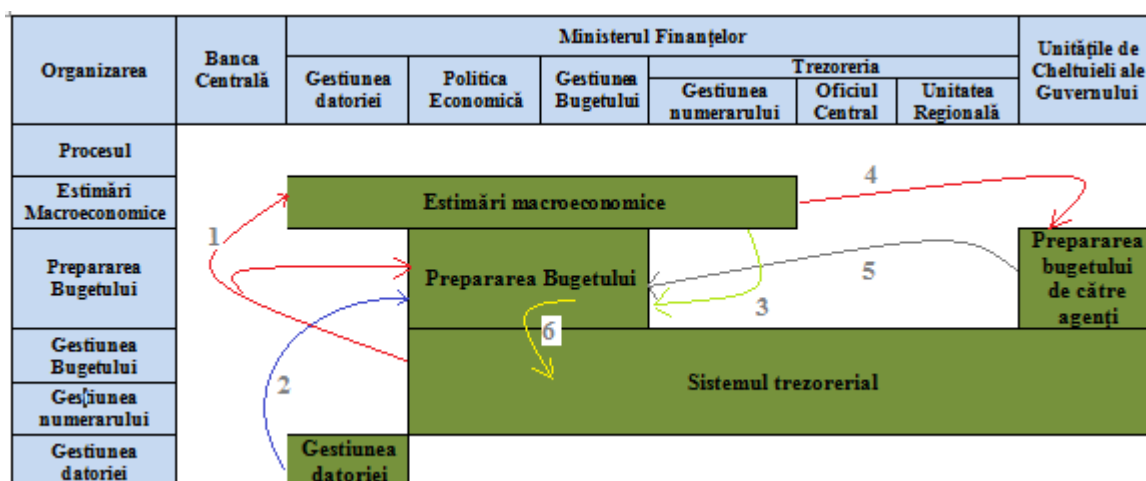

Fig. 1.3. Circuitul de elaborare a bugetului conform Modelului de Referință al Băncii Mondiale

Sursa: Tradus și adaptat de autor în baza materialelor disponibile

http://www.slideshare.net/ideacatalyst/2013-0507-af-db-lessons-learned-on-the-pfm-front-lines?next_slideshow=1

Modelul de referință al Băncii Mondiale propune ca întocmirea bugetului să se inițieze prin:

- preluarea informației din anul precedent;
- estimarea ratei dobânzii a împrumuturilor și a datoriei publice;
- estimarea situației macro-economice;
- elaborarea și respectarea recomandărilor care sunt luate drept bază,
- înaintarea propunerilor de buget;
- aprobarea bugetului.

Gestionarea fluxurilor financiare publice are următoarele obiective: controlul cheltuielilor publice, implementarea bugetului în mod eficient, reducerea la minimum a costurilor împrumuturilor guvernamentale, precum și maximizarea costului de oportunitate al resurselor. Controlul fluxurilor financiare este un element cheie în managementul macroeconomic și a gestionării bugetului. Pentru o implementare eficientă a bugetului, este necesar să se asigure că cererile de finanțare vor fi plătite în conformitate cu clauzele contractuale și că veniturile vor fi colectate la timp. Este necesar să se reducă la minimum costurile de tranzacție și să se împrumute la cea mai mică rată a dobânzii sau de a genera fluxuri financiare suplimentare prin emisiunea de valori mobiliare. De asemenea, este necesar să se evite plata în avans și de a urmări cu exactitate data la care plățile trebuie să fie rambursate.

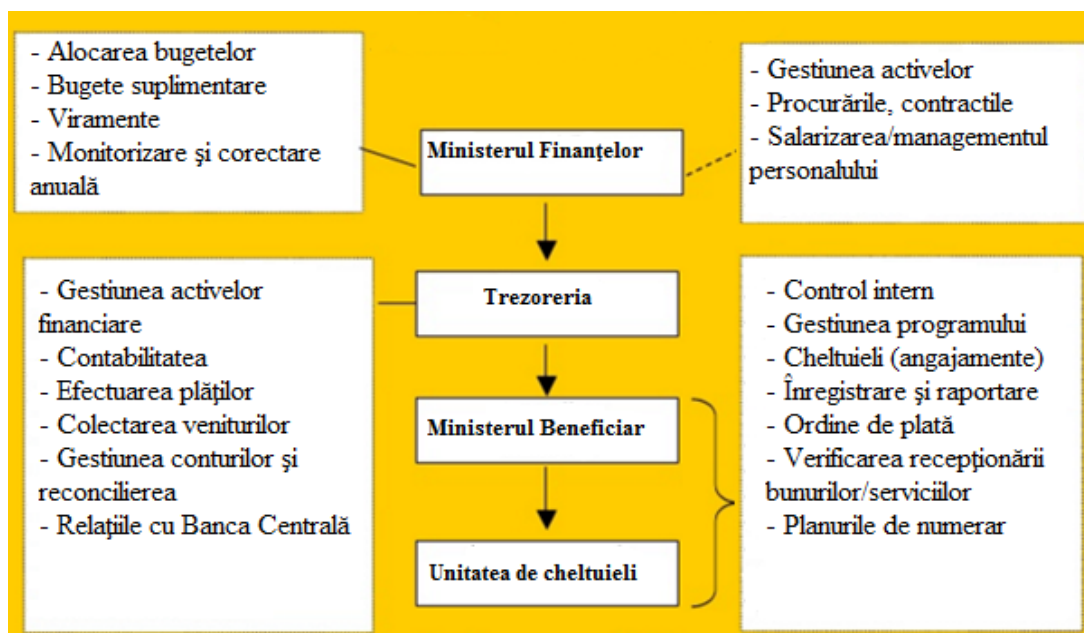

Fig. 1.4. Procesele de bază ale sistemului trezorerial

Sursa: Tradus de autor http://www.slideshare.net/ideacatalyst/2013-0507-af-db-lessons-learned-on-the-pfm-front-lines?next_slideshow=1

În practică, gestiunea financiară este în responsabilitatea Ministerului Finanțelor, iar în figura 1.4. sunt configurate procesele de bază integrate în sistemul de trezorerie atribuite fiecărui actor implicat în proces.

În cadrul managementului fluxurilor financiare publice prin sistemul trezorerial, controlul ieșirilor de numerar este direct legat de modalitățile de organizare și de executare a bugetului. În acest caz se pot identifica mai multe dificultăți decât în cadrul controlului intrărilor de numerar. Cu toate acestea, problemele ce țin de gestionarea numerarului nu trebuie confundate cu problemele aferente repartizării responsabilităților pentru controlul contabil și de administrare a sistemului de plăți. Scopul principal al controlului ieșirilor de numerar este de a se asigura că nu va fi insuficiență de lichidități până la data scadenței și pentru a minimiza costurile tranzacțiilor, păstrând în același timp ieșirile de numerar compatibile cu intrările și constrângerile fiscale. Prima condiție pentru a se asigura că ieșirile de numerar coincid cu constrângerile fiscale este elaborarea bugetului și executarea eficientă a acestuia, care acoperă atât lichiditățile, cât și obligațiile financiare. Cu toate acestea, în timpul execuției bugetului, ieșirile de numerar trebuie să fie reglementate prin intermediul unor planuri de numerar.

Totodată, metodele de plată afectează costurile de tranzacție a ieșirilor de numerar. În concordanță cu infrastructura bancară și natura cheltuielilor, pot fi luate în considerare diverse metode de plată (cec, numerar, prin transfer electronic, card de debit, etc.). Metodele moderne de plată, permit guvernului să-și planifice mai exact fluxul de numerar, accelerează plățile și a simplifică procedurile administrative și contabile. Cu toate acestea, dacă un mod de plată este mai preferat decât altul, se iau în calcul mai mulți factori, cum ar fi gradul de dezvoltare economică a țării, rețeaua bancară și nivelul de informatizare. Pentru a minimiza costurile de împrumut sau a maximiza ratele dobânzilor la depozite, exploatarea soldurilor de numerar ar trebui să fie menținută la un nivel minim. În țările în care fondurile sunt eliberate printr-un sistem de avans, agențiile de cheltuieli din cadrul instituțiilor publice acumulează adesea soldurile lor inactive în conturi bancare. Aceste solduri inactive cresc nevoile de împrumut ale guvernului, care trebuie să împrumute pentru a finanța plățile acestor agenții publice, chiar și în cazul în care acestea au exces de numerar.

În cazul în care conturile de avans sunt deținute la o bancă comercială, soldurile neutilizate pot ajuta la minimizarea constrângerilor, prin acordarea de către sectorul bancar a unor resurse suplimentare pentru împrumuturi. Compensarea zilnică a conturilor în diferite bănci ar putea fi mai dificilă în unele țări, decât decontarea zilnică în cadrul unui set de conturi la o bancă (în general, Banca Centrală). Cu toate acestea, în multe țări Trezoreria nu efectuează compensarea zilnică a soldurilor conturilor din ministerele de resort cu Banca Centrală. Prin urmare, chiar și în

cazul unui sold pozitiv cu Banca Centrală, guvernul trebuie să împrumute de pe piețele financiare. De asemenea, este necesară consolidarea zilnică a soldurilor de numerar atunci când conturile ministerelor de resort sunt deținute prin Banca Centrală. Pentru a asigura un control centralizat asupra numerarului, se recomandă guvernelor să opereze cu un cont unic trezorerial. Acesta poate fi un cont unic, în cazul în care sunt depozitate toate veniturile guvernamentale înainte de a fi alocate pentru cheltuieli.

Pentru a obține o claritate a modului în care fondurile publice au fost utilizate, precum și modul în care acestea contribuie la politicile guvernamentale, este important să se monitorizeze rezultatele cheltuielilor. Acest fapt a condus la stabilirea unor sisteme de evaluare și de monitorizare a instituțiilor guvernului. O trăsătură comună a unor astfel de sisteme impune Ministerul Finanțelor să întreprindă verificări la agențiile de cheltuieli și să solicite obligatoriu rapoarte privind performanța financiară și non-financiară.

Performanța sistemului trezorerial poate fi dependentă de rezultatele cheltuielilor guvernamentale, care pot fi măsurate prin nivelul de realizări, rezultate și impacturi, ceea ce presupune definirea unor indicatori de performanță [144]. Este important ca guvernele să definească și să țină evidența indicatorilor de performanță, să ia în considerare perspectivele care trebuie atinse prin intermediul politicilor și să utilizeze ulterior informațiile pentru o planificare corespunzătoare. Din acest motiv, există o legătură indispensabilă între monitorizarea bugetului și întocmirea bugetului pe bază de performanță.

Soldurile de numerar sunt centralizate în mod eficient printr-un cont unic trezorerial. Acesta este un cont sau un set de conturi, prin care guvernul tranzacționează toate plățile. Un cont de trezorerie unic este organizat în felul următor: ministerele de resort dețin conturi la Banca Centrală, care sunt și conturile subsidiare ale acestui cont unic trezorerial, iar agențiile de cheltuieli din cadrul ministerelor de resort dețin conturi, fie la Banca Centrală sau, la băncile comerciale, în ambele cazuri, conturile trebuie să fie autorizate de către Trezorerie. Conturile agențiilor de cheltuieli sunt conturi cu sold zero, banii fiind transferați în aceste conturi ca și plăți cu destinație specială. Banca Centrală consolidează poziția guvernului, la sfârșitul fiecărei zile, inclusiv soldurile din toate conturile guvernamentale.

În practică, în conformitate cu noțiunea de cont unic trezorerial, există o varietate de metode de centralizare a tranzacțiilor și a fluxurilor financiare publice. Acestea pot fi grupate în două categorii:

- Contul Unic de Trezorerie și verificări centralizate a rapoartelor contabile. Solicitățile de plată sunt trimise la Trezorerie, unde se controlează și ulterior se planifică executarea lor.

- Contul Unic Trezorerial pasiv. Plățile sunt efectuate în mod direct de către agențiile de cheltuieli, prin contul unic trezorerial.

Trezoreria, conform planului de implementare a bugetului, stabilește limite de numerar pentru suma totală de tranzacții, dar nu supune controlului tranzacțiile individuale. În practică, contul unic trezorerial este format din mai multe conturi bancare. Aceste conturi sunt închise la sfârșitul fiecărei zile, iar soldul acestora este transferat în contul central al Trezoreriei. Acest sistem trezorerial permite, dar nu impune aranjamente bancare diversificate.

Plățile pot fi efectuate prin intermediul băncilor selectate pe bază de concurs. Băncile acceptă ordinele de plată transmise de către agențiile de cheltuieli până la o anumită limită definită de Trezorerie sau de planul de implementare a bugetului. Decontarea este realizată de Banca Centrală, care deține contul central al Trezoreriei până la sfârșitul fiecărei zile lucrătoare.

În conformitate cu cercetările efectuate pe un eșantion semnificativ de țări, experții Fondului Monetar Internațional au sintetizat circuitul de procesare centralizată a plăților (figura 1.5.), care presupune centralizarea autorității în cadrul Trezoreriei (sau o unitate centralizată) pentru a procesa tranzacțiile monetare și a gestiona contul unic tezorerial. În acest caz, unitatea centrală, care după necesitate poate fi susținută în activitatea sa de o rețea de unități regionale), oferă servicii de plată unităților care cheltuie mijloacele și are autoritate exclusivă de a gestiona contul unic trezorerial, inclusiv și conturile pentru tranzacții gestionate la nivel regional.

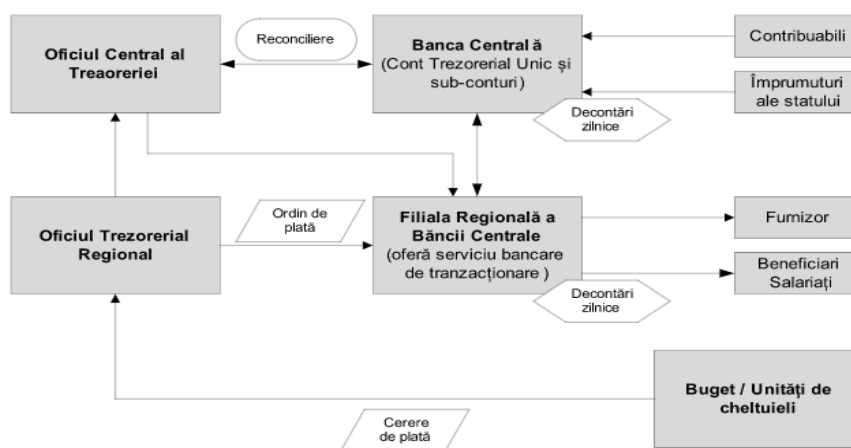

Fig. 1.5. Sistem tipic de procesare centralizată a tranzacțiilor

Sursa : Preluat și tradus din Pattanayak S., Fainboim I. *Treasury Single Account: An Essential Tool for Government Cash Management*. IMF, 2011. P.7

Unitățile care cheltuie mijloacele înaintează cererile de plată către unitatea centrală. Pot exista și sub-conturi separate pentru fiecare unitate regională a trezoreriei și/sau unitate individuală. Așa un model de procesare a tranzacțiilor poate fi asociat fie cu o structură centralizată a conturilor bancare, fie cu o structură segmentată.

În acest context, un sistem descentralizat de procesare a tranzacțiilor ne arată că fiecare unitate care cheltuie își procesează individual tranzacțiile și operează contul bancar respectiv sub egida contului unic trezorerial (figura 1.6.). În caz de necesitate poate fi stabilit și instituit un plafon maxim de eliberare a numerarului pentru fiecare unitate care cheltuie.

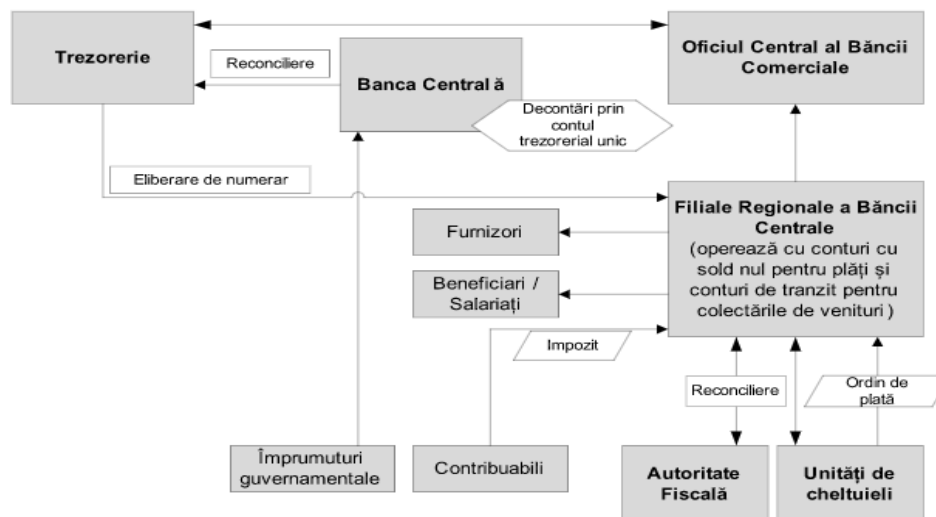

Fig. 1.6. Sistem tipic de procesare descentralizată a tranzacțiilor

Sursa : Preluat și tradus din Pattanayak S., Fainboim I. Treasury Single Account: An Essential Tool for Government Cash Management. IMF, 2011. P.8

Acesta este un model de control centralizat al numerarului, dar de responsabilitate descentralizată pentru angajamente, plăți și contabilitate. Un astfel de model de procesare a tranzacțiilor ar putea fi asociat atât unei structuri centralizate de conturi bancare, cât și unei structuri segmentate.

Oricare ar fi aranjamentele instituționale, centralizarea soldurilor de numerar ar trebui să acopere toate conturile guvernamentale utilizate pentru operațiunile de plată, inclusiv conturile administrate de fonduri. Din punct de vedere al gestiunii fluxurilor financiare publice, aceste moduri de centralizare a soldurilor de numerar dau rezultate identice. Fezabilitatea punerii în aplicare a acestora depinde de nivelul de dezvoltare tehnologică și informațională a sectorului bancar și a guvernului. De fapt, Sistemul general de evidență contabilă este un sistem în care sunt înregistrate toate operațiunile, pot fi efectuate verificări descentralizate sau verificări contabile centralizate, inclusiv și de procesare a plăților. Țările cu controale centralizate, de exemplu, Brazilia, precum și țările fără control central, cum ar fi S.U.A., au înființat un registru de sistem general în care nu numai operațiunile de plată, dar, și angajamentele financiare sunt înregistrate.

În unele țări în curs de dezvoltare, sistemul bancar și infrastructura tehnologică, sunt un obstacol în combinarea centralizării soldurilor de numerar cu descentralizarea procesării plăților.

Mai multe țări utilizează cea mai mare parte a plăților în numerar, pentru tranzacții la nivel central, de exemplu, plata datoriei și a cheltuielilor gestionate de către departamentele centrale ale ministerelor de resort sau pentru plăți care sunt scadente la o dată fixă, de exemplu, plățile salariale. În țările cu o infrastructură bancară slab dezvoltată, compensarea zilnică de conturi cu diferite bănci este mai dificilă decât decontarea zilnică a unui set de conturi la Banca Centrală. Păstrarea unui număr mare de conturi ar putea, prin urmare, împiedica punerea în aplicare a procedurilor de compensare și de consolidare corespunzătoare.

Pentru analiza implementării politicilor de gestiune a finanțelor publice, este important să se înregistreze fiecare tranzacție și să fie clasificată la nivelul categoriilor funcționale și economice. Astfel centralizarea soldurilor de numerar nu este suficientă pentru acest scop. Informațiile privind tranzacțiile efectuate trebuie să fie, de asemenea, centralizate. Procesarea operațiunilor de plată în cadrul Trezoreriei ar putea facilita monitorizarea acestora. În țările în curs de dezvoltare, Trezoreria centralizează soldurile sale de numerar interne și informațiile generale privind ieșirile și intrările de numerar. Dar, totodată, centralizarea operațiunilor de plată nu este sistematică sau datele sunt prea mult agregate pentru a permite o analiză fundamentală a execuției bugetului. Mai mult decât atât, monitorizarea fluxului de numerar este insuficientă pentru a controla executarea bugetului.

Aranjamentele realizate pentru gestiunea fluxurilor financiare publice în mai multe țări urmăresc în mod implicit, sprijinirea băncilor aflate în dificultate. Restructurarea sistemului bancar din aceste țări în general, este necesară. Înainte de a lua în considerare orice reformă a gestiunii fluxurilor financiare publice, efectul său asupra sistemului bancar trebuie să fie evaluat. Pe de altă parte, transferarea conturilor guvernamentale băncilor comerciale ar putea pune în povara băncilor problemele de lichiditate a guvernelor, în special în cazul în care Trezoreria nu este în măsură să-și îndeplinească obligațiile sale. De multe ori, țările în curs de dezvoltare au diferite aranjamente în cadrul sistemului lor de plată în funcție de localizarea agențiilor de cheltuieli. Acest lucru poate fi văzut ca o fragmentare a sistemului, dar care de altfel este necesar. Centralizarea soldurilor de numerar într-un cont unic trezorerial este necesară pentru ca să optimizeze managementul fluxurilor financiare publice.

În cazul în care valoarea banilor este un principiu de lucru al guvernului, un punct semnificativ de pornire ar consta în stabilirea unor aranjamente între guvern și sistemul bancar. Principiul conform căruia guvernul ar trebui să beneficieze de dobânzi la toate depozitele sale și că acesta ar trebui, la rândul său, să plătească pentru toate serviciile bancare pe care le primește, ar trebui să fie în mod serios revizuit [131].

Oricare ar fi organizarea colectării taxelor sau de plată a cheltuielilor, Trezoreria trebuie să fie responsabilă de supravegherea tuturor conturilor bancare guvernamentale centrale, inclusiv fondurilor extrabugetare. Atunci când băncile comerciale sunt implicate în colectarea veniturilor sau plata cheltuielilor, operațiunile bancare trebuie să fie negociate și contractate de către Trezorerie. Acest lucru va permite guvernului să negocieze mai bine și să se asigure că cerințele privind gestiunea fluxurilor financiare publice sunt luate în considerare. În afară de utilizarea conturilor bancare pentru gestionarea bugetului, Trezoreria poate avea și conturi de depozite în băncile comerciale, care ar trebui să fie selectate pe criterii de competitivitate pentru a obține un randament mai mare.

Activele financiare ale guvernului sunt constituite din acțiuni în întreprinderi, credite acordate de guvern, garanții neonorate de către debitori, etc.. Trezoreria trebuie să înregistreze conturi pentru fiecare din aceste active. Ea ar trebui să gestioneze împrumuturile acordate de guvern, în special prin autorizarea și urmărirea plăților. Astfel, Trezoreria trebuie să obțină informații financiare privind întreprinderile în care guvernul are acțiuni, să monitorizeze plata dividendelor, și să se ocupe de aspectele financiare ale privatizării bunurilor publice. Banca Centrală este, în majoritatea țărilor, casierul principal al guvernului. Chiar și în cazul în care agențiile de cheltuieli dețin conturi bancare la băncile comerciale, resursele financiare sunt transmise dintr-un cont trezorerial la Banca Centrală. Mai mult, băncile centrale sunt agenții fiscali ale guvernelor și desfășoară activități în domenii cum ar fi: emiterea valorilor mobiliare de stat, managementul datoriei publice, intervenția pe piața secundară a valorilor mobiliare de stat, etc..

În mai multe țări, băncile centrale oferă guvernelor anumite facilități. Cu toate acestea, tot mai multe țări stabilesc limite stricte pentru guvern de a împrumuta de la Banca Centrală. Prevederile gestiunii numerarului, interzic împrumuturile de la Banca Centrală, și insistă asupra necesității unei politici active de emisie a valorilor mobiliare pe piața de capital și, de asemenea, să se intervină pe piața secundară. Interdicția poate fi nerealistă pe termen scurt pentru țările cu piețe subdezvoltate, dar trebuie să fie strict reglementate în conformitate cu politica monetară și cea fiscală. În principiu, profiturile sau pierderile Băncii Centrale sunt, în majoritatea țărilor, transferate guvernului, cu toate că practicile actuale diferă. De multe ori, pierderile Băncii Centrale nu sunt incluse în conturile guvernamentale. Pentru a încuraja guvernul să optimizeze managementul numerarului și să limiteze cheltuielile netransparente ar trebui să se utilizeze conturile overdraft acordate Guvernului de către Banca Centrală. Pentru transparență, profiturile sau pierderile Băncii Centrale ar trebui să fie tratate ca venituri sau

cheltuieli în buget. Pe de altă parte, adoptarea acestor norme impune Banca Centrală să ramburseze depozitele Trezoreriei în condiții comerciale.

1.3. Practici internaționale privind organizarea activității de trezorerie

Având în vedere importanța contextului economic în care țările sunt supuse unui proces accentuat de internaționalizare, ne propunem să analizăm în continuare practicile trezoreriale în unele țări și grupuri de țări care au unele elemente de dezvoltare comune, pentru a compara și identifica cele mai bune practici care ar putea servi drept exemplu de implementare, gestionare, îmbunătățire sau dezvoltare a sistemelor trezoreriale.

Mai mult decât atât, Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional sunt implicați activ în ultimii ani în oferirea suportului guvernelor țărilor ex-sovietice și altor țări din Europa de Est de a implementa/moderniza structurile instituționale care gestionează finanțele publice.

Ținându-se cont că Republica Moldova se dezvoltă într-un anumit context regional, prezintă interes pentru cercetare și formulare de recomandări practica României și a Ucrainei.

Experiența României privind organizarea activității trezoreriale

Trezoreria finanțelor publice se organizează într-un sistem unitar, atât la nivel central, cât și în teritoriu, în scopul cuprinderii tuturor operațiunilor financiare ale sectorului public.

Premisele care au creat cadrul favorabil înființării trezoreriei, în România, au fost:

- reorganizarea băncilor și consecințele acesteia asupra finanțelor publice;
- schimbarea concepțiilor privind administrarea și utilizarea resurselor financiare publice;
- cerințele și posibilitățile reale de asigurare a echilibrului finanțelor publice, prin intervenții pornite în fazele de urmărire a execuției bugetare;
- autonomia bugetului asigurărilor sociale de stat, în contextul prevederilor Legii finanțelor publice;
- întărirea autonomiei finanțelor locale, la nivelul bugetelor acestora din subdiviziunile administrațiilor publice locale;
- înființarea și funcționarea fondurilor speciale, prin autonomizarea bugetelor acestora;
- creșterea și diversificarea sistemului veniturilor proprii.

Importanța organizării sistemului Trezoreriei publice în România rezultă din următoarele considerente: [84]

(1) este considerat cel mai potrivit sistem de organizare a execuției finanțelor publice, protejându-le de toate riscurile;

(2) permite soluționarea unor importante probleme financiare, prin mijlocirea operațiilor

specifice, (gestionarea creditelor externe primite de către Guvern pentru sprijinirea programelor de reformă; mobilizarea resurselor financiare din economie pentru acoperirea deficitului bugetar și pentru serviciul datoriei publice; finanțarea obligațiilor statului asumate prin acorduri guvernamentale cu decontare în conturile de clearing, barter și cooperare economică, în vederea echilibrării importurilor cu exporturilor);

(3) permite cunoașterea permanentă a resurselor publice și asigură previziunea nevoilor de împrumuturi pentru finanțarea deficitului bugetar.

Înființarea Trezoreriei finanțelor publice în România a completat cadrul instituțional prin care statul și-a creat posibilitatea de a-și stabili și aplica politica de venituri și cheltuieli, organizându-și activitatea financiară atât la nivel central, cât și în teritoriu. Astfel, a devenit posibilă creșterea responsabilității utilizării banilor publici, și asigurării finanțării obiectivelor și acțiunilor aprobate. Ca urmare, prin Trezorerie este posibilă cunoașterea și rezolvarea implicațiilor specifice gestiunii financiare publice. Totodată, Trezoreria facilitează folosirea de către Ministerul Finanțelor Publice, cu ocazia întocmirii, aprobării și execuției bugetului public, a instrumentelor de analiză fundamentală și de supraveghere a realizării echilibrului financiar, monetar, valutar și a datoriei publice [1].

Rolul trezoreriilor publice este semnificativ, acesta reieșind din principalele operații derulate în cadrul serviciilor de la nivelul acestora:

- stabilirea impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat și bugetelor locale de către toți contribuabilii, persoane fizice și juridice;
- urmărirea încasării la termen a impozitelor și taxelor pentru care sunt deschise la trezorerie conturi de venituri;
- asigurarea execuției bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și a bugetelor locale prin unitățile de trezorerie, prin încasarea veniturilor din impozite și taxe de la plătitori și efectuarea plăților dispuse de către ordonatorii de credite în limita creditelor bugetare aprobate;
- contabilitatea încasării veniturilor bugetare pe subdiviziuni, plătitori și pe bugete;
- contabilitatea alimentării cu fonduri a ordonatorilor finanțați din bugetele locale;
- contabilitatea operațiilor efectuate din conturile instituțiilor publice;
- exercitarea controlului fiscal și financiar preventiv;
- raportarea către Ministerul Finanțelor Publice a încasării veniturilor bugetului de stat și execuției bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetul fondului de șomaj, bugetul fondului național de sănătate, pe baza dărilor de seamă contabile trimestriale și anuale.

În România, gestionarea resurselor financiare publice se realizează printr-un sistem unitar de bugete. Acest sistem unitar și corelat de fonduri este reunit în ceea ce se cheamă bugetul general consolidat care reflectă, la nivelul unui an, ansamblul veniturilor și cheltuielilor statului și a celorlalte entități de drept public, cu eliminarea dublelor înregistrări (în vederea evitării dublei evidențe a acestora) ce pot să apară ca urmare a transferurilor de resurse între diverse verigi ale sistemului bugetar, prin operațiunea de consolidare.

Unul din argumentele favorabile înființării Trezoreriei Statului a fost dificultatea în ceea ce privește controlul operațiilor desfășurate prin mai multe bănci. Acest lucru încetinea realizarea execuției bugetare, complica fluxurile monetare și prelungea termenele de raportare a datelor de execuție, influențând negativ urmărirea execuției și a echilibrului bugetar [2].

În acest context de ample modificări și de cerință a rezolvării unor noi probleme apărute într-o economie de piață s-a elaborat cadrul legislativ pentru exercitarea de către Ministerul Finanțelor Publice a atribuțiilor ce-i revin în domeniul finanțelor publice, în sensul creării unui sistem propriu pentru urmărirea execuției bugetare, cu ajutorul căruia să coordoneze problemele politicii financiare. Astfel prin Hotărârea Guvernului nr. 78/1992 Ministerul Finanțelor Publice a fost autorizat să înființeze trezorerii în cadrul organelor financiare subordonate, iar prin Legea contabilității nr. 82/1991 s-a prevăzut organizarea contabilității trezoreriei finanțelor publice. În baza cadrului legal constituit s-a conceput un sistem unitar de organizare și funcționare a trezoreriilor finanțelor publice, care prezintă avantaje vizibile.

Astfel, în ceea ce privește organizarea controlului prin organele proprii ale Ministerului Finanțelor Publice există avantajul urmării îndeplinirii obligațiilor către buget de către toți agenții economici și contribuabili, prin organizarea evidenței pe plătitori, asigurându-se la nivelul fiecărei trezorerii posibilități sporite de a acționa operativ pentru respectarea termenelor de plata și reducerea rămășițelor de încasat. La nivelul fiecărei trezorerii se asigură datele privind stabilirea debitelor și a încasărilor pe fiecare plătitor, evidența impozitelor și taxelor încasate la buget. Evidența cheltuielilor, înregistrarea deficitului, disponibilitățile din conturile trezoreriei. Acestea sunt baza eficienta în luarea deciziilor.

Ministerul Finanțelor Publice dispune astfel de instrumentul necesar pentru stabilirea strategiei pe termen scurt și lung în domeniul finanțelor publice, dispunând de ansamblul informațiilor privind derularea execuției financiare publice prin trezorerie.

Activitatea desfășurată prin trezorerie presupune costuri mai reduse întrucât potrivit convenției încheiate între Ministerul Finanțelor Publice și Banca Națională a României, pentru operațiile de execuție bugetară nu se solicită comisioane, în schimb unitățile băncilor utilizează disponibilitățile bugetului – excedentele și cele ale instituțiilor publice, ca surse de creditare, fără

să se acorde dobânzi. În vederea acoperirii deficitului bugetar, în existența unor sume importante în contul curent al trezoreriilor, sunt avute în vedere și disponibilitățile instituțiilor, care nu se mai păstrează la bănci ci în conturi la trezorerie.

Prin înființarea trezoreriilor cu costuri de altfel foarte mici s-a ajuns la o gestionare mai eficientă a resurselor statului dar și la un control mai atent a cheltuielilor dispuse de instituțiile publice prin contul curent al trezoreriei, deschis la Banca Națională. Eficiența s-a concretizat în localizarea operativă a întârzierilor de plată, a răuplatnicilor sau a nerespectării cuantumului de impozit datorat bugetului de stat. Totodată au fost respinse acele plăți care nu se încadrau în creditele bugetare aprobate pe subdiviziunile clasificăției bugetare ca volum și categorii de cheltuieli.

Prin trezorerie se realizează perfecționarea sistemului informațional și decizional în ce privește rapiditatea, relevanța și acuratețea raportărilor în legătură cu urmărirea execuției bugetare și a altor operațiuni de trezorerie. În acest context se asigură informații zilnice în legătură cu încasarea veniturilor, efectuarea cheltuielilor, înregistrarea deficitului, disponibilitățile din conturile Trezoreriei și altele, ceea ce asigură o bază eficientă de date în vederea luării deciziilor. Astfel, Ministerul Finanțelor Publice dispune de instrumentul pentru stabilirea strategiei pe termen scurt și lung în domeniul finanțelor publice, cunoscând ansamblul informațiilor privind derularea execuției financiare prin sistemul trezorerial. De asemenea, trezoreria a creat posibilitatea unei foarte bune evidențe contabile, iar prin raportarea operativă a rezultatelor se pot lua decizii la nivel macroeconomic pentru acoperirea deficitului contului general al Trezoreriei Statului.

Experiența Ucrainei privind organizarea activității trezoreriale

Trezoreria de Stat din Ucraina a preluat, începând cu anul 1997, funcțiile de execuție a bugetului efectuate anterior de departamentele financiare ale Ministerului de Finanțe. A fost înființată o organizație a trezoreriei pe trei niveluri, cu birouri în oficiul central, 26 de regiuni și aproximativ 700 de raioane. A fost pusă în aplicare o structură specifică de clasificare bugetară. Au fost închise majoritatea conturilor bancare ale unităților de cheltuieli, iar finanțele guvernamentale sunt depuse în banca centrală.

Procesele de execuție bugetară au fost modificate și unitățile de cheltuieli își efectuează cheltuielile prin intermediul birourilor de trezorerie desemnate, care apoi le prelucrează în conturi create pentru unitățile de cheltuieli la filialele băncii centrale (Banca Națională a Ucrainei - BNU) care funcționează la nivel de regiuni (oblast).

Trezoreria operează un sistem de eliberare pe bază de mandate. Un sistem informatic plasat în birourile Trezoreriei permite să se verifice disponibilitatea creditelor bugetare și mandatele înainte pentru aprobarea cererilor de plată primite de la unitățile de cheltuieli.

Guvernul a consolidat considerabil procesul de implementare a bugetului în perioada 1997-2000. Sistemul Trezoreriei a fost extins treptat, pentru a acoperi toate operațiunile centrale ale bugetului de stat, inclusiv fostele fonduri extrabugetare și veniturile extrabugetare ale instituțiilor guvernamentale centrale. Trezoreria a devenit sistemul central de contabilitate pentru toate alocările bugetare inițiale, precum și orice modificări operate pe parcursul anului. Un sistem de înregistrare a angajamentelor și de control a fost conceput în anul 2001.

Doar Departamentul Vamal, agențiile naționale de securitate selectate, Fondul de pensii și Fondul de Asigurări Sociale rămâneau în afara domeniului de aplicare al Trezoreriei. Rapoartele fiscale lunare pentru operațiunile bugetului de stat și a bugetelor locale sunt elaborate în termen de la 20 până la 25 zile de la sfârșitul lunii.

Trezoreria Centrală a început, de asemenea, extinderea activității sale la bugetele locale. Extinderea activității acesteia asupra executării bugetului local permite aplicarea uniformă a reglementărilor cheltuielilor, controlul achizițiilor publice și o mai bună informare cu privire la poziția fiscală a tuturor bugetelor guvernamentale din Ucraina.

Cu toate acestea, în scopul perfecționării întregului proces de executare a bugetului este necesar să se stabilească controale interne pentru toate etapele de execuție a bugetului, inclusiv:

- înregistrarea creditelor;
- stabilirea bugetelor unităților de cheltuieli individuale și modificările ulterioare a acestor bugete;
- înregistrarea și controlul angajamentelor;
- înregistrarea facturilor de furnizor;
- verificarea încasării bunurilor și serviciilor;
- înregistrarea și decontare a cererilor de plată.

Trezoreria a creat un sistem informațional tranzacțional al Trezoreriei Ledger, care servește drept coloană vertebrală de contabilitate pentru Sistemul Informatic de Management Financiar al Guvernului, și permite înregistrarea bugetelor inițiale, precum și modificările ulterioare, alocările de numerar, înregistrarea tuturor etapelor unei tranzacții, elaborarea de rapoarte pentru Trezorerie, gestionarea bugetului Ministerului Finanțelor.

Trezoreria a investit considerabil în majorarea capacității sale de management al numerarului prin implementarea unui sistem intern de plăți, care permite tuturor birourilor Trezoreriei din regiune să proceseze plăți printr-un singur cont corespondent cu Sucursala BNU

din acea regiune. Lucrările de consolidare a sistemului de trezorerie și a sistemelor asociate au fost finanțate din resursele proprii, precum și din contul unui împrumut de dezvoltare instituțională de la Banca Mondială, urmat de un proiect de dezvoltare a unui sistem de trezorerie în valoare de 16,4 milioane de dolari [129].

Experiența Franței privind organizarea activității trezoreriale

Franța are un sistem trezorerial cu arhitectură complet centralizată, deținând conturi și sub-conturi regionale ale Contului Unic Trezorerial (CUT), care este bine dezvoltat în cadrul băncii centrale (Banque de France). CUT include soldurile conturilor autorităților locale, ale organelor guvernamentale și quasi-guvernamentale, precum și ale cheltuielilor și veniturilor guvernului central (inclusiv autorități externe). Conturile de îndemnizații sociale sunt gestionate de către contabili publici.

Gestiunea numerarului și a datoriilor este responsabilitatea Agence France Trésor (AFT), creată la 08 februarie 2001, care la rândul său este o filieră a Trezoreriei franceze și face parte din Ministerul Economiei, Finanțelor și Industriei. AFT administrează în mod activ CUT, și a dezvoltat o capacitate de previziune a fluxului de numerar în mod corespunzător. Aceasta investește (și dacă este necesar, împrumută) fondurile excedentare pe piețele monetare, în vederea menținerii unui sold de sfârșit de zi scăzut și stabil în CUT și asigurând cea mai bună rentabilitate a investiției surplusului de numerar.

AFT operează un sistem centralizat de plăți. Agențiile care efectuează cheltuieli fac angajamente de cheltuieli și înaintează cererile de plată către una dintre cele aproape 4500 trezorerii regionale. Plățile sunt efectuate din subconturile regionale ale CUT. Soldurile de închidere în sub-conturi sunt transferate în CUT în timp real. Guvernul nu utilizează conturi la băncile comerciale.

Din punct de vedere istoric, acoperirea Trezoreriei franceze (Trésor) a fost foarte largă în comparație cu tezoreriile altor țări OCDE. Ea s-a extins dincolo de administrațiile publice și a acoperit și alte entități publice, inclusiv întreprinderile de stat. Trésor primea, de asemenea, depozitelor statului. Gestionarea numerarului de către Guvern în Franța, se referă la gestionarea de către AFT a tuturor fluxurilor de numerar care sunt depuse în CUT la Banque de France. Toate fluxurile de numerar ale guvernului central (inclusiv fluxurile de investiții) și tranzacții de finanțare sunt incluse, cu doar câteva excepții marginale. Aceasta include, de asemenea, fluxurile, instituțiile publice și întreprinderile care, în virtutea obligațiilor legislative sau de comoditate, dețin un cont în CUT.

Fondul de Securitate Socială este gestionat de trezorerie, dar este păstrat într-o bancă de economii care aparține statului. Sub influența ultimelor reforme, cu toate acestea, acoperirea

CUT a fost în continuă scădere. Pe parcursul anului 2002, „Public Trésor” a încetat să primească depozite de la public și a exclus întreprinderile de stat și departamentul poștal din sfera sa de competență. În afară de principalele fluxuri guvernamentale, în prezent, numai fonduri extrabugetare majore, cum ar fi cele de securitate socială sunt gestionate de către Trésor. Fondurile de securitate socială nu sunt deținute în CUT, dar în Caisse des Depots et Consignations, o bancă de economii de stat. Cu toate acestea, domeniul de aplicare al CUT rămâne foarte larg și evitarea restrîngerii acestuia face parte din angajamentul structural pentru a optimiza datoria publică.

Trezoreria nu este antrenată în sarcini operaționale, dar urmărește toate fluxurile pe contul unic. Două mii de mari contribuabili de TVA virează mijloacele bănești pe contul unic din BC. Partea restantă este percepută de către Directoratul pe venituri (circa 50%), Direcția generală a evidenței de stat (circa 35%) și Departamentul vamal (circa 15%). O trăsătură caracteristică a trezoreriei constă în faptul că ea nu numai că duce evidența, distribuie și centralizarea impozitelor și a plăților percepute de serviciul fiscal, dar se ocupă în mod direct și de încasările unora dintre ele, inclusiv de impozitul pe venit, precum și de taxele vamale la nivel de comună sau de asociații ale unor comune.

În Franța, responsabilă de regulile de evidență, este Direcția generală a evidenței de stat. Există sistemul central de conturi al Ministerului Finanțelor (în bază monetară, cu notare dublă) și câte un sistem în fiecare minister (bazat pe transmitere și ordin de plată, cu notare dublă). În plus, experiența Franței prezintă interes prin metodele sale de organizare a evidenței bugetare în comune.

Executarea bugetului este sub controlul Directoratului Bugetar (DB). Intensitatea cheltuielilor poate fi controlată de DB prin intermediul rețelei sale de controlori financiari. Acest sistem presupune un control strict asupra cheltuielilor: la etapa obligațiunilor și a ordinului de plată - se efectuează de către controlori, iar la etapa achitării - de către Direcția generală a evidenței de stat.

Experiența Marii Britanii privind organizarea activității trezoreriale

În Marea Britanie, având o arhitectură centralizată în totalitate, toate soldurile de numerar ale guvernului central sunt agregate într-un CUT menținut la banca centrală. Nu există fonduri extrabugetare, care sunt în afara sistemului. Autoritățile locale și întreprinderile de stat sunt în afara sistemului central și dețin soldurile de numerar în sistemul bancar comercial.

Cele două fonduri principale ale guvernului central sunt Fondul Consolidat (FC) și Fondul Național de Credite (FNC). În cazul în care FC are un excedent, acesta este transferat automat la FNC pentru a reduce nevoia de a împrumuta, și vice-versa. FNC împrumută în mod oficial bani

pentru guvern și fonduri de creditare autorităților locale. Contul Gestunii Datoriilor (CGD), care este gestionat de Oficiul de gestiune a datoriilor, este utilizat pentru a echilibra orice surplus sau deficit zilnic în FNC.

FC primește veniturile din impozite generale și din alte încasări. Din FC sunt achitate sumele necesare pentru ca departamentele și agențiile care cheltuie să își îndeplinească angajamentele. Conturile bancare ale departamentelor sunt gestionate de către Serviciul Bancar al Guvernului. Cele mai multe dintre funcțiile Serviciul Bancar al Guvernului sunt externalizate prin contract către "integratorul de servicii." Această agenție a contractat în schimb serviciile de gestiune a numerarului și serviciile bancare către o bancă comercială, iar soldurile conturilor aferente tranzacțiilor respective sunt transferate peste noapte în CUT. Serviciul Bancar al Guvernului, de asemenea, gestionează în mod direct unele contracte cu bănci, în numele unora dintre cei mai mari utilizatori ai sistemului bancar din Guvern.

Serviciul Bancar al Guvernului are un singur cont principal la Banca Angliei și oferă facilități de plată pentru cele mai multe departamente guvernamentale centrale și organismelor conexe. Odată ce dispoziția de a-și îndeplini angajamentele de cheltuieli este transferată de la FC la respectivul subcont Serviciul Bancar al Guvernului, acesta se află sub controlul unității de cheltuieli respective, iar unitatea respectivă controlează toate plățile. În cea mai mare parte, conturile Serviciul Bancar al Guvernului sunt locuri de staționare temporară a banilor extrași sau depuși în FC. Transferurile între Serviciul Bancar al Guvernului și Fondul consolidat, precum și între Fondul consolidat și contul de gestiune a cheltuielilor, sunt tratate drept interne de către guvern. Legătura dintre conturile guvernamentale (cunoscut sub numele de "Exchequer Piramida") înseamnă că toate soldurile deținute la Banca Angliei sunt trecute într-un singur cont la sfârșitul zilei lucrătoare.

În acest fel, excedentul sau deficitul net pe toate conturile inferioare trece la contul de gestiune a cheltuielilor. Toate conturile mai jos de contul de gestiune a cheltuielilor au solduri zero peste noapte.

Departamentul trezoreriei generale prelucrează ordinele de plată și fluxurile din fondul consolidat, care este un cont special al Ministerului Finanțelor (trezoreriei) în Banca Marii Britanii. Din acest cont pot fi acordate mijloace doar cu permisiunea Parlamentului și sub supravegherea unei persoane oficiale speciale - controlor și a Auditorului general. Orice transfer de mijloace fără permisiune este considerat nelegitim, iar mijloacele urmează a fi returnate. Limitele plăților sunt stabilite de alocațiile parlamentare și de limitele administrative ale mijloacelor bănești.

În Marea Britanie veniturile sunt percepute de către Serviciul pentru venituri, de către vamă și Departamentele pentru plățile utilizatorilor. Trezoreria controlează toate fluxurile fondului consolidat.

Oficiul trezorerial general efectuează achitățile din numele departamentelor în cadrul limitelor alocațiilor bugetare sub controlul acestor departamente, iar trezoreria verifică plățile. În afară de aceasta, Comitetul special al camerei comunelor pe evidența de stat este abilitat să efectueze controlul asupra executării bugetului prin verificarea dărilor de seamă ale organelor executive privind consumul mijloacelor publice.

Marea Britanie este un stat unitar cu un sistem bugetar cu două niveluri. În anul 1992 în Scoția a fost introdus sistemul cu o singură treaptă al organelor administrației publice locale. De la sfârșitul anilor 1980 în structura bugetară au început transformări, fiind reformate atribuțiile organelor municipale la compartimentul cheltuirii mijloacelor. Au fost reduse obligațiile organelor administrației publice locale la compartimentul finanțării serviciilor sociale, transportului, învățământului, fondului locativ-comunal. Astfel, din bugetele locale sunt finanțate doar 36% din toate cheltuielile de stat ale Marii Britanii.

Baza de venituri a bugetelor locale se formează din două tipuri de încasări fiscale: impozitul național pe proprietate, stabilit de guvernul central, și impozitul local pe proprietate, al cărei mărime și ordine de plată sunt stabilite de organele administrației publice locale.

În Marea Britanie există două tipuri de asistență financiară așa-zisele bloc-grant, acordate anual pentru sporirea veniturilor și granturi cu destinație specială. Conducerea centrală stabilește normativele de cheltuieli pentru organele administrației publice locale pe un an. Mărimea ajutorului financiar se determină drept diferență dintre suma cheltuielilor bugetare municipale, calculată în baza normativelor de cheltuieli, și suma veniturilor bugetului local provenite din sursele fixe de venituri. Dacă conducerea centrală consideră că finanțarea unui articol oarecare din bugetul local este prioritară, atunci se alocă mijloace în cadrul unui grant cu destinație specială, care nu pot fi consumate cu alte scopuri decât cele stipulate în condițiile grantului.

Atunci când alocă mijloace, Guvernul prevede și controlul asupra cheltuielilor bugetelor locale. Măsurile întreprinse față de cei care le încalcă prevăd sechestrarea ajutorului financiar din bugetul central pentru finanțarea cheltuielilor care întrec nivelul stabilit, până la refuzul total de acordare a granturilor. Aceste măsuri erau, însă, neeficiente. Ulterior, atunci când avea loc depășirea nivelului de cheltuieli din bugetul local, stabilit de către guvern, acesta avea toate temeiurile de a diminua baza fiscală a bugetului local. Dar și aceste măsuri au fost anulate.

În ceea ce privește ordinea împrumuturilor pentru bugetele locale, trebuie de menționat faptul că, în conformitate cu legea, organele locale nu au dreptul să atragă mijloace de împrumut

pentru finanțarea cheltuielilor curente. Totodată, pentru necesitățile capitale, bugetele locale sunt în drept să ia împrumuturi doar direct de la băncile comerciale sau prin intermediul organului central - Comitetul de stat pentru împrumuturi, care are acces la mijloacele Fondului național pentru împrumuturi și, deci, este apt să acorde împrumuturi în condiții mai bune decât cele ale băncilor comerciale. Este important, de asemenea, că concomitent cu limitarea volumului de împrumuturi există și limitarea volumului de cheltuieli cu caracter capital.

Astfel, rolul organelor administrației publice locale și al bugetelor locale din Marea Britanie se reduce în mare măsură la asigurarea distribuirii eficiente a volumului de resurse financiare stabilite în prealabil de către Guvern. În afară de aceasta, consumul mijloacelor la nivel local pe unele articole (inclusiv o parte din cheltuielile pentru învățământ și fondul locativ-de stat) este controlat de asociații cu statut particular, de regulă acestea fiind niște agenții pentru consumul mijloacelor finanțate de către guvern, care se află sub controlul unor reprezentanți ai guvernului. În mod frecvent se întâmplă cazuri când lipsește coordonarea acțiunilor acestor agenții cu cele ale organelor administrației publice locale, ceea ce diminuează eficacitatea distribuirii resurselor financiare [125].

Experiența Federației Ruse privind organizarea activității trezoreriale

Federația Rusă deține de asemenea o arhitectură complet centralizată, CUT fiind situat la banca centrală. Există „conturi de colectare” menținute de birourile regionale de trezorerie împreună cu conturi dedicate pentru colectarea impozitelor, taxelor, etc.; Un „cont operațional” este menținut de birourile regionale de trezorerie pentru efectuarea cheltuielilor fondurilor bugetare federale; Conturi separate există pentru înregistrarea cheltuielilor finanțate din surse specializate, cât și pentru valută străină.

Bugetul federal este executat prin intermediul conturilor bancare menținute de birourile regionale de trezorerie relevante. Toate veniturile bugetului federal și cheltuielile sunt înregistrate zilnic în registrul general de trezorerie. Din conturile dedicate pentru colectarea impozitelor sunt transferate fonduri din CUT în conturile operaționale ale birourilor regionale (în limita soldurilor disponibile) în CUT către beneficiari prin intermediul conturilor operaționale în conformitate cu cererile unităților de cheltuieli.

Birourile de trezorerie locale înregistrează și prezintă informații cu privire la cheltuielile efectuate pe conturile de cheltuieli. În cazul în care acest lucru este necesar, birourile regionale transferă fondurile din contul operațional la conturile de „plată în numerar”, deschise pentru birourile federale de trezorerie, iar unitățile de cheltuieli retrag numerarul din aceste conturi.

Experiența Australiei privind organizarea activității trezoreriale

În Australia, fiind o arhitectură mixtă (cu elemente de modele CTU atât centralizate, cât și descentralizate), Departamentul de Finanțe și Administrație este responsabil pentru aranjamente bancare și de plată în cadrul guvernului. Acest departament deține principalele conturi bancare ale guvernului la banca centrală, Reserve Bank of Australia (RBA). Contul principal la RBA este contul public oficial. Acest cont oferă finanțare pentru toate conturile de cheltuieli ale departamentelor. Finanțarea este asigurată departamentelor cu o zi în avans, pe baza previziunilor fluxurilor de numerar de cheltuieli primite de la departamente. Soldurile conturilor de cheltuieli ale departamentelor și agențiilor sunt transferate peste noapte în contul public oficial, dar sunt returnate în ziua următoare. Există, de asemenea, un cont pentru încasările oficiale consolidate în cazul în care toate veniturile guvernamentale din conturile cu intrări departamentale sunt consolidate peste noapte. Plățile de la departamente sunt într-o anumită măsură, executate prin intermediul sistemului bancar comercial. În cadrul regimului bancar descentralizat toate departamentele sunt obligate să contracteze servicii bancare, iar ei pot alege să facă acest lucru cu băncile comerciale sau să se bazeze pe RBA.

Experiența Statelor Unite ale Americii privind organizarea activității trezoreriale

Statele Unite ale Americii, deținând o arhitectură descentralizată, cu Băncile Federale de Rezervă în calitate de bănci guvernamentale principale pentru agenții, fiindu-le atribuită responsabilitatea pentru controlul contabil și utilizarea fondurilor. Trezoreria SUA menține un coș de fonduri consolidate, într-un singur cont, pentru toate fondurile guvernului federal. Băncile Federale de rezervă acționează ca principalele bănci guvernamentale. Acestea, și, în special Federal Reserve Bank din New York (FRBNY), mențin contul general al trezoreriei, acceptă depunerea taxelor federale și a altor încasări care aparțin agențiilor federale, și procesează controalele și plățile electronice parvenite pe contul general al trezoreriei. Trezoreria deține toate fondurile, cu foarte puține excepții, sub conducerea agentului său fiscal, FRBNY. Plățile sunt administrate prin intermediul băncilor federale de rezervă și sunt reflectate în Contul general al trezoreriei în timp real. În timp ce toate plățile de trezorerie sunt realizate din Contul general al trezoreriei, o rețea de mai multe mii de instituții financiare colectează cea mai mare parte a tuturor veniturilor fiscale. În contextul sistemului de cont unic, fiecărei agenții și birou îi este atribuit controlul contabil și responsabilitatea pentru programarea și utilizarea fondurilor. Cu toate acestea, agenția / Biroul nu deține efectiv aceste fonduri în conturi bancare separate în afara trezoreriei. Operațiunile de trezorerie acoperă o gamă completă de fonduri publice la nivel federal, inclusiv fonduri bugetare, fonduri fiduciare, fonduri de rulment, și alte fonduri. Guvernele statelor și locale au independență deplină în gestionarea fondurilor proprii și ei fac uz de instituții de depozitare în afara sistemului de bănci centrale.

Experiența Indiei privind organizarea activității trezoreriale

India are implementat un mix de arhitectură centralizată și descentralizată cu subconturi pentru ministere, deținute la banca centrală. Colectarea veniturilor și eliberarea plăților sunt efectuate în cea mai mare parte prin intermediul băncilor comerciale deținute de stat. India deține Conturi trezoreriale unice atât la nivelul guvernului federal, cât și de stat. În cadrul unui acord încheiat între guvernul federal cu Reserve Bank of India (banca centrală), afacerile bancare sunt axate pe încasări, colectări, plăți și transferuri de bani în numele guvernului central. În regiunile unde Reserve Bank of India nu are filiale, activitatea bancară a ministerelor de resort este deservită de către băncile comerciale (care includ atât bănci de stat cât și private) ca agenți ai Reserve Bank of India, pe bază de comision. Serviciile de tranzacții bancare (atât pentru colectarea veniturilor și eliberarea plăților) este asigurată în principal de o serie de bănci comerciale, iar conturile pentru tranzacții în aceste bănci sunt operate pe o bază de sold zero și transferul zilnic al soldului, la sfârșitul zilei de afaceri în subconturi respective din CUT [140]. În continuare ne propunem să analizăm unele practici trezoreriale sub aspect transversal.

În vederea funcționării eficiente a sistemului trezorerial și urmării mișcării fluxurilor financiare publice este necesar de utilizat Sistemul Informațional în activitatea trezoreriei. Avantajele implementării sistemului trezorerial în diferite state o putem urmări în tabelul 1.1.

Tabelul 1.1. Implementarea sistemului informațional în trezorerie

Practici internaționale privind organizarea activității trezoreriale	Avantaje
Experiența României privind organizarea activității trezoreriale	<ul style="list-style-type: none">- organizarea controlului urmării îndeplinirii obligațiilor către buget de către toți agenții economici și contribuabili;- costuri mai reduse întrucât pentru operațiile de execuție bugetară nu se solicită comisioane;- gestionarea mai eficientă a resurselor statului;- control mai atent al cheltuielilor dispuse de instituțiile publice prin contul curent al trezoreriei;- rapiditatea, relevanța și acuratețea raportărilor în legătură cu urmărirea execuției bugetare și a altor operațiuni de trezorerie;- asigură o baza eficientă de date în vederea luării deciziilor;- raportarea operativă a rezultatelor.
Experiența Ucrainei privind organizarea activității trezoreriale	<ul style="list-style-type: none">- gestionarea mai eficientă a resurselor statului;- asigură o baza eficientă de date în vederea luării deciziilor.
Experiența Franței privind organizarea activității trezoreriale	<ul style="list-style-type: none">- un control strict asupra cheltuielilor;- management financiar eficient.
Experiența Marii Britanii privind organizarea activității trezoreriale	<ul style="list-style-type: none">- raportarea operativă a rezultatelor;- management financiar eficient.
Experiența Federației Ruse privind organizarea activității trezoreriale	<ul style="list-style-type: none">- eficiență în utilizarea mijloacelor publice;- grad superior de transparență;- nivel sporit de securitate a operațiunilor trezoreriale.

Sursa: elaborat de autor în baza experienței internaționale

Analizând sistemele bugetare și sistemele de echilibrare interbugetară ale statelor federale și unitare, se poate face următoarea concluzie:

- trăsătura specifică a sistemelor bugetare ale statelor federale constă într-o autonomie mai mare a organelor administrative ale subiecților federației în domeniul stabilirii mărimilor impozitelor și introducerii unor noi impozite, repartizării împuternicirilor de cheltuieli și dispunerii de mijloacele propriilor bugete;
- în țările de tip unitar este caracteristică uniformitatea impozitelor, a plăților și a procesului bugetar pe întreg teritoriul țării, iar în statele de tip federal parametrii în cauză se deosebesc unii de alții în diferiți subiecți ai federației, în dependență de legislația regională.

În statele federale, bugetul fiecărui nivel constituie un fond autonom de resurse financiare, care își mobilizează și își repartizează propriile resurse financiare. Totodată, bugetele de diferit nivel sunt legate între ele prin sistemul relațiilor interbugetare, construit conform legislației federale. Pentru statele de tip unitar este specifică o cotă parte înaltă din mijloacele bugetului central în veniturile bugetelor de nivel inferior.

Obiectul de cercetare îl reprezintă sistemul trezorerial, care este un concept complex, iar subiectele cercetate conexe sunt axate atât pe aspectele aferente evoluției, dezvoltării și tipologiei sistemelor trezoreriale, dar și pe elemente concrete precum: fluxuri financiare, configurarea centralizată, descentralizată și mixtă, gestiunea bugetelor locale, gestiunea deficitului bugetar.

Problema științifică constă în dezvoltarea conceptelor sistemului trezorerial în cadrul realizării politicii bugetar-fiscale a statului, inclusiv elaborarea recomandărilor de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova prin determinarea gradului de lichiditate a resurselor bugetare, precum și a limitelor acestuia pentru a fi monitorizată și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar și elaborarea unui Mecanism al funcționării Sistemului Informațional Integrat al finanțelor publice în vederea îmbunătățirii performanței gestionării resurselor financiare ale statului.

Scopul principal constă în identificarea posibilităților de optimizare a gestiunii resurselor financiare ale statului prin sistemul trezorerial în vederea îmbunătățirii managementului finanțelor publice (managementul bugetar și managementul performanței) prin creșterea calității și transparenței operațiunilor aferente procesului.

Obiectivele principale ale cercetării:

- analiza și sintetiza abordărilor teoretice privind sistemul trezorerial;
- studierea și generalizarea experienței și practicii internaționale privind funcționarea sistemelor de trezorerie;

- argumentarea importanței evidenței surselor interne și externe de finanțare prin sistemul trezorerial;
- studierea și analiza gestiunii datoriei de stat în condițiile actuale;
- identificarea rolului sistemului trezorerial în Republica Moldova în vederea gestionării eficiente a resurselor financiare;
- cercetarea importanței și necesității mecanismelor de gestionare a resurselor financiare publice prin sistemul trezorerial în Republicii Moldova;
- identificarea posibilităților de dezvoltare a sistemului trezorerial din Republica Moldova în vederea optimizării fluxurilor financiare prin determinarea indicatorilor de lichiditate;
- identificarea practicilor care ar putea fi implementate în Republica Moldova privind creșterea performanțelor sistemului trezorerial și consolidarea rolului acestuia în gestiunea finanțelor publice.

1.4. Concluzii la capitolul 1

Drept urmare a analizei surselor și sintetizării bazei teoretice cu privire la evoluția, conceptul și componentele sistemelor de trezorerie, pot fi trasate următoarele concluzii:

1. Conceptul de trezorerie este rezultatul unei evoluții istorice îndelungate și complexe, fiind într-o continuă cizelare și îmbunătățire atât la nivel conceptual, cât și practic.
2. Sistemul trezorerial este cea mai potrivită formă de execuție a finanțelor publice, care permite soluționarea unor importante probleme financiare, prin gestionarea creditelor externe primite de către Guvern pentru sprijinirea programelor de reformă, mobilizarea resurselor financiare din economie pentru acoperirea deficitului bugetar și pentru serviciul datoriei publice.
3. Deși impactul internaționalizării asupra evoluției sistemelor trezoreriale nu este unul direct, considerăm că practica internațională determină adaptarea modelelor de comportament ale statelor, inclusiv în ceea ce privește gestiunea finanțelor publice. Bunăoară, prin schimbul celor mai bune practici, tendința globală este de a omogeniza sistemele de trezorerie, prin implementarea din proprie inițiativă, sau ghidată de către statele înalt dezvoltate, a unor sisteme integrate de gestiune a finanțelor publice.
4. Consolidarea unui sistem trezorerial fiabil necesită un efort considerabil la toate etapele procesului, de la stabilirea necesității implementării sistemului, crearea cadrului normativ și instituțional, monitorizarea procesului, elaborarea strategiei de dezvoltare a sistemului, și până la execuția resurselor financiare publice prin respectivul sistem.

5. Multe țări în curs de dezvoltare dețin un sistem destul de fragmentat de conturi trezoreriale, acest lucru diminuând eficiența gestiunii numerarului și a controlului bilanțelor conturilor [134, p.31]. În așa mod, implementarea unui sistem trezorerial de bază reprezintă un instrument important în integrarea și schimbul de informații din diferite sisteme, precum Trezorerie, Serviciul Fiscal de Stat, Banca Centrală.
6. În practică, gestiunea fluxurilor financiare publice, fiind un proces de durată, trebuie adaptat atât realității economice existente în cadrul statului, cât și parametrilor necesari pentru menținerea relațiilor cu partenerii externi, în condițiile respectării principiilor de gestiune a riscurilor și conformității operațiunilor de trezorerie.

Sinteza aspectelor teoretice privind managementul și performanța sistemului trezorerial în gestionarea fluxurilor financiare publice permit formularea următoarelor concluzii:

1. Perfecționarea întregului sistem trezorerial impune gestionarea fluxurilor financiare publice și asigurarea disponibilităților financiare publice la momentul oportun pentru îndeplinirea obligațiilor de plată ale Guvernului, reducând nevoia de împrumuturi guvernamentale și maximizarea randamentului soldurilor de numerar.
2. Gestionarea fluxurilor financiare publice realizează controlul cheltuielilor publice, implementarea bugetului în mod eficient, reducerea la minimum a costurilor împrumuturilor guvernamentale, precum și maximizarea costului de oportunitate al resurselor. Controlul fluxurilor financiare este un element cheie în managementul macroeconomic și a gestionării bugetului.
3. Eficientizarea implementării bugetului, ține de asigurarea efectuării plăților și încasării veniturilor în conformitate cu clauzele contractuale. Este necesar să se reducă la minim costurile de tranzacție și să se împrumute la cea mai mică rată a dobânzii sau să se genereze fluxuri financiare suplimentare prin emisiunea de valori mobiliare. De asemenea, este necesară evitarea plății în avans și urmărirea cu exactitate a datei la care sunt datorate plățile.
4. În cele mai multe țări, acțiunile prioritare ale sistemului trezorerial ar trebui să se concentreze asupra asigurării centralizării soldurilor de numerar și monitorizării tranzacțiilor. În țările, unde sistemul de plăți a defalcat, un sistem trezorerial centralizat trebuie să fie pus în aplicare de la zero. În alte țări, modalitățile bancare și procedurile de transfer a resurselor financiare trebuie să fie revizuite pentru asigurarea unui control mai bun al fluxurilor financiare publice și evitarea soldurilor inactive, urmând să fie luate în considerare și anumite constrângeri, cum ar fi: localizarea agențiilor locale de cheltuieli, infrastructura țării și tehnologiile moderne.

5. După cum demonstrează practica internațională, în țările care se confruntă cu probleme legate de transformările din domeniile economic și financiar, în structura organelor administrației de stat este deosebit de important de a avea un organ responsabil de gestiune financiară, cum ar fi Trezoreria. Statutul Trezoreriei diferă de la o țară la alta, ocupând diverse poziții ierarhice.
6. Indiferent de orânduirea statală și nivelul de dezvoltare economică, în toate țările funcția Trezoreriei este una fundamentală în procesul de administrare a resurselor financiare. Realizarea acestei funcții constă în asigurarea deplină, oportună și veridică a controlului financiar, precum și a activității operaționale în procesul de percepere a încasărilor și efectuare a plăților.

Capitolul 2. GESTIONAREA RESURSELOR FINANCIARE PUBLICE PRIN SISTEMUL TREZORERIAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2.1. Organizarea funcționării sistemului trezorerial în Republica Moldova în vederea gestionării resurselor financiare publice

Trezoreria de Stat a Republicii Moldova a fost creată prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 39 din 10 martie 1993 „Cu privire la Trezoreria de Stat”.

Trezoreria de Stat a Republicii Moldova este o unitate structurală a Ministerului Finanțelor, constituită din Trezoreria Centrală și trezoreriile teritoriale, care exercită executarea de casă a bugetului de stat și a bugetelor administrativ-teritoriale, administrarea mijloacelor valutare, a fondurilor și mijloacelor extrabugetare, precum și a fondurilor cu destinație specială.

Dezvoltarea și implementarea sistemului trezorerial în Republica Moldova au fost efectuate pe etape (figura A.2.1, Anexa 2).

Deși cu întârziere (Decretul Președintelui Republicii Moldova “Cu privire la Trezoreria de Stat” fiind emis la 10 martie 1993), dar începând de la 1 ianuarie 1998 și-a început activitatea o instituție specifică – Trezoreria de Stat, în conturile căreia se acumulează și se folosesc sursele bugetare conform destinației [95].

Pentru realizarea prevederilor stabilite prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 39 din 10 martie 1993, cu privire la Trezoreria de Stat; Legea nr. 847- XII din 24 mai 1996, privind sistemul bugetar și procesul bugetar; Legea nr. 397- XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, Legea contabilității nr. 426-XIII din 4 aprilie 1995 (art.9), cu modificările și completările ulterioare, prin ordinul ministrului finanțelor nr.98 din 28 noiembrie 2005 „Cu privire la aprobarea Normelor metodologice privind executarea de casă a mijloacelor bugetului public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor”:

1. se aprobă Normele metodologice privind executarea de casă a mijloacelor bugetului public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor;
2. se aprobă prin derogare de la prezentele norme metodologice, componența și termenele de prezentare a rapoartelor și informațiilor operative privind executarea de casă a mijloacelor bugetului public național modificarea și completarea în dependență de necesitățile utilizatorilor interni și externi se aprobă conform ordinelor sau indicațiilor aprobate de Ministrul Finanțelor.

Trezoreria de Stat este o unitate structurală pe lângă aparatul central al Ministerului Finanțelor (cu statut de direcție generală), constituită din Trezoreria Centrală și unitățile

teritoriale ale Trezoreriei de Stat (trezoreriile teritoriale), fără statut de persoană juridică, care dispun de ștampile cu Stema de Stat a Republicii Moldova și denumirea acestora în limba de stat. În activitatea sa, Trezoreria de Stat se bazează pe Constituția Republicii Moldova, legile Republicii Moldova, decretele președintelui Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului, ordonanțele, hotărârile și dispozițiile Guvernului, Regulamentul Ministerului Finanțelor, ordinele Ministerului Finanțelor.

Trezoreria de Stat este abilitată cu dreptul de coordonare și asigurare a procesului de executare de casă a bugetului de stat și bugetelor unităților administrativ-teritoriale, veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat și veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, de întocmire a rapoartelor privind executarea bugetului public național, elaborarea metodologiei evidenței contabile și a rapoartelor financiare în sistemul bugetar.

În scopul realizării obiectivelor propuse, Trezoreria de Stat are mai multe atribuții de bază care sunt indicate în Anexa 3 [49].

Ministerul Finanțelor gestionează procesul bugetar și pregătește rapoartele financiare anuale ale Guvernului. Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor gestionează mijloacele bănești și supraveghează operațiunile contabile prin Direcția reglementarea contabilității și auditului în sectorul corporativ. În timp ce Ministerul Finanțelor coordonează elaborarea bugetului, Ministerul Economiei pregătește prognozele macroeconomice, iar ministerele de ramură introduc elementele ce țin de domeniul lor de activitate. Unele servicii sunt acordate la nivel subnațional și Trezoreria de Stat are oficii teritoriale prin care aceasta efectuează activitatea sa în sistemul bugetar.

Responsabilitatea pentru examinarea financiară externă a veniturilor și cheltuielilor Guvernului se află în jurisdicția Curții de Conturi, în conformitate cu Legea nr.312-XIII din 8 decembrie 1994.

Curtea de Conturi efectuează activitatea sa prin cele cinci departamente principale ale sale: controlul formării și utilizării fondurilor publice; controlul utilizării fondurilor bugetare de către organele publice; controlul gestionării resurselor naturale și proprietății publice; controlul utilizării finanțelor publice la nivel subnațional și Departamentul pentru cadrul legal și metodologic. Activitatea Curții de Conturi se concentrează în special asupra Managementului Financiar Public, fiind inițiate măsuri pentru asigurarea unei funcționări eficiente a sistemului bugetar. Obiectivul pe termen lung al acestui sistem este adaptarea acestuia la standardele Uniunii Europene. Acestea includ:

- sporirea disciplinei financiare prin elaborarea unui sistem de trezorerie și a procedurilor de executare a bugetului;

- perfectarea managementului datoriei publice în vederea minimizării costurilor deservirii acesteia;
- remedierea administrării fiscale și creșterea eficienței controlului financiar;
- raționalizarea și optimizarea managementului bugetului prin crearea unui sistem informațional integrat de management financiar.

În paralel cu dezvoltarea acestor aspecte tehnice ale managementului financiar public, există programe de reforme în trei domenii interconectate: reforma de reglementare, reforma administrației publice și reforma bugetară. În acest context, principala prioritate pentru Guvern este crearea unui sistem modern și eficient de administrație publică coerent cu principiile Uniunii Europene de bună guvernare. În domeniul reglementării, a fost creată Comisia de Stat pentru Reglementarea Businessului, pentru a simplifica cadrul legislativ și instituțional de reglementare a afacerilor și a monitoriza performanța autorităților publice relevante. Pentru a utiliza instrumentul de suport bugetar mai extensiv, donatorii trebuie să se asigure că mijloacele direcționate prin suportul bugetar:

- sunt utilizate în scopurile pentru care au fost acordate;
- realizează o valoare pentru banii cheltuiți;
- există o evidență adecvată a acestora.

După cum s-a menționat mai sus, aceste probleme pot fi soluționate numai prin estimarea riscului fiduciar, care include evaluarea sistemelor de Management Financiar Public. Luând în considerare că, în prezent, toți donatorii majori în Moldova efectuează propriile evaluări ale managementului financiar public sau se bazează pe gestionarea proprie a banilor săi sau pe unele componente ale procesului de finanțare ale altor donatori, acest fapt creează anumite probleme în organizarea a unor proiecte comune în domeniul suportului bugetar, precum și conduce la costuri cumulative înalte ale evaluărilor, atât în termeni de timp cât și de mijloace cheltuite de fiecare donator în parte. Astfel, necesitatea efectuării unei Evaluări Comune a Managementului Financiar Public de către toți donatorii principali ai Republicii Moldova a devenit tot mai evidentă.

Sarcina de bază a Trezoreriei de Stat a Republicii Moldova constă în organizarea și efectuarea controlului asupra executării bugetului public național. Trezoreria are funcția de a redistribui impozitele încasate între bugetele de diverse niveluri în concordanță cu normativele stabilite. Totodată, organele trezoreriale realizează în comun cu organele financiare culegerea, prelucrarea și analiza informației referitoare la starea resurselor financiare publice și prezintă în instanțele legislative și executive rapoarte privind operațiunile financiare ale Guvernului Republicii Moldova privind bugetul de stat, privind fondurile cu destinație specială, gestionate

de Guvern; gestionează și deservesc, în comun cu Banca Națională a Moldovei și alte bănci autorizate, datoria internă și externă a Republicii Moldova; gestionează veniturile și cheltuielile bugetului de stat și ale fondurilor cu destinație specială din conturile trezoreriale din bănci, potrivit principiului unității de casă; prognozează volumul resurselor financiare de stat; elaborează materiale metodologice și instructive privind problemele potrivit competențelor trezoreriei; efectuează operațiuni de evidență a vistieriei de stat a Republicii Moldova.

Sistemul Trezorerial al Republicii Moldova are o arhitectură centralizată și descentralizată. Băncile comerciale se implică moderat în colectarea veniturilor și serviciile de plată.

Tabelul 2.1. Propunerile FMI pentru organizarea funcțiilor trezoreriei

Funcții	Sarcinile subdiviziunii organizaționale
1. Analiza și planificarea financiară Monitorizarea și analiza operațiunilor de stat Planificarea financiară	În baza informației contabile, de efectuat analize și dări de seamă privind operațiunile de stat; Consultând alte subdiviziuni din cadrul Ministerului finanțelor precum și din afara lui, de elaborat prognoze ale aflurilor și refluxurilor monetare ale trezoreriei și de stabilit limitele lunare generale ale cheltuielilor.
2. Executarea bugetului Operații bugetare Fonduri speciale Nivelurile subnaționale ale statului	Consultând Departamentul bugetar, de repartizat limitele generale ale mijloacelor bănești între ministere, de controlat încasările pe Contul unic al trezoreriei (CUT); De controlat operațiunile fondurilor bugetare, de gestionat fluxul financiar dintre acestea și buget; De controlat operațiunile nivelelor subnaționale ale statului.
3. Gestionarea datoriei și a activelor Datoria internă Datoria externă Gestionarea activelor	De aprobat registrul și de administrat datoria internă și deservirea lui, inclusiv operațiunile cu Banca centrală; De controlat îndeplinirea potențialelor obligațiuni interne; De aprobat registrul și de administrat datoria externă și garanțiile datoriei; De gestionat deservirea datoriei, de controlat fluxurile ajutorului internațional; De aprobat registrul activelor, pentru a se ocupa de aspectele financiare ale privatizării.
4. Evidența contabilă Metodologia evidenței contabile Operațiuni contabile	De stabilit standardele și de reglementat evidența contabilă publică a operațiunilor, inclusiv planul și schemele evidenței contabile; De prelucrat conturile bugetare, de efectuat operațiuni de inventariere, de pregătit calcule oficiale și rapoarte periodice.
5. Audit	De controlat corectitudinea utilizării fondurilor de stat din sistemul trezorerial, de organizat verificări de audit.
6. Administrarea de sistem	De gestionat computerizarea și dezvoltarea sistemului trezorerial, de organizat instruirea respectivă.

Sursa: elaborat de autor în baza materialelor Ministerului Finanțelor

După cum a fost menționat mai sus, având în vedere faptul că Republica Moldova este plasată în context regional și internațional, dezvoltarea sistemului trezorerial a fost în repetate rânduri subiectul suportului tehnic și metodologic în ceea ce privește disponibilitatea recomandărilor organizațiilor internaționale de resort. Astfel, în tabelul 2.1 am selectat o serie de recomandări, înaintate de FMI aferente organizării funcției trezoreriei.

În conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la sistemul automatizat de plăți interbancare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrare a Băncii Naționale a Moldovei nr. 53 din 02 martie 2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 39-42/144 din 10 martie 2006), Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat de la 1 martie 2007 a devenit participant direct al sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI). Începând cu 1 ianuarie 2007, de la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale în Contul Unic Trezorerial (CUT) al Ministerului Finanțelor, Trezoreria de Stat a transferat mijloacele speciale, fondurile speciale și mijloacele intrate temporar în posesia instituțiilor publice finanțate de la bugetul de stat.

Conform prevederilor punctului 4 al Hotărârii Guvernului nr.1021 din 13 septembrie 2007 „Cu privire la evoluția social-economică și executarea Planului de acțiuni pentru realizarea Programului de activitate a Guvernului pe anii 2005-2009 „Modernizarea țării – bunăstarea poporului”, în semestrul I al anului 2007, Ministerul Finanțelor, de comun cu Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM) și alte organe abilitate, urma să asigure până la 31 decembrie 2007 transferarea soldurilor mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și bugetelor unităților administrativ-teritoriale de la conturile bancare în bănci comerciale la Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanțelor (Trezoreria de Stat).

Întru eficientizarea efectuării operațiunilor bancare, optimizarea schimbului electronic de documente între unitățile teritoriale ale Trezoreriei de Stat și clienții săi, Ministerul Finanțelor a instalat Sistemul informațional de deservire a conturilor la distanță „Client – Trezorerie”, care permite deservirea la distanță a trezoreriilor teritoriale și clienților (Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, Serviciul Vamal, CNAS, Compania Națională de Asigurări în Medicină), fără prezentarea documentelor și informației pe suport de hârtie și fără apelarea la serviciile băncilor comerciale.

Trezoreria de Stat a elaborat Mecanismul de gestionare a mijloacelor bugetelor unităților administrativ-teritoriale, a mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și a mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat prin Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanțelor – Trezoreria de Stat.

Finanțarea cheltuielilor bugetului de stat de la Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat se efectuează conform necesităților integrate, primite de la unitățile teritoriale ale Trezoreriei de Stat, în baza procedurii de finanțare, aplicate în anul 2007. În dependență de necesitățile, Trezoreriei de Stat întocmește ordine de plată în vederea efectuării transferului de mijloace de la conturile bancare ale Ministerului Finanțelor – Trezoreria de Stat la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale deschise.

Finanțarea cheltuielilor bugetului de stat prin virament se efectuează conform necesităților primare de la unitățile teritoriale ale Trezoreriei de Stat de la conturile bancare ale Ministerului Finanțelor – Trezoreria de Stat la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale, deschise pentru efectuarea cheltuielilor. După primirea finanțării, pentru efectuarea cheltuielilor în numerar, trezoreria teritorială efectuează transferul la contul bancar deschis în banca comercială. Finanțarea contului pentru numerar, conform necesităților prezentate de către instituțiile publice, se efectuează în baza ordinelor de plată generalizatoare.

Pentru asigurarea soldurilor „zero” zilnice în conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale, soldul mijloacelor bănești repartizate la zi, conform indicațiilor, și rămase la conturile curente ale trezoreriilor teritoriale se restituie de la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale la conturile Ministerului Finanțelor – Trezoreria de Stat. Restituirile cheltuielilor de casă, efectuate de către executorii de buget în numerar (salarii, burse, deplasări, indemnizații ș.a.) sunt transferate direct la conturile deschise la Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat.

Finanțarea cheltuielilor pentru instituțiile finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale de către trezoreriile teritoriale se desfășoară după cum urmează: cheltuielile din contul mijloacelor bugetelor unităților administrativ-teritoriale prin virament se efectuează direct din conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale, deschise la Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat. Finanțarea cheltuielilor din contul mijloacelor bugetelor unităților administrativ-teritoriale în numerar se efectuează prin transferarea mijloacelor bănești de la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale deschise la Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale deschise în banca comercială.

Astfel, prin CUT al Ministerului Finanțelor – Trezoreria de Stat se gestionează 90% din mijloacele bugetului public național. Fac excepție mijloacele proiectelor finanțate din surse externe, gestionate prin bănci comerciale, mijloacele ambasadelor Republicii Moldova, mijloacele Departamentelor de executare a deciziilor judecătorești și mijloacele valutare, încasate ca garanție (mijloace temporar intrate în posesie) ale Serviciului Vamal.

În scopul sporirii eficienței utilizării resurselor bugetare, pentru perfecționarea procedurilor utilizate în executarea bugetelor și valorificarea rezervelor existente în domeniul finanțelor publice, este necesară asigurarea stabilității funcționării sistemului trezorerial. Eficiența utilizării resurselor bugetare poate fi atinsă, în primul rând, prin reexaminarea procesului bugetar în sensul implementării celor mai bune practici în domeniu, după care reformarea sectorului public prin desfășurarea activităților de eficientizare a cheltuielilor bugetare și armonizarea lor în corespundere cu resursele financiare real disponibile pentru acoperirea acestora. O altă condiție ar fi revizuirea instituțiilor publice și a principiilor lor de activitate, sporirea responsabilității

participanților la procesul bugetar, precum și perfecționarea procedurilor utilizate în cadrul planificării, aprobării și executării bugetelor de toate nivelurile [95].

În Republica Moldova, sistemul trezorerial este o structură importantă, prin intermediul căreia se realizează managementul finanțelor publice.

Misiunea Trezoreriei de Stat constă în implementarea politicii statului în domeniul managementului și transparenței finanțelor publice.

Prin activitatea sa, Trezoreria de Stat asigură evidența executării de casă a bugetului public național, elaborarea metodologiei evidenței contabile în sistemul bugetar și raportarea executării bugetelor de toate nivelele, exercitarea funcției de participant direct la Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare, prognozarea și gestionarea fluxului de lichidități ale bugetului de stat, cât și prognozarea executării Bugetului Public Național, întocmirea și prezentarea rapoartelor periodice privind executarea bugetului public național [49].

Dezvoltarea continuă a sistemului trezorerial este de importanță strategică pentru Republica Moldova, deoarece va permite utilizarea eficientă a mijloacele bugetului public național, de a asigura transparența utilizării mijloacelor publice, legalitatea executării bugetelor, prezentarea informațiilor necesare pentru luarea operativă a deciziilor.

2.2. Analiza dinamicii fluxurilor finanțelor publice prin sistemul trezorerial în vederea optimizării cheltuielilor publice în Republica Moldova

Finanțele publice vizează acțiunile statului utilizând tehnici financiare, precum: impozite, taxe, împrumuturile, procedeele monetare etc., în scopul satisfacerii și altor obiective dincolo de câmpul financiar propriu-zis. Relațiile între componentele BPN se realizează prin transferurile de la un buget la altul, volumul cărora se estimează în procesul de repartizare a limitelor sectoriale de cheltuieli pe tipuri de bugete, în conformitate cu competențele prevăzute de legislație pentru diferite nivele ale administrației publice. Suma transferurilor de la BS la alte bugete componente ale BPN se aprobă prin legea bugetară anuală.

În ceea ce privește Relațiile interbugetare între bugetul de stat și bugetele locale, legislația privind finanțele publice locale stabilește două categorii de transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale:

- transferuri cu destinație generală – mijloace financiare alocate în sumă absolută, cu titlu definitiv, pentru echilibrarea bugetelor locale, în vederea finanțării domeniilor proprii de activitate ale APL;

- transferuri cu destinație specială – mijloace financiare alocate în sumă absolută, cu titlu condiționat, în vederea exercitării anumitor funcții publice de către APL.

Transferurile cu destinație generală se estimează de către Ministerul Finanțelor în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale. Transferurile cu destinație specială se estimează de către APC de specialitate și se prezintă spre examinare MF în cadrul procesului de repartizare a limitelor sectoriale de cheltuieli pe bugete. MF și APC de specialitate pot solicita de la alte autorități/instituții publice de resort orice informații relevante necesare pentru estimarea transferurilor interbugetare.

Relațiile interbugetare între BS și BASS se realizează prin:

- transferuri cu destinație specială pentru acordarea prestațiilor sociale și pentru alte cheltuieli, care, potrivit legislației în vigoare, se suportă de la bugetul de stat prin intermediul BASS;
- transferuri de la bugetul de stat pentru acoperirea insuficienței veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, în cazul în care resursele BASS nu acoperă cheltuielile acestuia.

Volumul transferurilor cu destinație specială se estimează de către APC de specialitate (MMPSF) în baza propunerilor administratorului BASS în conformitate cu legislația în vigoare pe tipuri de prestații sociale, reieșind din mărimea stabilită a prestațiilor sociale și numărul beneficiarilor estimat pentru perioada respectivă.

Volumul transferurilor pentru acoperirea insuficienței veniturilor BASS se calculează ca diferență între resursele și cheltuielile proprii ale BASS estimate pentru perioada respectivă. Resursele proprii ale BASS cuprind veniturile obținute din contribuțiile obligatorii de asigurări sociale de stat, soldul de mijloace bănești în contul BASS la finele anului precedent, precum și transferurile de la bugetul de stat pentru compensarea diferenței de tarif a contribuțiilor de asigurări sociale de stat în sectorul agrar și compensarea sumelor anulate ale contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii. Cheltuielile proprii ale BASS sunt cheltuielile BASS, cu excepția transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat. Formula (1) de calcul a insuficienței de venituri ale BASS este:

Insuficiența de venituri a BASS = Venituri proprii ale BASS + soldul de mijloace în contul BASS la finele anului precedent + Transferuri de la BS pentru diferența de tarif a contribuțiilor de asigurări sociale de stat – cheltuieli proprii ale BASS.

Relațiile interbugetare între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se realizează prin transferuri de la bugetul de stat pentru asigurarea obligatorie de asistență medicală a anumitor categorii de persoane, pentru care, conform legislației, Guvernul

are calitatea de asigurat, precum și prin alte transferuri cu destinație specială pentru implementarea anumitor programe de sănătate. Volumul transferurilor menționate se stabilește în conformitate cu legislația ce reglementează sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și cu alte acte normative în domeniul ocrotirii sănătății.

În linii generale, soldul bugetar poate fi pozitiv sau negativ. Soldul pozitiv reflectă excedent bugetar, iar cel negativ – deficit bugetar. Finanțarea disponibilă pentru acoperirea deficitului bugetar reprezintă volumul total al activelor financiare și intrărilor din împrumuturi și emisiuni de valori mobiliare interne și externe, din care se deduc resursele necesare pentru rambursarea sumei principale a datoriei [1].

În contextul informației expuse mai sus privind relațiile interbugetare, a fost efectuată analiza datelor statistice pentru perioada 2005-2015 în ceea ce privește principalele poziții de încasări, cheltuieli și deficit ale bugetului public național, în vederea identificării principalelor tendințe și a factorilor care au influențat oscilațiile.

În acest scop, a fost inițiată analiza prin determinarea gradului de suficiență a resurselor bugetare, precum și limitarea disponibilității acestora pentru a fi urmărită și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar.

Analizând datele prezentate în anexa 4, precum și informația prezentată în tabelul 2.2, atestăm o fluctuație a încasărilor, cheltuielilor și a deficitului BPN executat față de prevăzut în perioada 2005-2015 supusă analizei. Cea mai mare valoare a încasărilor s-a înregistrat în anul 2014 – 3645,1 mil. lei, iar cea mai mică valoare a încasărilor s-a înregistrat în anul 2005 – 1225,3 mil. lei.

Tabelul 2.2. Media anuală a încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN, executat, 2005-2015, mil. lei

Anii	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Încasări	1.225,3	1.487,3	1.851,6	2.126,4	1.937,0	2.295,9	2.726,7	2.866,8	3.265,2	3.645,1	3.638,4
Cheltuieli	1.162,4	1.497,8	1.862,8	2.178,9	2.278,6	2.444,1	2.846,8	3.025,1	3.452,7	3.818,8	3.866,2
Deficit	62,9	-10,5	-11,1	-52,5	-341,6	-148,2	-120,1	-158,3	-187,5	-173,7	-426,4

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Concomitent, în anul 2015 se înregistrează și cea mai mare valoare a cheltuielilor BPN – 3866,2 mil. lei, iar în anul 2005 – cea mai mică valoare – 1162,4 mil. lei. Reprezentarea grafică a rezultatelor analizei este ilustrată în anexa 4.

Potrivit informației prezentate în tabelul 2.2, precum și a informației ilustrate în anexa 4, se observă faptul că cel mai mare deficit bugetar a fost înregistrat în anul 2015, constituind valoarea negativă de 426,4 mil. lei, urmat de anul 2009, când BPN a înregistrat un deficit bugetar de

minus 341,6 mil. lei. Concomitent, în anul 2005 s-a înregistrat un deficit pozitiv în sumă de 62,9 mil. lei, valoarea încasărilor BPN depășind valoarea cheltuielilor BPN.

Pe de altă parte, conform datelor prezentate în tabelul 2.3 atestăm că, de la o perioadă de gestiune la alta, deficitul bugetar variază, fapt determinat de fluctuația încasărilor BPN în raport cu cheltuielile BPN. Deoarece în perioada 2005-2015, ritmul creșterii cheltuielilor este superior ritmului de creștere a veniturilor, are loc o influență negativă asupra deficitului BPN, determinând creșterea acestuia în perioada curentă în raport cu perioada precedentă.

Tabelul 2.3. Abaterea relativă a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN în raport cu perioada similară a anului precedent, executat, 2005-2015, %

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Încasări	21,4	24,5	14,8	-8,9	18,5	18,8	5,1	13,9	11,6	-0,2
Cheltuieli	28,9	24,4	17,0	4,6	7,3	16,5	6,3	14,1	10,6	1,2
Deficit	-116,7	6,0	371,2	550,6	-56,6	-19,0	31,8	18,5	-7,4	145,4

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În procesul analizei informației prezentate în anexa 5 și ilustrate în anexa 6 a fost dedus faptul că cea mai mare abatere relativă a deficitului bugetar de la o perioadă la alta s-a înregistrat în anul 2009, când o creștere a cheltuielilor BPN, în 2009, cu 4,6% (99,7 mil. lei), raportată la o diminuare a încasărilor BPN în aceeași perioadă cu 8,9% (189,4 mil. lei) a generat o majorare a deficitului BPN de 5 ori în anul 2009 față de deficitul bugetar înregistrat în anul 2008, adică cu 289,1 mil. lei, iar o creștere a cheltuielilor BPN în 2013 cu 17,2% (521,4 mil. lei), raportată la o creștere a veniturilor BPN cu 16,5% (472,1 mil. lei), în 2013, a generat o majorare a deficitului BPN cu 31,1% (49,3 mil. lei). În același timp, în anul 2015, deficitul bugetar s-a majorat de 1,5 ori în raport cu anul 2014, adică cu 252,7 mil. lei. Această majorare a fost influențată negativ de reducerea încasărilor BPN cu 0,2% (6,7 mil. lei), concomitent cu majorarea cheltuielilor BPN cu 1,2% (47,3 mil. lei), ritmul creșterii cheltuielilor BPN fiind superior ritmului creșterii veniturilor.

Tabelul 2.4. Abaterea absolută a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN în raport cu aceeași perioadă a anului precedent, executat, 2005-2015, mil. lei

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Încasări	262,0	364,3	274,8	-189,4	358,9	430,8	140,1	398,4	379,9	-6,7
Cheltuieli	335,4	365,0	316,1	99,7	165,5	402,7	178,4	427,6	366,1	47,3
Deficit	-73,4	-0,6	-41,4	-289,1	193,4	28,1	-38,2	-29,3	13,8	-252,7

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Totodată, în anii 2010, 2011, 2014 s-a înregistrat o diminuare a deficitului BPN în raport cu perioada precedentă, ceea ce se apreciază pozitiv. Aceasta diminuare a fost influențată pozitiv de majorarea ritmului de creștere al încasărilor în raport cu ritmul de creștere al cheltuielilor BPN. Astfel, majorarea încasărilor BPN cu 18,5 % (358,9 mil. lei) și a cheltuielilor BPN cu 7,3% (165,5 mil. lei) a condus la reducerea deficitului BPN cu 56,6% (193,4 mil. lei) în 2010. Concomitent majorarea încasărilor BPN cu 18,8 % (430,8 mil. lei) și a cheltuielilor BPN cu 16,5% (402,7 mil. lei) a condus la reducerea deficitului BPN cu 19,0% (28,1 mil. lei) în 2011. Majorarea încasărilor BPN cu 11,6 % (379,9 mil. lei) și a cheltuielilor BPN cu 10,6 % (366,1 mil. lei) a condus la reducerea deficitului BPN cu 7,4% (33,8 mil. lei) în 2014. Reprezentarea grafică a acestor rezultate poate fi vizualizată în anexa 7.

Cu excepția anului 2005, în fiecare din perioadele de gestiune supuse analizei se înregistrează un deficit bugetar, fapt ce denotă o incapacitate a statului de a-și gestiona eficient resursele financiare prin intermediul sistemului trezorerial. Valorile maxime ale deficitului bugetar din anii 2009 și 2015, precum și alternarea perioadelor de ascensiune și recesiune economică denotă faptul că statul nu este capabil să asigure prin intermediul politicilor sale macroeconomice o stabilitate financiară, echilibrarea volumului cererii și ofertei și definitivarea unui sistem eficient de gestiune a banilor publici.

Tabelul 2.5. Maximul și minimumul încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN, executat, 2009-2015, mil. lei

Indicatori	Anii													
	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
Incasări														
<i>Max</i>	2487,1	dec	3755,5	dec	3834,2	dec	3501	dec	4200,8	dec	4774,3	aug	4724,8	mart
<i>Min</i>	1436,9	ian	1520,5	ian	1840,9	ian	1951,2	febr	2179,2	ian	2359,7	ian	2620,3	ian
Cheltuieli														
<i>Max</i>	3512,1	dec	3514,2	dec	4085,8	dec	4381,4	dec	5513,7	dec	5639,8	dec	5826,8	dec
<i>Min</i>	1577	ian	1802,4	ian	1876,8	ian	2087,6	febr	2199,4	ian	2395,3	ian	2853,1	ian
Deficit														
<i>Min</i>	-15	aug	241,3	dec	492,7	sept	411,9	sept	210,7	oct	846	aug	1217,7	mart
<i>Max</i>	-1025	dec	-421,6	noi	-547,3	iul	-880,4	dec	-1312,9	dec	-865,9	dec	-2733	dec

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând datele prezentate în tabelul 2.5, evidențiem faptul că valoarea maximă a încasărilor în perioada analizată 2009-2015 se înregistrează în luna decembrie (anii 2009-2013), august (anul 2014) și în martie (anul 2015). Concomitent, valoarea minimă a încasărilor se înregistrează în ianuarie (anii 2009-2011; 2013-2015) și în februarie (anul 2012).

Studiul datelor cu privire la cheltuielile BPN, în perioada analizată, reflectă că valoarea maximă lunară a cheltuielilor se înregistrează în decembrie pentru întreaga perioadă analizată, iar

valoarea minimă se înregistrează în ianuarie, cu excepția anului 2012, când valoarea minimă a cheltuielilor a fost înregistrată în februarie.

Cel mai mare deficit bugetar a fost înregistrat în decembrie în anii 2009, 2012-2015, în noiembrie în anul 2010 și în iulie în anul 2011.

Cel mai mic deficit bugetar a fost înregistrat în august a anului în anii 2009 și 2014, în decembrie în anul 2010, în septembrie în anii 2011-2012 și în octombrie în anul 2013. În anul 2015, cel mai mic deficit al BPN a fost înregistrat în luna martie.

În continuare, pentru evidențierea deficitului este necesară analiza dinamicii mediei încasărilor pentru aceeași perioadă, ceea ce permite corelarea rezultatelor.

În urma analizei informației prezentate în anexa 8 și reflectată în tabelul 2.6, în perioada analizată 2005-2015, se constată un trend ascendent al dinamicii mediei lunare anuale a încasărilor și cheltuielilor BPN executat în raport cu luna precedentă. Cea mai mare valoare medie a dinamicii lunare a încasărilor în raport cu luna precedentă s-a înregistrat în anul 2015, când de la o lună la alta, încasările BPN sporeau, în medie, cu 3730,9 mil. lei. Concomitent, în același an 2015 s-a înregistrat și cea mai mare valoare medie a dinamicii lunare a cheltuielilor, când de la o lună la alta, cheltuielile BPN sporeau, în medie, cu 3958,3 mil. lei.

Tabelul 2.6. Dinamica mediei încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN, executat, în perioada 2005-2015, mil. lei

Indicatori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Abaterea față de luna precedentă											
Încasări	1.225,3	1.487,3	1.851,6	2.126,4	1.982,5	2.366,4	2.574,3	2.866,8	3.157,2	3.645,1	3.730,9
Cheltuieli	1.162,4	1.497,8	1.862,8	2.178,9	2.342,3	2.502,4	2.749,1	3.025,1	3.315,8	3.818,8	3.958,3
Deficit	62,9	-10,5	-11,1	-52,5	-359,9	-136,0	-174,8	-158,3	-158,6	-173,7	-227,3
Abaterea față de aceeași perioadă a anului precedent											
Încasări		3.143,8	4.371,8	3.297,3	-2.272,8	4.306,8	2.607,6	3.367,6	3.382,4	5.547,3	1.204,9
Cheltuieli		4.024,7	4.379,4	3.793,6	1.195,8	1.986,2	2.788,1	3.247,0	3.309,1	5.729,4	1.991,4
Deficit		-880,9	-7,6	-496,3	-3.468,6	2.320,6	-180,5	120,6	73,3	-182,1	-786,5
Abaterea față de aceeași perioadă a anului de bază (2005)											
Încasări		3.143,8	7.515,6	10.812,9	8.540,1	12.846,9	15.454,5	18.822,1	22.204,5	27.751,8	28.956,7
Cheltuieli		4.024,7	8.404,1	12.197,7	13.393,5	15.379,7	18.167,8	21.414,8	24.723,9	30.453,3	32.444,7
Deficit		-880,9	-888,5	-1.384,8	-4.853,4	-2.532,8	-2.713,3	-2.592,7	-2.519,4	-2.701,5	-3.488,0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Dat fiind faptul că ritmul de creștere a cheltuielilor BPN este superior ritmului de creștere a veniturilor BPN, în anul 2015 a fost înregistrat un deficit bugetar. Cea mai mică valoare medie a dinamicii lunare a încasărilor BPN în raport cu luna precedentă s-a înregistrat în anul 2009, când, de la o lună la alta, încasările BPN scădeau, în mediu, cu 1982,5 mil. lei.

Pe de altă parte, analizând dinamica medie lunară a cheltuielilor BPN executat, cele mai mari valori medii ale dinamicii lunare a cheltuielilor BPN în raport cu luna precedentă s-au

înregistrat în anii 2014 și 2015, când, de la o lună la alta, cheltuielile BPN sporeau, în mediu, cu 3818,8 mil. lei și 3958,3 mil. lei, respectiv. Concomitent, cea mai mică valoare medie a dinamicii lunare a cheltuielilor BPN în raport cu luna precedentă s-a înregistrat în anul 2009, când, de la o lună la alta, cheltuielile BPN sporeau, în medie, cu 2342,3 mil. lei.

Dinamica deficitului BPN executat, de la o lună la alta în perioada analizată, este caracterizată printr-un trend descrescător, care variază, în perioada analizată, în funcție de raportul încasărilor și cheltuielilor BPN. Cea mai mare valoare medie a dinamicii deficitului BPN s-a înregistrat în anul 2009, când deficitul BPN creștea de la o lună la alta, în medie, cu 359,9 mil. lei, iar cea mai mică valoare medie a dinamicii deficitului BPN în raport cu luna precedentă s-a înregistrat în anul 2005, când deficitul BPN se reducea, de la o lună la alta, în medie cu 62,9 mil. lei. Dinamica mediei lunare a încasărilor, cheltuielilor și deficitului bugetului public național, în perioada 2005-2015 este ilustrată în figura 2.1.

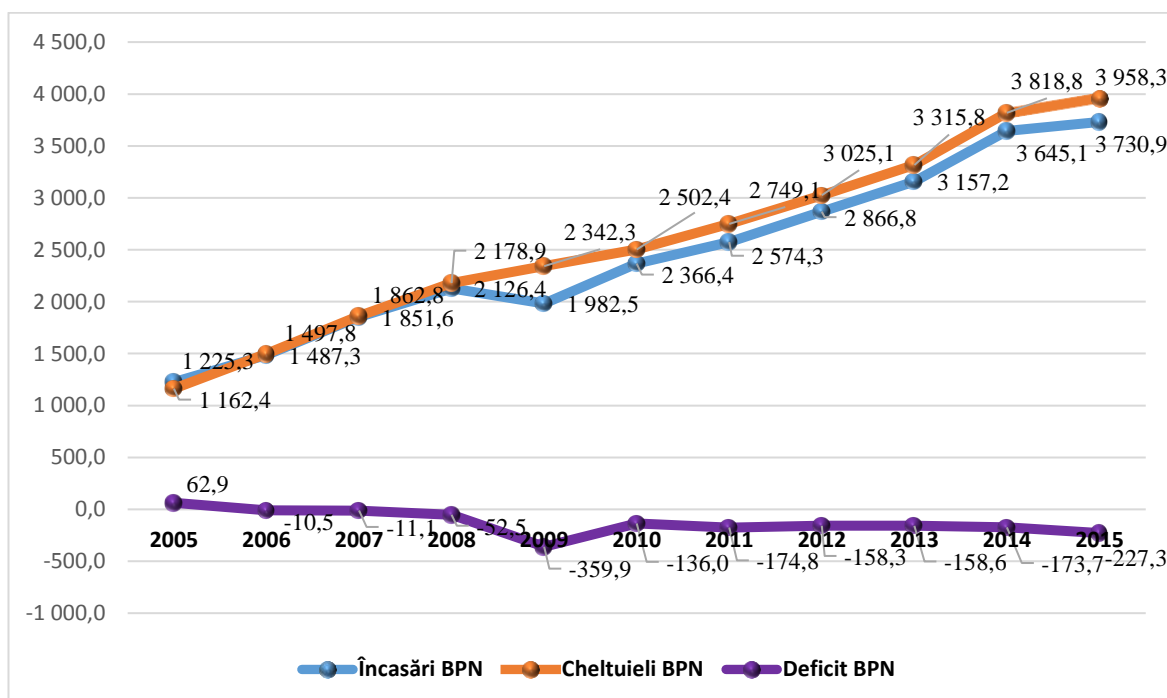

Fig. 2.1. Dinamica mediei lunare anuale a încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN, executat, 2005-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor

Cea mai mare valoare a dinamicii mediei lunare anuale a încasărilor în raport cu anul precedent s-a înregistrat în anul 2014, când, de la un an la altul, valoarea medie lunară a dinamicii încasărilor BPN a sporit, în medie, cu 5547,3 mil. lei. Concomitent, cea mai mică valoare medie a dinamicii lunare a încasărilor BPN în raport cu anul precedent s-a înregistrat în anul 2015, când, de la o lună la alta, încasările lunare BPN sporeau, în medie, cu 1204,9 mil. lei. În anul 2009, încasările s-au redus cu 2272,8 mil. lei față de anul precedent.

Pe de altă parte, analizând dinamica medie lunară a cheltuielilor BPN executat în anul curent în raport cu aceeași lună a anului precedent, cea mai mare valoare medie a dinamicii lunare a cheltuielilor BPN, în raport cu anul precedent, s-a înregistrat în anul 2014, când, de la un an la altul, cheltuielile BPN sporeau lunar, în medie, cu 5729,4 mil. lei. Concomitent, cea mai mică valoare medie a dinamicii lunare a cheltuielilor BPN, în raport cu anul precedent, s-a înregistrat în anul 2009, când, de la un an la altul, cheltuielile BPN au sporit lunar, în medie cu 1195,8 mil. lei.

Dinamica lunară a deficitului BPN executat, în raport cu anul precedent se caracterizează printr-un trend ascendent, care fluctuează în perioada analizată, în funcție de raportul încasărilor și cheltuielilor BPN. Cea mai mare valoare medie a dinamicii deficitului BPN în perioada de gestiune raportată la aceeași perioadă a anului precedent s-a înregistrat în anul 2009, când deficitul BPN creștea în mediu cu 3468,6 mil. lei, iar cea mai mică valoare medie a dinamicii deficitului BPN s-a înregistrat în anul 2013, când deficitul BPN se reducea de la o lună la alta în mediu cu 73,3 mil. lei.

În urma analizei informației prezentate în anexa 8 și reflectată în tabelul 2.6, în perioada analizată 2005-2015, se constată un trend ascendent al dinamicii mediei lunare anuale a încasărilor și cheltuielilor BPN executat în raport cu aceeași perioadă a anului de bază (2005). Cea mai mare valoare a dinamicii mediei lunare anuale a încasărilor în raport cu anul de bază s-a înregistrat în anul 2015, când în aceeași perioadă a nului curent, față de anul de bază, valoarea medie lunară a dinamicii încasărilor BPN sporea în mediu cu 28956,7 mil. lei. Concomitent, cea mai mică valoare medie a dinamicii lunare a încasărilor BPN în raport cu anul de bază s-a înregistrat în anul 2006, când încasările lunare BPN sporeau în mediu cu 3143,8 mil. lei. Pe ansamblu, în raport cu anul de bază, încasările BPN se caracterizează printr-un trend ascendent.

Pe de altă parte, analizând dinamica medie lunară a cheltuielilor BPN executat în anul curent în raport cu aceeași perioadă a anului de bază, cea mai mare valoare medie a dinamicii lunare a cheltuielilor BPN în raport cu anul de bază s-a înregistrat în anul 2015, când cheltuielile BPN sporeau în lunar în mediu cu 32444,7 mil. lei. Concomitent, cea mai mică valoare medie a dinamicii lunare a cheltuielilor BPN în raport cu anul de bază s-a înregistrat în anul 2006, când cheltuielile BPN sporeau lunar în mediu cu 4024,7 mil. lei.

Dinamica lunară a deficitului BPN executat, în raport cu aceeași perioadă a anului de bază se caracterizează printr-un trend ascendent, care fluctuează în perioada analizată, în funcție de raportul încasărilor și cheltuielilor BPN. Cea mai mare valoare medie a dinamicii deficitului BPN în perioadă de gestiune raportată la aceeași perioadă a anului de bază s-a înregistrat în anul 2009, când deficitul BPN creștea de la o lună a anului curent, în raport cu anul de bază în mediu

cu 4853,4 mil. lei, iar cea mai mică valoare medie a dinamicii deficitului BPN s-a înregistrat în anul 2006, când deficitul BPN sporea de la o lună la alta în mediu cu 880,9 mil. lei.

Astfel, analizând datele statistice pentru perioada 2005-2015 în ceea ce privește principalele poziții de încasări, cheltuieli și deficit ale bugetului public național, putem concluziona că principala tendință este ascendența cheltuielilor și încasărilor în bugetul public național, deficitul accentuându-se semnificativ de la o perioadă la alta de-a lungul perioadei analizate.

Ascendența cheltuielilor provoacă dificultăți în acest domeniu, rămânând neajustate majoritatea cheltuielilor bugetare. Clasificația bugetară este instrumentul de bază necesar pentru planificarea, executarea, monitorizarea și controlul finanțelor publice reprezintă un instrument de sintetizare, urmărire și control a realizării veniturilor și efectuării cheltuielilor bugetare care cere impunerea unei ordini în gruparea veniturilor pe surse de proveniență și alocațiilor bugetare pe categorii de cheltuieli.

În vederea optimizării cheltuielilor publice pot fi propuse următoarele măsuri:

- creșterea eficienței cheltuielilor, concentrarea pe calitatea alocării resurselor și pe rezultate;
- consolidarea transparenței în valorificarea banilor publici;
- implementarea proceselor de planificare a investițiilor publice în vederea optimizării cheltuielilor publice.

2.3. Evidența surselor interne și externe de finanțare prin sistemul trezorerial – factor important al asigurării sustenabilității finanțelor publice

Deficitul bugetar reprezintă o problemă a majorității statelor în curs de dezvoltare, ceea ce a servit drept premisă pentru identificarea unor modalități de depășire a acestuia. Există două categorii de surse de finanțare a deficitului bugetar:

1. Surse de finanțare interne, precum finanțarea bancară internă, sume provenite din privatizare, valorificarea activelor statului, împrumuturi de stat, emisiune monetară.
2. Surse de finanțare externe, precum împrumuturi externe, finanțarea bancară externă, emisiunea de titluri de stat pe piața externă, etc..

Ambele categorii de surse au atât avantaje, cât și dezavantaje. Cu toate acestea, de preferat este finanțarea din surse interne deoarece cea din surse externe conduce la creșterea datoriei publice externe și implicit la creșterea datoriei publice totale.

Principalul dezavantaj pe care îl prezintă finanțarea din surse externe este reprezentat de creșterea datoriei publice externe care poate deveni la un moment dat nesustenabilă. De asemenea finanțarea din surse externe poate afecta cursul de schimb, poate conduce la o depreciere a monedei naționale în raport cu principalele valute. În vederea asigurării sustenabilității finanțelor publice este necesar de efectuat o analiză complexă a necesarului de finanțare a bugetului public național.

În vederea aprofundării analizei naturii și caracterului deficitului BPN în perioada 2005-2015, și având în vedere faptul că în anii 2011 - 2015 analizați acoperirea bugetului public național nu a fost în mare parte posibilă, considerăm că este necesar de analizat separat perioada 2005-2010 (tabelul 2.7.) și perioada 2010-2015 (tabelul 2.8.)

Tabelul 2.7. Necesarul de finanțare a BPN și sursele de acoperire a acestuia, 2005-2010, mil. lei

Indicatori	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Deficit	754,8	-126,1	-133,7	-630,0	-4.098,6	-1.778,0
Necesar de finanțare	13.506,9	17.580,4	21.881,6	25.378,6	26.539,2	28.859,1
Surse de finanțare	104,6	229,3	500,2	892,1	4.205,6	2.591,6
Acoperirea deficitului BPN	859,4	103,2	366,5	262,1	107,0	813,6
	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Venituri curente	14.067,9	17.532,3	21.322,4	24.448,6	22.229,7	25.537,9
Acoperirea necesarului de finanțare din venituri curente	561,0	-48,1	-559,2	-930,0	-4.309,5	-3.321,2
	DA	NU	NU	NU	NU	NU

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În urma analizei informației prezentate în anexa 9, precum și în raport cu Analiza necesarului de finanțare a BPN reflectată în tabelele 2.7 și 2.8 se constată următoarele: cea mai mare valoare a deficitului BPN a fost înregistrată în anul 2009 (4098,6 mil. lei), deficitul reducându-se semnificativ în perioada imediat următoare, cea mai mică valoare a deficitului BPN fiind înregistrată în anul 2013 (1764,6 mil. lei).

În procesul analizei surselor de finanțare necesare acoperirii deficitului BPN se constată că acestea au fost insuficiente pentru acoperirea deficitului BPN în anii 2011, 2013 și 2015. Pe de altă parte, în anii 2005-2010, 2012, 2014 sursele de finanțare interne și externe a BPN au fost suficiente pentru acoperirea deficitului BPN. În același timp, în perioada analizată se remarcă o tendință de majorare a valorii surselor de finanțare a deficitului bugetar, odată cu sporirea deficitului bugetar, cea mai mare valoare a surselor de finanțare fiind înregistrată în anul 2009 (4205,6 mil. lei), când s-a înregistrat și cel mai mare deficit bugetar, iar cea mai mică valoare a surselor de finanțare s-a înregistrat în anul 2005 (104,6 mil. lei), când bugetul era excedentar și economia nu necesita surse de finanțare atât de masive.

De asemenea, analizând capacitatea de finanțare a cheltuielilor minime discreționare din veniturile curente ale BPN, se observă că în perioada analizată, veniturile curente sunt insuficiente pentru acoperirea necesarului minim de finanțare, cu excepția anului 2005, când veniturile curente sunt suficiente pentru acoperirea cheltuielilor discreționare, existând chiar și un surplus în valoare de 561 mil. lei. Pe de altă parte, cea mai mare insuficiență de finanțare fiind înregistrată în anii 2015 (6153,4 mil. lei), 2014 (5619,2 mil. lei), 2009 (4309,5 mil. lei). Prin urmare, începând cu anul 2006 statul se confruntă cu o dificultate de gestionare a banilor publici, de percepere a veniturilor curente, atât fiscale, cât și nefiscale, fapt ce condiționează sporirea necesarului de finanțare determinat de creșterea costurilor de oportunitate.

Tabelul 2.8. Necesarul de finanțare a BPN și sursele de acoperire a acestuia, 2010-2015, mil. lei

Indicatori	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Deficit	-1.778,0	-1.958,5	-1.837,9	-1.764,6	-1.946,7	-2.733,2
Necesar de finanțare	28.859,1	31.489,3	34.818,2	38.230,8	43.938,2	48.755,8
Surse de finanțare	2.591,6	904,3	2.055,0	1.565,5	2.380,7	2.711,6
Acoperirea deficitului BPN	813,6	-1.054,2	217,1	-199,1	434,0	-21,6
	DA	NU	DA	NU	DA	NU
Venituri curente	25.537,9	28.434,6	31.893,9	34.815,7	38.319,0	42.602,4
Acoperirea necesarului de finanțare din venituri curente	-3.321,2	-3.054,7	-2.924,3	-3.415,1	-5.619,2	-6.153,4
	NU	NU	NU	NU	NU	NU

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În plus, creșterea inegală a necesarului de finanțare și a disponibilității surselor de finanțare aprofundează semnificativ BPN, această tendință fiind una îngrijorătoare.

Creșterea inegală a necesarului de finanțare și a disponibilității surselor de finanțare are o influență negativă asupra BPN, această tendință fiind una îngrijorătoare.

Din acest motiv, pentru a determina limitele resurselor bugetare este necesară analiza structurii surselor de finanțare a BPN, atât interne cât și externe, pentru aceeași perioadă. Acest fapt va permite identificarea cauzelor insuficienței surselor de finanțare în raport cu creșterea necesarului de finanțare.

În urma analizei informației prezentate în anexa 10 și a analizei structurale a surselor interne și externe de finanțare, incluse în tabelele 2.9 și 2.10 se observă o majorare a surselor de finanțare interne, valoarea maximă constituind 1732,5 mil. lei în anul 2009 și valoarea minimă constituind minus 273,4 mil. lei în anul 2008. Concomitent se observă și o creștere a surselor externe de finanțare, valoarea maximă a acestora constituind 1968 mil. lei în anul 2009, iar valoarea minimă – minus 230,4 mil. lei în anul 2006.

Tabelul 2.9. Evoluția surselor interne și externe de finanțare a BPN, 2005-2015, mil. lei

Indicatori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Împrumuturi	-80,0	-58,3	-279,8	1.971,5	-28,2	-5,4	-5,1	132,0	68,7	18,5	157,2
VMS	200,0	122,0	118,5	-120,0	1.595,0	200,0	164,5	560,1	610,0	492,7	243,2
Alte surse interne	40,1	3,2	41,3	23,6							
Diferența între cursul de schimb al surselor valutare	-2,1	-1,6	-20,1	-19,0	165,7	-58,8	-52,7	44,6	105,6	78,0	181,2
Răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare							-55,9	-93,1	-93,1	-93,1	-93,1
Mijloace împrumutate de la conturi de mijloace extrabugetare											170,0
Alte mijloace				1.813,5						10,0	-57,3
Total surse interne	158,0	65,3	-140,1	-273,4	1.732,5	135,8	50,8	643,6	691,2	506,1	601,2
Împrumuturile altor state și organizații internaționale				-200,7	-289,6	-57,4	-422,0	-272,1	-353,8	-317,4	-154,9
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	37,3	163,9	378,4	234,7	203,8	2.138,6	991,4	1.458,8	999,4	1.792,6	2.034,5
Alte împrumuturi	-80,0	-379,5	-235,3		-21,9	-27,6	19,5	28,7	-129,3	-45,2	-12,6
Garanții externe	-10,7	-14,8	-11,2								
Alte surse externe de finanțare					2.075,7						
Total surse externe	-53,4	-230,4	131,9	34,0	1.968,0	2.053,6	588,9	1.215,4	516,3	1.430,0	1.867,0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Ponderea predominantă în total surse interne, în toată perioada analizată revine valorilor mobiliare de stat VMS, care dețin o valoare pozitivă influențând pozitiv asupra soldului final al surselor de finanțare externe. Ponderea VMS crește pînă în anul 2011, diminuându-se semnificativ începând cu anul 2012. Cea mai mare pondere a VMS în total surse de finanțare interne a fost înregistrată în anul 2011 (323,8% sau 164,5 mil. lei), iar cea mai mică pondere s-a înregistrat în anul 2015 (40,5% sau 243,2 mil. lei).

Pentru reprezentativitate, tabelul 2.10. conține expresia relativă a evoluției surselor de finanțare pe categorii de surse pentru perioada 2005-2010.

Tabelul 2.10. Analiza structurală a surselor interne și externe de finanțare a BPN, 2005-2015, %

Indicatori	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Împrumuturi	-50,6	-89,3	199,7	721,1	-1,6	-4,0	-10,0	20,5	9,9	3,7	26,1
VMS	126,6	186,8	-84,6	43,9	92,1	147,3	323,8	87,0	88,3	97,4	40,5
Alte surse interne	25,4	4,9	-29,5	-8,6							
Diferența între cursul de schimb al surselor valutare	-1,3	-2,5	14,3	6,9	9,6	-43,3	-103,7	6,9	15,3	15,4	30,1
Răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare							-110,0	-14,5	-13,5	-18,4	-15,5
Mijloace împrumutate de la conturi de mijloace extrabugetare											28,3
Alte mijloace				-663,3						2,0	-9,5
Total surse interne	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Împrumuturile altor state și organizații internaționale				-590,3	-14,7	-2,8	-71,7	-22,4	-68,5	-22,2	-8,3
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	-69,9	-71,1	286,9	690,3	10,4	104,1	168,3	120,0	193,6	125,4	109,0
Alte împrumuturi	149,8	164,7	-178,4		-1,1	-1,3	3,3	2,4	-25,0	-3,2	-0,7
Garanții externe	20,0	6,4	-8,5								
Alte surse externe de finanțare					105,5						
Total surse externe	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Ponderea predominantă pozitivă în total surse de finanțare externe revine împrumuturilor acordate de organizații financiare internaționale exercitând o influență pozitivă a supra soldului surselor de finanțare externe. Ponderea împrumuturilor acordate de organizații financiare internaționale posedă un trend ascendent, începând cu anul 2014 diminuându-se moderat. Cea mai mare pondere a împrumuturilor acordate de organizații financiare internaționale în total surse de finanțare externe a fost înregistrată în anul 2008, iar cea mai mică pondere s-a înregistrat în anul 2006.

Tabelul 2.11. Evoluția surselor interne și externe de finanțare, 2005-2015, mil. lei

Anii	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Surse interne	158,0	65,3	-140,1	-273,4	1.732,5	135,8	50,8	493,6	691,2	506,1	601,2
Surse externe	-53,4	-230,4	131,9	34,0	1.968,0	2.053,6	588,9	1.215,4	516,3	1.430,0	1.867,0
Alte surse de finanțare	0,0	394,4	508,4	1.131,5	505,1	402,2	264,6	346,0	358,0	444,6	243,4
TOTAL	211,4	690,1	780,4	1.438,9	4.205,6	2.591,6	904,3	2.055,0	1.565,5	2.380,7	2.711,6

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În urma analizei informației prezentate în anexa 11 poate fi observată analiza structurală lunară și în dinamică a structurii surselor interne și externe de finanțare în perioada 2005-2015.

Analizând datele prezentate în tabelul 2.11., reflectat de asemenea în expresie grafică în figura 2.2., se observă un trend ascendent al totalului surselor de finanțare până în anul 2009, după care are loc o reducere ușoară până în anul 2011, din anul 2013 iar înregistrându-se un trend ascendent.

Sursele de finanțare interne înregistrează în toata perioada analizată valori pozitive, cu excepția anilor 2007, 2008 când se înregistrează valori negative.

Sursele externe de finanțare înregistrează valori negative în anii 2005, 2006, începând cu anul 2007 căpătând valori pozitive.

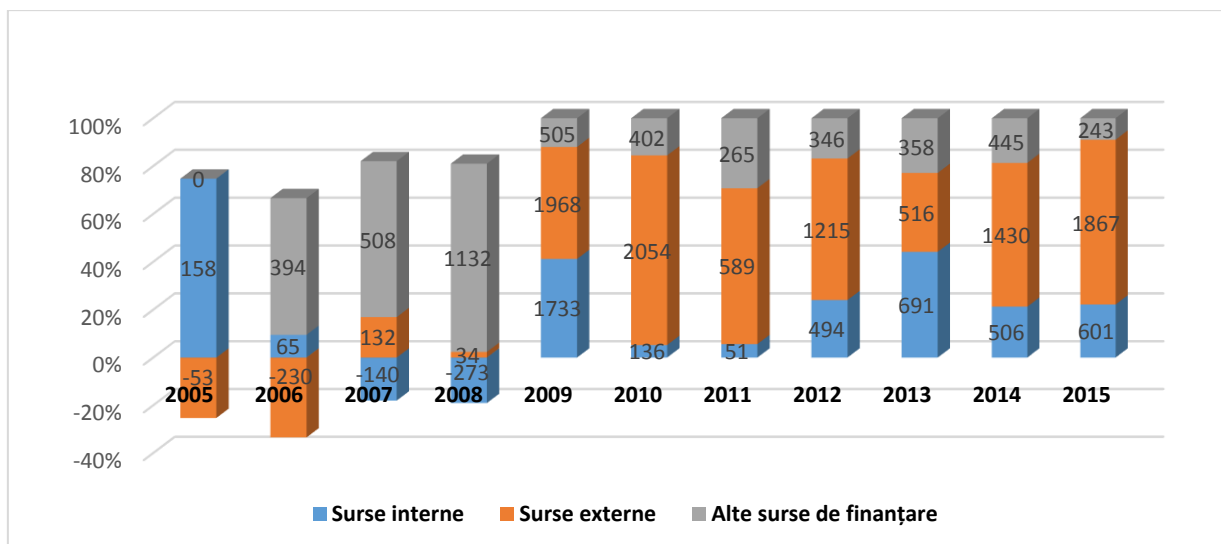

Fig. 2.2. Structura surselor de finanțare a BPN, 2005-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor

Cea mai mică valoare a surselor de finanțare a fost înregistrată în anul 2005 – 211,4 mil. lei, iar cea mai mare valoare – în anul 2009 – 4205,6 mil. lei.

Analizând structura surselor de finanțare interne și externe se observă faptul că până în anul 2008 inclusiv, ponderea predominantă revenea altor surse de finanțare, însă începând cu anul 2009 sursele de finanțare externe dețin ponderea predominantă în totalul surselor de finanțare (de la 46,8% până la 79,2%). Doar în anul 2005 și 2013, ponderea predominantă a revenit surselor de finanțare interne (74,7% și 44,2%, respectiv).

În rezultat, se observă că în perioada 2009-2012, precum și în anii 2014-2015 ponderea predominantă în total surse de finanțare revine surselor externe, cea mai mare pondere înregistrându-se în anul 2010 (79,2% sau 2053,6 mil. lei). În anul 2005 și în anul 2013, ponderea predominantă în total surse de finanțare revine surselor interne, constituind, respectiv, 74,7% sau 158 mil. lei și 44,2% sau 691,2 mil. lei. Altor surse de finanțare le revine o pondere nesemnificativă în totalul surselor de finanțare, acestea variind între 12% în 2009 (sau 505,1 mil. lei) și 22,9% în 2013 (sau 358 mil. lei). Structura surselor de finanțare a bugetului public național este ilustrată în figura 2.3.

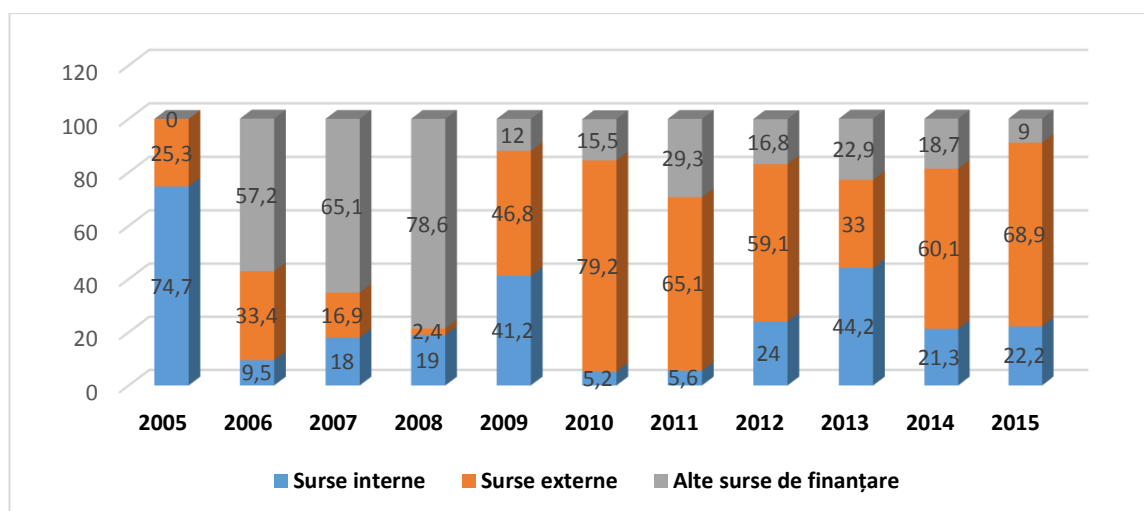

Fig. 2.3. Structura surselor de finanțare a BPN, 2005-2015, %

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor

Per ansamblu, în perioada 2005-2015 supusă analizei se observă o tendință de diminuare a ponderii surselor interne de finanțare, economia bazându-se în cea mai mare parte pe surse de finanțare externe, și anume pe împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale, care dețin ponderea predominantă în totalul surselor de finanțare externe.

Tabelul 2.12. Analiza în dinamică în raport cu anul de bază (2005), a surselor interne și externe de finanțare, 2005-2015, mil. lei

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Surse interne	-92,7	-298,1	-431,4	1.574,5	-22,2	-107,2	335,6	533,2	348,1	443,2
Surse externe	-177,0	185,3	87,4	2.021,4	2.107,0	642,3	1.268,8	569,7	1.483,4	1.920,4
Alte surse de finanțare	394,4	508,4	1.131,5	505,1	402,2	264,6	346,0	358,0	444,6	243,4
TOTAL	478,7	569,0	1.227,5	3.994,2	2.380,2	692,9	1.843,6	1.354,1	2.169,3	2.500,2

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând dinamica structurii surselor de finanțare interne și externe în raport cu anul de bază (2005) se observă o majorare substanțială a totalului surselor de finanțare. Cea mai mare majorare în raport cu anul de bază s-a înregistrat în anul 2009, când sursele de finanțare s-au majorat în raport cu anul de bază cu 3994,2 mil. lei.

Această majorare a fost influențată pozitiv de creșterea tuturor surselor de finanțare, după cum urmează: majorarea surselor de finanțare interne cu 1574,5 mil. lei, a surselor externe de finanțare – cu 2021,4 mil. lei și a altor surse de finanțare – cu 505,1 mil. lei.

Analizând informația din tabelul 2.13, se observă o tendință de majorare în dinamică a ponderii surselor externe de finanțare în totalul surselor de finanțare față de anul de bază (2005) începând cu anul 2009. La fel, se observă o majorare în raport cu anul de bază, în toată perioada analizată a ponderii altor surse de finanțare și o reducere continuă și constantă a surselor de finanțare interne. Astfel, în 2009 constatăm că creșterea a fost de 21,5%, care a continuat și în

anii următori, cu oscilații de la 54% în 2010, 40% în 2011 și 2012, diminuându-se apoi la 7,7% în 2014 și restabilind nivelul în 2014 și 2015.

Tabelul 2.13. Analiza în dinamică în raport cu anul de bază (2005), a structurii surselor interne și externe de finanțare, 2005-2015,%

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Surse interne	-65,3	-56,8	-55,7	-33,5	-69,5	-69,1	-50,7	-30,6	-53,5	-52,6
Surse externe	8,1	-8,4	-22,9	21,5	54,0	39,9	33,9	7,7	34,8	43,6
Alte surse de finanțare	57,2	65,1	78,6	12,0	15,5	29,3	16,8	22,9	18,7	9,0
TOTAL	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând dinamica structurii surselor de finanțare interne și externe în raport cu anul precedent, reflectară în tabelul 2.14 se observă o majorare a totalului surselor de finanțare până în anul 2009, urmată de o diminuare până în anul 2011, apoi de o ușoară creștere până în anul 2015. Cea mai mare majorare a totalului surselor de finanțare în raport cu precedent s-a înregistrat în anul 2009, când sursele de finanțare s-au majorat în raport cu precedent cu 2766,7 mil. lei. Această majorare a fost influențată pozitiv de creșterea surselor de finanțare interne și externe, după cum urmează: majorarea surselor de finanțare interne cu 2005,9 mil. lei, majorarea surselor de finanțare externe – cu 1934 mil. lei, în contextul reducerii altor surse de finanțare – cu 626,4 mil. lei.

Tabelul 2.14. Analiza în dinamică în raport cu anul precedent, a structurii surselor interne și externe de finanțare, 2005-2015, mil. lei

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Surse interne	-65,3	8,5	1,0	22,2	-36,0	0,4	18,4	20,1	-22,9	0,9
Surse externe	8,1	-16,5	-14,5	44,4	32,4	-14,1	-6,0	-26,2	27,1	8,8
Alte surse de finanțare	57,2	8,0	13,5	-66,6	3,5	13,7	-12,4	6,0	-4,2	-9,7
TOTAL	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând datele din tabelul de mai sus, se observă că ponderea surselor de finanțare interne și externe fluctuează de-a lungul perioadei analizare. Ca trend, de la o perioada la alta se înregistrează o ușoară tendință de majorare a ponderii surselor interne de finanțare, precum și de diminuare a surselor interne de finanțare, deși în continuare ponderea predominantă revine surselor de finanțare externe.

Cea mai mare creștere a ponderii structurii surselor externe în total surse de finanțare în raport cu anul precedent s-a înregistrat în anul 2009, înregistrându-se o majorare a ponderii surselor externe de finanțare cu 44,4% sau 1934 mil. lei. Cea mai mare creștere a ponderii structurii surselor interne în total surse de finanțare în raport cu anul precedent la fel s-a înregistrat în anul 2009, înregistrându-se o majorare a ponderii surselor interne de finanțare cu

22,2% sau 2005,9 mil. lei, iar cea mai mare diminuare s-a produs în anul 2006, când ponderea structurii surselor interne de finanțare s-a redus cu 36% sau 1596,7 mil. lei.

Rezultatele analizei surselor financiare reflectă prezența unor elemente destabilizatoare, fapt care își lasă amprentă asupra întregului mecanism de bugetare. În această situație o posibilitate de evitare a situației de dezechilibru financiar al unui stat ar fi asigurarea sustenabilității finanțelor publice.

O dezvoltare sustenabilă poate fi caracterizată ca dezvoltare care are loc fără producerea dezechilibrelor majore între componentele structurale ale unui sistem.

Un sistem este sustenabil atunci când consumă mai puțin decât este disponibil sau atunci când există resursele necesare pentru funcționarea sa optimă.

Criza economică și financiară a împovărat în mod semnificativ finanțele publice și a condus la creșterea deficitelor și datoriilor. Asigurarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice este, prin urmare, deosebit de importantă.

Doar menținerea în limite sustenabile a nivelului acestei datorii și asigurarea surselor necesare de finanțare a deficitului bugetar și a resurselor de plată a serviciului datoriei de stat la un cost cât mai redus și un nivel al riscului acceptabil pot asigura sustenabilitatea finanțelor publice.

2.4. Gestiunea datoriei de stat în vederea fortificării sistemului de gestionare a finanțelor publice

Pornind de la premisa că echilibrul plăților interne și externe al Republicii Moldova este asigurat prin intermediul trezoreriei, considerăm necesară o incursiune detaliată în situația cu privire la datoria externă și internă.

Strategia finanțării soldurilor balanței de plăți angajează direct și Trezoreria statului, având în vedere ponderea datoriei publice externe în ansamblul datoriei externe. În acest sens, gestiunea îndatorării publice constituie o sarcină definitivă a Trezoreriei publice, împrumuturile directe ale statului și garantarea împrumuturilor private constituind angajamente ale Trezoreriei.

În Republica Moldova, datoria externă este gestionată conform standardelor recomandate de către Fondul Monetar Internațional, în manualul Statistica datoriei externe-ghid pentru compilatori și utilizatori și recomandărilor suplimentare de înregistrare a alocărilor Drepturilor Speciale de Tragere (DST).

Datoria de stat externă a Republicii Moldova, la o anumită dată, este egală cu suma tuturor angajamentelor curente, efective necondiționate ale rezidenților față de nerezidenți ce implică

debitorului una sau mai multe plăți de principal/ sau de dobândă la unul sau mai multe momente în viitor.

Datoria externă a țării include următoarele componente:

- titluri de angajamente (valori mobiliare de natura obligațiunilor);
- împrumuturi;
- alocări de dst (drepturi speciale de tragere);
- credite comerciale;
- valută și depozite;
- alte angajamente aferente datoriei;
- investiții curente: creditare infragrup.

În scopuri analitice, datoria externă a țării se prezintă după scadență inițială a instrumentului: termen lung și termen scurt și după tipul debitorului: publică sau privată. Datoria publică externă este parte integrantă a datoriei publice și reprezintă angajamentele față de nerezidenți. Ea include datoria de stat, datoria Băncii Naționale a Moldovei, datoria corporațiilor publice (întreprinderi de stat și societăți comerciale, în al căror capital social, statul deține mai mult de 50 la sută).

Datoria privată externă include angajamentele sectorului privat (bănci și alte unități economice private) față de nerezidenți, contractate cu sau fără garanția guvernului și deservite de către sectorul privat.

Cuplată cu problema datoriei, reducerea prognozată a creșterii economice, cea planificată a impozitului pe venitul persoanelor fizice și juridice (începând cu 2005), obiectivele ambițioase de venituri – toți acești factori reprezintă o provocare serioasă pentru menținerea echilibrului macroeconomic necesar creșterii economice durabile. Percepția corupției, prezența masivă a unui sector economic neoficial, constrângerea administrativă a dezvoltării afacerilor și capacitatea slabă a administrării publice au agravat complexitatea unei gestionări economice și fiscale. Cu toate constrângerile fiscale, atingerea rezultatelor reducerii sărăciei necesită majorarea cheltuielilor publice pentru transferurile sociale, pentru sistemul de asigurare obligatorie a sănătății și pentru salariile din sectorul public.

Pentru asigurarea unei stabilități macroeconomice este necesară creșterea durabilă, a unui mediu de afaceri mai bun, a investițiilor străine mai mari, a unor rezultate mai eficiente în reducerea sărăciei și îmbunătățirii poziției financiare internaționale, Republica Moldova trebuie să realizeze o politică fiscală prudentă, să îmbunătățească disciplina fiscală agregată și alocarea strategică a resurselor, să continue reformele structurale și politice, să amelioreze eficiența tehnică a administrării publice [101, p.81].

Problematika politicii bugetare apare astfel de o mai mare anvergură decât cea a politicii fiscale, deoarece “instrumentele de intervenție bugetară sunt constituite atât din impozite și cheltuieli, cât și din excedente și deficite bugetare”.

Opțiunile și deciziile privind procurarea resurselor financiare publice și cele pentru alocarea și utilizarea acestora sub forma cheltuielilor publice, ca și cele referitoare la gestiunea soldului bugetar se întrepătrund și se condiționează reciproc, fiind indisolubil legate într-un mix al obiectivelor, instrumentelor și tehnicilor financiare aflate la dispoziția statului. Politica fiscal-bugetară concentrează și exprimă realist conținutul problematicii acestui domeniu al politicii financiare, în care se pot distinge ca componente principale:

- **politica procurării resurselor bugetare** (opțiunile privind formele, metodele și instrumentele de procurare a resurselor, în principal cu caracter fiscal, dar și a celor cu caracter nefiscal);
- **politica alocării și utilizării resurselor bugetare** (opțiunile privind formele, metodele și instrumentele de alocare și utilizare a resurselor bugetare sub forme ale cheltuielilor bugetare);
- **politica soldului bugetar**, (opțiunile privind dimensiunile acceptabile ale acestui sold, precum și modalitățile de finanțare a acestuia).

Atât politica fiscală, cât și politica bugetară urmăresc același obiectiv, și anume realizarea unei utilități sociale maxime, respective „maximum de satisfacție socială la costul cel mai bun”. În consonanță cu opțiunea pentru tratarea celor două componente ca părți ale întregului reprezentat prin politica fiscal-bugetară, constatăm că realizarea obiectivelor de politică financiară, impune abordarea lor unitară, coerentă, îndreptată către realizarea obiectivelor comune ale dezvoltării economice și bunăstării sociale, după cum reiese din figura 2.4.

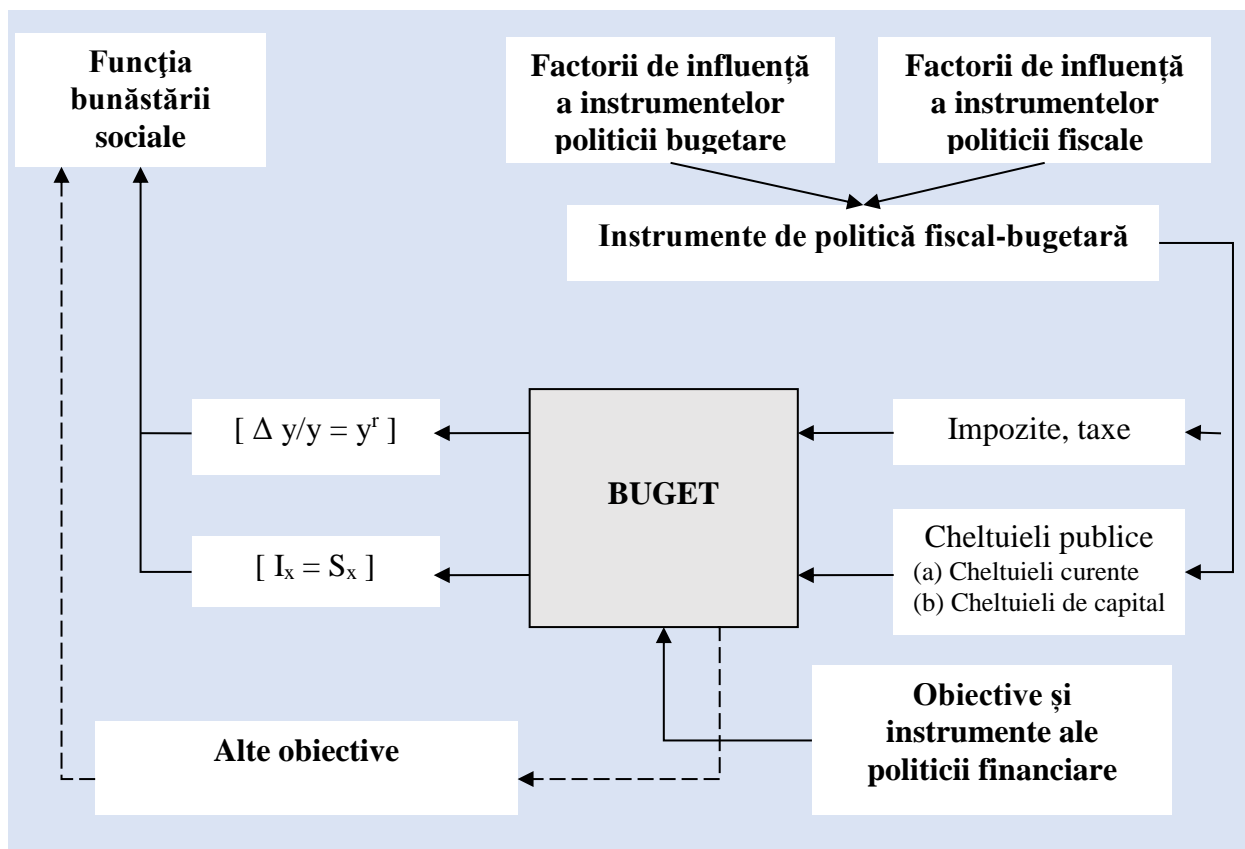

Fig. 2.4. Modelul implicării politicii bugetar-fiscale în realizarea dezvoltării economice și bunăstării sociale

Sursa: adaptat de autor în baza materialelor din Filip, Gh.; Onofrei, M., *Politici financiare*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2001, p. 42

Implementarea modelului adaptat și dezvoltat a implicării politicii bugetar-fiscale în Republica Moldova în vederea realizării obiectivelor de natură economică și socială ar conduce la un nivel sporit al creșterii economice în urma reducerii ratei șomajului și nivelului inflației.

Potrivit schemei de mai jos, realizarea bunăstării sociale trebuie concepută în funcție de două obiective:

1. rata dorită de creștere economică, simbolizată cu y^r și definită ca rata de creștere a venitului real y ;
2. stabilitatea economică, reprezentată prin egalitatea dintre investițiile ex-ante (I_x) și economiile ex-ante (S_x), în condițiile utilizării depline a forței de muncă.

Aceste obiective sunt susținute prin instrumentele fiscal-bugetare promovate prin intermediul bugetului; linia punctată indicând faptul că, într-un alt context, alte obiective și alte instrumente sunt mai relevante (de exemplu cele de politică monetară). Politica fiscal-bugetară interferează puternic și cu politica monetară, generând astfel o problemă și mai complexă, ce constituie domeniul politicii financiar-monetare. Aceste interdependențe sunt generate de faptul

că, „în practică, acțiunea factorilor financiari de natură fiscal-bugetară și a factorului monetar se întrepătrund și se condiționează reciproc, încât separarea lor devine extrem de dificilă”.

Coordonarea dintre politica fiscal-bugetară și politica monetară este impusă de necesitatea satisfacerii unor cerințe de coerență și de eficacitate în politica economică, inclusiv cea financiară, pornind de la respectarea unor principii, esențiale fiind principiul coerenței și principiul eficacității.

Conform primului principiu, numit și „regula lui Tinbergen” orice politică trebuie să dispună cel puțin de tot atâtea instrumente câte obiective își propune. În consecință, fiecărui obiectiv de politică economică, financiară etc. trebuie să-i corespundă cel puțin câte un instrument /mijloc adecvat îndeplinirii acestuia, dar în mod obișnuit există mai multe instrumente dintre care trebuie să se aleagă. În condițiile în care statele contemporane și-au asumat sarcina realizării a numeroase obiective în plan economic și social, apelul conjugat la instrumentele politicii economico-financiare devine imperios necesar.

În plus, pentru a satisface și principiul eficacității (regula lui Mundell), politica promovată în condiții determinate pentru realizarea unui anumit obiectiv trebuie să utilizeze acele instrumente care posedă avantaje comparative față de celelalte. Aceasta presupune ca în raport cu conținutul fiecărui obiectiv să se folosească instrumente adecvate îndeplinirii sale cu maximum de eficacitate. Devine astfel evidentă necesitatea de a structura politicile financiar-monetare, în particular, prin prisma interdependențelor dintre obiectivele și instrumentele acestora, într-un mix de politici financiar-monetare, pornind de la situația economico-socială concretă și de la eficacitatea relativă a diferitelor instrumente ale politicii fiscal-bugetare sau monetare. Se pot invoca în sprijinul acestor afirmații unele concluzii ale cercetării în domeniu: într-un regim de cursuri de schimb fixe și în condițiile unei mobilități ridicate a capitalurilor, politica fiscal-bugetară este mai eficientă decât politica monetară în stimularea creșterii economice și reducerea șomajului.

În schimb, politica monetară, prin controlul ratelor dobânzii are efecte mai rapide asupra balanței de plăți decât politica bugetară. În aceste condiții, realizarea obiectivelor politicii economice impune promovarea unui mix adecvat de politici financiar-monetare, în care instrumentele politicii fiscal-bugetare și politicii monetare sunt folosite în funcție de eficacitatea lor relativă.

Așadar, în majoritatea țărilor concertarea măsurilor de politică fiscal-bugetară cu cele de politică monetară constituie o preocupare majoră, având ca obiectiv susținerea creșterii economice și reducerea inflației. În programele de măsuri adoptate în acest scop o atenție deosebită este acordată și altor componente ale politicii economice, care interferează cu politicile

financiar-monetare, distingându-se, prin conotațiile lor financiare, îndeosebi politicile de preturi și de venituri. În prezent, nu există practic nici un guvern care să recurgă numai la politica fiscal-bugetară sau la cea monetară, ci se apelează și la influențarea prețurilor, a veniturilor, la controlul mișcărilor de capital etc. Chiar dacă instrumentele fiscale și monetare rămân de prim rang, „folosirea lor singulară, în economii ce suferă de inflație structurală, șomaj și sunt supuse șocurilor externe, ar fi un simplu exercițiu sortit eșecului”.

În principiu, politica de venituri aplicată de guvern „trebuie să permită creșterea bunăstării întregii populații prin măsuri, mijloace și instrumente, astfel utilizate, încât să asigure un anumit nivel al veniturilor, în funcție de gradul de dezvoltare a producției și de creștere a productivității, promovând corelarea echitabilă a veniturilor diferitelor categorii ale populației” .

La rândul său, mărimea veniturilor înregistrate pe ansamblul economiei reprezintă sursa principală din care se mobilizează resursele financiare la dispoziția statului, sub formă de impozite și taxe, influențând politica bugetar-fiscală.

Prin urmare, este de remarcat că „o politică de venituri axată pe sporirea acestora, eliminarea sărăciei și a inegalităților fiscale, va avea un aport decisiv la realizarea obiectivelor de politică financiară, în ansamblul său”.

În sens larg, venitul în formă bănească se înscrie în problematica financiară a oricărei entități și are la bază corelația directă dintre mărimea venitului și nivelul de viață al unui individ sau al unei colectivități, inclusiv al unei țări. La nivel macroeconomic, venitul global dă și măsura potențialului financiar al țării, iar politica veniturilor în contextual politicii financiare are rolul de a contribui la sporirea acestuia. Obiectivul de avut în vedere de către guvern nu este uniformizarea veniturilor, ci stimularea eforturilor de creștere și distribuție echitabilă a acestora, ca premisă indispensabilă a dezvoltării economice și sociale.

Opțiunile și deciziile ce conturează politica fiscală în sfera procurării resurselor pot fi sintetizate pe următoarele repere principale:

- crearea și ajustarea ulterioară a sistemului de impozite, taxe și contribuții obligatorii; respectiv stabilirea formelor de prelevare a resurselor fiscale la dispoziția autorităților publice;
- alegerea metodelor și instrumentelor tehnice utilizabile în efectuarea operațiunilor de stabilire a obligațiilor de prelevare a resurselor fiscale la dispoziția autorităților publice;
- crearea și reglementarea funcționării instituțiilor însărcinate cu așezarea, colectarea și administrarea resurselor fiscale (aparatul fiscal);
- organizarea și exercitarea controlului prin organele fiscale asupra îndeplinirii și obligațiilor de efectuare a prelevărilor, inclusiv combaterea evaziunii fiscale;

- conceperea modalităților de influențare, prin impozite și taxe asupra unor fenomene economice și sociale, inclusiv stabilirea condițiilor de acordare a facilităților fiscale, etc..

Opțiunile ce țin de procurarea resurselor financiare includ, pe lângă cele ce vizează resursele cu caracter fiscal, și pe cele de procurarea a unor resurse nefiscale, din exploatarea bunurilor și proprietăților statului.

La rândul lor, opțiunile și deciziile de politică fiscală referitoare la angajarea cheltuielilor publice, care se finanțează în cea mai mare parte pe seama resurselor cu caracter fiscal vizează, în principal:

- stabilirea dimensiunilor globale ale cheltuielilor în raport cu nevoia de bunuri și servicii publice și mărimea resurselor acoperitoare, pornind de la obiectivele de realizat și prioritățile ce se impun;
- structurarea cheltuielilor pe ordonatori de credite (bugetare) și pe categorii de acțiuni (obiective) de îndeplinit;
- dimensionarea și autorizarea diferitelor categorii de cheltuieli și a alocațiilor bugetare pe ordonatori de credite, pe criterii de legalitate, oportunitate și eficiență;
- alegerea metodelor de finanțare/autofinanțare a cheltuielilor în raport cu specificitatea proceselor de care sunt generate și particularitățile domeniilor de activitate, în care se realizează;
- conceperea și adoptarea modalităților de alocare-utilizare a resurselor corespunzătoare realizării cheltuielilor de către entitățile publice;
- crearea cadrului reglementativ privind efectuarea diferitelor cheltuieli;
- organizarea și exercitarea controlului asupra folosirii resurselor alocate, în realizarea cheltuielilor publice;
- conceperea modalităților de influențare prin cheltuielile publice asupra fenomenelor economice și sociale, în sensul stimulării celor pozitive sau inhibării celor negative.

Este de remarcat, că această latură a politicii fiscale se manifestă în contextul opțiunilor de politică bugetară, deoarece finanțarea cheltuielilor publice se realizează din resurse financiare publice, inclusiv din cele nefiscale.

Politica cheltuielilor publice vizează direct, asigurarea unei oferte de bunuri și servicii destinate satisfacerii nevoilor de consum public, cunoscută și sub denumirea de utilități sociale. Expresia directă a acestor consumuri, ca problematică de politică fiscală, o reprezintă alocațiile din fondurile financiare publice, iar principalele repere ale acesteia vizează volumul și structura diferitelor categorii de cheltuieli publice, având la bază, pe de o parte, evaluările necesităților

publice, iar pe de altă parte, mărimea resurselor și, în primul rând, mărimea PIB ce pot fi folosite în finanțarea acestor cheltuieli.

Din punctul de vedere al necesităților publice, politica fiscală are la bază obiectivele de politică generală ce concretizează angajarea de resurse publice în contextul social-economic existent la un moment dat. În acest sens, politicile generale de orientare social-democrată promovează angajarea mai profundă a statului prin cheltuieli publice, pentru satisfacerea la un nivel mai înalt a cererii agregate prin oferta de utilități sociale.

Acestor politici le corespunde angajarea de acțiuni de protecție socială, luând în considerare nevoile sociale ce urmează a fi satisfăcute. Insuficiența permanentă de resurse proprii împiedică realizarea progresului economic fără împrumuturi externe.

Analiza situației datoriei de stat, externă și internă, poate fi considerată drept element a politicii bugetar-fiscale. Drept urmare vom analiza situația datoriei de stat pentru anii 2005-2015, în comparație cu anul 2003, când din motive politice, creditarea din partea Băncii Mondiale și a FMI a fost stopată. Executivul a suplinit golul fiscal prin crearea restanțelor la plata datoriei externe, astfel, către sfârșitul anului 2003, aceste restanțe au ajuns la circa 4% din PIB.

În urma analizei informației prezentate în anexa 12 și conform informației privind evoluția datoriei de stat interne și externe în perioada 2005-2015 prezentată în figura 2.4, poate fi observat un trend ascendent al datoriei de stat, de la 12208,7 mil. lei în anul 2005 la 37373,7 mil. lei în anul 2015, înregistrând o majorare absolută de 25165 mil. lei sau 206,1 %.

Reieșind din informația prezentată în figura 2.5. poate fi observată o tendință de majorare a datoriei de stat, începând cu anul 2009, în mare parte din contul majorării semnificative a datoriei de stat externe, în timp ce datoria de stat internă rămâne oarecum constantă, înregistrând creșteri ușoare.

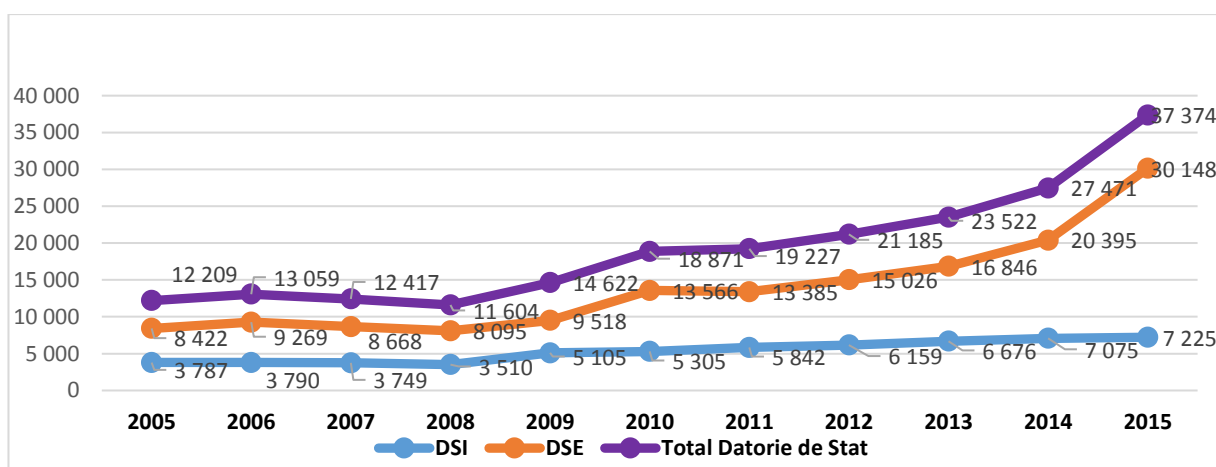

Figura 2.5. Evoluția datoriei de stat, 2005-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând evoluția structurii datoriei de stat prezentată în figura 2.5, se observă că în perioada 2005-2015 supusă analizei, ponderea predominantă în totalul datoriei de stat revine datoriei de stat externe, care înregistrează o creștere continuă de la 69% în anul 2005 la 81% în anul 2015. Totodată, ponderea datoriei de stat interne în totalul datoriei de stat se reduce în perioada analizată de la 31% în anul 2005 la 19% în anul 2015.

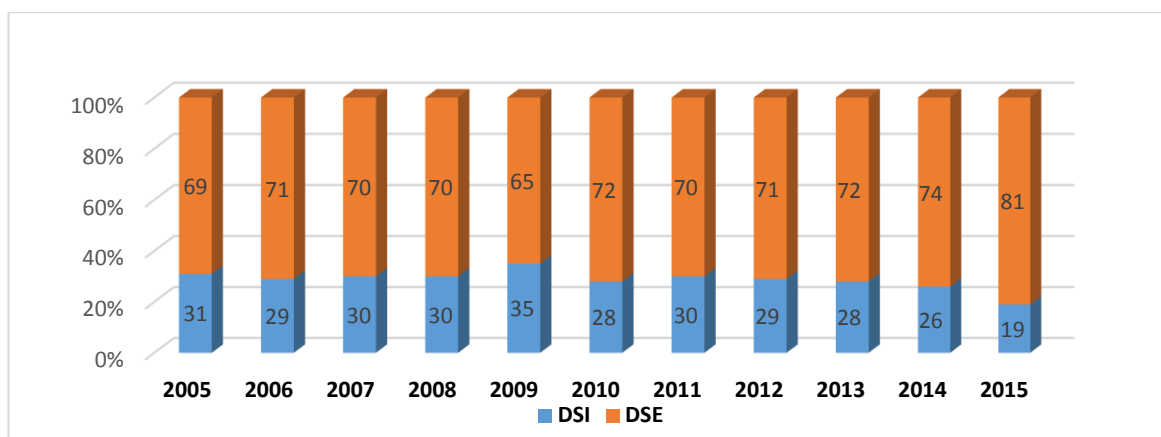

Figura 2.6. Evoluția structurii datoriei de stat, 2005-2015, %

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În urma analizei informației prezentate în tabelul 2.15 și în anexa 12. se observă un trend ascendent al datoriei de stat în raport cu anul de bază (2005). Cu excepția anului 2008, când datoria de stat s-a redus cu 604,3 mil. lei față de anul 2005, în fiecare din perioadele supuse analizei se înregistrează o majorare a datoriei de stat în raport cu anul de bază. Cea mai mare majorare în raport cu anul de bază s-a înregistrat în anul 2015, când datoria de stat s-a majorat cu 25165 mil. lei față de anul de bază. Această majorare a fost cauzată de majorarea semnificativă a datoriei de stat externe cu 21726,7 mil. lei.

Tabelul 2.15. Abaterea absolută a dinamicii datoriei de stat în raport cu anul de bază (2005), 2005-2015, mil. lei

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DSI	3,1	-38,4	-277,2	1.317,8	1.517,8	2.054,9	2.371,9	2.888,7	3.288,3	3.438,4
DSE	847,1	246,6	-327,1	1.095,9	5.144,2	4.962,9	6.604,1	8.424,1	11.973,6	21.726,7
Total DS	850,3	208,2	-604,3	2.413,7	6.662,1	7.017,8	8.976,0	11.312,9	15.261,9	25.165,0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând datele prezentate în tabelul 2.16. de mai sus se observă o tendință de majorare a ponderii datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat și de diminuare a ponderii datoriei de stat interne în raport cu anul de bază (2005). Cea mai mare creștere a ponderii datoriei de stat externe în raport cu anul 2005 s-a produs în anul 2015, când ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat s-a majorat cu 12%, iar, în același timp ponderea datoriei de stat interne în totalul datoriei de stat reducându-se cu 12%.

Tabelul 2.16. Abaterea absolută a dinamicii structurii datoriei de stat în raport cu anul de bază
(2005), 2005-2015, %

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DSI	-2	-1	-1	4	-3	-1	-2	-3	-5	-12
DSE	2	1	1	-4	3	1	2	3	5	12
Total DS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În urma analizei informației prezentate în tabelul 2.17 se observă un trend ascendent al datoriei de stat în raport cu anul de bază (2005). Cu excepția anului 2008, când datoria de stat s-a redus cu 5% față de anul 2005, în fiecare din perioadele supuse analizei se înregistrează o majorare a datoriei de stat în raport cu anul de bază. Cea mai mare majorare în raport cu anul de bază s-a înregistrat în anul 2015, când datoria de stat s-a majorat cu 206,1% față de anul de bază. Această majorare a fost cauzată de majorarea semnificativă a datoriei de stat externe cu 258%.

Tabelul 2.17. Abaterea relativă a dinamicii datoriei de stat în raport cu anul de bază (2005),
2005-2015, mil. lei

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DSI	0,1	-1,0	-7,3	34,8	40,1	54,3	62,6	76,3	86,8	90,8
DSE	10,1	2,9	-3,9	13,0	61,1	58,9	78,4	100,0	142,2	258,0
Total DS	7,0	1,7	-5,0	19,8	54,6	57,5	73,5	92,7	125,0	206,1

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând datele prezentate în tabelul 2.18. de mai sus se observă o tendință de majorare a ponderii datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat și de diminuare a ponderii datoriei de stat interne în raport cu anul de bază (2005). Cea mai mare creștere a ponderii datoriei de stat externe în raport cu anul 2005 s-a produs în anul 2015, când ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat s-a majorat, abaterea relativă constituind 7%, iar, în același timp ponderea datoriei de stat interne în totalul datoriei de stat reducându-se, abaterea relativă constituind valoarea negativă de minus 38%.

Tabelul 2.18. Abaterea relativă a dinamicii structurii datoriei de stat în raport cu anul de bază
(2005), 2005-2015,%

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DSI	-6	-3	-2	13	-9	-2	-6	-9	-17	-38
DSE	3	1	1	-6	4	1	3	4	8	17
Total DS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În urma analizei informației prezentate în tabelul 2.19 și în Anexa 12 se observă un trend ascendent al datoriei de stat în raport cu anul precedent. Cu excepția anilor 2007 și 2008, când datoria de stat s-a redus respectiv, cu 642,1 mil. lei și 812,5 mil. lei față de anul precedent, în

fiecare din perioadele supuse analizei se înregistrează o majorare a datoriei de stat în raport cu anul precedent. Cea mai mare majorare în raport cu anul precedent s-a înregistrat în anul 2015, când datoria de stat s-a majorat cu 9903,1 mil. lei față de anul precedent. Această majorare a fost cauzată de majorarea semnificativă a datoriei de stat externe cu 9753,0 mil. lei, în timp ce datoria de stat internă a avut o creștere ne semnificativă de 150,1 mil. lei.

Tabelul 2.19. Abaterea absolută a dinamicii datoriei de stat în raport cu anul precedent, 2005-2015, mil. lei

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DSI	3,1	-41,5	-238,8	1.595,0	200,0	537,0	317,0	516,9	399,6	150,1
DSE	847,1	-600,6	-573,7	1.423,0	4.048,4	-181,3	1.641,2	1.820,0	3.549,5	9.753,0
Total DS	850,3	-642,1	-812,5	3.018,0	4.248,4	355,7	1.958,2	2.336,9	3.949,1	9.903,1

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Analizând datele prezentate în tabelul 2.20. de mai sus se observă o tendință de majorare a ponderii datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat și de diminuare a ponderii datoriei de stat interne în raport cu anul precedent. Cea mai mare creștere a ponderii datoriei de stat externe în raport cu anul precedent s-a produs în anii 2010 și 2015, când ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat s-a majorat respectiv, cu 7% și 6%, iar, în același timp ponderea datoriei de stat interne în totalul datoriei de stat reducându-se cu aceeași mărime.

Tabelul 2.20. Abaterea absolută a dinamicii structurii datoriei de stat în raport cu anul precedent, 2005-2015, %

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DSI	-2	1	0	5	-7	2	-1	-1	-3	-6
DSE	2	-1	0	-5	7	-2	1	1	3	6
Total DS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În urma analizei informației prezentate în tabelul 2.21 se observă un trend ascendent al datoriei de stat în raport cu anul precedent. Cu excepția anilor 2007 și 2008, când datoria de stat s-a redus respectiv, cu 4,9% și 6,5% față de anul precedent, în fiecare din perioadele supuse analizei se înregistrează o majorare a datoriei de stat în raport cu anul precedent. Cea mai mare majorare în raport cu anul precedent s-a înregistrat în anul 2015, când datoria de stat s-a majorat cu 36,0 % față de anul precedent. Această majorare a fost cauzată de majorarea semnificativă a datoriei de stat externe cu 47,8%.

Tabelul 2.21. Abaterea relativă a dinamicii datoriei de stat în raport cu anul precedent, 2005-2015, %

Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DSI	0,1	-1,1	-6,4	45,4	3,9	10,1	5,4	8,4	6,0	2,1
DSE	10,1	-6,5	-6,6	17,6	42,5	-1,3	12,3	12,1	21,1	47,8
Total DS	7,0	-4,9	-6,5	26,0	29,1	1,9	10,2	11,0	16,8	36,0

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Per total, se observă o tendință de majorare a ponderii datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat și de diminuare a ponderii datoriei de stat interne în raport cu anul precedent. Cea mai mare creștere a ponderii datoriei de stat externe în raport cu anul precedent s-a produs în anii 2010 și 2015, când ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat s-a majorat, abaterea relativă constituind respectiv 10% și 9%, iar, în același timp ponderea datoriei de stat interne în totalul datoriei de stat reducându-se, abaterea relativă constituind valoarea negativă respectiv, de minus 19% și de minus 25%.

Tabelul 2.22. Structura Datoriei de stat interne cu rată fixă și cu rată flotantă, 2009-2015, mil. lei

Indicatori	Suma, mil. lei						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Aug 2015
DSI	5,105	5,305	5,842	6,159	6,676	7,075	7,225
inclusiv							
- cu rata fixa	4,548	4,990	5,605	5,911	6,469	6,874	7,062
- cu rata flotanta	557	315	237	248	207	202	163

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

În urma analizei informației privind structura datoriei de stat interne DSI cu rată fixă și cu rată flotantă în perioada 2009-august 2015, conform datelor prezentate în anexa 13 și tabelul 2.22, se observă un trend ascendent al datoriei de stat interne.

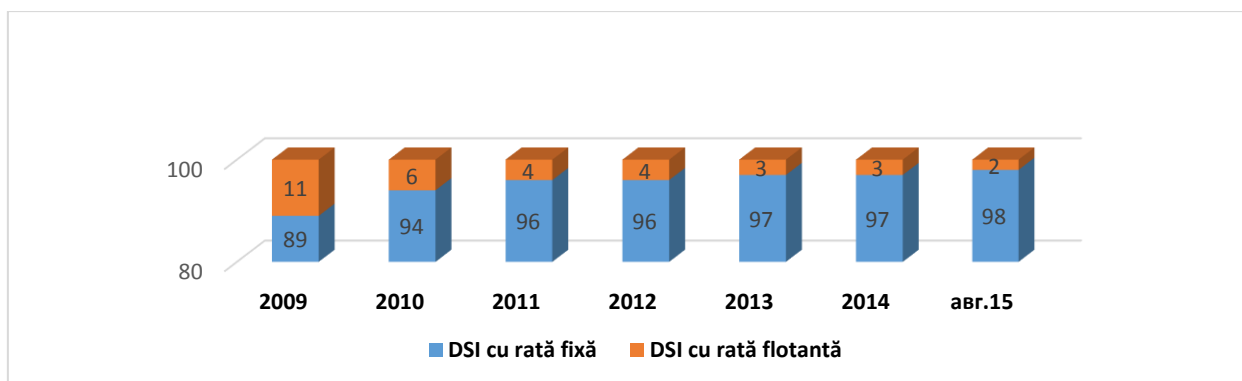

Fig. 2.7. Evoluția structurii DSI cu rată fixă și cu rată flotantă, 2009-august 2015,%

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Ponderea predominantă în toată perioada analizată revine DSI cu rată fixă. Atât valoarea DSI cu rată fixă, cât și ponderea acesteia în total DSI sporește de la an la an, înregistrând în anul

2009 - 4548,1 mil. lei ca valoare și 89,1 % ca pondere în total DSI, iar în 2014 – 6873,6 mil. lei și 97,1% ca structură. Pe de altă parte, DSI cu rată flotantă, se reduce de la an la an, atât va valoare cât și ca pondere în total DSI, de la 556,8 mil. lei și 10,9% ca structură în 2009, la 201,7 mil. lei și 2,9 % ca structură în 2014. Fluxul datoriei de stat interne în perioada 2013-august 2015 este prezentată în anexa 14.

Tabelul 2.23. Dinamica ratei medii lunare anuale a dobânzii la VMS, 2010-2015,%

Anul	Valoarea medie lunară anuală a dobânzii la VMS,%					
	21 zile	91 zile	182 zile	364 zile	2 ani	3 ani
2010	5.21	6.58	7.30	7.79	7.42	-
2011	-	10.36	11.97	12.21	12.48	-
2012	-	5.42	6.17	6.92	7.30	-
2013	-	4.53	5.53	6.58	6.07	-
2014	-	4.36	7.28	7.73	7.56	8.55
2015	15.93	16.56	17.61	18.06	19.12	10.92

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

1. VMS emise pe termen de 21 zile – au fost emise în anul 2010 și 2015. Cea mai mică valoare s-a înregistrat în ianuarie 2010 (2,65%), iar cea mai mare valoare – în luna august 2015 (17,56%). Valoarea medie anuală în anul 2010 a constituit 5,21 %, iar în anul 2015 – 15,93%, majorându-se de 2,05 ori față de anul 2010.
2. VMS emise pe termen de 91 zile – au fost emise în toată perioada analizată. Cea mai mică valoare s-a înregistrat în ianuarie 2010 (3,59%), iar cea mai mare valoare – în luna august 2015 (20,92%). Valoarea medie anuală în anul 2010 a constituit 6,58 %, iar în anul 2015 – 16,56%, majorându-se de 1,51 ori față de anul 2010. Cea mai mare valoare medie lunară anuală a dobânzii s-a înregistrat în anul 2015 (16,5%), iar cea mai mică valoare – în anul 2014 (4,36%).

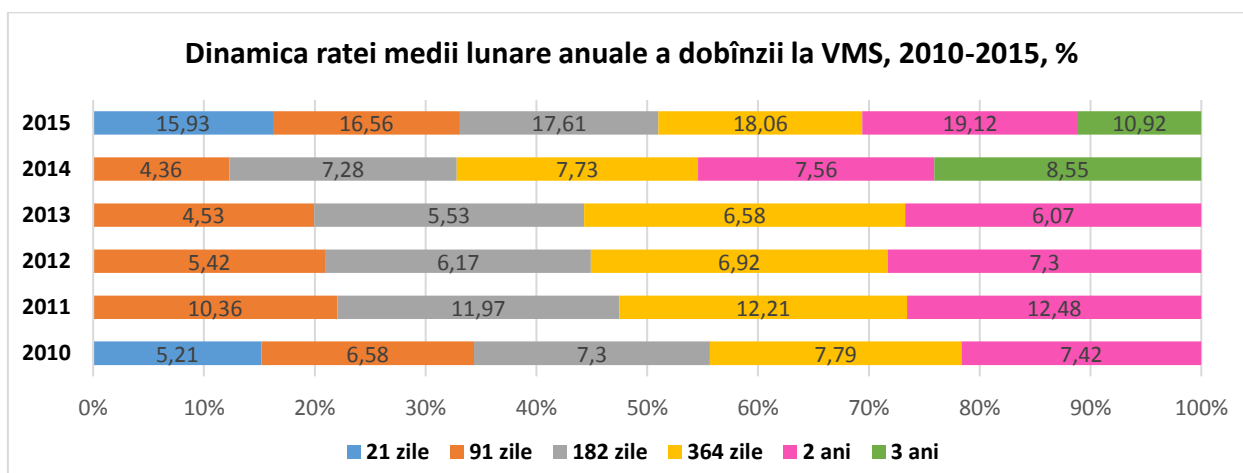

Fig. 2.8. Dinamica ratei medii lunare anuale a dobânzii la VMS, 2010-2015, %

Sursa: Elaborat de autor

3. VMS emise pe termen de 182 zile – au fost emise în toată perioada analizată. Cea mai mică valoare s-a înregistrat în iulie 2013 (4,58%), iar cea mai mare valoare – în luna august 2015 (21,39%). Valoarea medie anuală în anul 2010 a constituit 7,30 %, iar în anul 2015 – 17,61%, majorându-se de 1,41 ori față de anul 2010. Cea mai mare valoare medie lunară anuală a dobânzii s-a înregistrat în anul 2015 (17,61%), iar cea mai mică valoare – în anul 2013 (5,53%).
4. VMS emise pe termen de 364 zile – au fost emise în toată perioada analizată. Cea mai mică valoare s-a înregistrat în iulie 2013 (5,62%), iar cea mai mare valoare – în luna august 2015 (22,20%). Valoarea medie anuală în anul 2010 a constituit 7,79 %, iar în anul 2015 – 18,06 %, majorându-se de 1,31 ori față de anul 2010. Cea mai mare valoare medie lunară anuală a dobânzii s-a înregistrat în anul 2015 (18,06 %), iar cea mai mică valoare – în anul 2013 (6,58 %).
5. VMS emise pe termen de 2 ani – au fost emise în toată perioada analizată. Cea mai mică valoare s-a înregistrat în lunile noiembrie și decembrie 2012 (5,04%), iar cea mai mare valoare – în luna august 2015 (20,15 %). Valoarea medie anuală în anul 2010 a constituit 7,42 %, iar în anul 2015 – 19,12 %, majorându-se de 1,57 ori față de anul 2010. Cea mai mare valoare medie lunară anuală a dobânzii s-a înregistrat în anul 2015 (19,12 %), iar cea mai mică valoare – în anul 2013 (6,07 %).
6. VMS emise pe termen de 3 ani – au fost emise în anii 2011, 2014, 2015. Cea mai mică valoare s-a înregistrat în anul 2011 (8,00%), iar cea mai mare valoare – în luna iulie 2015 (10,92 %). Cea mai mare valoare medie lunară anuală a dobânzii s-a înregistrat în anul 2015 (10,92 %), iar cea mai mică valoare – în anul 2014 (8,55 %).

În anexa 16 sunt prezentate ratele medii ponderate a dobânzii la VMS în perioada anilor 2005-2015.

În urma analizei informației prezentate în anexa 17 privind valorile mobiliare de stat comercializate pe piața primară, cât și structura acestora în perioada 2011-iulie 2015, se observă o tendință de creștere a VMS, după cum urmează:

Cea mai mare a valoare a VMS emise în trimestrul I (Q1) s-a înregistrat în anul 2014, constituind 2094,33 mil. lei, ponderea predominantă (43,6%) revenind bonurilor de tezaur emise pe o perioadă de 182 zile, urmată de BT 364 zile (27,7%) și BT 91 zile (27,0%).

Cea mai mare a valoare a VMS emise în trimestrul II (Q2) s-a înregistrat în anul 2014, constituind 4224,25 mil. lei, ponderea predominantă (43,8%) revenind bonurilor de tezaur emise pe o perioadă de 182 zile, urmată de BT 364 zile (28,5 %) și BT 91 zile (25,6%).

Cea mai mare a valoare a VMS emise în trimestrul III (Q3) s-a înregistrat în anul 2014, constituind 6097,82 mil. lei, ponderea predominantă (43,4%) revenind bonurilor de tezaur emise pe o perioadă de 182 zile, urmată de BT 364 zile (28,9 %) și BT 91 zile (25,2%).

Cea mai mare a valoare a VMS emise în trimestrul IV (Q4) s-a înregistrat în anul 2014, constituind 8200,71 mil. lei, ponderea predominantă (42,5%) revenind bonurilor de tezaur emise pe o perioadă de 182 zile, urmată de BT 364 zile (30,4 %) și BT 91 zile (24,6%).

Analiza mai detaliată a informației este prezentată în anexa 17.

În urma analizei efectuate, putem concluziona că atât datoria de stat externă, cât și datoria de stat internă, reprezintă o problemă macroeconomică stringentă pentru Republica Moldova. Pentru depășirea situației și redresarea problemelor aferente, este necesară promovarea unei politici complexe și sistemice care ar permite atingerea obiectivelor necesare, și soluționarea problemele legate de politica împrumuturilor externe pentru asigurarea creșterii economice.

Totodată, atunci când volumul datoriei publice atinge un anumit nivel (foarte ridicat) și cu o structură diversificată, Trezoreria trebuie să ducă o politică activă de gestiune a îndatorării, intervenind pe piața titlurilor sale pentru a obține profit din oportunitățile reducerii sau extinderii datoriei și costurilor acesteia.

2.5. Concluzii la capitolul 2

În urma realizării analizei funcționării sistemului trezorerial în Republica Moldova, putem conchide următoarele:

1. În Republica Moldova, sistemul trezorerial este relativ nou și reprezintă o structură importantă, prin intermediul căreia se realizează managementul finanțelor publice.
2. Misiunea Trezoreriei de Stat constă în implementarea politicii statului în domeniul managementului și transparenței finanțelor publice.
3. Analizând datele statistice pentru perioada 2005-2015, în ceea ce privesc fluxurile finanțelor publice prin sistemul trezorerial în Republica Moldova, putem trasa următoarele concluzii:
 - Finanțele publice sunt utilizate în scopul dezvoltării economico-sociale mai accelerate a statului, iar rolul acestora nu se limitează doar la domeniul economic, el manifestându-se din plin și în domeniul social. Prin intermediul finanțelor se asigură redistribuirea veniturilor între membrii societății, în vederea corectării unor inegalități existente între indivizi și a asigurării unor condiții egale pentru toți cetățenii.

- Gradul de suficiență a resurselor bugetare este relativ redus, ceea ce duce la limitarea disponibilității acestora pentru a fi urmărită și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar.
 - Principalele poziții de încasări, cheltuieli și deficit ale bugetului public național, putem concluziona că principala tendință este ascendența cheltuielilor și încasărilor în bugetul public național, deficitul accentuându-se semnificativ de la o perioadă la alta de-a lungul perioadei analizate.
4. În ceea ce privește evidența suficienței surselor interne și externe de finanțare prin sistemul trezorerial, situația se prezintă neomogen de-a lungul perioadei, și depinde de mai mulți factori:
- ambele categorii de surse au atât avantaje, cât și dezavantaje. Cu toate acestea, de preferat este finanțarea din surse interne deoarece cea din surse externe conduce la creșterea datoriei publice externe și implicit la creșterea datoriei publice totale;
 - în perioada analizată se remarcă o tendință de majorare a valorii surselor de finanțare a deficitului bugetar;
 - creșterea inegală a necesarului de finanțare și a disponibilității surselor de finanțare aprofundează semnificativ BPN, această tendință fiind una îngrijorătoare.
5. În urma calculelor și analizei realizate, putem concluziona că atât datoria de stat externă, cât și datoria de stat internă, reprezintă o problemă macroeconomică stringentă pentru Republica Moldova.
6. În nici unul din anii analizați, statul nu-și gestionează corect și eficient mijloacele bănești, confruntându-se cu probleme majore la nivelul gestionării banilor publici prin intermediul Trezoreriei de Stat. Statul nu este capabil să acopere minimul cheltuielilor curente din contul resurselor curente disponibile fapt ce cauzează probleme economice grave, o mare parte din ramurile de bază ale economiei naționale fiind subfinanțate.
7. Cresc costurile de producție, scade volumul investițiilor străine și se declanșează principalele dezechilibre macroeconomice aferente procesului inflaționist care determină creșterea masei monetare din circulație, deprecierea monedei naționale și creșterea nivelului general al prețurilor.
8. Ca condiție de maximizare a lichidității finanțelor publice în viitor, statul trebuie să identifice prioritățile sub aspectul identificării principalelor activități de importanță majoră care necesită finanțare. Respectiv, redirectionarea corectă a resurselor financiare curente pe categorii de beneficiari sub formă de cheltuieli curente va genera în viitor o eficientizare a gestionării banilor publici prin intermediul sistemului trezorerial.

Capitolul 3. DEZVOLTAREA SISTEMULUI TREZORERIAL DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN VEDEREA GESTIONĂRII EFICIENTE A RESURSELOR FINANCIARE ALE STATULUI

3.1. Gestiunea deficitului bugetar în vederea utilizării eficiente a resurselor financiare publice în Republica Moldova

Deficitul bugetar a devenit un fenomen caracteristic al lumii contemporane și este o situație cu care Republica Moldova se confruntă constant. Un deficit bugetar mare poate provoca o creștere a ratei inflației, dificultăți la achitarea datoriilor externe, o criză valutară dar și alte fenomene nedorite ce influențează negativ procesul de stabilizare macroeconomică și respectiv progresul economic. Școala clasică de finanțe consideră că deficitul bugetar are un impact negativ asupra economiei și îl privește ca fiind un pericol pentru un stat (aceasta este o situație în care statul devine insolubil și nu-și mai poate onora obligațiile) și aceasta contribuie la întreținerea inflației deoarece statul face cheltuieli mari care sunt neproductive punând în circulație surse suplimentar fără ca pe piață să apară bunuri și servicii.

Dezechilibrul financiar public este rezultatul cererii prea mari de resurse financiare publice, comparativ cu fondurile ce pot fi constituite la nivelul statului. Prin urmare, pentru a se exprima valoric acest decalaj, cel mai frecvent se utilizează termenul de deficit bugetar.

Deficitul care se bazează pe diferența dintre suma cheltuielilor publice ocazionate cu plățile prin transferuri și cele pentru cumpărarea de bunuri și servicii publice și suma veniturilor fiscale este considerată deficit primar.

Dacă la deficitul primar se adaugă plățile de dobânzi aferente împrumutului de stat înscrise în buget sub formă de cheltuielă publică, se obține deficitul total [37].

Pentru o diferențiere mai clară a deficitului de resurse, analizăm în continuare evoluția acestuia pe tipuri de deficit.

În urma analizei informației prezentate în anexele 18 - 19 și figura 3.1. privind evoluția deficitului BPN în perioada 2000-2015 executat, se constată o tendință de majorare a deficitului BPN, ceea ce se apreciază negativ, marcând utilizarea irațională a resurselor la nivelul economiei în ansamblu, după cum urmează:

1. Deficitul bugetar, determinat ca diferență dintre venituri și cheltuieli – înregistrează o diminuare în perioada analizată, cu valoarea cea mai mică – plus 578 mil. lei (2005) și valoarea cea mai mare – minus 3837 mil. lei (2009)

2. Deficitul primar, determinat ca diferență dintre venituri totale diminuate cu valoarea cheltuielilor discreționare și valoarea creditării nete – fluctuează în perioada analizată, cu valoarea minimă – plus 1066 mil. lei (2005), valoarea maximă – minus 2994 mil. lei (2009)
3. Deficitul fără granturi, determinat ca diferență dintre venituri totale diminuate cu valoarea cheltuielilor totale și valoarea granturilor – fluctuează în perioada analizată, cu valoarea minimă – plus 197 mil. lei (2003), valoarea maximă – minus 5125 mil. lei (2009)
4. Deficitul fiscal, determinat ca diferență dintre venituri fiscale diminuate cu valoarea cheltuielilor curente – fluctuează în perioada analizată, cu valoarea minimă – plus 656 mil. lei (2006), valoarea maximă pozitivă – minus 4312 mil. lei (2009).

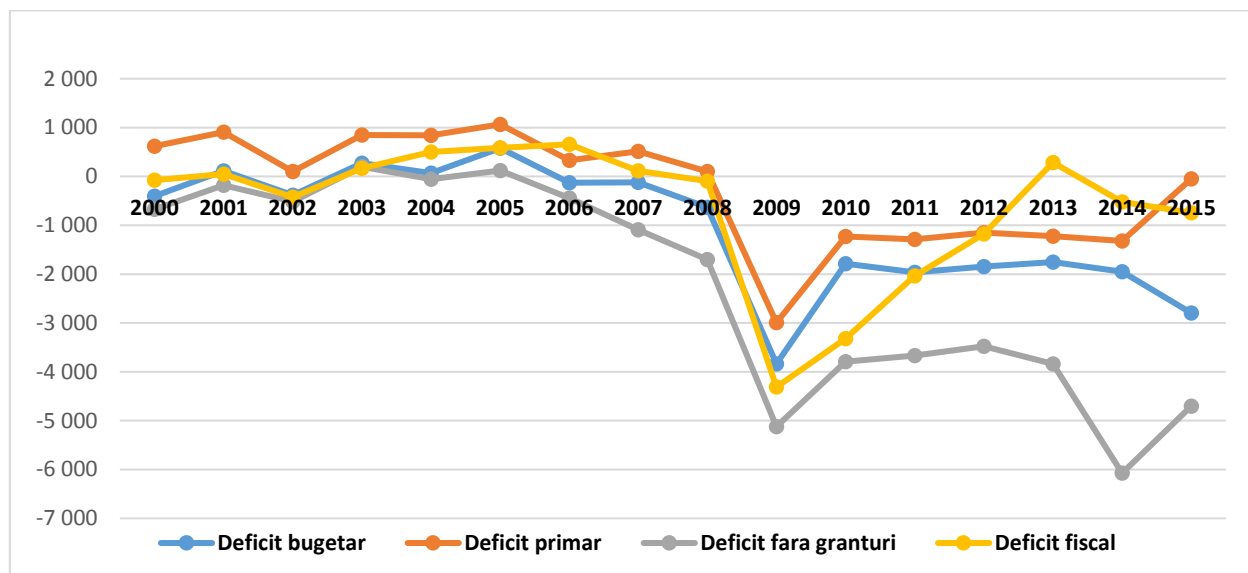

Fig. 3.1. Evoluția deficitului BPN executat, 2000-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor prezentate de Ministerul Finanțelor al RM

După cum este ilustrat în figură, cel mai mare deficit a fost înregistrat în anul 2009. În perioada 2000-2008 bugetul era echilibrat, cu unele imperfecțiuni, însă din anul 2009 situația economică a început să se înrăutățească fiind afectată de deficite bugetare acute, de surse de finanțare insuficiente și neperformante, precum și de utilizarea inefficientă a resurselor statului.

Un aspect important în înregistrarea deficitului ține de lichiditatea bugetului, care are drept scop executarea eficientă a bugetului, efectuarea controlului strict privind plățile, utilizarea soldurilor inactive de lichidități și depozitarea soldurilor în timp rezonabil.

Gestiunea lichidităților bugetului național este o sarcină complexă, pusă în responsabilitatea administratorilor de buget, care au funcția de a elabora prognozele lichidităților pe o bază reală și datele statistice în dinamică, de a monitoriza intrările / ieșirile de lichidități și

de a identifica variațiile sezoniere / lunare, de a gestiona și monitoriza fluxurile zilnice de lichidități, de a analiza executarea privind veniturile / cheltuielile și de a actualiza prognozele lichidităților pe date efective, de a gestiona eficient lichiditățile conform priorităților stabilite și în limita soldurilor disponibile și de a asigura controlul privind menținerea indicatorilor în limitele stabilite prin acordurile / memorandumurile Guvernului Republicii Moldova cu Organizațiile Financiare Internaționale [86].

În urma analizei Evoluției lichidității BPN în perioada 2000-2015 executat, prezentată în figura 3.2 și precum și în conformitate cu informația din anexa 20, se observă o tendință de majorare a coeficienților lichidității finanțelor publice.

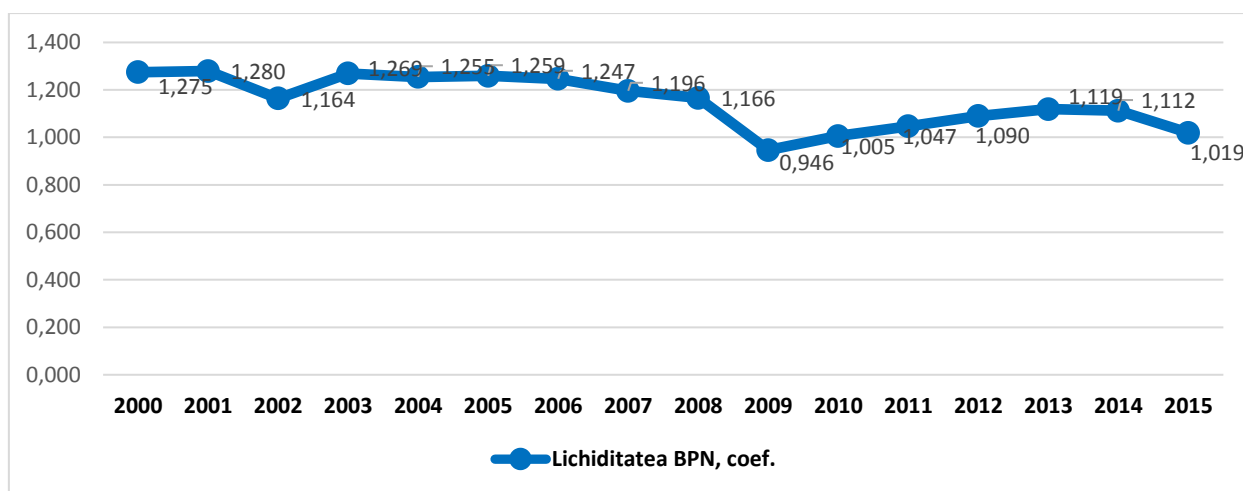

Fig. 3.2. Dinamica lichidității Bugetului Public Național în perioada 2000-2015

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor prezentate de Ministerul Finanțelor al RM

Cea mai mare valoare (1,280) a fost înregistrată în anul 2001, iar cea mai mică valoare (0,946) a fost înregistrată în anul 2009. În nici una din perioadele analizate coeficientul lichidității nu se încadrează în limitele prevăzute, fapt ce denotă o incapacitate de plată a BPN în vederea stingerii obligațiilor pe termen scurt din contul resurselor financiare curente disponibile.

Conform normelor metodologice în vigoare, gestionarea riscului de lichiditate impune efectuarea următoarelor acțiuni:

- atragerea de resurse financiare pentru acoperirea pe termen scurt și mediu a solicitărilor și investirea surplusului de active financiare;
- emiterea valorilor mobiliare de stat;
- angajarea pe bază contractuală a împrumuturilor cu scadență în același an bugetar de la bugetele de alte nivele, gestionate în CUT, pentru acoperirea decalajului temporar de casă a bugetului [86].

La etapa actuală este foarte important dezvoltarea capacității Trezoreriei de a efectua tranzacții cu instrumente de management al lichidităților precum și de administrare a riscurilor asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale, proiectarea și implementarea strategiei de administrare a datoriei publice.

În continuare ne propunem să analizăm principalii indicatori în ceea ce privește Bugetele Unităților Administrativ Teritoriale. Tabelul 3.1. conține informația cu privire la veniturile și cheltuielile prevăzute și executate în cadrul BUAT, precum și cea cu privire la bugetele prevăzute și executate de către BUAT în perioada anilor 2009-2015, exprimate în valoare absolută.

Tabelul 3.1. Veniturile, cheltuielile și bugetul UAT prevăzut și executat în perioada 2009-2015, mln. lei

Indicatori	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Venituri, prevăzut	6368.2	7551.4	7712	8711	9467.3	11143.9	11526.6
Venituri, executat	6285.9	7614.3	7712	8711	9467.3	11086.9	11039.1
Venituri neîncasate	-82.3	62.9	0	0	0	-57	-487.5
Cheltuieli, prevăzut	6911	8065	8844.9	9454.4	10240.8	12231	12777.3
Cheltuieli, executat	6530.8	7609.1	8844.9	9454.4	10240.8	11347.4	11517.5
Supra-cheltuieli	-380.2	-455.9	0	0	0	-883.6	-1259.8
Deficit, prevăzut	-542.8	-513.6	-1132.9	-743.4	-773.5	-1087.1	-1250.7
Deficit, executat	-244.9	5.2	-1132.9	-743.4	-773.5	-260.5	-478.4
Abatere deficit	+297.9	+518.8	0	0	0	+826.6	+772.3

Sursa: Elaborat de autor datelor prezentate de Ministerul Finanțelor

Cadrul general de reglementare a descentralizării administrative este definit prin Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28.12.2006, conform căreia autoritățile publice locale de nivelele unu și doi, în limitele legii, dispun de libertate deplină de acțiune în reglementarea și gestionarea oricărei chestiuni de interes local care nu este exclusă din competența lor și nu este atribuită unei alte autorități. Începând cu anul 2006, descentralizarea financiară a fost obiectul mai multor studii, proiecte de lege și inițiative care au avut drept scop îmbunătățirea gestionării financiare a unităților administrative-teritoriale și ale Autorităților Publice Locale.

Astfel, putem menționa că nivelul veniturilor prevăzute și a veniturilor executate de către unitățile administrativ-teritoriale a înregistrat abateri ne semnificative pe parcursul perioadei analizate, cu excepția anilor 2009, 2014 și 2015, când au fost înregistrate oscilații negative, UAT încasând cu aproximativ 82,3 mil, 57 mil. și respectiv 487,5 mil. lei mai puțin decât era prevăzut: în 2009 BUAT au încasat 6285,9 mil. față de 6368,2 mil. prevăzute, în 2014 veniturile executate au fost de 11086,9 mln. lei în comparație cu 11143,9 mil. prevăzute, iar în 2015 veniturile

executate au atins nivelul de 11039,1 mil. față de 11526,6 mil. preconizate, reprezentând totodată și cel mai mare decalaj. În perioada analizată ambele poziții au înregistrat trend pozitiv, cu excepția anului 2015, când venitul executat a fost mai mic decât în anul 2014.

Un studiu detaliat asupra situației în cadrul UAT a fost efectuat în anul 2014 de un grup de experți angajați de PNUD Bratislava, care a fost contractat la solicitarea Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată (PNUD Moldova), cu acceptul și finanțarea din partea PNUD Bratislava, coordonat cu Ministerul Finanțelor.

Prezentarea proiectului studiului „Consolidarea autonomiei financiare locale în Republica Moldova” a fost efectuată de către dl Ján Marušinec, expert slovac, care a punctat principalele direcții care au fost abordate în studiul dat, menționând că acesta se referă la efortul de descentralizare fiscală la nivel local și la acumularea veniturilor la nivel local. În mod special este vorba despre impozitele și taxele locale, prevăzute de Codul fiscal.

Prima sarcină a studiului a fost de a face o estimare a importanței veniturilor proprii pe plan local și o analiză în acest sens. O altă sarcină a fost analiza potențialului veniturilor generate de impozitele și taxele locale. Studiul a fost axat pe veniturile proprii ale APL în condițiile sistemului existent la acel moment de formare a bugetelor UAT, venituri care practic se regăsesc la discreția APL și în noul sistem de formare a bugetelor locale, sistem care în anul 2014 se pilota în 4 UAT (mun. Chișinău, raioanele Basarabeasca, Rîșcani și Ocnița), iar din 2015 urma să fie implementat în toată republica. Necesitatea studiului a fost argumentată prin aceea că baza de venituri proprii ale APL nu este suficient dezvoltată pentru a asigura dezvoltarea normală a autorităților publice locale [153].

Pe de altă parte, deși pozițiile de cheltuieli preconizate și cheltuieli executate au fost în creștere pentru fiecare an din perioada 2009-2015, indicând necesități tot mai mari de finanțare în cadrul BUAT, cheltuielile executate s-au încadrat în anii 2011-2013 în limite, iar în ceilalți ani nici nu au atins limita, având o politică de austeritate destul de severă în cadrul BUAT, deoarece nivelul cheltuielilor ne-executate fiind ridicat (380,2 mil în 2009, 455,9 mil. în 2010, 883,6 mil. în 2014 și 1259,8 mil în 2015).

Considerăm că această tendință nu este benefică pentru UAT. Chiar dacă denotă o administrare financiară destul de echilibrată, vorbește în același timp despre o stagnare în dezvoltarea și prosperarea UAT din cauza disponibilității unui nivel redus de finanțare, or, conform Legii cu privire la descentralizarea administrativa nr. 435-XVI din 28.12.2006, autoritățile publice locale sunt responsabile pentru un număr impunător de domenii proprii de activitate, prezentate în anexa 21, dezvoltarea armonioasă a cărora necesită investiții substanțiale:

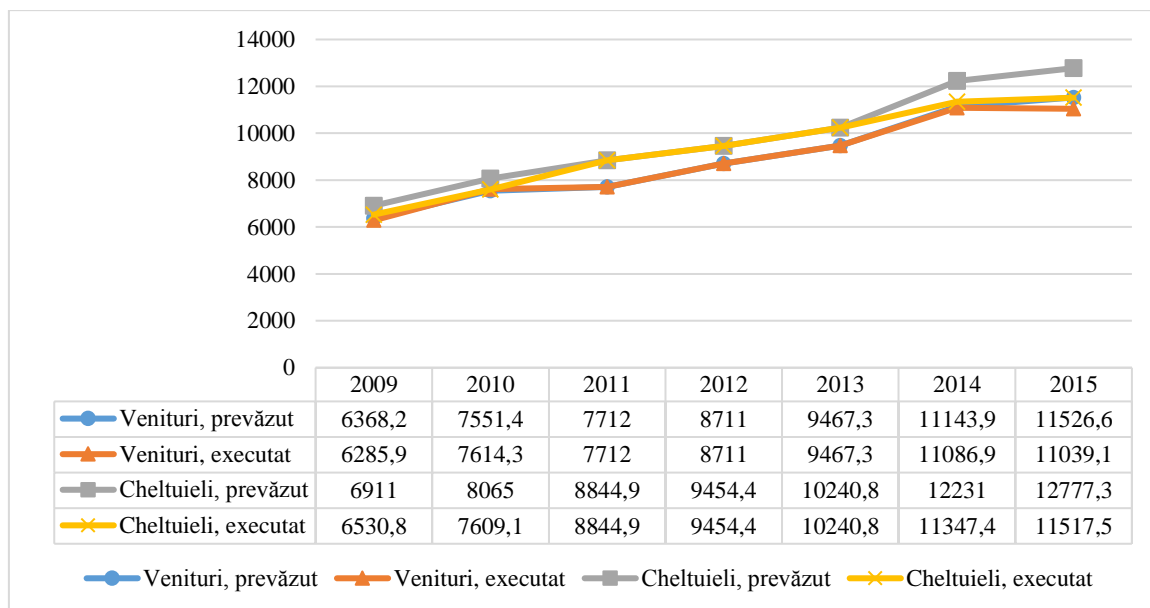

Fig. 3.3. Evoluția veniturilor și cheltuielilor BUAT prevăzute și executate în perioada 2009-2015

Sursa: Elaborat de autor datelor prezentate de Ministerul Finanțelor

Din figura 3.3. se observă că toate pozițiile prezintă un trend crescător, cu excepția curbei veniturilor executate, care în anul 2015 descrește în comparație cu perioada precedentă.

Pe de altă parte, cheltuielile prevăzute și cheltuielile executate pentru aceeași perioadă, tind să echilibreze situația înregistrată la venituri, prin aceea că cheltuielile executate înregistrează nivele mai mici decât cheltuielile prevăzute pentru perioada 2014-2015, vorbind despre un regim de austeritate pus în practică de către BUAT în vederea menținerii deficitului în limita preconizată, ceea ce a fost îndeplinit cu succes, dacă analizăm figura 3.4., unde se poate observa că începând cu perioada anului 2013 și până în 2015, deficitul prevăzut este mai mare decât deficitul înregistrat, situație similară cu perioada anului 2009-2010. Pe parcursul anilor 2011-2013, deficitul executat de către BUAT a coincis cu bugetul prevăzut.

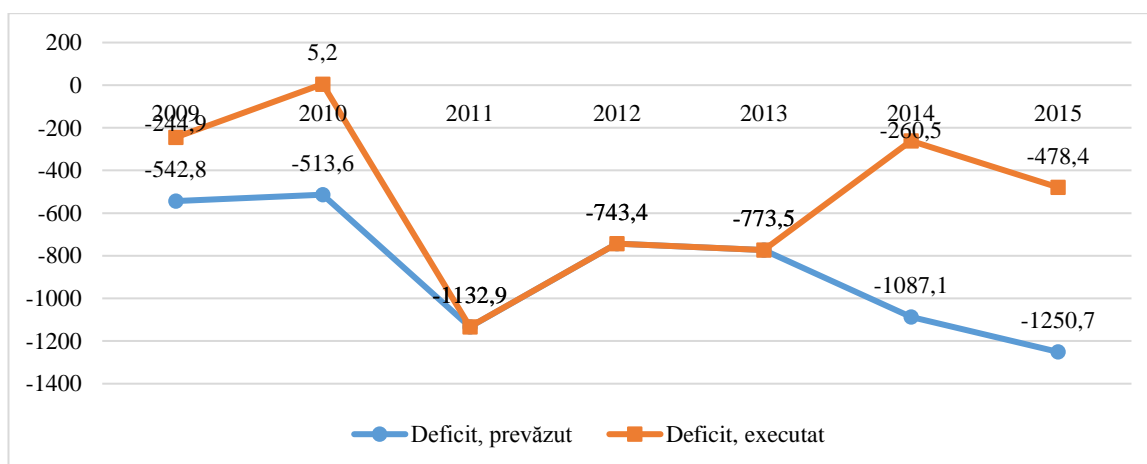

Fig. 3.4. Evoluția deficitului BUAT prevăzut și executat în perioada 2009-2015

Sursa: Elaborat de autor datelor prezentate de Ministerul Finanțelor

În ceea ce privește structura transferurilor BUAT executate în perioada 2009-2015, reprezentarea grafică a căroră este disponibilă în figura 3.5., putem menționa că în perioada analizată ponderea cea mai mare a transferurilor în BUAT are drept sursa bugetul de stat, valorile relative ale acesteia fiind peste 90% în fiecare an analizat. Acest lucru indica dependența mare a BUAT de bugetul de stat și diversitatea mică a surselor locale de finanțate. Dacă în anii 2009-2013 pe locul doi după pondere și importanță sunt transferurile de la fondul republican de susținere socială a populației (înregistrând ponderi de 1,6%, 1,75%, 3,84% și respectiv 4,98%), atunci în anii 2013-2015 situația s-a schimbat în sensul recepționării transferurilor în pondere mai mare de la bugetul de stat componentul fonduri speciale (6.6% în 2013, 6.9% în 2014 și 5.6 în 2015).

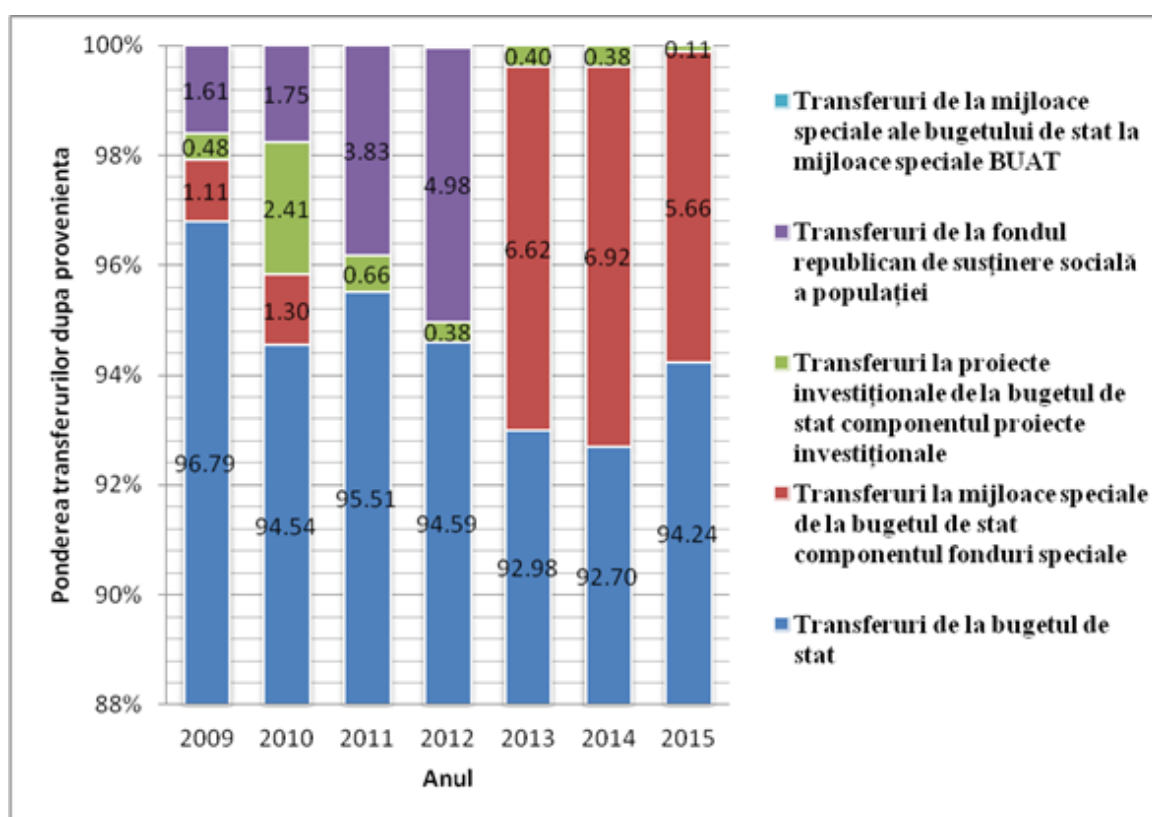

Fig. 3.5. Structura transferurilor BUAT, executat, 2009-2015, %

Sursa: Elaborat de autor datelor prezentate de Ministerul Finanțelor

Cu excepția ponderii înalte a transferurilor de la bugetul de stat în toți anii analizați, cu oscilații de maxim 4 p.p., celelalte tipuri de transferuri reprezintă o situație neomogenă, dintre care se cere remarcat faptul că deși se efectuează defalcări anuale la proiecte investiționale de la bugetul de stat-componentul proiecte investiționale, ponderea acestor transferuri este relativ mică și are un trend descrescător, ceea ce iarăși se reflectă într-o dezvoltare mai lentă a acestui domeniu.

În ceea ce privește ponderea surselor de finanțare ale BUAT după categorie (interne/externe), situația a fost neomogenă în perioada analizată. În 2009-2010 bugetele UAT au fost finanțate exclusiv din surse interne, pentru ca în 2011 situația să se schimbe brusc în sensul invers, doar 1.85% din buget fiind finanțat din surse interne, iar restul din surse externe. În ultimii 4 ani situația a oscilat în ambele direcții.

Una dintre cauze ar fi aceea că nivelul unor impozite și taxe locale în Republica Moldova este extrem de jos comparativ cu alte state din Europa. Acestea sunt impozitul funciar și impozitul pe bunurile imobile. Aceasta este baza de impozitare a autorităților locale. Odată cu aplicarea ratei “zero” asupra impozitului pe venitul persoanelor juridice, defalcările veniturile din surse interne au scăzut. O altă cauză ar fi faptul că responsabilitatea colectării impozitelor de către autoritățile locale prevede doar colectarea impozitelor care sunt relative simplu de administrat (teren, imobil), dar acestea sunt mai reduse ca aport. Una din funcțiile statului este redistribuirea surselor de venituri între nivele de administrație, și respectiv acest lucru se efectuează prin intermediul transferurilor de la buget.

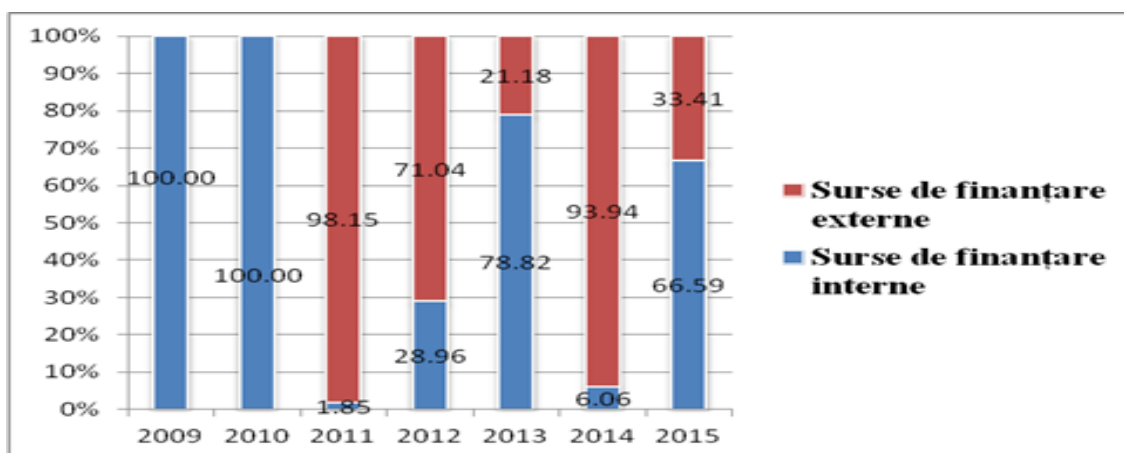

Fig. 3.6. Ponderea surselor de finanțare a BUAT după categorie (interne/externe)

Sursa: Elaborat de autor datelor prezentate de Ministerul Finanțelor

Analizând mai aprofundat structura surselor de finanțare internă (figura 3.6.), se constată că în perioada 2009-2015, resursele BUAT s-au axat pe împrumuturile acordate de alte instituții financiare (87,8% în 2009, 75% în 2012, 93% în 2013 și 75% în 2015), și pe împrumuturile bugetare recreditate din surse externe (46% în 2010, 62% în 2011, 50% în 2014), (figura 3.7.).

Volumul și repartizarea transferurilor de la bugetul de stat către BUAT pentru anul 2015 au fost stabilite prin hotărâre de guvern, autoritățile administrației publice locale urmând să prevadă în BUAT transferurile de la bugetul de stat către aceste bugete, conform repartizării din anexa la respectiva hotărâre, disponibilă în anexa 22.

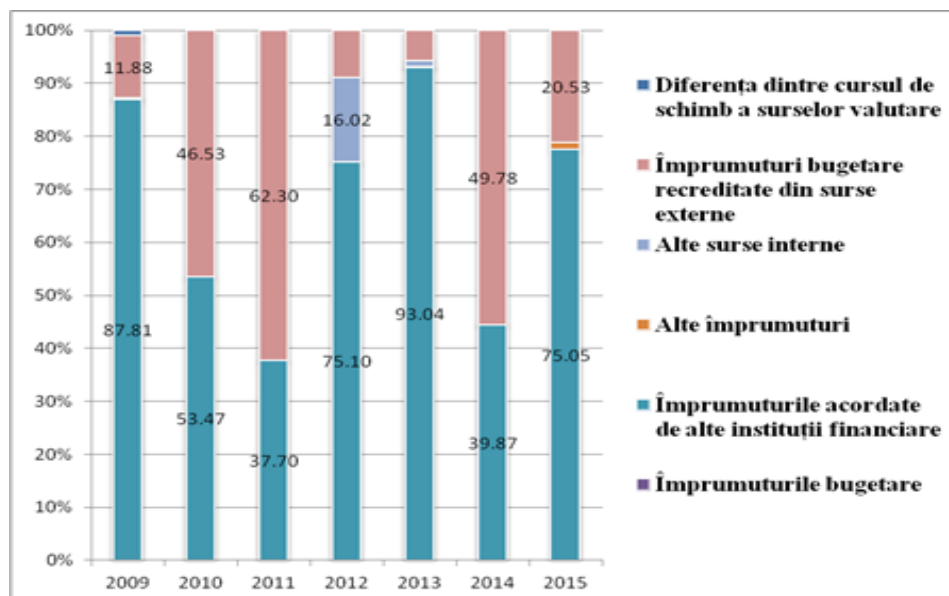

Fig. 3.7. Structura surselor de finanțare interne ale BUAT, executat, 2009-2015, %

Sursa: Elaborat de autor datelor prezentate de Ministerul Finanțelor

În urma analizei datelor am constatat o repartizare relativ omogenă a resurselor, cu excepția municipiului Chișinău, unde au fost repartizate 20.41% din fondurile alocate BUAT.

Pentru a pătrunde în esența întregului proces de fluxuri ale mijloacelor financiare prin sistemul trezorerial, care duc la executarea bugetului public național al Republicii Moldova, este necesar să cunoaștem elementele fundamentale ale acestui proces în fiecare etapă. Dată fiind una din funcțiile pe care Trezoreria de stat le îndeplinește – casier al statului – aceasta presupune existența unor conturi trezoreriale pe care se acumulează și de pe care se folosesc mijloacele bugetare, deci apare nevoia să examinăm aceste conturi.

De asemenea, putem menționa că fiecare flux de mijloace bănești este însoțit de un schimb de documente, care stau la baza evidenței fluxurilor date. Elaborând și completând astfel de documente, Trezoreria de stat poate efectua monitorizarea fluxurilor de intrare și ieșire la (din) buget. Statul este plasat într-un sistem economic de piață în care puterea economică este desemnată între multiple centre de decizie, autoritatea publică exercitându-și puterea economică, în special, prin intermediul finanțelor publice. Puterea statului, ca actor economic, rezultă dintr-un ansamblu de mijloace de care acesta poate dispune și le poate utiliza, mai mult sau mai puțin judicios, conform circumstanțelor, într-o strategie ca bază de negocieri cu toți ceilalți actori economici. Având o semnificație particulară pentru economia de piață, în care inițiativa privată este considerată ca fiind motivul satisfacerii nevoilor comunității și asigurării dezvoltării armonioase a economiei, expansiunea sectorului public constituie, în acest sens, una din caracteristicile cele mai importante ale economiilor din ultimii ani. Importanța creșterii relative a dimensiunii sectorului public se concretizează prin aceea că autoritatea publică este implicată, în

prezent, în toate domeniile economiei naționale. Tot mai semnificativă este atenția, acordată de către stat, modificărilor distribuirii venitului național în favoarea categoriilor de populație mai defavorizate, precum și creșterii dimensiunii ocupării, în sectorul public datorită creșterii populației și lărgirii contribuției statului în domeniul educației, sănătății, proiectelor sociale.

În acest context, statul în calitate de trezorer public, operează prelevări asupra populației și întreprinderilor, redistribuind subiecților economici părți din sumele prelevate. În esență, prelevările operate de către Trezoreria publică sunt constituite din impozite directe și indirecte, referindu-se deci la fluxuri de plăți și cheltuieli, ce joacă un rol important în funcționarea sistemului financiar, legat de procesul creșterii economice. Astfel, vărsămintele Trezoreriei se prezintă fie sub forma unei redistribuiri a încasărilor publice de care beneficiază instituțiile de stat sau întreprinderile publice/private, fie sub forma cheltuielilor cu caracter social sau economic de tipul transferurilor și subvențiilor.

În același timp, însă, dezvoltarea și diversificarea sectorului public tinde să împiedice activitatea financiară a statului, exprimată în cadrul prea limitat al contului administrației centrale. În pofida acestui fenomen, statul, Trezoreria publică și bugetul public național își mențin un rol esențial în ajustările financiare, explicabil prin subvențiile de la bugetul de stat, care permit restabilirea dezechilibrelor gestiunii celorlalte administrații și a întreprinderilor publice. Și în aceste condiții se poate afirma că, în prezent, bugetul este centrul activității financiare și economice a statului, soldurile bugetare fiind nemijlocit legate de operațiunile de trezorerie și de echilibrele circuitului Trezoreriei publice. Ministerul Finanțelor este responsabil pentru elaborarea politicii bugetar-fiscale, asigurarea și dirijarea funcționării procesului bugetar, pentru gestionarea bugetului de stat. Această atribuție este realizată și prin intermediul Trezoreriei de Stat, care efectuează nu numai operațiuni pentru prevederi specificate în legea bugetară anuală la partea de venituri și de cheltuieli, ci exercită în întregime executarea de casă a bugetului de stat, gestionând atât mijloacele extrabugetare, cât și fondurile cu destinație specială.

Concentrându-și eforturile asupra realizării obiectivelor și sarcinilor strategiei Guvernului, pornind de la necesitățile și prioritățile urmărite în îmbunătățirea managementului financiar în sectorul bugetar, în scopul asigurării transparenței procesului de gestionare a mijloacelor bugetului public național, se realizează îmbunătățirea Sistemului de gestionare a finanțelor publice.

Planificarea financiară și prognoza fluxurilor financiare publice sunt necesare atât pentru a se asigura că ieșirile de numerar sunt compatibile cu intrările de numerar, cât și pentru a pregăti planul de împrumut. Planificarea fluxurilor financiare publice trebuie să fie făcută în prealabil și comunicată agențiilor de cheltuieli pentru a le permite acestora să pună în aplicare în mod

eficient prevederile bugetare. Mai mult, reducerea incertitudinii cu privire la programul datoriei de stat, în general, este recompensată cu un cost mai mic de împrumut. Prin urmare, este important să se pregătească și să se anunțe planurile de împrumut din timp. Planificarea financiară include pregătirea unui plan de numerar anual, un plan de implementare sau executare a bugetului, planuri lunare de numerar cât și prognoze pe fiecare lună a anului. [144] Planurile anuale de numerar trebuie să fie pregătite în prealabil, și trebuie să stabilească intrările lunare de numerar proiectate, ieșirile de numerar și cerințele de împrumut. Pregătirea planului de numerar și actualizarea acestuia, necesită o coordonare strânsă între Direcția Generală Trezoreria de Stat, Direcția generală sinteză bugetară, și Direcția generală politică și legislație fiscală și vamală. De multe ori, Direcția Generală Trezoreria de Stat pregătește atât planul de implementare a bugetului precum și planul general de numerar. Cu toate acestea, în unele țări, Departamentul Buget pregătește planul de implementare a bugetului, care poate include fluxuri brute (de exemplu, salarii, inclusiv impozitele pe venit), atunci Departamentul de Trezorerie pregătește un plan de numerar, care prezintă fluxurile de numerar. În unele țări, acest sistem de punere în aplicare a bugetului este o cerință pentru angajamentele financiare sau cererile de plată, cât și o formă de control a fluxurilor financiare publice. În alte cazuri, planul de implementare a bugetului împarte doar volumul resurselor financiare în patru termene pentru plăți trimestriale sau în douăsprezece pentru plăți lunare, dar, în practică, bugetul este pus în aplicare prin intermediul raționalizării numerarului. O coordonare strânsă între Direcția generală sinteză bugetară și Direcția Generală Trezoreria de Stat este necesară atunci când are loc planificarea execuției bugetului. Planul de implementare a bugetului și planul de numerar trebuie să fie pe deplin compatibile. Cu excepția cazului când bugetul a fost greșit elaborat sau țara se află în dificultate fiscală. În planul de implementare a bugetului ar trebui să se ia în considerare termenul plății și obligațiile de plată care decurg din angajamentele luate, în cursul anului fiscal. În special, se ia în considerare calendarul plăților pentru proiectele de investiții, care nu sunt distribuite în mod egal pe luni. Planul trebuie să fie rulat pe trimestru, pentru a permite schimbări în mediul macroeconomic și înregistrare de progres în implementarea bugetului. Previziunea veniturilor ar trebui să fie actualizate în mod regulat, de preferință în fiecare lună, din moment ce modificările din mediul macroeconomic sau din sistemul de administrare fiscală nu pot afecta colectarea încasărilor. Elaborarea previziunilor veniturilor lunare necesită expertiză economică, pentru a lua în calcul schimbările în sistemul de administrare fiscală. Acest exercițiu ar trebui să fie efectuat de către Direcția generală politică și legislație fiscală și vamală în strânsă cooperare cu Trezoreria și departamentele responsabile pentru analiza macroeconomică. În mai multe țări în curs de dezvoltare, previziunile lunare pregătite de către acestea arată distribuția veniturilor

bugetate în cursul anului fiscal, dar nu iau în calcul și evoluțiile fiscale și economice după pregătirea bugetului. Prin urmare, Trezoreria ar trebui să consolideze capacitățile de previziune ale Direcției generale politică și legislație fiscală și vamală. Un sistem de monitorizare bun este o condiție prealabilă pentru prognoză. Astfel, colectarea veniturilor trebuie să fie monitorizată prin prisma principalelor categorii de taxe, și ajustate, pentru a reflecta modificările ipotezelor care stau la baza previziunilor. În cursul anului, previziunile de venituri trebuie să se bazeze pe evaluarea veniturilor și colectarea taxelor. Prognozele de venituri trebuie să includă, de asemenea, previziunile privind veniturile nefiscale, care sunt elaborate de Trezorerie, în strânsă coordonare cu agențiile responsabile pentru managementul lor [131].

Problemele practice cu care se confruntă astăzi sistemul bugetar al țării, reflectă lipsa unor obiective definite în ceea ce privește utilizarea eficientă a resurselor publice, o responsabilitate redusă a administratorilor de buget privind elaborarea acestuia, precum și lipsa unor proceduri ce țin de controlul indicatorilor macrobugetari privind calitatea planificării și destinația utilizării resurselor financiare publice.

3.2. Optimizarea fluxurilor financiare din perspectiva managementului lichidității sistemului trezorerial

În țările în curs de dezvoltare, guvernele de multe ori nu acordă atenția cuvenită la problemelor ce țin de gestionarea fluxurilor financiare publice prin sistemul trezorerial. Procedurile de executare bugetară, precum și gestionarea fluxurilor financiare publice se concentrează pe chestiuni de conformitate, în timp ce necesitățile zilnice de numerar sunt îndeplinite la un cost scăzut de către Banca Centrală. Totodată, executorii de buget nu sunt preocupați de costurile de împrumut, deoarece ratele principalului sunt deja luate în considerare în bugetul elaborat de Ministerul Finanțelor. Cu toate acestea, costul împrumuturilor, și faptul că creditele sunt acordate guvernului de către sistemul bancar reprezintă un obiectiv-cheie din punct de vedere macroeconomic și un criteriu de performanță în cadrul programelor financiare sprijinite de Fondul Monetar Internațional, precum și separarea între activitățile Băncii Centrale și bugetul de stat face managementul fluxurilor financiare publice mai important.

Managementul și performanța sistemului trezorerial de asemenea, au un impact considerabil asupra gestiunii fluxurilor financiare publice, iar unele țări au implementat reforme pentru a face entitățile mai responsabile de numerar, menținând în același timp instrumente pentru asigurarea disciplinei fiscale. Totodată, este necesar să se reducă la minimum intervalul dintre momentul în care este recepționat numerarul și momentul în care acesta este disponibil

pentru realizarea programelor de cheltuieli. Veniturile colectate trebuie să fie prelucrate cu promptitudine și puse la dispoziție pentru utilizare. Atunci când colectarea taxelor se face de către birourile administrației fiscale și vamale sau de către oficiile de trezorerie, organizarea administrativă a acestor birouri ar trebui să fie revizuită și echipamentele lor modernizate. Băncile comerciale în virtutea infrastructurii sectorului bancar sunt adesea în măsură să colecteze venituri mai eficient decât birourile fiscale, care ar trebui, prin urmare, să se concentreze în schimb, asupra urmării contribuabililor. Atunci când veniturile sunt colectate de către băncile comerciale, aranjamentele trebuie să fie definite, delimitate și reglementate pentru a încuraja concurența și a asigura transferul prompt al veniturilor colectate la conturile guvernamentale. Sistemele de remunerare bancară prin float, care constă în autorizarea băncilor să păstreze veniturile colectate timp de câteva zile, prezintă inconveniențe. Totodată, este important să se stabilească norme stricte pentru a asigura transferuri rapide. Mai mult decât atât, remunerarea bancară prin taxe este mai transparentă și promovează licitarea competitivă. Un sistem adecvat de sancțiuni pentru contribuabili este, de asemenea, un element important în evitarea întârzierilor în procesul de colectare a veniturilor [143].

Pe parcursul ultimilor ani s-a constatat însă că transpunerea în practică a normelor cuprinse în Carta Europeană nu este un proces simplu. De multe ori tradiția administrativă nu corespunde spiritului noilor practici europene, alteori schimbările instituționale survin ori prea rapid pentru ca practica să prindă rădăcini, ori, dimpotrivă, nu merg suficient de departe. S-au perpetuat astfel o serie de neajunsuri în sistemul de finanțare locală care, în momentul de față, afectează serios autonomia locală, cum ar fi:

- Autonomie financiară limitată în ceea ce privește impozitele și taxele locale, potențial fiscal insuficient, lipsă a stimulentele de extindere a bazei fiscale. UAT din Republica Moldova dispun de o bază fiscală insuficientă, economiile locale confruntându-se cu incapacitatea de a genera venituri în volum necesar. Veniturile limitate nu permit responsabilizarea autorităților APL în fața colectivității locale de contribuitori. APL nu dispune de surse proprii de venit importante și, ca urmare, nu poate decide și rezolva în mod independent multe dintre problemele apărute. Actualele impozite și taxe locale generează sume mici, care reprezintă un procent redus din bugetele locale – mai puțin de 15% din bugetul local. În plus, autoritățile APL au o capacitate limitată de: (i) a modifica nivelurile sau baza impozitelor și taxelor locale prevăzute în Codul fiscal; (ii) a reevalua periodic proprietatea imobiliară; (iii) a stabili facilități fiscale proprii pentru impozitele și taxele locale.

- Dependența bugetară a fiecărui nivel al administrației publice față de cel imediat superior, dependență generată de: (i) insuficiența veniturilor proprii ale APL; (ii) dezechilibrul vertical cauzat de discrepanța dintre distribuția de responsabilități și sursele de venit între nivelurile administrației (secțiunea I – *Descentralizarea serviciilor și competențelor*); și (iii) unele practici moștenite de a include bugetele APL de nivelul întâi în bugetele APL de nivelul al doilea, fapt ce are ca efect intervenția excesivă a autorității centrale și, de multe ori, a nivelului raional în gestionarea resurselor financiare locale proprii. Ca urmare, între nivelurile APL se creează relații neoficiale de subordonare, care nu sunt stipulate în legislația în vigoare, dar care persistă în practică.
- Erodarea bazei fiscale prin acordarea prin lege a numeroaselor facilități și înlesniri. Aceasta conduce la restrângerea bazei fiscale, la micșorarea veniturilor proprii ale APL și la reducerea echității fiscale prin favorizarea unor agenți economici sau categorii sociale. Autoritățile locale nu dispun de drepturi și de pârghii reale pentru a influența contribuabilii în vederea asigurării oportunității și plenitudinii achitării impozitelor și taxelor locale.
- Ineficiența sistemului existent de transferuri între APC și APL de diferite niveluri are ca efect descurajarea efortului fiscal propriu al autorităților APL. Potrivit practicilor actuale, bugetele APL sunt suplinite prin transferuri conform principiului echității. Astfel, autoritățile APL care sporesc veniturile bugetare prin inițiative locale proprii pot fi puse în situația de a fi penalizate indirect prin reducerea sumelor de transfer de la bugetul de stat la bugetul local. O altă deficiență a sistemului este realizarea nejustificată a transferului în doi pași – mai întâi către bugetul raioanelor și apoi către bugetele APL de nivelul întâi.
- Volatilitatea întregului sistem de finanțe locale (venituri, cheltuieli, proceduri bugetare) de la un an la altul. Aceasta nu înseamnă doar că el s-a modificat de multe ori în ultimele două decenii, dar și că aceste modificări au fost destul de imprevizibile, fapt ce a afectat capacitatea și așa scăzută a autorităților publice locale de a-și planifica resursele. În general, parametrii politicilor financiare de nivel local (surse de venit, cheltuieli, proceduri), deși prevăzuți în lege, se pot modifica prea ușor în fiecare an prin legea bugetului de stat, făcând dificilă planificarea bugetară multianuală și întregul management financiar la nivel local.
- Transparența scăzută a execuțiilor bugetare la toate nivelurile APL și capacitatea scăzută a instituțiilor centrale relevante de a analiza în mod complex rezultatele

execuțiilor bugetare locale. Analiza bugetară curentă nu include: evaluări comparative de costuri unitare pe servicii; indicatori mai evoluți de capacitate fiscală locală etc. Creșterea, la nivelul Guvernului, a capacității de a prognoza cu o mai mare exactitate tendințele financiare și de cost la nivel local va avea ca rezultat fundamentarea deciziilor de politică națională pe date mai precise și posibilitatea trecerii în realitate la bugete pe programe.

Transferurile la nivel central au scopul de:

- a garanta un standard minim de calitate la exercitarea competențelor descentralizate;
- a crea stimulente de raționalizare a cheltuielilor și de sporire a veniturilor proprii;
- a asigura echilibrul și coeziunea teritorială în termeni de capacitate de prestare și de generare de venituri. Aceste deziderate generale pot fi atinse prin diverse metode de alocare financiară: impozite partajate (fie la sursa de colectare, fie, ulterior, printr-o formulă), transferuri generale și transferuri condiționate etc..

Transferul general poate fi folosit în mod independent de APL, aceasta având deplină autonomie în stabilirea priorităților și în alocarea resurselor pentru diferite competențe proprii. Acest transfer general va include atât cota actuală defalcată din impozitul pe venit (transfer general partajat), cât și sumele de echilibrare destinate să reducă disparitățile orizontale generate de capacitățile fiscale diferite ale APL. Veniturile proprii vor fi estimate pornindu-se de la actuala situație a APL și ținându-se cont de alte măsuri ale actualei strategii de extindere a bazei fiscale specifice APL: transferul de noi impozite către APL, lărgirea bazei fiscale a actualelor impozite și taxe locale (prin eliminarea sau reducerea facilităților fiscale), creșterea flexibilității în stabilirea cotelor de impozit, îmbunătățirea colectării.

Cheltuielile calculate ale competențelor proprii vor fi estimate pornindu-se de la 2 criterii:

- cheltuielile efective din ultimii ani pentru servicii specifice acestor competențe;
- nivelul minim de servicii specifice acestor competențe ce trebuie asigurat pentru fiecare comunitate locală.

Transferul general de la bugetul de stat are scopul de a suplimenta veniturile proprii și a oferi autorității locale veniturile necesare pentru a-și exercita competențele proprii în condiții de autonomie bugetară. El va fi compus atât din cota defalcată din impozitul pe salariu (venit) – impozit partajat între APC și APL – cât și din sumele de echilibrare. Ulterior se vor stabili nivelul efectiv al cotelor pe tipuri de APL (de nivelul întâi și nivelul al doilea) și formula de alocare a sumelor de echilibrare. Formula de alocare a transferului de echilibrare va fi determinată în funcție de capacitatea fiscală a respectivei APL și cheltuielile calculate ale competențelor proprii.

Eficiența funcției moderne a gestiunii trezoreriei presupune:

- Un cont unic trezorerial (CUT). Acesta consolidează toate soldurile de numerar guvernamentale într-un singur cont, la BNM. Toate veniturile guvernamentale sunt transferate în CUT imediat după primire, inclusiv așa-numitele venituri proprii care sunt primite de către ministere și agenții.

- Implementarea în proces a unui sistem eficient de plăți guvernamentale. Acesta poate fi atât centralizat printr-un CUT gestionat de trezorerie, cât și descentralizat pentru ministere și agenții. În cazul în care este descentralizat, toate conturile bancare ar trebui să fie conectate la CUT și echilibrate zero peste noapte, cu transferul oricăror solduri de numerar înapoi în CUT. Băncile comerciale trebuie să aibă capacitatea de a efectua operațiuni de transfer cu banca centrală, și să ofere plăți electronice și servicii de reconciliere.

- Un Sistem Informațional Integrat de Gestiune Financiară (*Integrated Financial Management Information System – IFMIS*) conex cu trezoreria, care se aplică în Republica Moldova începând cu anul 2016. Acest lucru permite gestionarea, monitorizarea, controlul, reconcilierea, contabilitatea și raportarea soldurilor de execuție a bugetului din contul bancar, în special CUT.

- Un sistem de prognoză a fluxului de numerar, cu capacitatea de a face previziuni exacte ale intrărilor și ieșirilor de numerar pe termen scurt. Separarea dintre permisiunea de a cheltui și plățile efective în numerar care circulă prin TSA trebuie să fie punctul central al prognozei. Previziunile de calitate privind fluxul de numerar stau la baza gestiunii active a numerarului. În mod ideal, previziunile fluxurilor de numerar zilnice care trec prin CUT ar trebui să fie disponibile pe o bază continuă pentru cel puțin trei luni înainte, inclusiv la sfârșitul anului fiscal. Acest lucru trebuie să fie complementar cu capacitatea de a monitoriza schimbările reale din soldul agregat al CUT, de preferință, în regim de timp cât mai real posibil.

Managementul activ al numerarului. Aceasta include utilizarea instrumentelor financiare pe termen scurt, atât în ceea ce privește activele, cât și pasivele (T-facturi, operațiunile REPO, depozite la termen colateralizate, etc.), pentru a ajuta la gestionarea soldurilor și a identifica discrepanțele. Atât prin asigurarea disponibilității de numerar, cât și prin evitarea soldurilor inutile de numerar inactiv, costurile nete de împrumut sunt reduse la minimum. Volatilitatea mai scăzută a soldului de numerar a guvernului facilitează, de asemenea, sarcina de politică monetară a băncii centrale. Pe măsură ce capacitățile se dezvoltă, este posibil să se fixeze un echilibru stabil scăzut al CUT, care ar trebui să fie remunerat.

Considerăm că în Republica Moldova, pe termen lung, este extrem de importantă cunoașterea tehnicilor și instrumentelor de gestiune a lichidității, aplicarea acestora fiind posibilă

prin organizarea și funcționarea Trezoreriei publice, atât la nivel central, cât și teritorial, având la bază un mecanism ce asigură coordonarea finanțelor sectorului public printr-un sistem informațional.

Actualmente problemele practice cu care se confruntă sistemul bugetar al țării, reflect unele deficiențe în utilizarea resurselor publice, responsabilitatea redusă a executorilor de buget privind elaborarea acestuia, precum și inexistența unor proceduri ce țin de controlul indicatorilor privind calitatea planificării și destinația utilizării resurselor publice.

În țările în curs de dezvoltare, guvernele, de multe ori, nu acordă atenția cuvenită la problemele ce țin de gestionarea fluxurilor financiare publice prin sistemul trezorerial.

Considerăm că pentru Republica Moldova, este extrem de importantă cunoașterea tuturor tehnicilor și instrumentelor de gestiune a lichidității aplicate în prezent în alte țări.

Managementul lichidităților sau managementul fluxurilor de numerar include toate activitățile pe care administrația publică (atât centrală cât și locală) le efectuează pentru a asigura o disponibilitate maximă a numerarului și un randament optim al investirii numerarului nefolosit (excedentar), respectând legislația și politica în domeniul gestionării fluxurilor de numerar.

Managementul lichidităților are trei faze, fiind reprezentate în figura 3.8.:

- Mobilizarea numerarului;
- Controlul eliberării numerarului;
- Investirea numerarului nefolosit (excedentar).

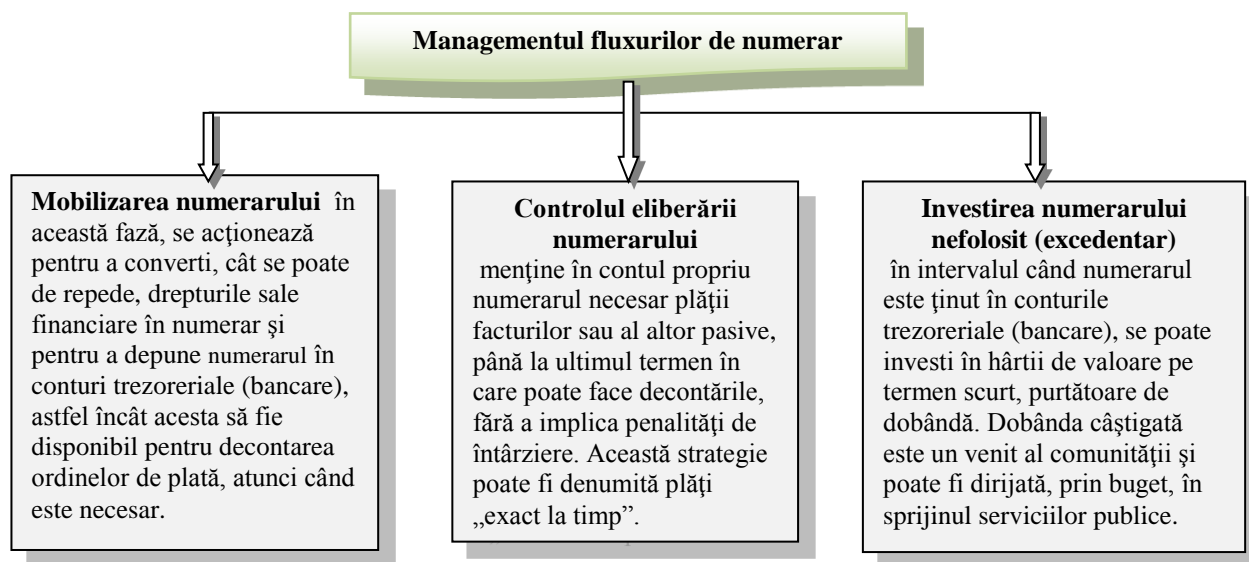

Fig. 3.8. Fazele managementului lichidităților sau managementul fluxurilor de numerar

Sursa: elaborat de autor în baza Anexei nr.1 la Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 215 din 28 decembrie 2015: NORMELE METODOLOGICE privind executarea de casă a bugetelor componente ale bugetului public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor

Acestea pot să stabilească datele și procedurile de colectare pentru diferite impozite și taxe locale. Legea poate restricționa tipurile de hârtii de valoare, care pot fi achiziționate de către o APL, poate defini tipul instituțiilor financiare în care APL își poate deschide conturi sau poate defini criterii pentru alegerea unei instituții financiare în calitate de bancă depozitară.

În consecință, managerul financiar trebuie să adune la un loc toate legile naționale și locale, care afectează managementul lichidităților, și să fie familiarizat cu prevederile și limitările lor.

Situându-se în limitele constrângerilor legale impuse de către stat, oficialii aleși ai APL trebuie să elaboreze politici, care să dirijeze programul de management al lichidităților:

- politici orientate spre programe;
- politici administrative.

Politici orientate spre programe

Conform cadrului legislativ al Republicii Moldova termenul de performanță este un rezultat al activității autorităților/instituțiilor bugetare ca urmare a implementării programelor, exprimat ca impact social-economic sau de altă natură, ca volum de servicii prestate sau ca eficiență a utilizării resurselor bugetare [64]. În Republica Moldova o astfel de abordare a cheltuielilor este binevenită în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu care are drept scop ieșirea din metodele tradiționale sau abordări limitate având în vedere majorarea cheltuielilor pe an ce trece, existența unui număr destul de impunător de programe și subprograme, care nu întotdeauna sunt și cele mai eficiente și trecerea la un sistem de management a cheltuielilor bazat pe eficiență, economicitate și performanță.

Politici administrative

Persoana responsabilă de programul de management al lichidităților trebuie să stabilească reguli și proceduri administrative detaliate, elaborate sub coordonarea directorului financiar sau a primarului, după caz.

Un manual de proceduri trebuie să cuprindă:

- descrierea tipurilor de conturi bancare menținute;
- specificațiile cu privire la alegerea băncii, inclusiv procedurile și criteriile de evaluare;
- conținutul și frecvența raportărilor interne și externe, despre managementul lichidităților;
- descrierea informațiilor înregistrate, în cazul fiecărui tip de tranzacție zilnică.

Planificarea numerarului este o parte importantă a unui program eficient de management al lichidităților. Aceasta este proiecția încasărilor și a plăților de numerar de-a lungul unei perioade precizate de timp. În mod tipic, proiecția acoperă o perioadă de un an și este divizată în mini-prognoze, separate pentru fiecare lună sau săptămână. Un buget al numerarului este cel mai bun

instrument pe care ne putem baza pentru o abordare informată a procesului investițional. În mod specific, acesta:

- răspunde la întrebările: cât de mult numerar este disponibil pentru achiziționarea de hârtii de valoare, când este el disponibil și pentru cât timp?
- identifică deficitul de numerar (goluri de casă), care necesită finanțare pe termen scurt.
- asigură lichidități, oferind estimări privitoare la cantitatea de numerar disponibilă pentru plăți.
- îmbunătățește ratingul de credit, prin introducerea unor practici perfecționate de management al lichidităților și reduce costurile aferente împrumutării pe termen scurt.
- poate avertiza cu privire la potențialele penurii de venituri sau cu privire la plățile neașteptat de mari, care nu sunt prevăzute în bugetul inițial și pot duce la un deficit bugetar.

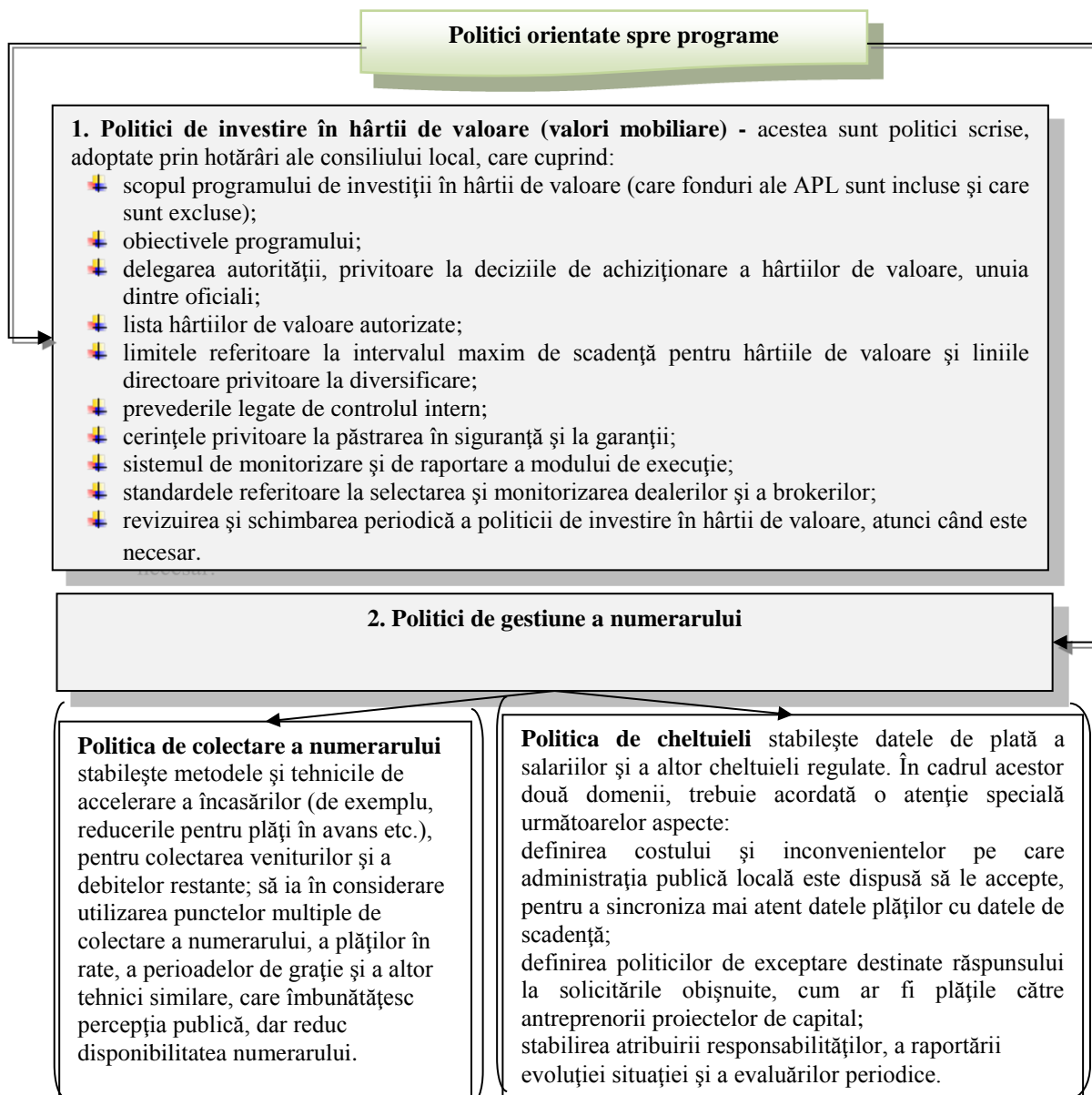

Fig. 3.9. Tipuri de politici orientate spre program în cadrul managementului lichidităților

Sursa: elaborat de autor

În contextul concluziilor formulate în capitolele precedente, devine evident faptul că nu există un model dominant al administrării financiare de stat. Una din atribuțiile de bază ale trezoreriei constă în administrarea financiară și indiferent de orânduirea statală și nivelul de dezvoltare economică, în toate țările funcția trezoreriei este una fundamentală în procesul de administrare a resurselor financiare. Realizarea acestei funcții constă în asigurarea deplină, oportună și veridică a controlului asupra tuturor aflurilor și refluxului din conturile statului, precum și în asigurarea activității operaționale în procesul de percepere a încasărilor și de efectuare a plăților. Configurarea instituțională, normativă și tehnologică a sistemelor și fluxurilor trezoreriale trebuie adaptată la constrângerile și realitățile existente în țară.

Sistemul trezorerial al Republicii Moldova este o structură importantă, prin intermediul căreia se realizează managementul finanțelor publice. Deși acest sistem are o anumită istorie de dezvoltare amplă, totuși, în sistemul informațional actual al Ministerului Finanțelor există unele neajunsuri și probleme.

Mai mult, perfecționarea SOFT-ului pentru satisfacerea necesităților informaționale ale Trezoreriei de Stat, va facilita circuitul corect și operativ al documentelor de plată în cadrul Trezoreriei de Stat și diminuarea duratei decontărilor între bugetele de toate nivelurile; obținerea operativă, în timp real, a bilanțului contabil și a altor rapoarte financiar-contabile în scopul dirijării operative a exercițiului bugetar și a procesului de executare a acestuia; accesul autorizat la datele sistemului informațional în timp real din partea utilizatorilor de rapoarte: Guvernului Republicii Moldova, ministerelor și departamentelor, unităților Trezoreriei de Stat, direcțiilor generale finanțe a unităților administrativ-teritoriale, instituțiilor publice, etc.; organizarea evidenței contabile în organele financiare, primării și instituții bugetare ca rezultat al tranzacțiilor efectuate în unitățile Trezoreriei de Stat în regim automat în timp real în scopul dirijării operative a exercițiului bugetar și a procesului de executare a acestuia.

De asemenea va spori operativitatea elaborării rapoartelor privind executarea de casă a bugetelor, precum și schimbul de informații între participanții procesului bugetar.

Procesul de executare a bugetului, urmează să fie consolidat și prin planificarea și gestionarea fluxului de numerar pentru a asigura previzibilitatea eliberării de mijloace în numerar. În acest context trebuie îmbunătățită calitatea prognozelor fluxurilor de intrare de numerar printr-o planificare realistă a acestora în strânsă coordonare cu serviciile fiscal, vamal, datorie publică și sistemul bancar.

În legătură cu introducerea metodei de elaborare a bugetului pe programe, este necesar de a opera modificări în procesul executării cheltuielilor bugetare și în sistemul informațional pentru a asigura evidența și transparența executării bugetului pe programe.

Sistemul Informațional de Management Financiar Integrat va aduce și următoarele beneficii:

- introducerea unei platforme pentru planificarea și controlul cheltuielilor pe termen mediu;
- stabilirea bazei pentru o introducere treptată a programului și a bugetării bazate pe performanță;
- aplicarea unei executări și a unui control asupra bugetului, bazat pe angajamente, în vederea furnizării anticipate a unei transparențe a responsabilității statului, necesare mai ales în perioada de criză;

- noul sistem va contribui la centralizarea proceselor efectuate prin sistemul trezorerial, simplificându-le, astfel fortificând rolul Trezoreriei de Stat în menținerea echilibrului între fluxurile de intrate și cele de ieșire.

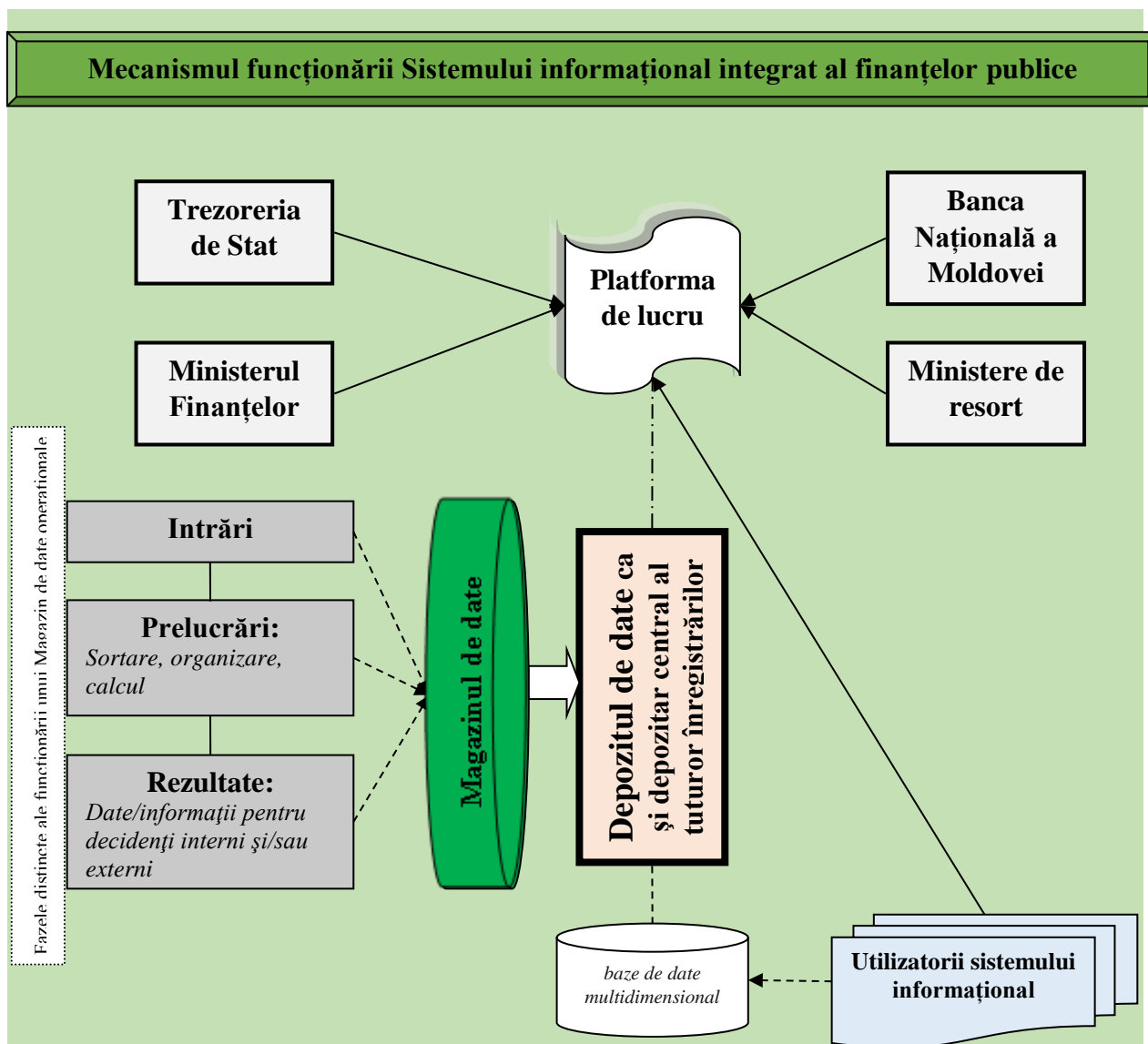

Fig. 3.10. Mecanismul funcționării Sistemului Informațional Integrat al finanțelor publice

Sursa: elaborat de autor

Introducerea *Mecanismului funcționării Sistemului Informațional Integrat al finanțelor publice* nu este o sarcină tehnică, ci reprezintă un efort major de schimbare a procedurilor, condiționat de implementarea cu succes a metodologiei de formare a bugetului. Prioritățile de bază ale acestui sistem sunt dezvoltarea, consolidarea și perfecționarea evidenței contabile în sectorul public. Un sistem trezorerial modern nu poate fi conceput fără un sistem informațional performant. Astfel, o importanță deosebită se acordă dezvoltării Sistemului Informațional Integrat al Trezoreriei de Stat prin reutilizarea tehnică și modernizarea tehnologiilor existente.

Drept rezultat al elaborării *Mecanismului funcționării Sistemului Informațional Integrat al finanțelor publice* propunem definirea noilor elemente structurale a acestuia:

- **Magazinul de date operaționale** care reprezintă un segment integrat în cadrul depozitului central al tuturor înregistrărilor și include datele de intrare, ieșire sau alte tipuri de date privind operațiunile de încasări și plăți ale Trezoreriei de Stat, înscrise corespunzător planului de conturi elaborat de Ministerul Finanțelor care asigură constituirea și utilizarea resurselor financiare publice.
- **Depozitul de date ca și depozitar central al tuturor înregistrărilor** care constituie „coloana vertebrală” a sistemului informațional, și se prezintă sub forma unei colecții de *baze de date multidimensional* construite pe o anumită platformă, fiecare dintre acestea fiind destinate unui anumit segment din activitatea trezoreriei, în vederea îmbunătățirii performanței finanțelor publice și atingerii unor obiective specifice ale statului.

Conform opiniei autorului cercetării, în rezultatul implementării acestui sistem:

- va spori eficiența lucrului angajaților din instituțiile publice,
- va crește viteza de prelucrare a informației și de luare a deciziilor;
- va descrește riscul pierderii informației.

Sistemul Informațional de Management Financiar Integrat va oferi un șir de avantaje:

- va contribui în mod semnificativ la stabilizarea, transparența și îmbunătățirea controlului asupra finanțelor publice;
- va fortifica pozițiile internaționale în plan financiar;
- vor fi utilizate instrumente noi;
- va fi eficientizată planificarea și administrarea bugetară la toate nivelurile,
- se va majora eficiența cheltuielilor publice.

Acest sistem nou va contribui la armonizarea sistemului financiar public din Republica Moldova cu recomandările Băncii Mondiale și cu Standardele Internaționale de Contabilitate în Sectorul Public, pas important pentru integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană. [99] Dezvoltarea unor sisteme integrate de gestiune a finanțelor publice în conformitate cu cele mai bune practici este o sarcină complexă, care ar trebui să fie concepută în cadrul unui proiect separat. Implementarea unei schimbări de asemenea anvergură presupune angajamentul guvernului și suportul managementului la cel mai înalt nivel pentru a asigura că procesul de schimbare este efectuat treptat, coordonarea între agenții implicați și utilizatori în conceperea sistemului, crearea capacităților instituționale și a competențelor tehnice începând de la faza de elaborare, dezvoltare a managementului proiectelor și a unităților de suport tehnic în cadrul Ministerului Finanțelor/Trezorerie pentru implementarea și sustenabilitatea noului sistem. [126]

Practica demonstrează că și în cazul unui buget echilibrat există decalaje sezoniere, trezoreriei revenindu-i sarcina de a asigura legătura între secvențele fluxurilor bugetare.

Cu atât mai mult, în perioadele cu deficit bugetar și criză financiară, Trezoreria este cea care trebuie să asigure acoperirea necesarului de finanțare a statului, mobilizând resursele de pe piața de capital (cu alte cuvinte, împrumutând în numele statului).

Prin Sistemul Informațional de Management Financiar Integrat va fi posibilă cunoașterea, previzionarea, urmărirea și menținerea echilibrului dintre fluxuri pe tot parcursul execuției bugetare în scopul asigurării permanente a disponibilităților bănești pentru evitarea crizei economice.

În condițiile moderne un obiectiv important pentru entitățile municipale este soluționarea problemelor apărute ca urmare a crizei financiar-economice și crearea condițiilor pentru dezvoltarea inovativă ulterioară. Condiția principală pentru funcționarea stabilă a entităților municipale este asigurarea caracterului echilibrat al bugetelor locale în baza aprecierii reale a situației financiare a entităților financiare. Situațiile de incertitudine au redus veniturile bugetelor locale, iar cu cele mai mari probleme se confruntă bugetele de toate nivelele.

Gestiunea anticriză este un model de gestionare a instituției care are un caracter complex și sistemic și este orientată spre prevenirea sau eliminarea fenomenelor nefavorabile pentru organizația în cauză aplicând în acest sens întregul potențial al managementului modern. În cadrul acestui proces de gestiune în organizație este elaborat și implementat un program special care poartă un caracter strategic și care permite să fie eliminate dificultățile de moment, să fie menținute și extinse pozițiile pe piață, obiective care sunt atinse preponderent în baza resurselor proprii. Mai mulți autori sunt de părerea că gestiunea anticriză include:

- analiza mediului extern, a potențialului intern, a avantajelor concurențiale ale organizației cu scopul de a identifica strategia de dezvoltare a acesteia în baza prognozării stării sale economice;
- diagnosticarea preventivă a motivelor de apariție a situațiilor de criză;
- analiza complexă a situației financiar-economice a instituției contribuie la stabilirea metodelor de asanare financiară a acesteia;
- procedurile de asanare financiară a instituției, a gestionării anticriză și controlul asupra efectuării acestora.

Metodele de combatere a crizei economice pot fi diverse, important este faptul ca acestea să fie oportune și eficiente. La fel, este importantă direcționarea tuturor resurselor disponibile pentru a combate consecințele negative ale crizei.

În acest sens, problemele ce țin de gestionarea anticriză a entităților municipale pot fi studiate din trei aspecte:

- implicarea autorităților entității municipale în asanarea financiară a întreprinderilor-restanțiere activitatea cărora are o relevanță economică sporită pentru dezvoltarea respectivului teritoriu;
- implicarea organelor de autoadministrare locală în procesele de gestiune anticriză (faliment) a întreprinderilor municipale;
- gestionarea anticriză a entității municipale în calitate de complex economico-teritorial integral.

În prezent, crizele reprezintă o parte inerentă a economiei de piață manifestându-se atât la nivelul unor întreprinderi separate, cât și la nivelul economiilor statelor naționale. Totodată pentru a depăși fenomenele de criză deja nu mai este necesar să se recurgă doar la metodele tradiționale de gestiune. Apare necesitatea de a aplica un sistem special de activități care ar permite depășirea unor situații de criză. Iată de ce la momentul actual este atât de important de a intensifica funcția economică a organelor de autoadministrare locală, de a elabora niște mecanisme calitativ noi de gestionare a economiei unei entități municipale.

3.3. Concluzii la capitolul 3

Asigurarea permanentă a disponibilităților bănești este reliefată de rapiditatea și operativitatea circuitelor realizate prin fluxurile fiscale și fluxurile de cheltuieli publice, precum și de posibilitatea cunoașterii, previzionării, urmăririi și menținerii echilibrului dintre acestea pe tot parcursul execuției bugetare .

Gestiunea anticriză reprezintă un complex de activități de acest gen. În entitățile municipale crizele se manifestă ca niște fenomene economice locale în economia acestora, fiind provocate atât de factorii exogeni, cât și de cei endogeni. Totodată dacă autoritățile locale au posibilități reduse de a influența primul grup de factori negativi, or nu dispun de resursele și atribuțiile necesare în acest sens, atunci pentru a depăși consecințele provocate de cel de al doilea grup de factori, organele de autoadministrare publică locală urmează să întreprindă acțiuni pentru depășirea acestora independent, fără suport din exterior. În acest fel, gestiunea anticriză în cadrul unei entități municipale reprezintă un complex întreg de activități interdependente – de la diagnosticarea precoce a crizei până la acțiuni de depășire a acesteia.

Gestiunea anticriză urmează a fi efectuată în cadrul unui complex de activități ce țin de gestionarea sistemului economic al unei entități municipale concrete. În acest context este indicat

să fie acordată o atenție sporită gestionării gospodăriei municipale, proprietății municipale, dar și gestionării bugetului entității municipale, or anume aceste elemente resimt într-o măsură mai mare impactul factorilor de criză. Totodată mai este necesar: de a ne baza pe abordările moderne ale gestiunii, de a studia experiența gestiunii anticriză, de a utiliza metodele netradiționale, precum factoringul (facturajul), formarea fondurilor patrimoniale ipotecare, concesiunea etc.

Toate acestea sunt deosebit de actuale în cadrul formării unui sistem modern al legislației: acest sistem înglobează diferite mecanisme economice și de gestiune care permit utilizarea cât mai eficientă a obiectelor gospodăriei municipale, dar și a mijloacelor financiare ale entității municipale, gestionarea flexibilă a părții de venituri și a celei de cheltuieli a bugetului local.

Respectiv, pentru oraș ar trebui să fie prioritare acele direcții de dezvoltare economică care sunt capabile să asigure o eficiență maximă a randamentului ce se exprimă prin încasarea stabilă a veniturilor în bugetului urbei și care dispun de un anumit potențial de autodezvoltare. Din acest punct de vedere, în primul rând, este necesar de a analiza ramurile și tipurile de activități economice deja existente, or dezvoltarea acestora de obicei nu necesită un volum atât de mare de investiții în comparație cu crearea unor întreprinderi și ramuri noi „de la zero”.

Totodată, practica demonstrează că ramurile economiei care sunt tradiționale pentru urbe nu sunt întotdeauna și competitive, respectiv, nu sunt suficient de atractive pentru investitori și acest fapt complică soluționarea sarcinilor privind modernizarea lor, diversificarea activității lor la capitolul direcții și tipuri de produse fabricate. Aceasta înseamnă că în starea lor actuală complexul industrial sau alți subiecți economici existenți în oraș nu corespund sarcinilor ce țin de sporirea potențialului de resurse al urbei până la un nivel suficient pentru atingerea obiectivului de sporire a calității vieții în urbe.

Respectiv, pentru fiecare oraș este importantă identificarea avantajelor concurențiale, părțile forte și părțile slabe. Aceasta permite pe de o parte să fie edificată eficient politica investițională curentă în baza acelor ramuri și domenii ale activității economice în care rezultatul maxim poate fi atins într-un interval scurt sau mediu de timp. Pe de altă parte este oportun de a identifica prioritățile gospodărești pe termen lung, de a planifica transformările structurale determinate de prognoza conjuncturii economice pe termen lung.

Actualmente, de calitatea și eficiența activității manageriale, de eficiența activității autorităților locale va depinde într-o mare măsură starea gospodăriei municipale, gradul de echilibrare a bugetului local, eficiența utilizării obiectivelor de proprietate municipale, nivelul de dezvoltare a micilor antreprenori, bunăstarea locuitorilor entității municipale și procesul de dezvoltare social-economică a entității municipale în general.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Reieșind din obiectivele stabilite pentru cercetare și anume analiza contextului teoretic și practicii internaționale în vederea identificării oportunităților de modernizare a sistemului trezorerial din Republica Moldova și, drept urmare, a investigării detaliate a subiectului cercetării, constatăm că sistemul trezorerial este veriga de bază în managementul finanțelor publice. Cercetarea sistemului trezorerial a permis formularea următoarelor concluzii:

- conceptul de sistem trezorerial a evoluat semnificativ de-a lungul istoriei, iar, în prezent, este considerat cea mai potrivită formă de gestionare a finanțelor publice, care permite soluționarea unor importante probleme financiare prin mijlocirea operațiilor specifice, gestionarea creditelor externe primite de către Guvern pentru sprijinirea programelor de reformă, mobilizarea resurselor financiare din economie pentru acoperirea deficitului bugetar, pentru deservirea datoriei publice și finanțarea obligațiilor statului asumate prin acorduri guvernamentale [22, 26];
- deși impactul internaționalizării asupra evoluției sistemelor trezoreriale nu este unul direct, susținem că mediul trebuie considerat acea forță externă care determină adaptarea modelelor de comportament al statelor, inclusiv în ceea ce privește gestiunea finanțelor publice [25];
- în majoritatea țărilor, Trezoreria constituie un mecanism eficient de administrare, de control și de evidență a resurselor financiare ale statului [30];
- în Republica Moldova, sistemul trezorerial este relativ nou și reprezintă structura de bază, prin intermediul căreia se realizează managementul finanțelor publice. În ultimii ani, au fost înregistrate succese remarcabile în alinierea sistemului trezorerial la realitățile economice locale și internaționale, însă, având în vedere faptul că anumite constrângeri există în continuare, sistemul trezorerial al Republicii Moldova rămâne a fi obiectul mai multor studii și cercetări, proiecte și inițiative, care vizează modernizarea și adaptarea acestuia în vederea asigurării unui mediu transparent și oportun pentru gestiunea fluxurilor de finanțe publice [119];
- finanțele publice sunt utilizate în scopul dezvoltării economico-sociale mai accelerate a statului, iar rolul acestora nu se limitează doar la domeniul economic, el manifestându-se pe deplin și în domeniul social [29];
- gradul de suficiență a resurselor bugetare este relativ redus, ceea ce duce la limitarea disponibilității acestora pentru a fi monitorizată și asigurată suficiența capitalului la nivelul sistemului bugetar [20];

- în ceea ce privește pozițiile esențiale de încasări, cheltuieli și deficit ale bugetului public național, putem concluziona că tendința de bază este ascendența cheltuielilor și încasărilor în bugetul public național, deficitul accentuându-se semnificativ de la o perioadă la alta de-a lungul perioadei analizate [30];
- atât datoria de stat externă, cât și datoria de stat internă reprezintă o problemă macroeconomică importantă pentru Republica Moldova. Astfel, putem constata că statul nu gestionează corect și eficient mijloacele bănești, confruntându-se cu probleme majore la nivelul gestionării banilor publici prin intermediul trezoreriei de stat și nu este capabil să acopere minimul cheltuielilor curente din contul resurselor curente disponibile fapt ce cauzează probleme economice grave, o mare parte din ramurile de bază ale economiei naționale fiind subfinanțate [24];
- deficitul bugetar a devenit un fenomen caracteristic lumii contemporane, fiind o situație cu care Republica Moldova se confruntă constant. Un deficit bugetar mare poate provoca o creștere a ratei inflației, dificultăți la achitarea datoriilor externe, o criză valutară, dar și alte fenomene nedorite ce influențează negativ procesul de stabilizare macroeconomică și, respectiv, progresul economic [18];
- un aspect important în înregistrarea deficitului ține de lichiditatea bugetului, care are drept scop executarea eficientă a bugetului, efectuarea controlului strict privind plățile, utilizarea soldurilor inactive de lichidități și depozitarea soldurilor în timp rezonabil, gestiunea lichidităților bugetului național fiind o sarcină complexă [26];
- situațiile de incertitudine au redus veniturile bugetelor locale, iar cu cele mai mari probleme se confruntă bugetele regionale și cele locale [19, 21].
- sistemul trezorerial al Republicii Moldova este o structură importantă, prin intermediul căreia se realizează managementul finanțelor publice. Deși acest sistem are o anumită istorie de dezvoltare amplă, totuși, în sistemul informațional actual al Ministerului Finanțelor există unele neajunsuri și probleme [27].

Soluționarea problemei științifice importante permite identificarea și propunerea următoarelor **recomandări** pentru modernizarea sistemului trezorerial în vederea optimizării fluxurilor financiare la nivel de stat:

- elaborarea politicilor ce vizează controlul indicatorilor macrobugetari privind calitatea planificării și destinația utilizării resurselor financiare publice în vederea utilizării eficiente a acestora;
- stabilirea rigidă a priorităților de importanță majoră care necesită finanțare și redirectionare corectă a resurselor financiare curente pe categorii de beneficiari sub

formă de cheltuieli curente în vederea maximizării lichidității resurselor financiare publice;

- asigurarea acoperirii necesarului de finanțare a statului prin mobilizarea resurselor de pe piața de capital prin împrumuturi pe termen scurt de pe piața monetară și pe termen mediu și lung de pe piețele financiare;
- perfecționarea Sistemul Informațional de Management Financiar Integrat în scopul exercitării controlului asupra bugetului, în vederea transparenței responsabilității statului, necesare în perioada de criză;
- introducerea unor mecanisme economice privind schimbul eficient, computerizat de date între subsistemele legate în cadrul ciclului de gestionare a cheltuielilor între buget, trezorerie și sistemul de raportare.

Implementarea unor măsuri la nivel microinstituțional pentru asigurarea caracterului sistemic al schimbării, precum:

- susținerea și motivarea procesului de cooperare între agenții implicați și utilizatori în conceperea sistemului trezorerial, crearea capacităților instituționale și a competențelor tehnice, începând cu faza de elaborare și dezvoltare a managementului proiectelor și a unităților de suport tehnic în cadrul Ministerului Finanțelor /Trezoreriei pentru implementarea și sustenabilitatea sistemului;
- îmbunătățirea cadrului legal în domeniul finanțelor locale prin sprijinirea descentralizării în domeniile-cheie și cu impact social, precum: educația, asistența socială etc., pentru ca asistența statului să fie acordată prin intermediul autorităților locale;
- aplicarea unui sistem special de activități care ar permite depășirea unor situații de criză și intensificarea funcției economice a organelor de autoadministrare locală.
- aplicarea Mecanismului funcționării Sistemului Informațional de Management Financiar Integrat va permite cunoașterea, previzionarea, urmărirea și menținerea echilibrului dintre fluxuri pe tot parcursul execuției bugetare în scopul asigurării permanente a disponibilităților bănești pentru evitarea crizei economice.

Performanța sistemică de gestiune a fluxurilor financiare publice poate fi atinsă doar implementând abordarea sistemică atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel instituțional doar având angajamentul tuturor participanților implicați în procesul optimizării fluxurilor financiare și doar asigurând consecvența acțiunilor întreprinse.

BIBLIOGRAFIE

Publicații în limba română

1. Anghelache Gabriela, Pavel Belean, Trezoreria Statului – Organizarea, funcționarea și sistemul contabil, Editura Economica, Bucuresti, 2004
2. Belean P., Trezoreria Statului în Romania – evoluție, structura organizatorică, coordonate ale contabilității, Ed. Vasile Goldis – University Press, Arad, 2000
3. Apetrii A. Buget și trezorerie publică. Suceava: Universitatea „Ștefan cel Mare”, 2008. 99 p. http://www.seap.usv.ro/~ro/cursuri/FB/FB_III_BTP.pdf (vizitat 17.04.17).
4. Baurciulu A. Analiza aspectelor dinamice ale politicii bugetar-fiscale promovate în Republica Moldova. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Conf. șt. intern., 28-30 sept. 2012. Chișinău: ASEM, 2012, vol. 2, p. 177-181.
5. Baurciulu A. Direcții de acțiune în vederea asigurării echilibrului financiar public în Republica Moldova. În: Politici economice de integrare europeană. Conf. șt. intern., 23-30 sept. 2005. Chișinău: ASEM, 2005, p. 360-363.
6. Baurciulu A. Direcțiile perfecționării managementului finanțelor publice în Republica Moldova prin prisma macrobugetării. În: 60 de ani de învățământ economic superior în Republica Moldova prin inovare și competitivitate spre progress economic. Materialele conf. șt. intern. Chișinău: ASEM, 2013, p. 38- 42.
7. Bistriceanu Gheorghe. Finanțele publice ale României. București: Universul Juridic, 2007. Vol 1. 368 p.
8. Bistriceanu Gheorghe. Finanțele publice ale României. București: Universul Juridic, 2007. Vol. 2. 356 p.
9. Blancovschi A. Teorii economice moderne și contemporane. Chișinău: Academia de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova, 2007. 48 p.
10. Botnari N, Fotescu Stanislav. Rolul gestiunii trezoreriei în asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii. În: Analele Academiei de Studii Economice din Moldova, 2009, ed. a 7-a, p. 292-297.
11. Botnari N. Echilibrul financiar al întreprinderii: probleme și soluții de asigurare a acestuia. În: Analele Academiei de Studii Economice din Moldova, 2007, ed. a 5-a, p. 247-252.
12. Botnari N. Utilizarea instrumentelor fiscale ca factor de impulsie a creșterii economice. În: Economica, 2008, nr.1, p. 10-12.
13. Botnari N. Eficiența economică /creșterea economică. În: Economica, 2014, nr.1, p.

69-75.

14. Brezeanu P. Macrofinanțe. București: Meteor Press, 2008. 528 p.
15. Casian A. Gestiunea finanțelor publice. Note de curs. Chișinău: ASEM, 2008. 163 p.
16. Casian A. Dezvoltarea sistemului de audit intern în instituțiile publice din Republica Moldova. În: 60 de ani de învățământ economic superior în Republica Moldova prin inovare și competitivitate spre progres economic. Materialele conf. șt. intern. Chișinău: ASEM, 2013, p. 35- 38.
17. Cernit R. Eficientizarea executării bugetului prin sistemul informațional de management financiar. În: Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației. Conf. șt. intern., 5 iunie 2015. Cahul: US „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, 2015, vol. 1, p. 398-402. http://usch.md/wp-content/uploads/2015/11/Conferinta-USC-2015_Atelierul-1-3-cu-CIP.pdf (vizitat 01.04.17).
18. Cernit R. Elaborarea sistemului de monitorizare a dezvoltării entităților municipale prin intermediul raportării trezoreriilor teritoriale. În: Economie și Sociologie, 2012, nr. 3, p. 128-133.
19. Cernit R. Analiza instrumentelor și metodelor de evaluare a situației financiare și dezvoltarea entităților municipale. În: Economica, 2013, nr.1, p. 94-98.
20. Cernit R. Controlul financiar - metodă eficientă de gestionare a finanțelor publice. În: Studia Universitas. Științe Exacte și Economice, 2010, nr.7(37), p. 127-129.
21. Cernit R. Specificul gestionării proprietății municipale în condițiile de criză economică. În: Economica, 2015, nr.1 (91), p. 83-89.
22. Cernit R. Sistemul trezorerial al Republicii Moldova. În: Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, ed. a 3-a, 21-22 apr. 2005. Chișinău, ASEM, 2005, vol. 1, p. 338-340.
23. Cernit R. Încasarea și evidența veniturilor prin sistemul trezorerial. În: Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, ediția a 7-a, 10-11 apr. 2009. Chișinău: ASEM, 2010, vol. 1, p. 355-358.
24. Cernit R. Probleme și căi de soluționare în sistemul trezorerial al Republicii Moldova. În: Dezvoltarea economică în contextul aspirației de integrare europeană. Perspective și realizări. Conf. șt. intern., 23-24 oct. 2009. Chișinău: USM, 2009, p. 417-420.
25. Cernit R. Gestionarea resurselor financiare ale statului prin sistemul trezorerial al Republicii Moldova. În: Politici financiare de relansare a creșterii economice în

- condițiile crizei economice mondiale. Conf. șt. intern., 29-30 apr. 2010. Chișinău: ASEM, 2010, vol. 2, p. 142-150.
26. Cernit R. Structura sistemului trezorerial în Republica Moldova. În: Simpozionul internațional al tinerilor cercetători, ed. a 8-a, 28-29 apr. 2010. Chișinău: ASEM, 2010, p. 218-220.
 27. Cernit, Rodica, Organizarea sistemului trezorerial în cadrul proiectului managementul finanțelor publice. În: Economic growth în conditions of internationalization. Conf. șt. intern., 21-22 oct. 2010. Chișinău: IEFS, 2010, vol. 1, p. 371-373.
 28. Cernit R. Recreditarea de stat și gestiunea împrumuturilor recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Conf. șt. intern., 28-29 sept. 2012. Chișinău: ASEM, 2012, vol. 2, p. 292-295.
 29. Cernit R. Rolul sistemului trezorerial în gestiunea eficientă a resurselor bugetare. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Conf. șt. intern., 28-29 sept. 2012. Chișinău: ASEM, 2012, vol. 2, p. 202-205.
 30. Cernit R. Rolul și locul trezoreriei publice în organizarea procesului bugetar. În: Perspectivele și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior. Conf. șt.-practică intern., 5 iunie 2014. Cahul: US „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, 2014, vol. 2, p. 111-113.
 31. Chirică L., Bănuț A. Finanțe publice, contabilitate bugetară și de trezorerie. București: Ed. Economică, 2002. Vol. 1. 623 p.
 32. Ciubotaru M. Abordări metodologice privind gestionarea finanțelor publice în Republica Moldova. În: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii. Materialele conf. șt. intern. Chișinău: ASEM, 2014, p. 29-36.
 33. Cobzari L., Cibotaru I. Concordanța strategiilor naționale cu procesul ajustării cadrului legislativ privind sistemul financiar al Republicii Moldova la standardele europene. În: Dezvoltarea economică în contextul aspirației de integrare europeană. Materialele conf. șt. intern. Chișinău: USM, 2009, p. 342-348.
 34. Cobzari L., Kuzmina O., Moraru T. Administrarea fiscală: curs universitar. Chișinău: ASEM: [s. n.], 2007. 478 p.
 35. Cobzari L., Manole T. Metodologia planificării bugetare: elaborare de buget. Chișinău, 2004. 231 p.
 36. Codreanu R. Finanțarea deficitului bugetar. Colecția de working papers. ABC-ul lumii financiare, WP nr.1/2003. http://www.fin.ase.ro/ABC/fisiere/ABC1_2013/Lucrari/3.6.pdf (vizitat 30.04.2016).

37. Codul fiscal al Republicii Moldova cu ultimile modificări și completări. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 170-175 / 498 din 14.10. 2011. Chișinău: Lavilat-Info, 2012. 177 p.
38. Constituția Republicii Moldova: adoptată la 29 iulie 1994. Chișinău, 1994. 48 p.
39. Drehuță E. Trezoreria finanțelor publice. Bacău: AGORA, 1994. 191 p.
40. Duffy C., Malouf D. Making sure you select the right TMS solution for your organization. <http://www.slideshare.net/kyriba/making-sure-you-select-the-right-tms-solution-for-your-organization-see-more-at-httpwwwkyribacomresourceswebinarsselecttherighttmssthash4bpyviqdupuf> (vizitat 30.03-17).
41. Filip Gh., Onofrei M. Politici financiare. Iași: Sedcom Libris, 2001, p. 42.
42. Finanțe publice. Coord. Iulian Văcărel. Ed. a 6-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007. 689 p.
43. Finanțe publice: sinteze teoretice și aplicații practice. Coord. Tatiana Moștenu. București: Editura Economică, 2001. 672 p.
44. Fuior E. Sistemul fiscal și utilizarea lui în reglarea cheltuielilor bugetare. În: Analele Academiei de Transporturi, Informatica și Comunicații, 2003, vol. 2, p. 189- 199.
45. Fuior E., Maxim I. Ajutorul de stat acordat pentru dezvoltarea regională: experiența și perspectivele Republicii Moldova. În: Rolul euroregiunilor în dezvoltarea durabilă în contextul crizei mondiale. Conf. intern. Iași, 2013, p. 99-107.
46. Fuior E., Maxim I., Bejenari M. Aspecte legale privind reglementarea concentrărilor economice pe piața financiară din Republica Moldova. În: Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și zonelor transfrontaliere. Iași, 2015, vol. 24, p.110-118.
47. Gheorghita D. Gestiunea financiară a instituțiilor publice. Brașov : Ed. Universității Transilvania, 2014, p.18-19.
48. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea regulamentelor Ministerului Finanțelor, Trezoreriei de Stat. Nr. 1138 din 01 octombrie 2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 04.11.2005, nr. 145-147 / 1211.
49. Издательский дом «Бюджет». Официальный сайт. <http://bujet.ru/article/156371.php> (vizitat 05.11.16).
50. Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova : Site-ul Oficial. <http://www.mf.gov.md/files/files/Descentraliz%20financ/Proces-verbal%20nr%201%20din%2017%20april%202014.pdf> (vizitat 05.11.16).

51. Iliadi Gh. Abordări teoretice și practice privind evaluarea și modelarea echilibrului financiar în economia națională. În: Economie și sociologie. Ed. suplimentară, 2011, nr. 2, p. 4-52.
52. Iliadi Gh., Dodon S. Sinteza evoluției teoriilor privind echilibrul bugetar și a modelelor moderne de programe a acestuia. În: Analele Institutului de Economie, Finanțe și Statistică, 2012, ed. a 2-a, p. 74-79.
53. Iliadi Gh. Bazele teoretice privind echilibrul bugetar și conceptele moderne de programare a lui. În: Economie și Sociologie, 2011, nr. 4, p. 28-33.
54. Iliadi Gh., Ganea V., Bucatânschi A. Finanțarea venture a activității inovaționale: reglementări juridice. În: Academos, 2011, nr. 4(23), p. 17-21.
55. Lege privind administrația publică locală. Nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 09.03.2007, nr. 32-35/116.
56. Lege privind descentralizarea administrativă. Nr. 435-XVI din 28 decembrie 2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.03.2007, nr. 29-31/91.
57. Lege privind finanțele publice locale. Nr. 397-XVI din 16 octombrie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.12.2003, nr.248-253/996.
58. Legea bugetară anuală pe anul 2010. Nr. 133-XVII din 23 decembrie 2009. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.12.2009, nr. 193-196/619.
59. Legea bugetară anuală pe anul 2011. Nr. 52 din 31 martie 2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.04.2011, nr. 63-64/151.
60. Legea bugetară anuală pe anul 2012. Nr. 282 din 27 decembrie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 25.01.2012, nr. 19-20/46.
61. Legea contabilității. Nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.07.2007, nr. 90-93/399.
62. Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei adoptată de Parlamentul Republicii Moldova. Nr. 548 din 21 iulie 1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.10.1995, nr. 56-57/624.
63. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale. Nr. 181 din 25 iulie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.08.2014, nr. 223-230/519.
64. Legea instituțiilor financiare. Nr. 550-XIII 21 iulie 1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 01.01. 1996, nr. 01-01/2.
65. Legea privind achizițiile publice. Nr. 96-XVI din 13 aprilie 2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 27.07.2007, nr. 107-111/470.
66. Legea privind administrația publică locală. Nr. 436 din 28 decembrie 2006. În:

- Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 09.03.2007, nr. 32-35.
67. Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar. Nr. 847-XNI din 24 mai 1996, cu modificările și completările la situația din 12 februarie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 27.03.1997, nr. 19-20/1997.
 68. Legea privind statutul alesului local. Nr. 768 din 02 februarie 2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.03.2000, nr. 34/231.
 69. Legea privind transparența în procesul decizional. Nr. 239-XVII din 13 noiembrie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.12.2008, nr. 215-217/798.
 70. Manole T. Criza economică mondială și repercusiunile acesteia asupra managementului financiar public în Uniunea Europeană. În: Administratorul public, 2012, nr.2, p. 82-87.
 71. Manole T. Armonizarea politicilor bugetar-fiscale și monetar valutare. În: Academos, 2011, nr. 3(22), p. 23-28.
 72. Manole T. Finanțe publice locale: rolul lor în consolidarea autonomiei financiare la nivelul unităților administrativ-teritoriale. Chișinău: Epigraf, 2003. 240 p.
 73. Manole T. Finanțe publice. Teorie și aplicații. Chișinău, 1998. 350 p.
 74. Manole T. Metode și tehnici de eficientizare în domeniul managementului finanțelor publice. În: Economie și sociologie. Ediție suplimentară, 2013, nr. 2, p. 5-71.
 75. Manole T. Metodologia planificării bugetare: elaborare de buget. Chișinău: [s. n.], 2004. 231 p.
 76. Manole T. Finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală. Comentarii asupra proiectului de lege 2011. <http://www.akademos.asm.md> (vizitat 20.11.16).
 77. Manole T., Scutari S. Trezoreria – serviciu al statului de asigurare a echilibrului valoric. Monografie. Chișinău: INCE, 2014. p. 26.
 78. Manolescu Gh. Buget. Abordarea economică și financiară. București: Ed. Economică, 1997. 368 p.
 79. Manolescu Gh. Moneda și ipostazele ei. București: Ed. Economică, 1997. 511 p.
 80. Manual Finanțe. Ciclul de Studii de Licența. Craiova, 2011.
 81. Ungureanu Mihai Aristotel. Trezoreria Statului. Curs. București, 2009.
 82. NORMELE METODOLOGICE privind executarea de casă a bugetelor componente ale bugetului public național, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, *Abrogat prin OMF215 din 28.12.15, MO377-391/31.12.15 art.2731; în vigoare 01.01.16*
 83. Moșteanu T. Buget și trezorerie publică : studii de caz comentate. București : Ed. Universitară, 2005. 312 p.

84. Moșteanu T., Vuță M., Câmpeanu E. Buget și trezorerie publică. București: Tribuna economică, 2002. 460 p.
85. Normele metodologice privind executarea de casă a mijloacelor bugetului public național prin Trezoreria de Stat a Ministerului Finanțelor, aprobată prin ordinul ministerului Finanțelor nr. 98 din 28 noiembrie 2005. În: Monitorul oficial al Republicii Moldova, 24.01.2006. nr. 13-15/39, p. 1-8., *Abrogat prin OMF215 din 28.12.15, MO377-391/31.12.15 art.2731; în vigoare 01.01.16*
86. Finanțe. Notele de curs. <http://documentslide.com/documents/curs-finante-i-fb.html> (vizitat 12.11.16).
87. О порядке ведения учета и осуществления хранения документов по исполнению судебных актов, предусматривающих обращение взыскания на средства бюджетов бюджетной системы российской федерации по денежным обязательствам получателей бюджетных средств : Приказ Казначейства РФ от 26.09.2007 N 5н. <http://www.alppp.ru/law/finansy/kaznachejstvo/1/prikaz-kaznachejstva-rf-ot-26-09-2007--5n.html> (vizitat 10.11.16).
88. Palan R., Abbott J., Deans P. Strategiile statelor în economia politică globală. Chișinău: Epigraf, 2007. 276 p.
89. Pattanayak S., Fainboim I. Treasury Single Account: Concept, Design and Implementation Issues. IMF Working Paper WP/10/143. Washington: International Monetary Fund, 2010, p. 31. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10143.pdf> (vizitat 10.09.2016).
90. Petroia A. Descentralizarea fiscală în Republica Moldova: probleme actuale și căi de soluționare a lor. În: Analele Academiei de Studii Economice din Moldova. 2010, ed. 8, p. 184-192.
91. Petroia A. Problemele instituționale ale descentralizării fiscale în Republica Moldova la etapa actuală. În: Dezvoltarea durabilă a României și Republicii Moldova în context european și mondial. Conf. șt. intern., 22-23 sept. 2006. Chișinău: ASEM, 2007, vol 2, p. 40-44.
92. Petroia, A. Bulgac C. Gestionarea mijloacelor bugetului public național prin contul unic trezorerial al Ministerului Finanțelor – Trezoreria de Stat. În: *Economica*, 2009, nr. 3(73) 2009, p. 22-31.
93. Politica monetară a Băncii Naționale a Moldovei 2008-2012. <http://www.fintehinform.md> (vizitat 15.05.2013).

94. Rotaru L. Importanța planificării strategice a bugetului în Republica Moldova. În: *Administrarea Publică*, 2016, nr. 2(90), p.86-93.
95. Rotaru L. Eficiența politicii bugetare în domeniul cheltuielilor publice. În: *Politici economice și financiare pentru o dezvoltare competitivă. Conf. șt.-practică intern.*, 12 aprilie 2013. Chișinău:ULIM, 2013, p. 95-97.
96. Secrieru A. Ghidul Alesului Local. Finanțe publice locale. Procesul bugetar. Autonomie financiară locală. Bugetele locale. Chișinău, 2012. http://www.viitorul.org/public/3751/ro/Finante%20publice_240x165%20Tipar.pdf (vizitat 15.09.16).
97. Secrieru A. Autonomia bugetară locală în Republica Moldova: constrângeri și soluții de creștere. În: *Analele Academiei de Studii Economice a Moldovei*, 2011, vol. 9, p. 144-148.
98. Secrieru A. Calitatea procesului bugetar la nivelul administrațiilor publice locale din Republica Moldova. În: *Economie și Sociologie*, 2011, nr. 2, p. 49-57.
99. Secrieru A. Evaluarea managementului finanțelor publice locale și a sistemului local de bugetare.
100. <http://www.viitorul.org/public/files/imagini/DESCENTRALIZARE/prezentare%20angela%20secri%20eru.pdf>. (vizitat 12.05.2015).
101. Secrieru A. *Finanțele publice: Instrumentele și mecanisme financiare de intervenție guvernamentală*. Chișinău: Epigraf, 423 p.
102. Scutari S. Modernizarea sistemului trezorerial prin implementarea programelor de management financiar. În: *Economie și Sociologie*, 2012, nr.4, p. 136-145.
103. Scutari S. *Trezoreria – Serviciu al statului de asigurare a echilibrului valoric*. Teză de doctor în economie. Chișinău, 2015. 191 p.
104. Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului, Ministerul Finanțelor. Anexă la Ordinul Ministerului Finanțelor nr.209 din 24.12.2015. <http://www.mf.gov.md/files/files/noutati/Setul%20metodologic%20aprobat%2024%2012%202015.pdf> (vizitat 05.05.2017).
105. Smit A. *Avuția națiunilor: Cercetare asupra naturii și cauzelor ei*. Chișinău: Universitas, 1992. Vol. 1. 343 p. ; Vol. 2. 404 p.
106. Stoica C. ș. a. *Finanțe publice. Eficiența actului de guvernare prin finanțe publice*. Ed. a 4-a, rev. și adaug. București: Ed. Pro Universitaria, 2014. 234 p.
107. Stratulat O. Principii de optimizare a cheltuielilor pe verigile sistemului bugetar. În

- Simposia Professorum. Seria Economie. Chişinău: ULIM, 2002, p. 222-225.
108. Ştefura, A.G. Proces bugetar public. Ed. a 2-a, rev. Iaşi: Ed. Universităţii „Al. I. Cuza”, 2009. 217 p.
 109. Ştefura Gheorghe Trezoreria Finantelor Publice Prof. <http://biblioteca.regielive.ro/referate/finante/trezoreria-finantelor-publice-8951.html>. (vizitat 13.12.2016).
 110. Tabără V. Controlul financiar în administraţia publică locală. Sibiu: Ed. Universităţii „Lucian Blaga”, 2006. 469 p.
 111. Ter-Minassian Teresa, Parente Pedro P., Martinez-Mendez Pedro. Setting up a Treasury în economies în transition. IMF, 1995. 66 p.
 112. Trezoreria finantelor publice. Echilibrul financiar. <http://www.stiucum.com/finante/finante-publice/Trezoreria-finantelor-publice-25268.php> (vizitat 14.11.2016).
 113. Ulian G., Caprian Iu., Ganea V. Controlul financiar-fiscal în Republica Moldova. Chişinău: INCE, 2013. 255 p.
 114. Ulian G., Vişanu T. Cadrul de cheltuieli pe termen mediu - instrument eficient de planificare a bugetului. În: Studia Universitatis. Seria: Ştiinţe exacte şi economice, 2013, nr 2(62), p. 77-83.
 115. Ulian G., Isac D. Controlul financiar – instrument al politicii financiare. În: Potenţialul de finanţare al pieţei financiare nebankare şi perspectivele dezvoltării acesteia. Conf. şt. intern. Chişinău: ASEM, 2015, p. 189-194.
- 116. Publicaţii în limba engleză**
117. Bank of India. 2015 Annual Report. <https://www.rbi.org.in/scripts/AnnualReportPublications.aspx?Id=1153> (vizitat 19.10.16).
 118. Bailey S. J. Public Sector Economics: Theory, Policy and Practice. Basinstoke: Palgrave Macmillan, 2001. 464 p.
 119. Casian A., Buşmachiu E. The budgetary liquidity management în the Republic of Moldova: În: Debt management în transition countries: Experience and perspectives. The Network of Institutes and Schools of Public Administration în Central and Eastern Europe (Nispacee), Bratislava, 2007, p. 184-195.
 120. Cernit R. Comparison of organisation and operation of the trezorierial system of Romania and Republic of Moldova. In: Scientific symposium of young researchers, 8th ed., April 24-25, Chişinău: ASEM, 2015, vol. 1, p. 28-31.

121. Councilors' Guide to Local Government Finance: 1996 Revised Edition. London: The Chartered Institute of Public Finance and Accountancy, 2009. 24 p. <http://www.net.ru/personal/trounin.html> (vizitat 20.12.16).
122. Conte M., Darrat A. Economic Growth and the Expanding Public Sector: A Re-examination. În: Review of Economics and Statistics, 1988, no.70(2), p. 322-330.
123. Dener, C. Integrated Public Financial Management Systems. ECSPE, 2006. <http://www.slideshare.net/MRicky/integrated-public-financial-management-systems-pfms>. (vizitat 30.03.17).
124. Duffy, C., Malouf, D. Making sure you select the right TMS solution for your organization. <http://www.slideshare.net/kyriba/making-sure-you-select-the-right-tms-solution-for-your-organization-see-more-at-httpwwwkyribacomresourceswebinarsselecttherighttmssthash4bpyviqdupuf> (vizitat 30.03.17).
125. Hashim A., Allan B. Treasury Reference Model. World Bank, 2001. <http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/trm.pdf> (vizitat 30.03.17).
126. Kelly T. Public Expenditures and Growth. In: Journal of Development Studies, 1997, no. 34, p. 60-84.
127. Keynes J.M. General Theory of Employment, Interest and Money, London: Palgrave Macmillan, 1936. 472 p.
128. Blondal Jon. Budgeting în Sweden. Paris: OCDE, 1998.
129. Pattanayak S., Fainboim I. Treasury Single Account: Concept, Design and Implementation Issues. IMF Working Paper WP/10/143. Washington: International Monetary Fund, 2010. p. 6. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2010/wp10143.pdf> (vizitat 10.09.2016).
130. Pattanayak S., Fainboim I. Treasury Single Account: An Essential Tool for Government Cash Management. IMF, 2011. p. 7-8.
131. Peacock A., Wiseman J. Approaches to the Analysis of Government Expenditures Growth. In: Public Finance Quarterly, 1979, nr 7, p. 3-23.
132. Pessoa, M., Williams, M. Government Cash Management: Relationship between the Treasury and the Central Bank. Washington: International Monetary Fund, 2012. 27 p. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/tnm/2012/tnm1202.pdf> (vizitat 10.08.2016).
Rosen H. Public Finance. Boston: McGraw-Hill, 2002. 608 p.
133. Spahn P., Foettinger W. „Germany'7/\"Fiscal Federalism în Theory and Practice\". Papers. Washington: IMF, 1997.

134. Bragg, Steaven. Treasury Management: The Practitioner's guide. New Jersey: Wiley, 2010. 281 p.
135. Sanchez A., Bermejo L. Public Sector performance and efficiency în Europe: The role of public R&D. Madrid: Institute of Social and Economic Analysis, 2007. 41 p. http://www3.uah.es/iaes/publicaciones/DT_01_07.pdf (vizitat 07.12.16).
136. Simar L., Wilson P. Efficiency Analysis: The Statistical Approach. Belgium: Institute of Statistics, 2003.
137. Treasury management manual. London Borough of Southwark, 2010. <http://moderngov.southwark.gov.uk/documents/s14101/> (vizitat 24.11.16).
138. Sundararajan V., Dattels, P., Blommstein, H. Coordinating public debt and monetary management. IMF, 1997. 419 p.
139. Youngsun Koh. Integrated Financial Management Information Systems. WBI conference on Performance Budgeting and Fiscal Transparency, Rabat, Morocco, 2009. http://www.cafrad.org/Workshops/Tanger21-23_04_09/Session9_1.pdf (vizitat 24.12.16).

Publicații în limba rusă

1. Анализ кредитоспособности муниципального образования. В: Экономический анализ: теория и практика, 2009, № 23. <https://www.lawmix.ru/bux/23045> (vizitat 24.01.17).
2. Чернова М. В. Несостоятельность территориальных единиц государства (муниципальное банкротство): зарубежный опыт. В: Региональная экономика: теория и практика, 2009, № 6. <http://www.standardandpoors.com/ratings/govs-main/ru/ru/> (vizitat 20.02.17).

Resurse electronice

1. Lesson learned on the public financial management. African Development Bank Group, 2013. http://www.slideshare.net/ideacatalyst/2013-0507-af-db-lessons-learned-on-the-pfm-front-lines?next_slideshow=1 (vizitat 19.03.17).
2. Financial technology. <http://www.financialtechnologyafrica.com/top-stories/2100/lagos-to-appoint-access-bank-as-tsa-banker/> (vizitat 17.03.17).

ANEXE

Experiența internațională privind implementarea Conturilor Unice Trezoreriale
Tabel A.1.1. Experiența internațională cu privire la implementarea Conturilor Unice
Trezoreriale

Țara	Descrierea	Acoperirea	Gradul de centralizare	Rolul Băncilor comerciale	Disponibilitatea IFMIS
ȚĂRI OECD					
Franța	<p>Franța are un CUT bine dezvoltat în cadrul băncii centrale (Banque de France). CUT include balanțele conturilor autorităților locale, ale organelor guvernamentare și quasi-guvernamentale, precum și ale cheltuielilor și veniturilor guvernului central (inclusiv autorități externe). Conturile de îndemnizații sociale sunt gestionate de către contabili publici. Gestiunea numerarului și a datoriilor este responsabilitatea Agence France Trésor (AFT), care la rândul său este o filieră a Trezoreriei franceze și face parte din Ministerul Economiei, Finanțelor și Industriei.</p> <p>AFT administrează în mod activ CUT, și a dezvoltat o capacitate de previziune a fluxului de numerar în mod corespunzător. Aceasta investeste (și dacă este necesar, împrumută) fondurile excedentare pe piețele monetare, în vederea menținerii unui sold de sfârșit de zi scăzut și stabil în CUT și asigurând cea mai bună rentabilitate a investiției surplusului de numerar. AFT operează un sistem centralizat de plăți. Agențiile care cheltuie fac angajamente de cheltuieli și înaintează cererile de plată către una dintre cele aproape 4500 trezorerii regionale. Plățile sunt efectuate din subconturile regionale ale CUT. Soldurilor de închidere în subconturi sunt transferate în CUT în timp real. Guvernul nu utilizează conturi la băncile comerciale. Din punct de vedere istoric, acoperirea Trezoreriei franceze (Trésor) a fost foarte largă în</p>	<p>Autorități naționale și regionale. Fondul Social este gestionat de trezorerie, dar păstrat într-o bancă de economii de stat.</p>	<p>Arhitectura centralizată complet cu conturi subconturi regionale ale CUT</p>	<p>Fără implica-re</p>	<p>IFMIS, inclusiv interfața cu Banca Centrală pentru operarea CUT</p>

	<p>comparație cu tezoreriile altor țări OCDE. Ea s-a extins dincolo de administrațiile publice și a acoperit și alte entități publice, inclusiv întreprinderile de stat. Trésor primea, de asemenea, depozite de la public. Gestionare numerarului de către Guvern în Franța, se referă la gestionarea de către AFT a tuturor fluxurilor de numerar care sunt depuse în CUT la Banque de France. Toate fluxurile de numerar ale guvernului central (inclusiv fluxurile de investiții) și tranzacții de finanțare sunt incluse, cu doar câteva excepții marginale. Aceasta include, de asemenea, fluxurile de numerar ale "corespondenților de trezorerie"; acestea sunt guvernele regionale și locale, instituțiile publice și întreprinderi care, în virtutea obligațiilor legislative sau de comodatitate, deține un cont în CUT. Fondul de Securitate Socială este gestionat de trezorerie, dar este păstrat într-o bancă de economii care aparține statului. Sub influența ultimelor reforme, cu toate acestea, acoperirea CUT a fost în continuă scădere. Pe parcursul anului 2002, "public Trésor" a încetat să primească depozite de la public și a îndepărtat și întreprinderile de stat și departamentul poștal din sfera de competență. În afară de principalele fluxuri guvernamentale, în prezent, numai fonduri extrabugetare majore, cum ar fi acele de securitate socială sunt gestionate de către Trésor. Fonduri de securitate socială nu sunt deținute în CUT, dar în Caisse des Depots et Consignations, o bancă de economii de stat. Cu toate acestea, domeniul de aplicare al CUT rămâne foarte larg și evitarea restrîngerii acestuia face parte din angajamentul structural pentru a optimiza datoria publică.</p>				
Marea Britanie	Toate soldurile de numerar ale guvernului central sunt agregate într-un CUT menținut la banca centrală. Nu există fonduri extrabugetare, care sunt în afara sistemului. Autoritățile locale și	Guvernul național	Arhitectura centralizată în totalita-	Da, implicare semnificativă	Da

<p>întreprinderile de stat sunt în afara sistemului central și dețin soldurile de numerar în sistemul bancar comercial. Cele două principale fonduri ale guvernului central sunt Fondul Consolidat (FC) și Fondul Național Credite (FNC). În cazul în care CF are un excedent, acesta este transferat automat la FNC pentru a reduce nevoia de a împrumuta, și vice-versa. FNC împrumută în mod oficial bani pentru guvern și fonduri de creditare autorităților locale. Contul Gestunii Datoriilor (CGD), care este gestionat de Oficiul U.K. de gestionare a datoriei (DMO), este utilizat pentru a echilibra orice surplus sau deficit zilnic în FNC. FC primește veniturile din impozite generale și din alte încasări. Din FC sunt achitate sumele necesare pentru ca departamentele și agențiile care cheltuie să își îndeplinească angajamentele. Conturile bancare ale departamentelor sunt gestionate de către Serviciul Bancar a Guvernului (GBS). Cele mai multe dintre funcțiile GBS sunt, cu toate acestea, sunt externalizate prin contract către "integrator de servicii." Această agenție a contractat în schimb serviciile de gestiune a numerarului și serviciile bancare către o bancă comercială, iar soldurile conturilor aferente tranzacțiilor respective sunt transferate peste noapte în CUT. GBS, de asemenea, gestionează în mod direct unele contracte cu bănci, în numele unora dintre cei mai mari utilizatori ai sistemului bancar din guvern. GBS are un singur cont principal la Banca Angliei și oferă facilități de plată pentru cele mai multe departamente guvernamentale centrale și organismelor conexe. Odată ce dispoziția de a-și îndeplini angajamentele de cheltuieli este transferată de la FC la respectivul subcont GBS, acesta se află sub controlul unității de cheltuieli respective, iar unitatea respectivă controlează toate plățile. În cea mai</p>		te		
---	--	----	--	--

	+mare parte, conturile GBS sunt locuri de staționare temporară a banilor extrași sau depuși în FC. Transferurile între GBS și Fondul consolidat, precum și între Fondul consolidat, NLF, și DMA, sunt tratate drept interne de către guvern. Legătura dintre conturile guvernamentale (cunoscut sub numele de "Exchequer Piramida") înseamnă că toate soldurile deținute la Banca Angliei sunt trecute într-un singur cont, DMA sau DMO, la sfârșitul zilei lucrătoare. În acest fel, excedentul sau deficitul net pe toate conturile inferioare trece la DMA. Toate conturile mai jos de DMA au solduri la zero peste noapte.				
ȚĂRI DIN EUROPA DE EST și ASIA CENTRALĂ (ECA)					
Federația Rusă	CUT este situat la banca centrală (CBRF). Există "conturi de colectare" menținute de birourile regionale de trezorerie (RTOS) împreună cu CBRF pentru colectarea impozitelor, taxelor, etc.; Un "cont operațional" este menținută de RTOS pentru cheltuirea fondurilor bugetare federale; Conturi separate există pentru înregistrarea cheltuielilor finanțate din surse specializate, cât și pentru valută străină. Toate veniturile bugetului federal și cheltuielile trec prin TSA. Bugetul federal este executat prin intermediul conturilor bancare menținute de RTOS relevante. Toate veniturile bugetului federal și cheltuielile sunt înregistrate zilnic în registrul general de trezorerie (TGL). CBRF transferă fonduri din CTU în conturile operaționale ale RTOS (în limita soldurilor disponibile în CUT către beneficiari prin intermediul conturilor operaționale în conformitate cu cererile unităților de cheltuieli. Birourile de trezorerie locale înregistrează și prezintă informații cu privire la cheltuielile efectuate la unitățile de cheltuieli în cauză. În cazul în care acest lucru este necesar, RTOS transferă fondurile din contul operațional la conturile de "plată în numerar", deschise pentru birourile federale de trezorerie, iar unitățile de	Guvern Național	Arhitectură centralizată complet, cu oficii trezoreriale regionale	Practic lipsește implicarea	Da

	cheltuieli retrag numerarul din aceste conturi.				
Moldo- va	Toate veniturile fiscale și veniturile Casei Naționale a Asigurărilor Sociale și a Casei Naționale a Asigurărilor în medicină sunt colectate prin filialele băncilor comerciale, și trebuie să fie transferate zilnic în CUT. Toate veniturile Conturilor pentru nevoi speciale sunt colectate în conturile bancare ale Oficiilor Trezoreriale respective. Atunci când o unitate de buget dorește să facă o plată, aceasta înaintează un ordin de plată (OP) la Oficiul trezorerial teritorial respectiv, care procesează și înregistrează cererea și o înaintează la trezorerie. Acesta din urmă trimite OP la BNM, care transferă fonduri din contul SB în CUT la contul bugetului de stat prin sistemul sistemului automatizat de plăți interbancare. Pentru plățile în numerar, Oficiul trezorerial teritorial dă un cec unității de buget, care este apoi prezentat la banca comercială respectivă. Pentru plățile fără numerar, Oficiile trezoreriale teritoriale trimit Ordinele de Plată la filialele bancare comerciale locale, care le transmit la sediile lor centrale pentru clearing și decontate cu CUT. După ce plata se face, sucursalele băncilor comerciale trimit extrasele de cont la Oficiile trezoreriale teritoriale pe care le prelucrează și transmit informațiile la trezorerie. Reconcilierea zilnică are loc între BNM și trezoreria pentru plăți și încasări.	Guvern Național și fonduri de securitate socială	Un mix de arhitectură centralizată și descentralizată	Implica-re moderată a băncilor comerciale în colectarea veniturilor și serviciile de plată	Da

Sursa : Sailendra Pattanayak, Israel Fainboim. Treasury Single Account: An Essential Tool for Government Cash Management. International Monetary Fund, 2011.

Etapele de dezvoltare și implementare a sistemului trezorerial în RM

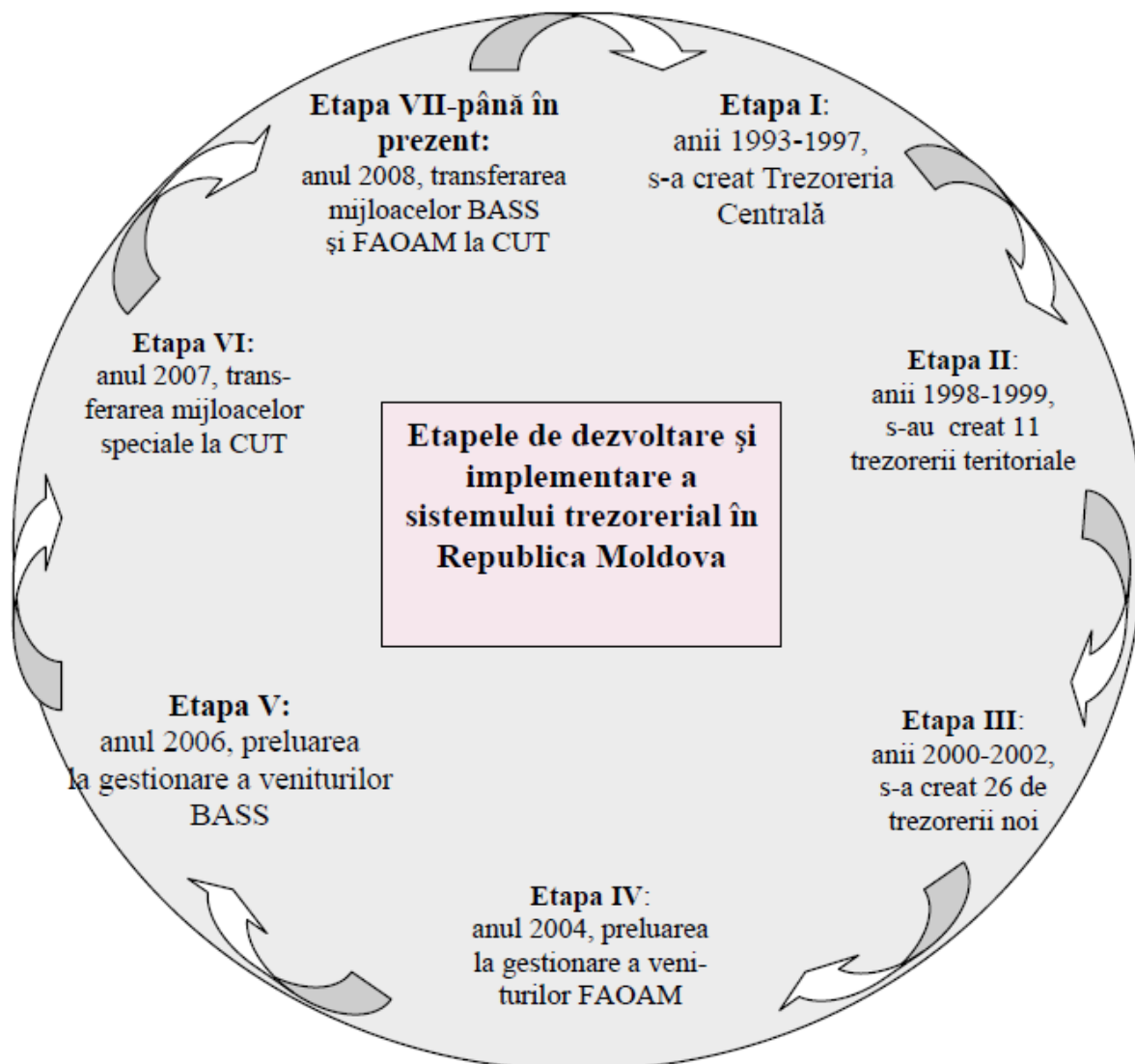

Fig. A.2.1. Etapele de dezvoltare și implementare a sistemului trezorerial în Republica Moldova

Sursa: SCUTARI (ANGHEL), Sofia. Modernizarea sistemului trezorerial prin implementarea programelor de management financiar. În: Economie și Sociologie: revistă tehnico-științifică, nr.4/2012. Chișinău: IEFS. 2012. ISSN:1857-4130.

Principalele atribuții ale Trezoreriei de Stat

Întru realizarea obiectivelor sale de activitate, Trezoreria de Stat are următoarele atribuții de bază:

- 1) exercită executarea de casă a bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat și a veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;
- 2) organizează și asigură evidența contabilă a executării de casă a bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat și veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală prin intermediul sistemului trezorerial al Ministerului Finanțelor;
- 3) asigură evidența impozitelor, taxelor și altor plăți, încasate la bugetele de toate nivelurile, în conformitate cu legislația în vigoare;
- 4) efectuează, în baza normativelor stabilite, delimitarea veniturilor generale de stat, cu înscrierea lor în conturile trezoreriale ale bugetelor respective;
- 5) ține evidența decontărilor între bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale;
- 6) efectuează restituirea și trecerea în contul altor plăți a sumelor achitate în plus sau incorect de către contribuabili la bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală și conturile de decontări ale contribuabililor;
- 7) evaluează necesarul și asigură disponibilul de mijloace bănești la conturile bancare ale trezoreriilor teritoriale pentru efectuarea cheltuielilor bugetului de stat;
- 8) elaborează prognoze operative periodice (săptămânale, lunare, trimestriale, semestriale) privind gestionarea fluxului de numerar al bugetului de stat;
- 9) asigură controlul asupra efectuării cheltuielilor din contul mijloacelor bugetului de stat și mijloacelor bugetelor unităților administrativ-teritoriale în limita alocațiilor aprobate, precum și asupra soldului disponibil de mijloace bănești în conturile bancare ale Ministerului Finanțelor - Trezoreria Centrală, trezoreriile teritoriale;
- 10) deschide și închide conturi bancare, în lei moldovenești și în valută străină, în Banca Națională a Moldovei și în alte instituții financiare;
- 11) deschide și închide conturi trezoreriale;
- 12) suspendă, la indicația conducerii Ministerului Finanțelor, operațiunile trezoreriale, în cazul reprezentării de către executorii de buget, în termenele stabilite, a rapoartelor, altor documente și informații solicitate;

- 13) gestionează mijloacele bugetului de stat și mijloacele extrabugetare din conturile bancare ale Ministerului Finanțelor - Trezoreria Centrală, trezoreriile teritoriale;
- 13¹) exercită autorizarea documentelor de plată ce țin de efectuarea operațiunilor în conturile Ministerului Finanțelor - Trezoreria Centrală, prin aplicarea semnăturii digitale, conform prevederilor legislației în vigoare;
- 13²) întreprinde măsuri în scopul certificării cheilor publice pentru persoanele încadrate în procesul de autorizare a plăților, cu aplicarea semnăturii digitale, în modul stabilit;
- 13³) asigură procesul de prelucrare a documentelor de plată în cadrul sistemului informațional integrat al Ministerului Finanțelor (SIIMF) prin interconexiune cu sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI)".
- 14) elaborează metodologia de evidență contabilă și de întocmire a rapoartelor privind executarea bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale și devizelor de cheltuieli în instituțiile publice;
- 15) elaborează și prezintă spre aprobare ministrului finanțelor formulare tipizate de evidență și de rapoarte contabile în sistemul bugetar, precum și instrucțiuni privind modul de întocmire și de aplicare a acestora;
- 16) efectuează analiza executării de casă a bugetelor de toate nivelurile, elaborează informații operative periodice (zilnice, săptămânale) ce țin de executarea bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, bugetului public național, restanțele la plata salariilor, datoriile creditoare și le prezintă conducerii Ministerului Finanțelor, autorităților administrative centrale și autorităților administrației publice locale în vederea
- 17) prezintă autorităților administrative centrale și plasează pe pagina oficială a Ministerului Finanțelor informația operativă privind executarea bugetului public național, bugetului de stat (inclusiv la toate componentele), bugetelor unităților administrativ-teritoriale (inclusiv la toate componentele), precum și informația operativă privind executarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, veniturilor fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală, informația privind datoriile creditoare ale bugetului de stat și ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, informația privind datoria de stat internă și externă administrată de Guvern;
- 18) asigură întocmirea rapoartelor lunare, trimestriale și anuale privind executarea de casă a bugetului de stat;
- 19) efectuează generalizarea rapoartelor privind executarea bugetului de stat, bugetelor unităților administrativ-teritoriale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală;

- 20) întocmește rapoarte și informații solicitate pentru ședințele Colegiului Ministerului Finanțelor și ședințele Guvernului în probleme ce țin de competența Trezoreriei de Stat;
- 21) efectuează controlul asupra respectării legislației Republicii Moldova în procesul executării de casă a bugetului de stat și bugetelor unităților administrativ-teritoriale;
- 22) asigură controlul corectitudinii întocmirii documentelor de plată și a documentelor justificative prezentate la Trezoreria Centrală și trezoreriile teritoriale;
- 23) asigură prelucrarea zilnică a extraselor bancare din conturile bugetelor de toate nivelurile și formarea extraselor trezoreriale;
- 24) ține evidența titlurilor executorii și dispozițiilor incaso trezoreriale, înaintate la contul bugetului de stat de organele abilitate cu dreptul de dezafectare incontestabilă a mijloacelor;
- 25) monitorizează datoriile debitoare și creditoare ale instituțiilor publice;
- 26) înregistrează și monitorizează obligațiile contractuale ale instituțiilor publice;
- 27) elaborează proiecte de regulamente, indicații metodice, instrucțiuni, scrisori instructive, circulare privind evidența contabilă în sistemul bugetar;
- 28) elaborează și avizează proiectele actelor legislative și normative în partea ce ține de competența Trezoreriei de Stat;
- 29) acordă asistență metodologică autorităților administrative centrale și autorităților administrației publice locale, organelor financiare și instituțiilor publice în organizarea evidenței contabile;
- 30) colaborează cu Întreprinderea de Stat "Fintehinform" la întocmirea și perfecționarea programelor informaționale în scopul asigurării evidenței veniturilor și cheltuielilor bugetelor de toate nivelurile, precum și asigurării evidenței contabile în Trezoreria Centrală și trezoreriile teritoriale;
- 31) asigură respectarea drepturilor și intereselor financiare ale statului în domeniile ce țin de competența sa;
- 32) îndeplinește orice alte atribuții stabilite prin acte normative pentru domeniul său de activitate [49].

Sursa: Elaborat de autor

Media anuală a încasărilor, cheltuielilor și deficitului Bugetului Public Național,
executat, 2005-2015

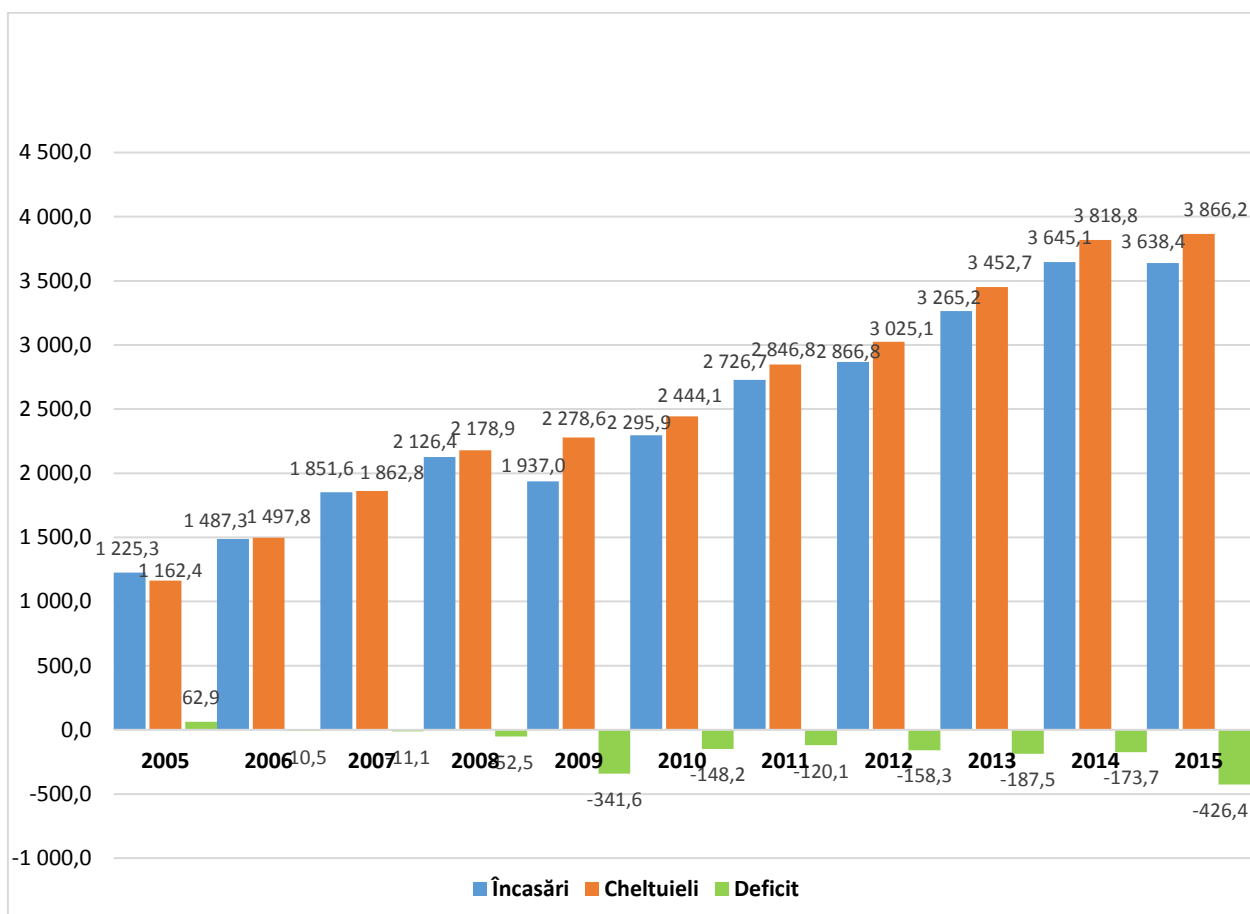

Fig. A.4.1. Media anuală a încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN, executat, 2005-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor prezentate de Ministerul Finanțelor al RM

Analiza încasărilor, cheltuielilor, deficitului Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

Tabelul A 5.1. Analiza încasărilor BPN executat față de prevăzut în perioada de gestiune (lunar cumulativ) 2005-2015, mil. lei

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2005				2006				2007				2008				2009				2010				
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	
1	Ianuarie																									
2	Februarie																									
3	Martie																									
4	Aprilie																									
5	Mai																									
6	Iunie																									
7	Iulie																									
8	August																									
9	Septembrie																									
10	Octombrie																									
11	Noiembrie																									
12	Decembrie	14598,8	14704	105,2	100,72	17539,4	17847,8	308,4	101,8	21997,6	22219,6	222	101,0	25305,3	25516,9	211,6	100,8	22791,0	23244,1	453,1	2,0	26906,8	27550,9	644,1	2,4	

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2011				2012				2013				2014				2015				
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	
1	Ianuarie		1840,9	1840,9			1990,9	1990,9			2179,2	2179,2			2359,7	2359,7			2585,2	2620,3	35,1	1,4
2	Februarie		3743,3	3743,3		3967,3	3942,1	-25,2	-0,6		4529,4	4529,4			5225,0	5018,3	-206,7	-4,0	5486,2	5449,0	-37,2	-0,7
3	Martie		6122,0	6122,0		7192,4	6582,7	-609,7	-8,5		7521,8	7521,8			8779,1	8413,2	-365,9	-4,2	9845,6	10173,8	328,2	3,3
4	Aprilie		8344,8	8344,8		9826,0	9492,5	-333,5	-3,4	10570,0	10694,4	124,4	1,2	12018,8	11796,9	-221,9	-1,8	13084,1	13550,4	466,3	3,6	
5	Mai	10903,3	10827,1	-76,2	-0,7	12502,6	12338,1	-164,5	-1,3	13450,8	13410,0	-40,8	-0,3	15205,5	14768,6	-436,9	-2,9	17003,2	16693,2	-310,0	-1,8	
6	Iunie	13649,2	13646,5	-2,7	0,0	15661,3	15327,2	-334,1	-2,1	17333,2	16718,1	-615,1	-3,5	19335,4	18847,0	-488,4	-2,5	21036,7	20790,5	-246,2	-1,2	
7	Iulie	16193,7	15950,9	-242,8	-1,5	18529,1	18277,5	-251,6	-1,4	20396,7	19895,7	-501	-2,5	22936,8	22170,2	-766,6	-3,3	24850,3	24634,1	-216,2	-0,9	
8	August	18632,8	18278,1	-354,7	-1,9	21240,8	20934,3	-306,5	-1,4	23404,3	22732,3	-672	-2,9	27371,4	26944,5	-426,9	-1,6	28588,7	28020,7	-568,0	-2,0	
9	Septembrie	21533,7	21244,5	-289,2	-1,3	24683,4	23940,7	-742,7	-3,0	26744,2	25808,9	-935,3	-3,5	30800,2	30454,0	-346,2	-1,1	32317,1	31822,5	-494,6	-1,5	
10	Octombrie	24286,9	23797,5	-489,4	-2,0	27670,3	26971,3	-699,0	-2,5	29996,2	29417,1	-579,1	-1,9	34556,0	34238,3	-317,7	-0,9	36524,5	35468,3	-1056,2	-2,9	
11	Noiembrie	26859,0	26324,3	-534,7	-2,0	30836,9	30025,1	-811,8	-2,6	32744,8	32707,7	-37,1	-0,1	38286,6	37681,9	-604,7	-1,6	40323,6	39214,3	-1109,3	-2,8	
12	Decembrie	30655,5	30158,5	-497	-1,6	34202,6	33526,1	-676,5	-2,0	37052,9	36908,5	-144,4	-0,4	42959,7	42455,8	-503,9	-1,2	44813,1	43660,7	-1152,4	-2,6	

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

* în primele luni ale anilor 2011,2012,2013,2014 - rapoartele privind executia BPN nu contin valorile planificate, deoarece la momentul intocmirii acestora nu au fost aprobate bugetele anuale - confirmare din partea Ministerului Finanțelor

Anexa 5. Continuare

Tabelul A.5.2. Analiza încasărilor BPN executat față de prevăzut în perioada de gestiune 2005-2015, mil. lei

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2005				2006				2007				2008				2009				2010				
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	
1	Ianuarie																									
2	Februarie																									
3	Martie																									
4	Aprilie																									
5	Mai																									
6	Iunie																									
7	Iulie																									
8	August																									
9	Septembrie																									
10	Octombrie																									
11	Noiembrie																									
12	Decembrie																									
	TOTAL	14598,8	14704,0	105,2	100,7	17539,4	17847,8	308,4	101,8	21997,6	22219,6	222,0	101,0	25305,3	25516,9	211,6	100,8	22791,0	23244,1	453,1	2,0	26906,8	27550,9	644,1	2,4	
	Media anuală	1216,6	1225,3	8,8	0,7	1461,6	1487,3	25,7	1,8	1833,1	1851,6	18,5	1,0	2108,8	2126,4	17,6	0,8	1899,3	1937,0	37,8	2,0	2242,2	2295,9	53,7	2,4	
	MAX																									
	MIN																									

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2011				2012				2013				2014				2015							
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %				
1	Ianuarie		1840,9	1840,9			1990,9	1990,9			2179,2	2179,2			2359,7	2359,7			2585,2	2620,3	35,1	1,4			
2	Februarie		1902,4	1902,4		3967,3	1951,2	-2016,1	-50,8		2350,2	2350,2		5225,0	2658,6	-2566,4	-49,1	2901,0	2828,7	-72,3	-2,5				
3	Martie		2378,7	2378,7		3225,1	2640,6	-584,5	-18,1		2992,4	2992,4		3554,1	3394,9	-159,2	-4,5	4359,4	4724,8	365,4	8,4				
4	Aprilie		2222,8	2222,8		2633,6	2909,8	276,2	10,5	10570,0	3172,6	-7397,4	-70,0	3239,7	3383,7	144,0	4,4	3238,5	3376,6	138,1	4,3				
5	Mai	10903,3	2482,3	-8421,0	-77,2	2676,6	2845,6	169,0	6,3	2880,8	2715,6	-165,2	-5,7	3186,7	2971,7	-215,0	-6,7	3919,1	3142,8	-776,3	-19,8				
6	Iunie	2745,9	2819,4	73,5	2,7	3158,7	2989,1	-169,6	-5,4	3882,4	3308,1	-574,3	-14,8	4129,9	4078,4	-51,5	-1,2	4033,5	4097,3	63,8	1,6				
7	Iulie	2544,5	2304,4	-240,1	-9,4	2867,8	2950,3	82,5	2,9	3063,5	3177,6	114,1	3,7	3601,4	3323,2	-278,2	-7,7	3813,6	3843,6	30,0	0,8				
8	August	2439,1	2327,2	-111,9	-4,6	2711,7	2656,8	-54,9	-2,0	3007,6	2836,6	-171,0	-5,7	4434,6	4774,3	339,7	7,7	3738,4	3386,6	-351,8	-9,4				
9	Septembrie	2900,9	2966,4	65,5	2,3	3442,6	3006,4	-436,2	-12,7	3339,9	3076,6	-263,3	-7,9	3428,8	3509,5	80,7	2,4	3728,4	3801,8	73,4	2,0				
10	Octombrie	2753,2	2553,0	-200,2	-7,3	2986,9	3030,6	43,7	1,5	3252,0	3608,2	356,2	11,0	3755,8	3784,3	28,5	0,8	4207,4	3645,8	-561,6	-13,3				
11	Noiembrie	2572,1	2526,8	-45,3	-1,8	3166,6	3053,8	-112,8	-3,6	2748,6	3290,6	542,0	19,7	3730,6	3443,6	-287,0	-7,7	3799,1	3746,0	-53,1	-1,4				
12	Decembrie	3796,5	3834,2	37,7	1,0	3365,7	3501,0	135,3	4,0	4308,1	4200,8	-107,3	-2,5	4673,1	4773,9	100,8	2,2	4489,5	4446,4	-43,1	-1,0				
	TOTAL	30655,5	30158,5	-497,0	-1,6	34202,6	33526,1	-676,5	-2,0	37052,9	36908,5	-144,4	-0,4	42959,7	42455,8	-503,9	-1,2	44813,1	43660,7	-1152,4	-2,6				
	Media anuală	3831,9	2726,7	-1105,2	-28,8	3109,3	2866,8	-242,5	-7,8	4117,0	3265,2	-851,8	-20,7	3905,4	3645,1	-260,3	-6,7	3734,4	3638,4	-96,0	-2,6				
	MAX		3834,2				3501,0				4200,8				4774,3				4724,8						
	MIN		1840,9				1951,2				2179,2				2359,7				2620,3						

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

* în primele luni ale anilor 2011,2012,2013,2014 - rapoartele privind executia BPN nu contin valorile planificate, deoarece la momentul intocmirii acestora nu au fost aprobate bugetele anuale - confirmare din partea Ministerului Finantelor

Anexa 5. Continuare

Tabelul A.5.3. Analiza cheltuielilor BPN executat față de prevăzut în perioada de gestiune (lunar cumulativ), 2005-2015, mil. lei

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2005				2006				2007				2008				2009				2010			
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %
1	Januarie																	2267,6	1577,0	-690,6	-30,5	2428,3	1802,4	-625,9	-25,8
2	Februarie																	5089,1	3750,5	-1338,6	-26,3	5011,8	3950,0	-1061,8	-21,2
3	Martie																	7839,8	6057,3	-1782,5	-22,7	7759,0	6451,2	-1307,8	-16,9
4	Aprilie																	10735,8	8415,1	-2320,7	-21,6	10519,7	8780,1	-1739,6	-16,5
5	Mai																	13410,2	10471,0	-2939,2	-21,9	13174,1	11022,1	-2152,0	-16,3
6	Iunie																	16194,6	12910,8	-3283,8	-20,3	15886,7	13705,1	-2181,6	-13,7
7	Iulie																	18881,0	15388,3	-3492,7	-18,5	18704,2	16120,3	-2583,9	-13,8
8	August																	21366,0	17222,5	-4143,5	-19,4	21044,7	18201,5	-2843,2	-13,5
9	Septembrie																	23855,9	19406,9	-4449,0	-18,6	23449,7	20608,1	-2841,6	-12,1
10	Octombrie																	26318,6	21409,1	-4909,5	-18,7	26243,1	23049,7	-3193,4	-12,2
11	Noiembrie																	28270,3	23830,6	-4889,7	-17,0	28808,7	25814,7	-2994,0	-10,4
12	Decembrie	15028,5	13949,2	-1079,3	92,8	18523,9	17973,9	-550,0	97,0	23074,1	22353,3	-720,8	96,9	26588,7	26146,9	-441,8	98,3	28457,1	27342,7	-1114,4	-3,9	31101,0	29328,9	-1772,1	-5,7

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2011				2012				2013				2014				2015			
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %
1	Januarie		1876,8	1876,8			2087,6	2087,6		2199,4	2199,4			2395,3	2395,3		4057,1	2853,1	-1204,0	-29,7	
2	Februarie		4168,2	4168,2		6143,5	4602,3	-1541,2	-25,1	4788,0	4788,0		7479,4	5353,9	-2125,5	-28,4	8701,4	6323,4	-2378,0	-27,3	
3	Martie		6640,5	6640,5		9259,8	7363,5	-1896,3	-20,5	7598,5	7598,5		11383,4	8483,2	-2900,2	-25,5	12722,3	9830,5	-2891,8	-22,7	
4	Aprilie		9342,8	9342,8		12442,7	10099,4	-2343,3	-18,8	13546,6	10772,1	-2774,5	-20,5	15694,2	11888,6	-3805,6	-24,2	17358,0	13738,3	-3619,7	-20,9
5	Mai	14697,4	12021,9	-2675,5	-18,2	15783,7	13203,8	-2579,9	-16,3	17299,9	13777,2	-3522,7	-20,4	19673,1	15311,0	-4362,1	-22,2	21590,9	17252,8	-4338,1	-20,1
6	Iunie	17854,5	15009,1	-2845,4	-15,9	19191,6	16262,4	-2929,2	-15,3	20617,6	17168,4	-3449,2	-16,7	23251,7	19312,0	-3939,7	-16,9	26373,5	21463,9	-4909,6	-18,6
7	Iulie	21091,0	17860,8	-3230,2	-15,3	22573,8	19340,4	-3233,4	-14,3	24167,8	20473,8	-3694,0	-15,3	27655,1	22687,2	-4967,9	-18,0	31458,4	25583,4	-5875,0	-18,7
8	August	23721,6	20178,7	-3542,9	-14,9	25266,7	22153,9	-3112,8	-12,3	27457,0	23417,5	-4039,5	-14,7	31693,7	26615,5	-5078,2	-16,0	35318,6	29181,6	-6137,0	-17,4
9	Septembrie	26180,6	22652,4	-3528,2	-13,5	27727,5	24748,4	-2979,1	-10,7	30257,7	26451,4	-3806,3	-12,6	34834,5	30533,6	-4300,9	-12,3	39309,4	32687,1	-6622,3	-16,8
10	Octombrie	28973,6	25337,4	-3636,2	-12,6	31072,2	27856,5	-3215,7	-10,3	34039,2	29848,9	-4190,3	-12,3	39482,2	34818,3	-4663,9	-11,8	44170,8	36499,4	-7671,4	-17,4
11	Noiembrie	31444,5	28031,2	-3413,3	-10,9	33962,1	30982,6	-2979,5	-8,8	36758,6	33159,4	-3599,2	-9,8	43964,9	38762,7	-5202,2	-11,8	48172,0	40567,1	-7604,9	-15,8
12	Decembrie	33267,8	32117,0	-1150,8	-3,5	36635,7	35364,0	-1271,7	-3,5	40101,6	38673,1	-1428,5	-3,6	47230,6	44402,5	-2828,1	-6,0	49945,3	46393,9	-3551,4	-7,1

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

* în primele luni ale anilor 2011,2012,2013,2014 - rapoartele privind executia BPN nu contin valorile planificate, deoarece la momentul intocmirii acestora nu au fost aprobate bugetele anuale - confirmare din partea Ministerului Finanțelor

Anexa 5. Continuare

Tabelul A.5.4. Analiza cheltuielilor BPN executat față de prevăzut în perioada de gestiune 2005-2015, mil. lei

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2005				2006				2007				2008				2009				2010							
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %				
1	Januarie																												
2	Februarie																												
3	Martie																												
4	Aprilie																												
5	Mai																												
6	Iunie																												
7	Iulie																												
8	August																												
9	Septembrie																												
10	Octombrie																												
11	Noiembrie																												
12	Decembrie																												
	TOTAL	15028,5	13949,2	-1079,3	92,8	18523,9	17973,9	-550,0	97,0	23074,1	22353,3	-720,8	96,9	26588,7	26146,9	-441,8	98,3	28457,1	27342,7	-1114,4	-3,9	31101,0	29328,9	-1772,1	-5,7				
	Media anuală	1252,4	1162,4	-89,9	-7,2	1543,7	1497,8	-45,8	-3,0	1922,8	1862,8	-60,1	-3,1	2215,7	2178,9	-36,8	-1,7	2371,4	2278,6	-92,9	-3,9	2591,8	2444,1	-147,7	-5,7				
	MAX																												
	MIN																												

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2011				2012				2013				2014				2015				
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	
1	Januarie		1876,8	1876,8			2087,6	2087,6			2199,4	2199,4			2395,3	2395,3			4057,1	2853,1	-1204,0	-29,7
2	Februarie		2291,4	2291,4		6143,5	2514,7	-3628,8	-59,1		2588,6	2588,6		7479,4	2958,6	-4520,8	-60,4	4644,3	3470,3	-1174,0	-25,3	
3	Martie		2472,3	2472,3		3116,3	2761,2	-355,1	-11,4		2810,5	2810,5		3904,0	3129,3	-774,7	-19,8	4020,9	3507,1	-513,8	-12,8	
4	Aprilie		2702,3	2702,3		3182,9	2735,9	-447,0	-14,0	13546,6	3173,6	-10373,0	-76,6	4310,8	3405,4	-905,4	-21,0	4635,7	3907,8	-727,9	-15,7	
5	Mai	14697,4	2679,1	-12018,3	-81,8	3341,0	3104,4	-236,6	-7,1	3753,3	3005,1	-748,2	-19,9	3978,9	3422,4	-556,5	-14,0	4232,9	3514,5	-718,4	-17,0	
6	Iunie	3157,1	2987,2	-169,9	-5,4	3407,9	3058,6	-349,3	-10,2	3317,7	3391,2	73,5	2,2	3578,6	4001,0	422,4	11,8	4782,6	4211,1	-571,5	-11,9	
7	Iulie	3236,5	2851,7	-384,8	-11,9	3382,2	3078,0	-304,2	-9,0	3550,2	3305,4	-244,8	-6,9	4403,4	3375,2	-1028,2	-23,4	5084,9	4119,5	-965,4	-19,0	
8	August	2630,6	2317,9	-312,7	-11,9	2692,9	2813,5	120,6	4,5	3289,2	2943,7	-345,5	-10,5	4038,6	3928,3	-110,3	-2,7	3860,2	3598,2	-262,0	-6,8	
9	Septembrie	2459,0	2473,7	14,7	0,6	2460,8	2594,5	133,7	5,4	2800,7	3033,9	233,2	8,3	3140,8	3918,1	777,3	24,7	3990,8	3505,5	-485,3	-12,2	
10	Octombrie	2793,0	2685,0	-108,0	-3,9	3344,7	3108,1	-236,6	-7,1	3781,5	3397,5	-384,0	-10,2	4647,7	4284,7	-363,0	-7,8	4861,4	3812,3	-1049,1	-21,6	
11	Noiembrie	2470,9	2693,8	222,9	9,0	2889,9	3126,1	236,2	8,2	2719,4	3310,5	591,1	21,7	4482,7	3944,4	-538,3	-12,0	4001,2	4067,7	66,5	1,7	
12	Decembrie	1823,3	4085,8	2262,5	124,1	2673,6	4381,4	1707,8	63,9	3343,0	5513,7	2170,7	64,9	3265,7	5639,8	2374,1	72,7	1773,3	5826,8	4053,5	228,6	
	TOTAL	33267,8	32117,0	-1150,8	-3,5	36635,7	35364,0	-1271,7	-3,5	40101,6	38673,1	-1428,5	-3,6	47230,6	44402,5	-2828,1	-6,0	49945,3	46393,9	-3551,4	-7,1	
	Media anuală	4158,5	2846,8	-1311,7	-31,5	3330,5	3025,1	-305,4	-9,2	4455,7	3452,7	-1003,0	-22,5	4293,7	3818,8	-474,9	-11,1	4162,1	3866,2	-296,0	-7,1	
	MAX		4085,8				4381,4				5513,7				5639,8				5826,8			
	MIN		1876,8				2087,6				2199,4				2395,3				2853,1			

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

* în primele luni ale anilor 2011,2012,2013,2014 - rapoartele privind executia BPN nu contin valorile planificate, deoarece la momentul intocmirii acestora nu au fost aprobate bugetele anuale - confirmare din partea Ministerului Finanțelor

Anexa 5. Continuare

Tabelul A.5.6. Analiza deficitului BPN executat față de prevăzut în perioada de gestiune 2005-2015, mil. lei

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2005				2006				2007				2008				2009				2010			
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %
1	Januarie																								
2	Februarie																								
3	Martie																								
4	Aprilie																								
5	Mai																								
6	Iunie																								
7	Iulie																								
8	August																								
9	Septembrie																								
10	Octombrie																								
11	Noiembrie																								
12	Decembrie	-429,7	754,8	1184,5	-175,7	-984,5	-126,1	858,4	12,8	-1076,5	-133,7	942,8	12,4	-1283,4	-630,0	653,4	49,1	-1625,4	-1025,0	600,4	-36,9	834,5	241,3	-593,2	-71,1
	TOTAL	-429,7	754,8	1184,5	-275,7	-984,5	-126,1	858,4	-87,2	-1076,5	-133,7	942,8	-87,6	-1283,4	-630,0	653,4	-50,9	-5666,1	-4098,6	1567,5	-27,7	-4194,2	-1778,0	2416,2	-57,6
	Media anuală																								
	MAX																								
	MIN																								

Nr. ord.	Perioada de gestiune	2011				2012				2013				2014				2015						
		Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %	Prevăzut	Executat	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %			
1	Januarie		-35,9	-35,9			-96,7	-96,7			-20,2	-20,2			-35,6	-35,6			-1471,9	-232,8	1239,1	-84,2		
2	Februarie		-389,0	-389,0		-2176,2	-563,5	1612,7	-74,1		-238,4	-238,4		-2254,4	-300,0	1954,4	-86,7	-1743,3	-641,6	1101,7	-63,2			
3	Martie		-93,6	-93,6		108,8	-120,6	-229,4	-210,8		181,9	181,9		-349,9	265,6	615,5	-175,9	338,5	1217,7	879,2	259,7			
4	Aprilie		-479,5	-479,5		-549,3	173,9	723,2	-131,7	-2976,6	-1,0	2975,6	-100,0	-1071,1	-21,7	1049,4	-98,0	-1397,2	-531,2	866,0	-62,0			
5	Mai	-3794,1	-196,8	3597,3	-94,8	-664,4	-258,8	405,6	-61,0	-872,5	-289,5	583,0	-66,8	-792,2	-450,7	341,5	-43,1	-313,8	-371,7	-57,9	18,5			
6	Iunie	-411,2	-167,8	243,4	-59,2	-249,2	-69,5	179,7	-72,1	564,7	-83,1	-647,8	-114,7	551,3	77,4	-473,9	-86,0	-749,1	-113,8	635,3	-84,8			
7	Iulie	-692,0	-547,3	144,7	-20,9	-514,4	-127,7	386,7	-75,2	-486,7	-127,8	358,9	-73,7	-802,0	-52,0	750,0	-93,5	-1271,3	-275,9	995,4	-78,3			
8	August	-191,5	9,3	200,8	-104,9	18,8	-156,7	-175,5	-933,5	-281,6	-107,1	174,5	-62,0	396,0	846,0	450,0	113,6	-121,8	-211,6	-89,8	73,7			
9	Septembrie	441,9	492,7	50,8	11,5	981,8	411,9	-569,9	-58,0	539,2	42,7	-496,5	-92,1	288,0	-408,6	-696,6	-241,9	-262,4	296,3	558,7	-212,9			
10	Octombrie	-39,8	-132,0	-92,2	231,7	-357,8	-77,5	280,3	-78,3	-529,5	210,7	740,2	-139,8	-891,9	-500,4	391,5	-43,9	-654,0	-166,5	487,5	-74,5			
11	Noiembrie	101,2	-167,0	-268,2	-265,0	276,7	-72,3	-349,0	-126,1	29,2	-19,9	-49,1	-168,2	-752,1	-500,8	251,3	-33,4	-7848,4	-1352,8	6495,6	-82,8			
12	Decembrie	1973,2	-251,6	-2224,8	-112,8	692,1	-880,4	-1572,5	-227,2	965,1	-1312,9	-2278,0	-236,0	1407,4	-865,9	-2273,3	-161,5	-5132,2	-2733,2	2399,0	-46,7			
	TOTAL	-2612,3	-1958,5	653,8	-25,0	-2433,1	-1837,9	595,2	-24,5	-3048,7	-1764,6	1284,1	-42,1	-4270,9	-1946,7	2324,2	-54,4	-20626,9	-5117,1	15509,8	-75,2			
	Media anuală	-326,5	-120,1	206,5	-63,2	-221,2	-158,3	62,9	-28,4	-338,7	-187,5	151,2	-44,6	-388,3	-173,7	214,5	-55,3	-1718,9	-426,4	1292,5	-75,2			
	MAX		492,7				411,9				210,7				846,0				1217,7					
	MIN		-547,3				-880,4				-1312,9				-865,9				-2733,2					

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

* în primele luni ale anilor 2011,2012,2013,2014 - rapoartele privind executia BPN nu contin valorile planificate, deoarece la momentul intocmirii acestora nu au fost aprobate bugetele anuale - confirmare din partea Ministerului Finantelor

Abaterea relativă a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și a deficitului Bugetului Public Național, executat, 2005-2015

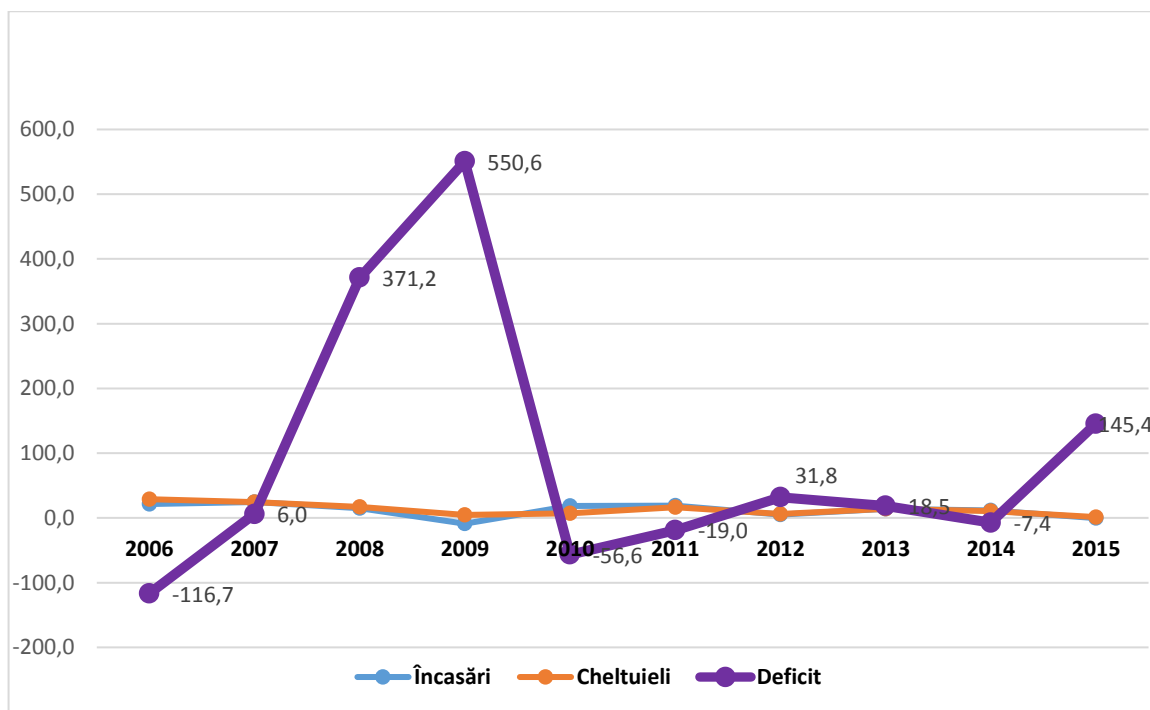

Fig. A.6.1. Abaterea relativă a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN, executat, 2005-2015, %

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor prezentate de Ministerul Finanțelor al RM

Abaterea absolută a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și a deficitului Bugetului Public Național, executat, 2005-2015

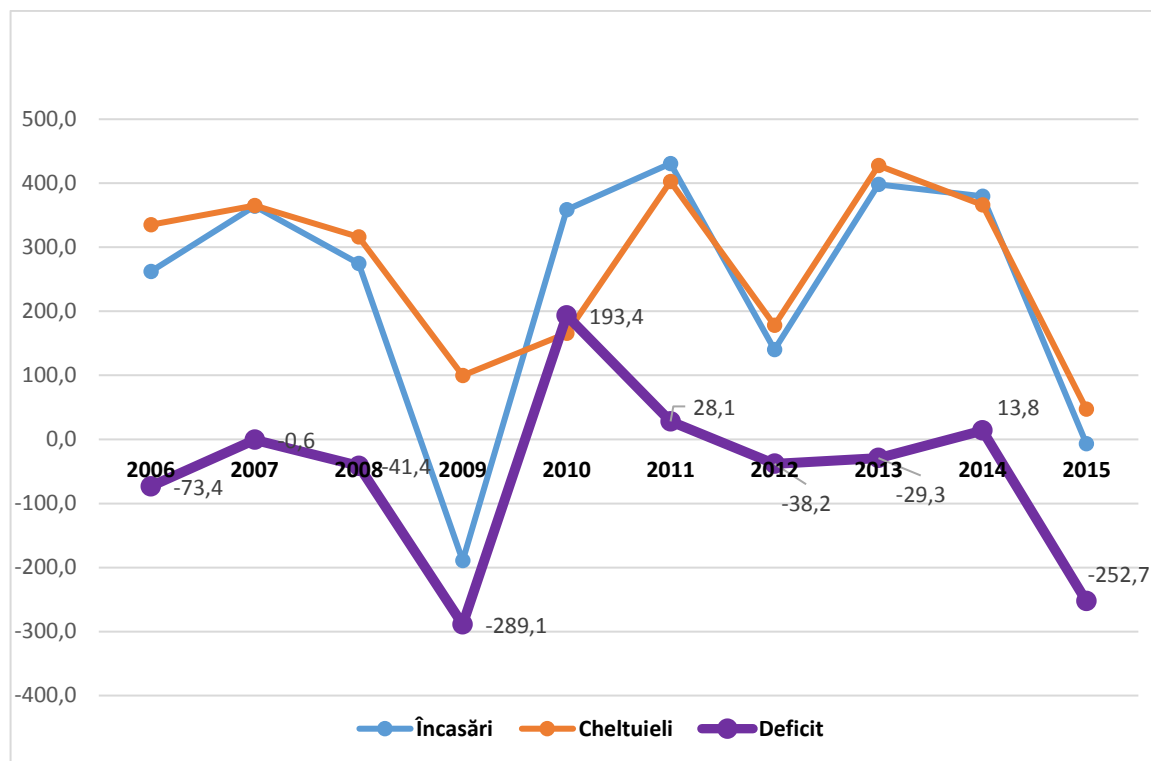

Fig. A.7.1. Abaterea absolută a mediei anuale a încasărilor, cheltuielilor și deficitului BPN, executat, 2005-2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor prezentate de Ministerul Finanțelor al RM

Analiza surselor interne și externe de finanțare ale Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

Tabelul A.10.1. Analiza surselor interne și externe de finanțare, 2005-2015, mil. lei

Indicatori	2005	2006	2007	2008	2009												2010											
	dec	dec	dec	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Surse interne	158	65,3	-140,1	-273,4	-17,1	-20,1	258,1	208,3	418,8	697,7	980,3	1219,8	1318,7	1564,8	1593,8	1732,5	47,1	63,8	36,6	84,7	121,9	125,8	144,1	148,8	237,4	111,4	117,8	135,8
Împrumuturi	-80	-58,3	-279,8	-1972	-7,5	-14,9	282,1	279,8	280,9	279,9	-25,8	-26,2	-31,9	-32,3	-29,1	-28,2	-7,5	-7,5	-10,3	-10,1	-10,2	-10,3	-12,7	-13,6	-14,6	-14,4	-9,5	-5,4
Împrumuturile BNM	-127	-118,8	-160	-1932		0	0																					
Împrumuturile acordate de alte instituții financiare	56,1	72	-114,8	-39,3		-14,8	-17,8	-20,1	-19	-20	-25,7	-26,1	-31,8	-32,2	-29	-28,1	-7,5	-7,8	-10,6	-10,4	-10,4	-10,5	-12,9	-13,8	-14,8	-14,6	-9,7	-5,4
Împrumuturi acordate de alte instituții financiare	218,9	172,2	48,3	26,5	2,2	2,7	3,3	3,8	7,2	10,3	10,2	10,8	12,1	12,5	17,1	20,5	0,6	2,3	2,3	5,6	7,1	9,1	9,4	10,1	11	12,3	18	23,9
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte instituții financiare	-163	-100,2	-163,1	-65,8	-9,7	-17,5	-21,1	-23,9	-26,2	-30,3	-35,9	-36,9	-43,9	-44,7	-46,1	-48,6	-8,1	-10,1	-12,9	-16	-17,5	-19,6	-22,3	-23,9	-25,8	-26,9	-27,7	-29,3
Alte împrumuturi	-9,1	-11,5	-5	0,1		-0,1	299,9	299,9	299,9	299,9	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1		0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
VMS	200	122	118,5	-120	4,4	7,7	-17,6	-74	133,3	411,7	1000,6	1240	1340,4	1592,7	1609,7	1595	51,9	71,8	70,9	110,5	168,3	182,4	216,5	260,2	310,7	199,3	201,4	200
Mijloace de la vânzarea VMS	3874	3964	4184,6	2301,1	177,1	362,6	530,2	706,1	1103,2	1661,6	2648,7	3227,8	3702,5	4357,8	4812,9	5445	564,3	1130,1	1883,5	2424,8	2934,3	3402,6	3966,1	4447,2	5000,8	5450,5	5863,6	6390,9
Răscumpărarea VMS	-3674	-3842	-4066	-2421	-172,7	-354,9	-547,8	-780,1	-969,9	-1249,9	-1648,1	-1987,8	-2362,1	-2765,1	-3203,2	-3850	-512,4	-1058,3	-1812,6	-2314,3	-2766	-3220,2	-3749,6	-4187	-4690,1	-5251,2	-5662,2	-6190,9
Alte surse interne	40,1	3,2	41,3	23,6	0	0	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alte surse interne	1514	774,2	28,2	918	0	190	328	438	488	488	513	513	513	513	513	995,9	140	266	456	456	456	626	656	656	656	656	790	1540
Rambursarea altor surse interne	-1474	-771	13,1	-894,4	0	-190	-328	-438	-488	-488	-512,9	-512,9	-512,9	-512,9	-512,9	-995,9	-140	-266	-456	-456	-456	-626	-656	-656	-656	-656	-790	-1540
Diferența între cursul de schimb al surselor valutare	-2,1	-1,6	-20,1	-19	-14	-12,9	-6,4	2,5	4,6	6,1	5,4	5,9	10,1	4,3	13,1	165,7	2,7	-0,5	-24	-15,7	-36,2	-46,3	-59,7	-97,8	-58,7	-73,5	-74,1	-58,8
Mijloace de la vânzarea VMS convertite				6816,6	489,9	1179,7	1857,7	2703,2	3393,1	4071,1	4916,6	5606,4	6284,5	7130	7819,8	8674,9	668,5	1358,3	2036,4	2881,9	3571,7	4249,8	5095,3	5785,1	6640,2	7308,7	7998,5	8853,6
Cheltuieli pentru răsumpărarea VMS convertite				-5003	-489,9	-1179,7	-1857,7	-2703,2	-3393,1	-4071,1	-4916,6	-5606,4	-6284,5	-7130	-7819,8	-8674,9	-668,5	-1358,3	-2036,4	-2881,9	-3571,7	-4249,8	-5095,3	-5785,1	-6640,2	-7308,7	-7998,5	-8853,6
Răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare																												
Mijloace împrumutate de la conturi de mijloace extrabugetare					0	0	0																					
Alte					0	0	0																					
Surse externe	-53,4	-230,4	131,9	34	-14,3	-28,8	-15,1	-66,9	-18,1	-26,2	-104	-106,4	-132,3	-181	1947,9	1968	-14,8	-52,9	672,8	659,6	874,4	994,1	1009,6	1683,6	1705,8	1687,5	1710	2053,6
Împrumuturile altor state și organizații internaționale	0	0	0	-200,7	0	-64,2	-67,6	-108,4	-108,4	-119	-196,3	-196,3	-200,3	-266,8	-271,4	-289,6	-4,9	-81,5	-81,5	-98,7	92,9	82,5	72,4	-2,5	-2,5	-35,4	-40,2	-57,4
Împrumuturi acordate de alte state și organizații internaționale				0	0	0	0													191,6	191,6	191,6	191,6	191,6	191,6	191,6	191,6	191,6
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte state și organizații				-200,7		-64,2	-67,6	-108,4	-108,4	-119	-196,3	-196,3	-200,3	-266,8	-271,4	-289,6	-4,9	-81,5	-81,5	-98,7	-98,7	-109,1	-119,2	-194,1	-194,1	-227	-231,8	-249
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	37,3	163,9	378,4	234,7	-14,3	35,4	52,5	53,5	102,3	104,8	104,3	101,9	80	107,7	165,4	203,8	-9,9	28,6	758,7	772,5	795,6	925,8	951,4	1700,3	1726,3	1750,5	1777,8	2138,6
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	327	410,1	577,6	442,1	4,5	69,9	127,7	167,9	223,5	226	248	270,2	291,3	352,2	417,1	455,5	15,8	82,8	864,2	917,7	948,8	1080,9	1132,4	1893,1	1967,8	2030,5	2065	2427,6
Rambursarea împrumuturilor acordate de organizații financiare internaționale	-290	-246,2	-199,2	-207,4	-18,8	-34,5	-75,2	-114,4	-121,2	-121,2	-143,7	-168,3	-211,3	-244,5	-251,7	-251,7	-25,7	-54,2	-105,5	-145,2	-153,2	-155,1	-181	-192,8	-241,5	-280	-287,2	-289
Alte împrumuturi	-80	-379,5	-235,3	0	0	0	0	-12	-12	-12	-12	-12	-12	-12	-21,9	-21,8	-21,9		-4,4	-14,2	-14,1	-14,2	-14,2	-14,2	-18	-27,6	-27,6	
Garanții externe	-10,7	-14,8	-11,2	0	0	0	0																					
Alte surse externe de finanțare															2075,7	2075,7												
Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică		394,4	406,3	1225,9	12,2	35,7	50,2	65,5	81,3	101,1	125,9	148,1	168,3	186,8	207,2	241,3	6	23,8	36,9	85,3	114,6	137,4	184,4	198,1	223,1	243,2	275,2	334,5
Mijloace retransferate					13,5	6,1	2,7	2,9	2,4	2,9	2,3	2,6	1,9	3,4	4		2,5	2,4	2,7	2,2	2,2	1,9	2,2	3	2,1	2	2	
Mijloace temporar intrate în posesia instituțiilor			8,6	-14,7	-0,7	-1,3	-5,7	-6	-3,2	-1,6	-2,4	-0,9	0,8	2,2	6,6	9	1,6	0,1	-11,3	-15,8	-20	-17,1	-13	-13,6	-14,8	-6,8	-35,5	3,9
Contribuții		6,6	6,4	0,1	0,2	0,3	0,5	0,6	1,3	1,7	1,9	1,9	2,3	3	3,2	0,2	0,2	1	1,3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Plăți garanție și plăți în avans		82,3	-88,4	-8,7	-31,5	-40,9	-25,2	-53,7	-60,9	-55,6	-46,1	-50,7	-36	-29,2	-1,6	-3,2	-11,8	13,5	26,7	32	13,8	10,7	-19,2	11,2	-15,3	22,3	61,6	
Ajutoare umanitare		4,6	2,3	0	0,1	-0,9	14,1	11,8	-3,5	-0,9	-4	-4,6	-4,9	-5,2	-5,2			0,1	0,1	0,1	0,1	16,7	25,6	27,4	25,6	15,3	2,2	
Alte încasări ale bugetului de stat															49,4	261,6												

Anexa 10. Continuare

Indicatori	2011												2012											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Surse interne	14,2	-1,1	-49,9	-35,3	-0,2	82,6	106,2	98,4	98,1	49	66,4	50,8	120	192,7	211,6	265,5	205,4	173,4	160,6	211,8	293,6	322,7	384,3	493,6
Împrumuturi	-1,9	-338,5	-341,1	-372,5	-383,8	-2,9	-3,4	-4,4	-5,8	-7,4	-4,8	-5,1	44,2	57,2	95,4	133,9	87,1	81,8	41,5	38,1	38,2	45,7	37	132
<i>Împrumuturile BNM</i>																								
<i>Împrumuturile acordate de alte instituții financiare</i>	-1,9	-1,5	-4,1	-5,5	-6,8	-2,9	-3,4	-4,4	-5,8	-7,4	-4,8	-6,6	44,2	57,9	96,2	135,4	88,6	83,3	43	39,6	39,7	47,2	38,5	133,5
Împrumuturi acordate de alte instituții financiare		3	3	3,4	3,4	8,7	9,1	9,1	9,1	10	14,2	13,5	45	60	100	147,2	147,9	151,5	158,6	162,6	170,4	185,4	187,4	319,3
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte instituții financiare	-1,9	-4,5	-7,1	-8,9	-10,2	-11,6	-12,5	-13,5	-14,9	-17,4	-19	-20,1	-0,8	-2,1	-3,8	-11,8	-59,3	-68,2	-115,6	-123	-130,7	-138,2	-148,9	-185,8
<i>Alte împrumuturi</i>		-337	-337	-367	-377							1,5		-0,7	-0,8	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
VMS	2,7	-19,3	-77,7	-65,3	-12,7	64,1	113,1	104,5	98,6	79,7	119,8	164,5	56,6	98,7	110,7	129	155	130,8	146,3	187	277,8	353,7	463,5	560,1
Mijloace de la vânzarea VMS	456,4	890,8	1549,9	2007,9	2487,9	3102,7	3611,6	4063,7	4616	5064	5556,8	6151,2	499,3	1008,9	1713,7	2206,2	2844,5	3318,2	3824,8	4472,5	5012,5	5581,9	6309,5	6882,6
Răscumpărarea VMS	-453,7	-910,1	-1627,6	-2073,2	-2500,6	-3038,6	-3498,5	-3959,2	-4517,4	-4984,3	-5437	-5986,7	-442,7	-910,2	-1603	-2077,2	-2689,5	-3187,4	-3678,5	-4285,5	-4734,7	-5228,2	-5846	-6322,5
Alte surse interne	0	337	337	367	377	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alte surse externe	287	477	569	699	729	739	769	769	769	769	810	1770	232	602	772	983,2	1105	1154,7	1205,3	1212,3	1354	1484	1698,2	2072
Rambursarea altor surse interne	-287	-140	-232	-332	-352	-739	-769	-769	-769	-769	-810	-1770	-232	-602	-772	-983,2	-1105	-1154,7	-1205,3	-1212,3	-1354	-1484	-1698,2	-2072
Diferența între cursul de schimb al surseleor valutare	13,4	19,7	31,9	35,5	19,3	21,4	-3,5	-1,7	5,3	9,4	-15,9	-52,7	19,2	36,8	28,8	25,9	-13,4	7,3	19,4	33,3	47,5	43,2	53,7	44,6
Mijloace de la vânzarea VMS convertite		1358,3	2213,4	2881,9	3571,7	4426,8	5095,3	5785,1	6640,2	7308,7	7998,5	8853,6	668,5	1358,3	2213,4	2881,9	3732,1	4426,8	5095,3	5945,5	6640,2	7258,7	8058,9	8703,6
Cheltuieli pentru rascumpărarea VMS convertite		-1358,3	-2213,4	-2881,9	-3571,7	-4426,8	-5095,3	-5785,1	-6640,2	-7308,7	-7998,5	-8853,6	-668,5	-1358,3	-2213,4	-2881,9	-3732,1	-4426,8	-5095,3	-5945,5	-6640,2	-7308,7	-8158,9	-8853,6
Răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare																								
Mijloace împrumutate de la conturi de mijloace extrabugetare																								
<i>Alte</i>																								
Surse externe	10,5	-35,4	-42,7	302,2	178,2	217,5	301,7	260,2	385,3	342,3	411,2	588,9	39,5	-15,2	-53	-97	44,3	150,9	164,9	225,7	291	379	460,1	1215,4
Împrumuturile altor state și organizații internaționale	-4,9	-80,1	-80,1	-97,9	-274,3	-285,5	-294,5	-366	-366	-400,7	-405,5	-422	-4,7	-78,8	-78,8	-105,6	-105,6	-116,3	-126,1	-204,7	-204,7	-240,2	-253,5	-272,1
Împrumuturi acordate de alte state și organizații internaționale																								
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte state și organizații	-4,9	-80,1	-80,1	-97,9	-274,3	-285,5	-294,5	-366	-366	-400,7	-405,5	-422	-4,7	-78,8	-78,8	-105,6	-105,6	-116,3	-126,1	-204,7	-204,7	-240,2	-253,5	-272,1
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	15,4	44,7	41,6	414,2	466,6	517,1	610,3	640,3	769,5	770,5	844,2	991,4	44,2	63,6	29,8	21,8	163,1	280,4	304,2	409,6	480,5	600,6	684,6	1458,8
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	41,9	83,3	132,2	547,5	607,4	659,7	779,6	821,5	996,7	1043,6	1124,9	1273,9	71,8	105,5	119,7	155,5	304,3	423,3	476,7	594,9	716,9	887,2	982,2	1763,2
Rambursarea împrumuturilor acordate de organizații financiare internaționale	-26,5	-38,6	-90,6	-133,3	-140,8	-142,6	-169,3	-181,2	-227,2	-273,1	-280,7	-282,5	-27,6	-41,9	-89,9	-133,7	-141,2	-142,9	-172,5	-185,3	-236,4	-286,6	-297,6	-304,4
<i>Alte împrumuturi</i>			-4,2	-14,1	-14,1	-14,1	-14,1	-14,1	-18,2	-27,5	-27,5	19,5			-4	-13,2	-13,2	-13,2	-13,2	20,8	15,2	18,6	29	28,7
Garantii externe																								
Alte surse externe de finanțare																								
Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică	18,8	42,5	69,4	111,4	144,9	158,6	185,5	204,5	254	274,2	286,8	348,1	18,7	26,4	46,1	63,6	87,9	123,4	195,6	204,6	222,6	245,7	270,6	304,7
Mijloace netransferate	14,4	2,9	5,4	1,9	3,1	2,8	1,9	2,5	2,1	1,5	2,8		25,6	42,1	171,9	206,6	2,6	27,1	5,6	2,5	32,2	3,8	4,8	
Mijloace temporar intrate în posesia instituțiilor	0,6	-0,3	-1,2	-0,5	-1,7	-37,3	-45,5	-43,8	-41,3	-43,7	-46,9	-49,6	-0,4	-1,3	1,1	0,5	-2	-1,3	-0,7	-0,2	7	7,5	7,3	-1,5
Contribuții							-9,8	-10,6	45,2				0,2											
Plăți garanție și plăți în avans	-28,9	-4,3	-1,3	3,6	7,4					11,2	0,3	-34,2	19,9	46,8	48	42,6	44	50,8	41,4	81,6	29,1	54,7	46,8	40,4
Ajutoare umanitare	-0,3	0,6	0,7	0,3	1,2	1,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,4	1,7	2,4
Alte încasări ale bugetului de stat																								0,6

Anexa 10. Continuare

Indicatori	2013												2014											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Surse interne	45,7	80,2	37,5	22,9	100,3	205,3	184,4	316,7	468	472,6	641,2	691,2	130,0	274,6	238,9	323,8	398,5	439,9	126,3	106,7	260,5	384,5	456,9	506,1
Împrumuturi	-40,5	-39,6	-28,2	-95,1	-99,4	-46,4	-93,7	-44,6	8,6	-50	55,8	68,7	-106,4	-117,6	-118,7	-119,5	-119,4	-120,4	-146,2	-169,8	-137,6	-162,4	-119,6	18,5
<i>Împrumuturile BNM</i>																								
<i>Împrumuturile acordate de alte instituții financiare</i>	-40,5	-39,6	-28,2	-95,1	-99,4	-46,4	-93,7	-44,7	8,5	-50,1	55,8	68,7	-106,4	-117,6	-118,7	-119,5	-119,4	-120,4	-146,2	-169,8	-137,6	-162,4	-119,6	18,5
Împrumuturi acordate de alte instituții financiare	31,5	5,2	20,4	26,3	26,9	81,5	86,6	137,8	382,7	145,5	296,4	403,6		1,5	1,6	2,8	4,5	5,5	7,5	11,9	45,7	82,7	97,0	278,0
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte instituții financiare	-72	-44,8	-48,6	-121,4	-126,3	-127,9	-180,3	-182,5	-374,2	-195,6	-240,6	-334,9	-106,4	-119,1	-120,3	-122,3	-123,9	-125,9	-153,7	-181,7	-183,3	-245,1	-216,6	-259,5
<i>Alte împrumuturi</i>								0,1	0,1	0,1														
VMS	65,4	116,1	92,4	133,9	206,1	278,5	275,7	351,9	446,4	507,2	558	610	223,5	352,9	354,2	426,8	489,5	536,7	276,6	286,8	419,5	556,5	577,5	492,7
Mijloace de la vânzarea VMS	682,9	1234,6	1786,3	2339,5	3050,8	3628,1	4132,5	4845,3	5449,9	6199,1	6820,6	7443,8	846,6	1530,2	2094,3	2751,7	3572,8	4224,2	4715,4	5375,5	6097,8	6978,8	7655,2	8200,7
Răscumpărarea VMS	-617,5	-1118,5	-1693,9	-2205,6	-2844,7	-3349,6	-3856,8	-4493,4	-5003,5	-5691,9	-6262,6	-6833,8	-623,1	-1177,3	-1740,1	-2324,9	-3083,3	-3687,5	-4438,8	-5088,7	-5678,3	-6422,3	-7077,7	-7708,0
Alte surse interne	0	0	0	0	0	-0,1	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,0
Alte surse externe	317	443,5	446,6	458,5	641,5	696,5	696,5	696,6	818,8	1078	1179,3	1394,7	731,7	768,2	887,1	910,0	923,3	955,3	970,0	1013,2	1135,3	1293,4	1394,4	1838,6
Rambursarea altor surse interne	-317	-443,5	-446,6	-458,5	-641,5	-696,5	-696,6	-696,6	-818,8	-1078	-1179,3	-1394,7	-731,7	-768,2	-887,1	-910,0	-923,3	-954,5	-969,3	-1012,4	-1134,6	-1292,6	-1393,6	-1838,6
Diferența între cursul de schimb al surselor valutare	20,8	3,7	-3,4	7,4	16,9	19,8	49	56	82,9	85,3	97,3	105,6	12,9	39,3	26,7	39,8	51,7	69,4	41,8	28,0	39,3	51,0	59,5	78,0
Mijloace de la vânzarea VMS convertite	815	1418,7	2063,4	2681,9	3482,1	4126,8	4745,3	5545,5	6190,2	7005,1	7608,9	8253,6	814,9	1418,7	2063,4	2681,9	3482,1	4126,8	4941,7	5545,5	6190,2	7005,1	7608,9	8253,6
Cheluieli pentru rascumpărarea VMS convertite	-815	-1418,7	-2063,4	-2681,9	-3482,1	-4126,8	-4745,3	-5545,5	-6190,2	-7005,1	-7608,9	-8253,6	-814,9	-1418,7	-2063,4	-2681,9	-3482,1	-4126,8	-4941,7	-5545,5	-6190,2	-7005,1	-7608,9	-8253,6
Răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare			-23,3	-23,3	-23,3	-46,5	-46,6	-46,6	-69,9	-69,9	-69,9	-93,1				-23,3	-23,3	-23,3	-46,6	-46,6	-46,6	-69,9	-69,9	-93,1
Mijloace împrumutate de la conturi de mijloace extrabugetare																								
Alte																								
Surse externe	0,3	-59,7	-81,4	-144,7	-7,2	116,1	110,5	208	190,9	238,7	288,1	516,3	37,9	-27,4	12,7	130,4	541,7	554,1	532,1	631,4	755,4	869,8	979,4	1430,0
Împrumuturile altor state și organizații internaționale	-4,8	-83,6	-136,4	-160,8	-160,8	-173,2	-183,3	-267,3	-285,8	-319,2	-333,1	-353,8	-5,2	-92,3	-113,7	-122,7	-122,7	-137,2	-148,4	-255,0	-259,8	-278,1	-294,2	-317,4
Împrumuturi acordate de alte state și organizații internaționale								-267,3																
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte state și organizații	-4,8	-83,6	-136,4	-160,8	-160,8	-173,2	-183,3	-267,3	-285,8	-319,2	-333,1	-353,8	-5,2	-92,3	-113,7	-122,7	-122,7	-137,2	-148,4	-255,0	-259,8	-278,1	-294,2	-317,4
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	5,1	23,9	49,8	20,3	157,8	293,5	313,1	514,2	531,9	637,9	727,5	999,4	43,1	75,4	141,6	279,2	690,5	717,4	710,3	916,2	1049,7	1193,2	1318,9	1792,6
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	38,9	72,3	114	133,6	280,2	422,9	478,4	692,8	765,5	923	1026,3	1312,1	87,2	136,2	269,0	419,5	849,4	892,9	936,1	1157,1	1365,7	1517,7	1666,4	2171,3
Rambursarea împrumuturilor acordate de organizații financiare internaționale	-33,8	-48,4	-64,2	-113,3	-122,4	-129,4	-165,3	-178,6	-233,6	-285,1	-298,8	-312,7	-44,1	-60,8	-127,4	-140,3	-158,9	-175,5	-225,8	-240,9	-316,0	-324,5	-347,5	-378,7
Alte împrumuturi			5,2	-4,2	-4,2	-4,2	-19,3	-38,9	-55,2	-80	-106,3	-129,3		-10,5	-15,2	-26,1	-26,1	-26,1	-29,8	-29,8	-34,5	-45,3	-45,3	-45,2
Garanții externe																								
Alte surse externe de finanțare																								
Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică	14	40,3	55,1	80,6	95,3	116,4	148,8	178,3	210,5	224,7	249,7	320,5	44,1	55,2	76,6	180,2	203,9	232,9	269,1	305,4	317,8	358,8	382,3	427,6
Mijloace netransferate	42,9	73,2	226,2	6,1	3,8	25,3	5,2	5,4	28,1	4,7	5,4		10,9	9,2	30,3	11,2	9,6	13,3	7,2	6,6	23,1	21,3	7,9	
Mijloace temporar intrate în posesia instituțiilor	1,1	1,7	1,6	3,8	4,5	7,3	6,7	7,3	10,3	9,8	11,9	10,4	-3,4	-5,6	-4,7	-2,3	-4,1	-2,6	0,1	-1,7	0,7	1,1	0,6	-1,3
Contribuții													46,3											
Plăți garanție și plăți în avans	4,5	2,9	4,7	70	24	41,7	8	38,7	27,1	69,1	40,2	27		59,1	18,5	57,3	13,6	-8,8	14,6	9,8	34,1	29,3	-10,4	18,4
Ajutoare umanitare	0,1							0,1	0,1	0,1	0,1	0,1											-0,1	-0,1
Alte încasări ale bugetului de stat	0,5													0,5		0,1								

Anexa 10. Continuare

Indicatori	2015											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Surse interne	224,5	36,6	-198,7	-272,7	-140,9	58	150,6	274,7	-145,9	-375	-337,1	601,3
Împrumuturi	-34	-38,7	-45,6	-74,3	-84,3	-88,9	-88,9	-95,7	-53,3	-60,8	-19,8	157,2
Împrumuturile BNM												
Împrumuturile acordate de alte instituții financiare	-34	-38,7	-45,6	-74,3	-84,3	-88,9	-88,9	-95,7	-53,3	-60,8	-20,1	154,6
Împrumuturi acordate de alte instituții financiare	50	103,9	165,5	169,6	212,3	212,3	303,4	328,4	397,4	451,9	555,1	769,2
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte instituții financiare	-84	-142,6	-211,1	-243,9	-296,6	-301,2	-392,3	-424,1	-450,7	-512,7	-575,2	-614,6
Alte împrumuturi											0,3	2,6
VMS	164,4	-86,9	-222,4	-263,4	-114,4	61,9	139,4	196,1	-291,3	-605,2	-573	243,2
Mijloace de la vânzarea VMS	787,9	1175,4	1653,6	2409,3	3112,8	3835,8	4636,4	5162,2	5404	5872,3	6800,4	8289,1
Răscumpărarea VMS	-623,5	-1262,3	-1876	-2672,7	-3227,2	-3773,9	-4497	-4966,1	-5695,3	-6477,5	-7373,4	-8045,9
Alte surse interne	0	0	0	0	0	-0,1	0	0	0	0	0	0
Alte surse interne	502,9	714,5	742,8	748,8	771,6	1076,3	1123,1	1164,1	59,5			
Rambursarea altor surse interne	-502,9	-714,5	-742,8	-748,8	-771,6	-1076,4	-1123,1	-1164,1	-59,5			
Diferența între cursul de schimb al surselor valutare	94,1	162,2	91,6	87,3	80,1	130,7	124,7	198,9	245,5	206,8	172,5	181,2
Mijloace de la vânzarea VMS convertite	814,9	1418,7	2063,4	2878,3	3482,1	4126,8	4941,7	5385,1	6190,2	7005,1	7608,9	8432,3
Cheltuieli pentru răsumpărarea VMS convertite	-814,9	-1418,7	-2063,4	-2878,3	-3482,1	-4126,8	-4941,7	-5385,1	-6190,2	-7005,1	-7608,9	-8432,3
Răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare			-23,3	-23,3	-23,3	-46,6	-46,6	-46,6	-69,8	-69,8	-69,8	-93,1
Mijloace împrumutate de la conturi de mijloace extrabugetare							20	20	20	170	170	170
Alte			1	1	1	1	2	2	3	-16	-17	-57,3
Surse externe	137,8	359,6	366,2	549,2	612,5	647,4	707,9	1298,1	1382,3	1477	1532,4	1867
Împrumuturile altor state și organizații internaționale	-6,5	-9,6	-33,5	-45,7	-45,7	-48,1	-63,2	-66,8	-95,3	-120,1	-141,7	-154,9
Împrumuturi acordate de alte state și organizații internaționale												
Rambursarea împrumuturilor acordate de alte state și organizații	-6,5	-9,6	-33,5	-45,7	-45,7	-48,1	-63,2	-66,8	-95,3	-120,1	-141,7	-154,9
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	144,3	369,2	399,7	604,3	667,7	705	780,6	1367,3	1487,5	1609,3	1686,4	2034,5
Împrumuturile acordate de organizații financiare internaționale	200	447,3	573,3	797,1	886,1	954,5	1095,8	1799,8	1980,6	2116,9	2226,7	2620,3
Rambursarea împrumuturilor acordate de organizații financiare internaționale	-55,7	-78,1	-173,6	-192,8	-218,4	-249,5	-315,2	-432,5	-493,1	-507,6	-540,3	-585,8
Alte împrumuturi				-9,4	-9,5	-9,5	-9,5	-2,4	-9,9	-12,2	-12,3	-12,6
Garanții externe												
Alte surse externe de finanțare												
Mijloace din privatizarea bunurilor proprietate publică	16,9	27,7	50,7	82,6	99,7	132,9	141,5	147,9	156,9	168,3	196,9	219,1
Mijloace netransferate	3,6	8,9	10,8	10	7,1	8,3	6,9	7,9	7,8	16	8,6	-0,1
Mijloace temporar intrate în posesia instituțiilor	-1,2	-2,6	-1,9	-1,3	-1,1	-1,3	-1,9	0,4	2,1	7,1	2,1	1,9
Contribuții												
Plăți garanție și plăți în avans	-11,6	-0,1	8,9	44,2	-29,4	-21,1	12,1	-19,1	-14,9	26,3	50,1	23,2
Ajutoare umanitare					-0,5	-0,5	-0,5	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Alte încasări ale bugetului de stat		0,1										

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

Anexa 11

Analiza în dinamică a surselor interne și externe de finanțare a Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

Tabelul A.11.1. Analiza structurală a surselor interne și externe de finanțare, 2005-2015, mil. lei

Indicatori	2005		2006		2007		2008		2009																							
	dec		dec		dec		dec		ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	158	75	65	9	-140	18	-273	19	-17	36	-20	35	258	93	208	64	419	88	698	91	980	85	1220	85	1319	84	1565	82	1594	42	1733	41
Surse externe	-53	25	-230	33	132	17	34	2	-14	30	-29	49	-15	5	-67	20	-18	4	-26	3	-104	9	-106	7	-132	8	-181	10	1948	52	1968	47
Alte surse de finanțare			394	57	508	65	1132	79	16	34	9	16	6	2	52	16	39	8	39	5	71	6	102	7	118	8	155	8	236	6	505	12
TOTAL	211	100	690	100	780	100	1439	100	48	100	58	100	279	100	327	100	476	100	763	100	1155	100	1428	100	1569	100	1900	100	3778	100	4206	100

Indicatori	2010																								
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec		
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ
Surse interne	47	56	64	49	37	5	85	10	122	11	126	10	144	11	149	7	237	11	111	5	118	6	136	5	
Surse externe	-15	18	-53	40	673	89	660	78	874	78	994	79	1010	74	1684	83	1706	78	1688	82	1710	81	2054	79	
Alte surse de finanțare	-22	26	15	11	43	6	100	12	131	12	138	11	203	15	195	10	252	11	251	12	281	13	402	16	
TOTAL	84	100	131	100	752	100	844	100	1127	100	1258	100	1356	100	2028	100	2195	100	2050	100	2109	100	2592	100	

Indicatori	2011																								
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec		
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ
Surse interne	14	48	-1	1	-50	30	-35	8	0	0	83	19	106	20	98	19	98	13	49	8	66	9	51	6	
Surse externe	11	36	-35	45	-43	26	302	67	178	53	218	51	302	56	260	51	385	52	342	54	411	57	589	65	
Alte surse de finanțare	5	16	41	53	73	44	117	26	155	46	125	29	132	24	153	30	260	35	243	38	243	34	265	29	
TOTAL	29	100	78	100	166	100	454	100	333	100	425	100	540	100	511	100	744	100	635	100	721	100	904	100	

Anexa 11. Continuare

Indicatori	2012																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	120	54	193	60	212	40	266	85	205	54	173	33	161	28	212	29	294	34	323	32	384	33	494	24
Surse externe	40	18	-15	5	-53	10	-97	14	44	12	151	29	165	29	226	31	291	33	379	37	460	39	1215	59
Alte surse de finanțare	64	29	114	35	267	50	313	46	132	35	200	38	242	43	288	40	291	33	311	31	332	28	346	17
TOTAL	223	100	322	100	532	100	676	145	382	100	525	100	567	100	726	100	875	100	1013	100	1176	100	2055	100

Indicatori	2013																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	46	42	80	31	37	9	23	7	100	43	205	40	184	40	317	42	468	50	473	46	641	52	691	44
Surse externe	0	0	-60	23	-81	20	-145	44	-7	3	116	23	111	24	208	28	191	20	239	23	288	23	516	33
Alte surse de finanțare	63	58	118	46	288	71	161	49	128	54	191	37	169	36	230	30	276	30	308	30	307	25	358	23
TOTAL	109	100	258	100	407	100	328	100	235	100	512	100	464	100	755	100	935	100	1020	100	1237	100	1566	100

Indicatori	2014																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	130	49	275	65	239	64	324	46	399	34	440	36	126	13	107	10	261	19	385	23	457	25	506	21
Surse externe	38	14	-27	7	13	3	130	19	542	47	554	45	532	56	631	60	755	54	870	52	979	54	1430	60
Alte surse de finanțare	98	37	118	28	121	32	247	35	223	19	235	19	291	31	320	30	376	27	411	25	380	21	445	19
TOTAL	266	100	420	100	372	100	701	100	1163	100	1229	100	949	100	1058	100	1392	100	1665	100	1817	100	2381	100

Indicatori	2015																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	225	61	37	9	-199	31	-273	28	-141	17	58	7	151	15	275	16	-146	9	-375	18	-337	-23	601	22
Surse externe	138	37	360	84	366	58	549	57	613	74	647	79	708	70	1298	76	1382	82	1477	71	1532	106	1867	69
Alte surse de finanțare	8	2	34	8	69	11	136	14	76	9	118	14	158	16	136	8	151	9	217	10	257	18	243	9
TOTAL	370	100	430	100	633	100	957	100	829	100	824	100	1017	100	1709	100	1679	100	2069	100	1452	100	2712	100

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

Tabelul A.11.2. Analiza structurală a surselor interne și externe de finanțare, 2005-2015, mil. lei

Indicatori	2005		2006		2007		2008		2009																							
	dec		dec		dec		dec		ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%		
Surse interne	158,0	74,7	65,3	9,5	-140,1	18,0	-273,4	19,0	-17,1	35,8	-20,1	34,5	258,1	92,5	208,3	63,7	418,8	88,0	697,7	91,4	980,3	84,9	1219,8	85,4	1318,7	84,0	1564,8	82,3	1593,8	42,2	1732,5	41,2
Surse externe	-53,4	25,3	-230,4	33,4	131,9	16,9	34,0	2,4	-14,3	29,9	-28,8	49,5	-15,1	5,4	-66,9	20,5	-18,1	3,8	-26,2	3,4	-104,0	9,0	-106,4	7,5	-132,3	8,4	-181,0	9,5	1947,9	51,6	1968,0	46,8
Alte surse de finanțare	0,0	0,0	394,4	57,2	508,4	65,1	1131,5	78,6	16,4	34,3	9,3	16,0	5,7	2,0	51,8	15,8	39,2	8,2	39,3	5,1	71,0	6,1	101,6	7,1	118,0	7,5	154,5	8,1	236,0	6,2	505,1	12,0
TOTAL	211,4	100,0	690,1	100,0	780,4	100,0	1438,9	100,0	47,8	100,0	58,2	100,0	278,9	100,0	327,0	100,0	476,1	100,0	763,2	100,0	1155,3	100,0	1427,8	100,0	1569,0	100,0	1900,3	100,0	3777,7	100,0	4205,6	100,0

Indicatori	2010																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	47,1	56,3	63,8	48,6	36,6	4,9	84,7	10,0	121,9	10,8	125,8	10,0	144,1	10,6	148,8	7,3	237,4	10,8	111,4	5,4	117,8	5,6	135,8	5,2
Surse externe	-14,8	17,7	-52,9	40,3	672,8	89,5	659,6	78,1	874,4	77,6	994,1	79,0	1009,6	74,4	1683,6	83,0	1705,8	77,7	1687,5	82,3	1710,0	81,1	2053,6	79,2
Alte surse de finanțare	-21,7	26,0	14,7	11,2	42,7	5,7	99,8	11,8	130,9	11,6	138,4	11,0	202,7	14,9	195,1	9,6	251,9	11,5	250,8	12,2	281,3	13,3	402,2	15,5
TOTAL	83,6	100,0	131,4	100,0	752,1	100,0	844,1	100,0	1127,2	100,0	1258,3	100,0	1356,4	100,0	2027,5	100,0	2195,1	100,0	2049,7	100,0	2109,1	100,0	2591,6	100,0

Indicatori	2011																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	14,2	48,5	-1,1	1,4	-49,9	30,1	-35,3	7,8	-0,2	0,1	82,6	19,4	106,2	19,7	98,4	19,2	98,1	13,2	49,0	7,7	66,4	9,2	50,8	5,6
Surse externe	10,5	35,8	-35,4	45,4	-42,7	25,8	302,2	66,5	178,2	53,5	217,5	51,1	301,7	55,8	260,2	50,9	385,3	51,8	342,3	53,9	411,2	57,0	588,9	65,1
Alte surse de finanțare	4,6	15,7	41,4	53,1	73,0	44,1	116,7	25,7	154,9	46,5	125,3	29,5	132,3	24,5	152,8	29,9	260,2	35,0	243,4	38,3	243,3	33,7	264,6	29,3
TOTAL	29,3	100,0	77,9	100,0	165,6	100,0	454,2	100,0	333,3	100,0	425,4	100,0	540,2	100,0	511,4	100,0	743,6	100,0	634,7	100,0	720,9	100,0	904,3	100,0

Indicatori	2012																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	120,0	53,7	192,7	59,9	211,6	39,8	265,5	84,8	205,4	53,8	173,4	33,1	160,6	28,3	211,8	29,2	293,6	33,5	322,7	31,9	384,3	32,7	493,6	24,0
Surse externe	39,5	17,7	-15,2	4,7	-53,0	10,0	-97,0	14,4	44,3	11,6	150,9	28,8	164,9	29,1	225,7	31,1	291,0	33,2	379,0	37,4	460,1	39,1	1215,4	59,1
Alte surse de finanțare	63,9	28,6	113,9	35,4	267,0	50,2	313,1	46,3	132,3	34,6	200,3	38,2	241,7	42,6	288,3	39,7	290,7	33,2	311,3	30,7	331,8	28,2	346,0	16,8
TOTAL	223,4	100,0	321,8	100,0	531,6	100,0	675,6	145,5	382,0	100,0	524,6	100,0	567,2	100,0	725,8	100,0	875,3	100,0	1013,0	100,0	1176,2	100,0	2055,0	100,0

Anexa 11. Continuare

Indicatori	2013																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	45,7	41,9	80,2	31,1	37,5	9,2	22,9	7,0	100,3	42,7	205,3	40,1	184,4	39,8	316,7	42,0	468,0	50,1	472,6	46,3	641,2	51,9	691,2	44,2
Surse externe	0,3	0,3	-59,7	23,1	-81,4	20,0	-144,7	44,1	-7,2	3,1	116,1	22,7	110,5	23,8	208,0	27,6	190,9	20,4	238,7	23,4	288,1	23,3	516,3	33,0
Alte surse de finanțare	63,1	57,8	118,1	45,8	287,6	70,8	160,5	48,9	127,6	54,3	190,7	37,2	168,7	36,4	229,8	30,5	276,1	29,5	308,4	30,2	307,3	24,9	358,0	22,9
TOTAL	109,1	100,0	258,0	100,0	406,5	100,0	328,1	100,0	235,1	100,0	512,1	100,0	463,6	100,0	754,5	100,0	935,0	100,0	1019,7	100,0	1236,6	100,0	1565,5	100,0

Indicatori	2014																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	130,0	48,9	274,6	65,3	238,9	64,2	323,8	46,2	398,5	34,3	439,9	35,8	126,3	13,3	106,7	10,1	260,5	18,7	384,5	23,1	456,9	25,2	506,1	21,3
Surse externe	37,9	14,3	-27,4	6,5	12,7	3,4	130,4	18,6	541,7	46,6	554,1	45,1	532,1	56,0	631,4	59,7	755,4	54,3	869,8	52,2	979,4	53,9	1430,0	60,1
Alte surse de finanțare	97,9	36,8	118,4	28,2	120,7	32,4	246,5	35,2	223,0	19,2	234,8	19,1	291,0	30,7	320,1	30,2	375,7	27,0	410,5	24,7	380,3	20,9	444,6	18,7
TOTAL	265,8	100,0	420,4	100,0	372,3	100,0	700,7	100,0	1163,2	100,0	1228,8	100,0	949,4	100,0	1058,2	100,0	1391,6	100,0	1664,8	100,0	1816,6	100,0	2380,7	100,0

Indicatori	2015																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	224,5	60,7	36,6	8,5	-198,7	31,4	-272,7	28,5	-140,9	17,0	58,0	7,0	150,6	14,8	274,7	16,1	-145,9	8,7	-375,0	18,1	-337,1	-23,2	601,3	22,2
Surse externe	137,8	37,2	359,6	83,6	366,2	57,8	549,2	57,4	612,5	73,9	647,4	78,6	707,9	69,6	1298,1	75,9	1382,3	82,3	1477,0	71,4	1532,4	105,5	1867,0	68,8
Alte surse de finanțare	7,7	2,1	34,0	7,9	68,5	10,8	135,5	14,2	75,8	9,1	118,3	14,4	158,1	15,6	136,4	8,0	151,2	9,0	217,0	10,5	257,0	17,7	243,4	9,0
TOTAL	370,0	100,0	430,2	100,0	633,4	100,0	957,4	100,0	829,2	100,0	823,7	100,0	1016,6	100,0	1709,2	100,0	1679,4	100,0	2069,0	100,0	1452,3	100,0	2711,7	100,0

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2005-2015

Tabelul A.11.3. Analiza în dinamică în raport cu aceeași perioadă a anului de bază (2009) a structurii surselor interne și externe de finanțare, 2009-2015, mil. lei

Indicatori	2010																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	64,2	20,6	83,9	14,0	-221,5	-87,7	-123,6	-53,7	-296,9	-77,2	-571,9	-81,4	-836,2	-74,2	-1071,0	-78,1	-1081,3	-73,2	-1453,4	-76,9	-1476,0	-36,6	-1596,7	-36,0
Surse externe	-0,5	-12,2	-24,1	-9,2	687,9	84,0	726,5	57,7	892,5	73,8	1020,3	75,6	1113,6	65,4	1790,0	75,6	1838,1	69,3	1868,5	72,8	-237,9	29,5	85,6	32,4
Alte surse de finanțare	-38,1	-8,4	5,4	-4,8	37,0	3,6	48,0	-4,0	91,7	3,4	99,1	5,8	131,7	8,8	93,5	2,5	133,9	4,0	96,3	4,1	45,3	7,1	-102,9	3,5
TOTAL	35,8	0,0	73,2	0,0	473,2	0,0	517,1	0,0	651,1	0,0	495,1	0,0	201,1	0,0	599,7	0,0	626,1	0,0	149,4	0,0	-1668,6	0,0	-1614,0	0,0

Indicatori	2011																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	31,3	12,7	19,0	-33,1	-308,0	-62,4	-243,6	-55,9	-419,0	-87,9	-615,1	-72,0	-874,1	-65,2	-1121,4	-66,2	-1220,6	-70,9	-1515,8	-74,6	-1527,4	-33,0	-1681,7	-35,6
Surse externe	24,8	5,9	-6,6	-4,0	-27,6	20,4	369,1	46,1	196,3	49,7	243,7	47,7	405,7	46,8	366,6	43,4	517,6	43,4	523,3	44,4	-1536,7	5,5	-1379,1	18,3
Alte surse de finanțare	-11,8	-18,6	32,1	37,2	67,3	42,0	64,9	9,9	115,7	38,2	86,0	24,3	61,3	18,3	51,2	22,8	142,2	27,5	88,9	30,2	7,3	27,5	-240,5	17,3
TOTAL	-18,5	0,0	19,7	0,0	-113,3	0,0	127,2	0,0	-142,8	0,0	-337,8	0,0	-615,1	0,0	-916,4	0,0	-825,4	0,0	-1265,6	0,0	-3056,8	0,0	-3301,3	0,0

Indicatori	2012																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	137,1	17,9	212,8	25,3	-46,5	-52,7	57,2	21,1	-213,4	-34,2	-524,3	-58,4	-819,7	-56,5	-1008,0	-56,3	-1025,1	-50,5	-1242,1	-50,5	-1209,5	-9,5	-1238,9	-17,2
Surse externe	53,8	-12,2	13,6	-44,8	-37,9	4,6	-30,1	-6,1	62,4	7,8	177,1	25,3	268,9	20,1	332,1	23,6	423,3	24,8	560,0	27,9	-1487,8	-12,4	-752,6	12,3
Alte surse de finanțare	47,5	-5,7	104,6	19,4	261,3	48,2	261,3	30,5	93,1	26,4	161,0	33,0	170,7	36,5	186,7	32,6	172,7	25,7	156,8	22,6	95,8	22,0	-159,1	4,8
TOTAL	175,6	0,0	263,6	0,0	252,7	0,0	348,6	45,5	-94,1	0,0	-238,6	0,0	-588,1	0,0	-702,0	0,0	-693,7	0,0	-887,3	0,0	-2601,5	0,0	-2150,6	0,0

Indicatori	2013																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	62,8	6,1	100,3	-3,5	-220,6	-83,3	-185,4	-56,7	-318,5	-45,3	-492,4	-51,3	-795,9	-45,1	-903,1	-43,5	-850,7	-34,0	-1092,2	-36,0	-952,6	9,7	-1041,3	3,0
Surse externe	14,6	-29,6	-30,9	-26,3	-66,3	14,6	-77,8	23,6	10,9	-0,7	142,3	19,2	214,5	14,8	314,4	20,1	323,2	12,0	419,7	13,9	-1659,8	-28,3	-1451,7	-13,8
Alte surse de finanțare	46,7	23,5	108,8	29,8	281,9	68,7	108,7	33,1	88,4	46,0	151,4	32,1	97,7	30,2	128,2	23,3	158,1	22,0	153,9	22,1	71,3	18,6	-147,1	10,9
TOTAL	61,3	0,0	199,8	0,0	127,6	0,0	1,1	0,0	-241,0	0,0	-251,1	0,0	-691,7	0,0	-673,3	0,0	-634,0	0,0	-880,6	0,0	-2541,1	0,0	-2640,1	0,0

Anexa 11. Continuare

Indicatori	2014																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	147,1	13,1	294,7	30,8	-19,2	-28,4	115,5	-17,5	-20,3	-53,7	-257,8	-55,6	-854,0	-71,5	-1113,1	-75,3	-1058,2	-65,3	-1180,3	-59,2	-1136,9	-17,0	-1226,4	-19,9
Surse externe	52,2	-15,7	1,4	-43,0	27,8	-2,0	197,3	-1,8	559,8	42,8	580,3	41,7	636,1	47,0	737,8	52,2	887,7	45,9	1050,8	42,7	-968,5	2,4	-538,0	13,3
Alte surse de finanțare	81,5	2,5	109,1	12,2	115,0	30,4	194,7	19,3	183,8	10,9	195,5	14,0	220,0	24,5	218,5	23,1	257,7	19,5	256,0	16,5	144,3	14,7	-60,5	6,7
TOTAL	218,0	0,0	362,2	0,0	93,4	0,0	373,7	0,0	687,1	0,0	465,6	0,0	-205,9	0,0	-369,6	0,0	-177,4	0,0	-235,5	0,0	-1961,1	0,0	-1824,9	0,0

Indicatori	2015																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	241,6	24,9	56,7	-26,0	-456,8	-61,2	-481,0	-35,2	-559,7	-71,0	-639,7	-84,4	-829,7	-70,0	-945,1	-69,4	-1464,6	-75,4	-1939,8	-64,2	-1930,9	-65,4	-1131,2	-19,0
Surse externe	152,1	7,3	388,4	34,1	381,3	52,4	616,1	36,9	630,6	70,1	673,6	75,2	811,9	60,6	1404,5	68,5	1514,6	73,9	1658,0	61,9	-415,5	54,0	-101,0	22,1
Alte surse de finanțare	-8,7	-32,2	24,7	-8,1	62,8	8,8	83,7	-1,7	36,6	0,9	79,0	9,2	87,1	9,4	34,8	0,9	33,2	1,5	62,5	2,4	21,0	11,4	-261,7	-3,0
TOTAL	322,2	0,0	372,0	0,0	354,5	0,0	630,4	0,0	353,1	0,0	60,5	0,0	-138,7	0,0	281,4	0,0	110,4	0,0	168,7	0,0	-7312,8	0,0	-1493,9	0,0

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2009-2015

Anexa 11. Continuare

Tabelul A.11.4. Analiza în dinamică în raport cu aceeași perioadă a anului precedent, a structurii surselor interne și externe de finanțare, 2009-2015, mil. lei

Indicatori	2010																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	64,2	20,6	83,9	14,0	-221,5	-87,7	-123,6	-53,7	-296,9	-77,2	-571,9	-81,4	-836,2	-74,2	-1071,0	-78,1	-1081,3	-73,2	-1453,4	-76,9	-1476,0	-36,6	-1596,7	-36,0
Surse externe	-0,5	-12,2	-24,1	-9,2	687,9	84,0	726,5	57,7	892,5	73,8	1020,3	75,6	1113,6	65,4	1790,0	75,6	1838,1	69,3	1868,5	72,8	-237,9	29,5	85,6	32,4
Alte surse de finanțare	-38,1	-8,4	5,4	-4,8	37,0	3,6	48,0	-4,0	91,7	3,4	99,1	5,8	131,7	8,8	93,5	2,5	133,9	4,0	96,3	4,1	45,3	7,1	-102,9	3,5
TOTAL	35,8	0,0	73,2	0,0	473,2	0,0	517,1	0,0	651,1	0,0	495,1	0,0	201,1	0,0	599,7	0,0	626,1	0,0	149,4	0,0	-1668,6	0,0	-1614,0	0,0

Indicatori	2011																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	-32,9	-7,9	-64,9	-47,1	-86,5	25,3	-120,0	-2,3	-122,1	-10,8	-43,2	9,4	-37,9	9,0	-50,4	11,9	-139,3	2,4	-62,4	2,3	-51,4	3,6	-85,0	0,4
Surse externe	25,3	18,1	17,5	5,2	-715,5	-63,7	-357,4	-11,6	-696,2	-24,1	-776,6	-27,9	-707,9	-18,6	-1423,4	-32,2	-1320,5	-25,9	-1345,2	-28,4	-1298,8	-24,0	-1464,7	-14,1
Alte surse de finanțare	26,3	-10,3	26,7	42,0	30,3	38,4	16,9	13,9	24,0	34,9	-13,1	18,5	-70,4	9,5	-42,3	20,3	8,3	23,5	-7,4	26,1	-38,0	20,4	-137,6	13,7
TOTAL	-54,3	0,0	-53,5	0,0	-586,5	0,0	-389,9	0,0	-793,9	0,0	-832,9	0,0	-816,2	0,0	-1516,1	0,0	-1451,5	0,0	-1415,0	0,0	-1388,2	0,0	-1687,3	0,0

Indicatori	2012																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	105,8	5,3	193,8	58,5	261,5	9,7	300,8	77,0	205,6	53,7	90,8	13,6	54,4	8,7	113,4	9,9	195,5	20,4	273,7	24,1	317,9	23,5	442,8	18,4
Surse externe	29,0	-18,2	20,2	-40,7	-10,3	-15,8	-399,2	-52,2	-133,9	-41,9	-66,6	-22,4	-136,8	-26,8	-34,5	-19,8	-94,3	-18,6	36,7	-16,5	48,9	-17,9	626,5	-6,0
Alte surse de finanțare	59,3	12,9	72,5	-17,8	194,0	6,1	196,4	20,7	-22,6	-11,8	75,0	8,7	109,4	18,1	135,5	9,8	30,5	-1,8	67,9	-7,6	88,5	-5,5	81,4	-12,4
TOTAL	194,1	0,0	243,9	0,0	366,0	0,0	221,4	45,5	48,7	0,0	99,2	0,0	27,0	0,0	214,4	0,0	131,7	0,0	378,3	0,0	455,3	0,0	1150,7	0,0

Indicatori	2013																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	-74,3	-11,8	-112,5	-28,8	-174,1	-30,6	-242,6	-77,8	-105,1	-11,1	31,9	7,0	23,8	11,5	104,9	12,8	174,4	16,5	149,9	14,5	256,9	19,2	197,6	20,1
Surse externe	-39,2	-17,4	-44,5	18,4	-28,4	10,1	-47,7	29,7	-51,5	-8,5	-34,8	-6,1	-54,4	-5,2	-17,7	-3,5	-100,1	-12,8	-140,3	-14,0	-172,0	-15,8	-699,1	-26,2
Alte surse de finanțare	-0,8	29,2	4,2	10,4	20,6	20,5	-152,6	2,6	-4,7	19,6	-9,6	-0,9	-73,0	-6,2	-58,5	-9,3	-14,6	-3,7	-2,9	-0,5	-24,5	-3,4	12,0	6,0
TOTAL	-114,3	0,0	-63,8	0,0	-125,1	0,0	-347,5	-45,5	-146,9	0,0	-12,5	0,0	-103,6	0,0	28,7	0,0	59,7	0,0	6,7	0,0	60,4	0,0	-489,5	0,0

Anexa 11. Continuare

Indicatori	2014																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	84,3	7,0	194,4	34,2	201,4	54,9	300,9	39,2	298,2	-8,4	234,6	-4,3	-58,1	-26,5	-210,0	-31,9	-207,5	-31,3	-88,1	-23,3	-184,3	-26,7	-185,1	-22,9
Surse externe	37,6	14,0	32,3	-16,6	94,1	-16,6	275,1	-25,5	548,9	43,5	438,0	22,4	421,6	32,2	423,4	32,1	564,5	33,9	631,1	28,8	691,3	30,6	913,7	27,1
Alte surse de finanțare	34,8	-21,0	0,3	-17,6	-166,9	-38,3	86,0	-13,7	95,4	-35,1	44,1	-18,1	122,3	-5,7	90,3	-0,2	99,6	-2,5	102,1	-5,6	73,0	-3,9	86,6	-4,2
TOTAL	156,7	0,0	162,4	0,0	-34,2	0,0	372,6	0,0	928,1	0,0	716,7	0,0	485,8	0,0	303,7	0,0	456,6	0,0	645,1	0,0	580,0	0,0	815,2	0,0

Indicatori	2015																							
	ian		febr		mart		apr		mai		iun		iul		aug		sept		oct		noi		dec	
	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%	Σ	P,%
Surse interne	94,5	11,8	-238,0	-56,8	-437,6	-32,8	-596,5	-17,7	-539,4	-17,3	-381,9	-28,8	24,3	1,5	168,0	6,0	-406,4	-10,0	-759,5	-5,0	-794,0	-48,4	95,2	0,9
Surse externe	99,9	23,0	387,0	77,1	353,5	54,4	418,8	38,8	70,8	27,3	93,3	33,5	175,8	13,6	666,7	16,3	626,9	28,0	607,2	19,1	553,0	51,6	437,0	8,8
Alte surse de finanțare	-90,2	-34,8	-84,4	-20,3	-52,2	-21,6	-111,0	-21,0	-147,2	-10,0	-116,5	-4,7	-132,9	-15,1	-183,7	-22,3	-224,5	-18,0	-193,5	-14,2	-123,3	-3,2	-201,2	-9,7
TOTAL	104,2	0,0	9,8	0,0	261,1	0,0	256,7	0,0	-334,0	0,0	-405,1	0,0	67,2	0,0	651,0	0,0	287,8	0,0	404,2	0,0	-3164,4	0,0	-3610,0	0,0

Sursa: Elaborat de autor în baza Raportelor privind execuția Bugetului Public Național în perioada 2009-2015

Evoluția structurală și în dinamică a datoriei de stat interne și externe în perioada 2005-2015

Tabelul A.12.1. Evoluția datoriei de stat, 2005-2015, mil. lei

Datoria de stat	2005	2006												2007											
	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	3.787												3.790	3.803	3.813	3.720	3.735	3.748	3.755	3.700	3.774	3.786	3.772	3.780	3.749
Datoria de stat externă	8.422	8.545	8.568	8.611	9.114	8.350	8.922	8.997	9.017	8.872	8.788	9.258	9.269	9.253	9.239	9.076	9.168	9.128	9.047	9.031	9.078	8.729	8.758	8.648	8.668
TOTAL	12.209												13.059	13.056	13.052	12.796	12.903	12.876	12.802	12.731	12.852	12.514	12.530	12.428	12.417

Datoria de stat	2008												2009											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	3.754	3.755	3.755	3.639	3.633	3.604	3.561	3.555	3.540	3.533	3.510	3.510	3.514	3.518	3.792	3.736	3.943	4.222	4.510	4.750	4.850	5.103	5.120	5.105
Datoria de stat externă	8.724	8.731	8.731	8.459	8.111	8.054	7.642	7.572	8.061	7.861	7.827	8.094	7.977	7.965	8.280	8.484	8.648	8.715	8.611	8.671	8.955	8.588	8.760	9.518
TOTAL	12.478	12.486	12.486	12.099	11.744	11.659	11.203	11.128	11.601	11.394	11.337	11.604	11.491	11.483	12.072	12.220	12.591	12.936	13.122	13.421	13.805	13.691	13.880	14.622

Datoria de stat	2010												2011											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	5.157	5.177	5.176	5.215	5.273	5.287	5.321	5.365	5.416	5.304	5.306	5.305	5.308	5.286	5.227	5.240	5.292	5.369	5.418	5.409	5.403	5.780	5.820	5.842
Datoria de stat externă	11.939	12.001	12.280	12.374	12.588	12.718	12.495	12.996	13.147	13.031	13.106	13.566	13.542	13.566	13.541	13.766	13.619	13.623	13.452	13.368	13.772	13.592	13.630	13.385
TOTAL	17.096	17.177	17.456	17.589	17.861	18.005	17.817	18.361	18.563	18.335	18.412	18.871	18.849	18.851	18.768	19.005	18.911	18.992	18.870	18.778	19.175	19.372	19.450	19.227

Datoria de stat	2012												2013											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	5.898	5.941	5.929	5.948	5.974	5.926	5.942	5.982	6.050	6.076	6.136	6.159	6.224	6.275	6.228	6.270	6.342	6.391	6.388	6.464	6.535	6.596	6.647	6.676
Datoria de stat externă	13.638	13.661	13.550	13.486	13.588	13.977	14.285	14.348	14.479	14.406	14.576	15.026	15.066	14.938	14.936	14.867	15.142	15.350	15.723	15.955	16.287	16.311	16.660	16.846
TOTAL	19.537	19.602	19.479	19.434	19.562	19.903	20.226	20.331	20.529	20.482	20.712	21.185	21.291	21.213	21.164	21.137	21.484	21.741	22.111	22.419	22.823	22.907	23.307	23.522

Datoria de stat	2014												2015											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	6.899	7.029	7.007	7.079	7.142	7.166	6.906	6.916	7.025	7.162	7.183	7.075	7.240	6.988	6.830	7.091	6.938	7.091	7.168	7.225	6.714	6.400	6.433	7.225
Datoria de stat externă	17.302	17.672	17.449	17.982	18.446	18.734	18.531	18.445	18.957	19.205	19.379	20.395	22.865	24.180	23.072	24.135	22.989	24.135	24.092	25.727	26.825	26.547	26.282	30.148
TOTAL	24.201	24.701	24.456	25.061	25.588	25.900	25.437	25.361	25.982	26.367	26.563	27.471	30.105	31.169	29.901	31.226	29.926	31.226	31.260	32.951	33.539	32.947	32.715	37.374

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Anexa 12. Continuare

Tabelul A.12.2. Analiza structurală a Datoriei de Stat Interne și a Datoriei de Stat Externe, 2005-2015,%

Datoria de stat	2005	2006	2007											
	dec	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	31,02%	29,02%	29,13%	29,21%	29,07%	28,95%	29,11%	29,33%	29,06%	29,37%	30,25%	30,11%	30,42%	30,19%
Datoria de stat externă	68,98%	70,98%	70,87%	70,79%	70,93%	71,05%	70,89%	70,67%	70,94%	70,63%	69,75%	69,89%	69,58%	69,81%
TOTAL	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Datoria de stat	2008												2009											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	30,08%	30,08%	30,08%	30,08%	30,93%	30,91%	31,79%	31,95%	30,52%	31,01%	30,96%	30,25%	30,58%	30,63%	31,41%	30,57%	31,32%	32,63%	34,37%	35,39%	35,13%	37,27%	36,88%	34,91%
Datoria de stat externă	69,92%	69,92%	69,92%	69,92%	69,07%	69,09%	68,21%	68,05%	69,48%	68,99%	69,04%	69,75%	69,42%	69,37%	68,59%	69,43%	68,68%	67,37%	65,63%	64,61%	64,87%	62,73%	63,12%	65,09%
TOTAL	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Datoria de stat	2010												2011											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	30,16%	30,14%	29,65%	29,65%	29,52%	29,37%	29,87%	29,22%	29,17%	28,93%	28,82%	28,11%	28,16%	28,04%	27,85%	27,57%	27,98%	28,27%	28,71%	28,81%	28,18%	29,84%	29,93%	30,38%
Datoria de stat externă	69,84%	69,86%	70,35%	70,35%	70,48%	70,63%	70,13%	70,78%	70,83%	71,07%	71,18%	71,89%	71,84%	71,96%	72,15%	72,43%	72,02%	71,73%	71,29%	71,19%	71,82%	70,16%	70,07%	69,62%
TOTAL	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Datoria de stat	2012												2013											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	30,19%	30,31%	30,44%	30,60%	30,54%	29,78%	29,38%	29,43%	29,47%	29,66%	29,62%	29,07%	29,24%	29,58%	29,43%	29,66%	29,52%	29,40%	28,89%	28,83%	28,64%	28,80%	28,52%	28,38%
Datoria de stat externă	69,81%	69,69%	69,56%	69,40%	69,46%	70,22%	70,62%	70,57%	70,53%	70,34%	70,38%	70,93%	70,76%	70,42%	70,57%	70,34%	70,48%	70,60%	71,11%	71,17%	71,36%	71,20%	71,48%	71,62%
TOTAL	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Datoria de stat	2014												2015											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	28,51%	28,46%	28,65%	28,25%	27,91%	27,67%	27,15%	27,27%	27,04%	27,16%	27,04%	25,76%	24,05%	22,42%	22,84%	22,71%	23,18%	22,71%	22,93%	21,93%	20,02%	19,43%	19,66%	19,33%
Datoria de stat externă	71,49%	71,54%	71,35%	71,75%	72,09%	72,33%	72,85%	72,73%	72,96%	72,84%	72,96%	74,24%	75,95%	77,58%	77,16%	77,29%	76,82%	77,29%	77,07%	78,07%	79,98%	80,57%	80,34%	80,67%
TOTAL	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Anexa 12. Continuare

Tabelul A.12.3. Analiza dinamicii datoriei de stat în raport cu aceeași perioadă a anului de bază (2007), 2007-2015, mil. lei

Datoria de stat	2008												2009											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	-49	-57	35	-96	-115	-150	-139	-219	-245	-239	-270	-239	-240	-238	37	96	310	617	949	1.194	1.310	1.569	1.609	1.595
Abaterea absolută, DSE	-529	-509	-345	-709	-1.017	-993	-1.389	-1.505	-668	-897	-822	-574	-747	-766	-451	24	537	661	969	1.098	894	727	934	1.423
TOTAL	-578	-566	-310	-805	-1.132	-1.143	-1.528	-1.724	-913	-1.136	-1.092	-813	-987	-1.003	-414	121	847	1.278	1.919	2.293	2.204	2.297	2.543	3.018
Abaterea relativă DSI, %	-1,28%	-1,50%	0,93%	-2,57%	-3,07%	-4,00%	-3,75%	-5,79%	-6,48%	-6,34%	-7,14%	-6,37%	-6,39%	-6,33%	0,99%	2,65%	8,55%	17,13%	26,66%	33,59%	37,01%	44,41%	45,85%	45,44%
Abaterea relativă DSE, %	-5,72%	-5,51%	-3,80%	-7,73%	-11,14%	-10,97%	-15,38%	-16,58%	-7,65%	-10,24%	-9,50%	-6,62%	-8,57%	-8,77%	-5,16%	0,29%	6,62%	8,20%	12,69%	14,50%	11,09%	9,25%	11,93%	17,58%
TOTAL	-4,42%	-4,34%	-2,43%	-6,24%	-8,79%	-8,93%	-12,00%	-13,41%	-7,30%	-9,07%	-8,78%	-6,54%	-7,91%	-8,04%	-3,31%	1,00%	7,21%	10,96%	17,13%	20,60%	19,00%	20,16%	22,43%	26,01%

Datoria de stat	2010												2011											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	1.403	1.421	1.421	1.576	1.640	1.683	1.760	1.810	1.875	1.771	1.796	1.795	1.554	1.530	1.472	1.600	1.660	1.765	1.857	1.854	1.863	2.247	2.310	2.332
Abaterea absolută, DSE	3.215	3.270	3.549	3.915	4.477	4.663	4.854	5.424	5.086	5.170	5.279	5.471	4.818	4.835	4.810	5.306	5.508	5.568	5.810	5.796	5.711	5.731	5.803	5.290
TOTAL	4.617	4.691	4.970	5.491	6.117	6.346	6.614	7.234	6.962	6.941	7.075	7.266	6.371	6.365	6.282	6.907	7.167	7.333	7.667	7.650	7.574	7.978	8.113	7.622
Abaterea relativă DSI, %	37,37%	37,85%	37,83%	43,30%	45,16%	46,70%	49,43%	50,90%	52,97%	50,12%	51,17%	51,14%	41,39%	40,75%	39,20%	43,97%	45,68%	48,96%	52,14%	52,15%	52,63%	63,60%	65,81%	66,44%
Abaterea relativă DSE, %	36,85%	37,45%	40,65%	46,28%	55,19%	57,90%	63,51%	71,63%	63,10%	65,77%	67,45%	67,59%	55,22%	55,38%	55,09%	62,73%	67,91%	69,13%	76,03%	76,54%	70,85%	72,91%	74,15%	65,35%
TOTAL	37,00%	37,57%	39,81%	45,38%	52,09%	54,44%	59,04%	65,00%	60,01%	60,92%	62,41%	62,62%	51,06%	50,98%	50,31%	57,09%	61,03%	62,90%	68,44%	68,75%	65,29%	70,02%	71,57%	65,68%

Datoria de stat	2012												2013											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	2.144	2.185	2.174	2.308	2.341	2.322	2.381	2.427	2.510	2.543	2.625	2.649	2.470	2.520	2.473	2.630	2.709	2.787	2.827	2.909	2.995	3.063	3.137	3.166
Abaterea absolută, DSE	4.914	4.930	4.819	5.027	5.477	5.922	6.643	6.776	6.418	6.545	6.750	6.931	6.342	6.207	6.205	6.408	7.031	7.296	8.081	8.383	8.226	8.450	8.834	8.751
TOTAL	7.058	7.116	6.993	7.335	7.818	8.244	9.023	9.203	8.928	9.088	9.375	9.580	8.812	8.727	8.678	9.038	9.740	10.082	10.908	11.292	11.222	11.513	11.971	11.917
Abaterea relativă DSI, %	57,13%	58,20%	57,90%	63,43%	64,44%	64,42%	66,85%	68,26%	70,89%	71,96%	74,79%	75,47%	65,81%	67,10%	65,85%	72,27%	74,57%	77,32%	79,38%	81,81%	84,61%	86,69%	89,36%	90,20%
Abaterea relativă DSE, %	56,32%	56,47%	55,19%	59,43%	67,53%	73,53%	86,93%	89,48%	79,62%	83,26%	86,25%	85,63%	72,70%	71,09%	71,07%	75,75%	86,68%	90,58%	105,75%	110,70%	102,05%	107,49%	112,87%	108,11%
TOTAL	56,57%	56,99%	56,01%	60,63%	66,57%	70,72%	80,55%	82,70%	76,96%	79,76%	82,70%	82,56%	70,62%	69,89%	69,50%	74,70%	82,94%	86,48%	97,37%	101,47%	96,73%	101,04%	105,59%	102,70%

Datoria de stat	2014												2015											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	3.145	3.274	3.251	3.440	3.509	3.562	3.345	3.361	3.485	3.629	3.673	3.565	3.486	3.233	3.074	3.451	3.305	3.486	3.607	3.669	3.174	2.867	2.922	3.716
Abaterea absolută, DSE	8.577	8.941	8.719	9.523	10.335	10.679	10.889	10.873	10.896	11.344	11.553	12.301	14.141	15.449	14.341	15.676	14.878	16.081	16.450	18.154	18.764	18.686	18.456	22.054
TOTAL	11.723	12.215	11.970	12.962	13.844	14.241	14.234	14.234	14.381	14.973	15.226	15.866	17.627	18.683	17.415	19.127	18.183	19.567	20.057	21.824	21.938	21.553	21.378	25.769
Abaterea relativă DSI, %	83,79%	87,17%	86,59%	94,52%	96,60%	98,82%	93,93%	94,52%	98,45%	102,71%	104,64%	101,58%	92,85%	86,10%	81,87%	94,83%	90,98%	96,73%	101,29%	103,21%	89,66%	81,14%	83,25%	105,86%
Abaterea relativă DSE, %	98,32%	102,41%	99,86%	112,57%	127,42%	132,59%	142,50%	143,59%	135,17%	144,31%	147,61%	151,96%	162,09%	176,95%	164,26%	185,31%	183,42%	199,65%	215,27%	239,74%	232,78%	237,71%	235,81%	272,45%
TOTAL	93,95%	97,83%	95,87%	107,14%	117,89%	122,15%	127,06%	127,91%	123,96%	131,41%	134,31%	136,73%	141,26%	149,63%	139,48%	158,09%	154,83%	167,83%	179,04%	196,12%	189,10%	189,16%	188,57%	222,07%

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Tabelul A.12.4. Analiza dinamicii structurii datoriei de stat în raport cu aceeași perioadă a anului de bază (2007), 2007-2015,%

Datoria de stat	2008												2009											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	0,96%	0,87%	1,00%	1,13%	1,83%	1,59%	2,72%	2,58%	0,27%	0,90%	0,55%	0,06%	0,50%	0,56%	1,34%	0,49%	0,38%	1,72%	2,59%	3,44%	4,62%	6,26%	5,92%	4,67%
Datoria de stat externă	-0,96%	-0,87%	-1,00%	-1,13%	-1,83%	-1,59%	-2,72%	-2,58%	-0,27%	-0,90%	-0,55%	-0,06%	-0,50%	-0,56%	-1,34%	-0,49%	-0,38%	-1,72%	-2,59%	-3,44%	-4,62%	-6,26%	-5,92%	-4,67%

Datoria de stat	2010												2011											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	0,08%	0,06%	-0,42%	-0,43%	-1,41%	-1,55%	-1,92%	-2,73%	-1,34%	-2,08%	-2,14%	-2,13%	-1,93%	-2,04%	-2,22%	-2,51%	-2,95%	-2,64%	-3,07%	-3,14%	-2,34%	-1,17%	-1,04%	0,14%
Datoria de stat externă	-0,08%	-0,06%	0,42%	0,43%	1,41%	1,55%	1,92%	2,73%	1,34%	2,08%	2,14%	2,13%	1,93%	2,04%	2,22%	2,51%	2,95%	2,64%	3,07%	3,14%	2,34%	1,17%	1,04%	-0,14%

Datoria de stat	2012												2013											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	0,11%	0,23%	0,36%	0,52%	-0,40%	-1,14%	-2,41%	-2,53%	-1,05%	-1,35%	-1,34%	-1,17%	-0,85%	-0,49%	-0,65%	-0,42%	-1,41%	-1,52%	-2,90%	-3,12%	-1,88%	-2,21%	-2,44%	-1,86%
Datoria de stat externă	-0,11%	-0,23%	-0,36%	-0,52%	0,40%	1,14%	2,41%	2,53%	1,05%	1,35%	1,34%	1,17%	0,85%	0,49%	0,65%	0,42%	1,41%	1,52%	2,90%	3,12%	1,88%	2,21%	2,44%	1,86%

Datoria de stat	2014												2015											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	-1,58%	-1,62%	-1,43%	-1,83%	-3,02%	-3,25%	-4,64%	-4,68%	-3,48%	-3,85%	-3,92%	-4,49%	-6,04%	-7,65%	-7,23%	-7,37%	-7,75%	-8,21%	-8,86%	-10,03%	-10,50%	-11,58%	-11,30%	-10,91%
Datoria de stat externă	1,58%	1,62%	1,43%	1,83%	3,02%	3,25%	4,64%	4,68%	3,48%	3,85%	3,92%	4,49%	6,04%	7,65%	7,23%	7,37%	7,75%	8,21%	8,86%	10,03%	10,50%	11,58%	11,30%	10,91%

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Anexa 12. Continuare

Tabelul A.12.5. Analiza dinamicii datoriei de stat în raport cu aceeași perioadă a anului precedent, 2005-2015, mil. lei

Datoria de stat	2006	2007	2008												2009											
	dec	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	3	-42	-49	-57	35	-96	-115	-150	-139	-219	-245	-239	-270	-239	-240	-238	37	96	310	617	949	1.194	1.310	1.569	1.609	1.595
Abaterea absolută, DSE	847	-601	-529	-509	-345	-709	-1.017	-993	-1.389	-1.505	-668	-897	-822	-574	-747	-766	-451	24	537	661	969	1.098	894	727	934	1.423
TOTAL	850	-642	-578	-566	-310	-805	-1.132	-1.143	-1.528	-1.724	-913	-1.136	-1.092	-813	-987	-1.003	-414	121	847	1.278	1.919	2.293	2.204	2.297	2.543	3.018
Abaterea relativă DSI,%	0,08%	-1,10%	-1,28%	-1,50%	0,93%	-2,57%	-3,07%	-4,00%	-3,75%	-5,79%	-6,48%	-6,34%	-7,14%	-6,37%	-6,39%	-6,33%	0,99%	2,65%	8,55%	17,13%	26,66%	33,59%	37,01%	44,41%	45,85%	45,44%
Abaterea relativă DSE, %	10,06%	-6,48%	-5,72%	-5,51%	-3,80%	-7,73%	-11,14%	-10,97%	-15,38%	-16,58%	-7,65%	-10,24%	-9,50%	-6,62%	-8,57%	-8,77%	-5,16%	0,29%	6,62%	8,20%	12,69%	14,50%	11,09%	9,25%	11,93%	17,58%
TOTAL	6,96%	-4,92%	-4,42%	-4,34%	-2,43%	-6,24%	-8,79%	-8,93%	-12,00%	-13,41%	-7,30%	-9,07%	-8,78%	-6,54%	-7,91%	-8,04%	-3,31%	1,00%	7,21%	10,96%	17,13%	20,60%	19,00%	20,16%	22,43%	26,01%

Datoria de stat	2010												2011											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	1.642	1.659	1.384	1.479	1.330	1.066	811	615	565	202	187	200	151	109	51	24	19	82	97	44	-12	476	514	537
Abaterea absolută, DSE	3.962	4.036	4.000	3.890	3.940	4.003	3.884	4.326	4.192	4.443	4.345	4.048	1.603	1.565	1.261	1.392	1.031	905	957	372	625	561	524	-181
TOTAL	5.605	5.695	5.384	5.370	5.270	5.069	4.695	4.941	4.757	4.644	4.532	4.248	1.754	1.674	1.312	1.416	1.050	987	1.053	416	612	1.037	1.038	356
Abaterea relativă DSI,%	46,74%	47,16%	36,48%	39,60%	33,73%	25,25%	17,98%	12,95%	11,65%	3,95%	3,65%	3,92%	10,75%	7,66%	3,62%	1,54%	1,16%	4,85%	5,49%	2,45%	-0,64%	26,89%	28,63%	10,12%
Abaterea relativă DSE, %	49,67%	50,67%	48,31%	45,86%	45,56%	45,93%	45,11%	49,89%	46,81%	51,73%	49,60%	42,54%	49,86%	47,86%	35,51%	35,55%	23,04%	19,41%	19,71%	6,86%	12,28%	10,85%	9,92%	-1,34%
TOTAL	48,77%	49,59%	44,60%	43,94%	41,86%	39,18%	35,78%	36,82%	34,46%	33,92%	32,65%	29,05%	37,98%	35,68%	26,40%	25,79%	17,17%	15,55%	15,92%	5,75%	8,80%	14,94%	14,67%	1,89%

Datoria de stat	2012												2013											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	591	655	702	708	681	557	524	573	646	295	315	317	326	334	299	322	368	465	446	482	486	520	511	517
Abaterea absolută, DSE	96	96	9	-279	-31	354	833	980	707	814	947	1.641	1.428	1.276	1.386	1.381	1.554	1.373	1.438	1.607	1.808	1.905	2.084	1.820
TOTAL	687	751	711	429	651	911	1.356	1.553	1.354	1.109	1.262	1.958	1.754	1.611	1.685	1.703	1.922	1.838	1.884	2.089	2.294	2.425	2.595	2.337
Abaterea relativă DSI,%	11,13%	12,39%	13,43%	13,51%	12,88%	10,38%	9,66%	10,59%	11,96%	5,11%	5,41%	5,43%	5,52%	5,63%	5,04%	5,41%	6,16%	7,84%	7,51%	8,05%	8,03%	8,57%	8,34%	8,39%
Abaterea relativă DSE, %	0,71%	0,71%	0,07%	-2,03%	-0,23%	2,60%	6,19%	7,33%	5,14%	5,99%	6,95%	12,26%	10,47%	9,34%	10,23%	10,24%	11,43%	9,82%	10,07%	11,20%	12,49%	13,22%	14,30%	12,11%
TOTAL	3,65%	3,98%	3,79%	2,26%	3,44%	4,80%	7,19%	8,27%	7,06%	5,73%	6,49%	10,19%	8,98%	8,22%	8,65%	8,76%	9,82%	9,23%	9,32%	10,27%	11,17%	11,84%	12,53%	11,03%

Datoria de stat	2014												2015											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Abaterea absolută, DSI	675	754	779	810	800	775	518	452	490	566	536	400	340	-40	-177	11	-204	-75	262	309	-311	-762	-751	150
Abaterea absolută, DSE	2.235	2.735	2.514	3.115	3.304	3.384	2.808	2.490	2.670	2.894	2.719	3.549	5.564	6.508	5.622	6.153	4.543	5.401	5.561	7.281	7.868	7.342	6.903	9.753
TOTAL	2.910	3.488	3.292	3.924	4.104	4.159	3.326	2.942	3.160	3.460	3.256	3.949	5.904	6.468	5.445	6.165	4.338	5.326	5.823	7.590	7.557	6.580	6.152	9.903
Abaterea relativă DSI,%	10,84%	12,01%	12,50%	12,91%	12,62%	12,13%	8,11%	6,99%	7,50%	8,58%	8,07%	5,99%	4,93%	-0,57%	-2,53%	0,16%	-2,86%	-1,05%	3,80%	4,47%	-4,43%	-10,64%	-10,45%	2,12%
Abaterea relativă DSE, %	14,84%	18,31%	16,83%	20,95%	21,82%	22,04%	17,86%	15,61%	16,39%	17,74%	16,32%	21,07%	32,16%	36,82%	32,22%	34,22%	24,63%	28,83%	30,01%	39,47%	41,50%	38,23%	35,62%	47,82%
TOTAL	13,67%	16,45%	15,56%	18,57%	19,10%	19,13%	15,04%	13,12%	13,84%	15,11%	13,97%	16,79%	24,40%	26,18%	22,27%	24,60%	16,95%	20,56%	22,89%	29,93%	29,08%	24,96%	23,16%	36,05%

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Tabelul A.12.6. Analiza dinamicii structurii datoriei de stat în raport cu aceeași perioadă a anului precedent, 2005-2015,%

Datoria de stat	2006	2007	2008												2009											
	dec	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	-2,00%	1,17%	0,96%	0,87%	1,00%	1,13%	1,83%	1,59%	2,72%	2,58%	0,27%	0,90%	0,55%	0,06%	0,50%	0,56%	1,34%	0,49%	0,38%	1,72%	2,59%	3,44%	4,62%	6,26%	5,92%	4,67%
Datoria de stat externă	2,00%	-1,17%	-0,96%	-0,87%	-1,00%	-1,13%	-1,83%	-1,59%	-2,72%	-2,58%	-0,27%	-0,90%	-0,55%	-0,06%	-0,50%	-0,56%	-1,34%	-0,49%	-0,38%	-1,72%	-2,59%	-3,44%	-4,62%	-6,26%	-5,92%	-4,67%

Datoria de stat	2010												2011											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	-0,42%	-0,50%	-1,76%	-0,92%	-1,79%	-3,27%	-4,51%	-6,17%	-5,96%	-8,34%	-8,06%	-6,80%	-2,01%	-2,10%	-1,80%	-2,08%	-1,54%	-1,10%	-1,16%	-0,41%	-0,99%	0,91%	1,11%	2,27%
Datoria de stat externă	0,42%	0,50%	1,76%	0,92%	1,79%	3,27%	4,51%	6,17%	5,96%	8,34%	8,06%	6,80%	2,01%	2,10%	1,80%	2,08%	1,54%	1,10%	1,16%	0,41%	0,99%	-0,91%	-1,11%	-2,27%

Datoria de stat	2012												2013											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	2,03%	2,27%	2,59%	3,04%	2,55%	1,51%	0,66%	0,62%	1,29%	-0,17%	-0,30%	-1,31%	-0,96%	-0,72%	-1,01%	-0,94%	-1,02%	-0,38%	-0,48%	-0,59%	-0,83%	-0,87%	-1,10%	-0,69%
Datoria de stat externă	-2,03%	-2,27%	-2,59%	-3,04%	-2,55%	-1,51%	-0,66%	-0,62%	-1,29%	0,17%	0,30%	1,31%	0,96%	0,72%	1,01%	0,94%	1,02%	0,38%	0,48%	0,59%	0,83%	0,87%	1,10%	0,69%

Datoria de stat	2014												2015											
	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec	ian	febr	mart	apr	mai	iun	iul	aug	sept	oct	noi	dec
Datoria de stat internă	-0,73%	-1,13%	-0,78%	-1,41%	-1,61%	-1,73%	-1,74%	-1,56%	-1,60%	-1,63%	-1,48%	-2,63%	-4,46%	-6,03%	-5,81%	-5,54%	-4,73%	-4,96%	-4,22%	-5,34%	-7,02%	-7,74%	-7,38%	-6,42%
Datoria de stat externă	0,73%	1,13%	0,78%	1,41%	1,61%	1,73%	1,74%	1,56%	1,60%	1,63%	1,48%	2,63%	4,46%	6,03%	5,81%	5,54%	4,73%	4,96%	4,22%	5,34%	7,02%	7,74%	7,38%	6,42%

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Evoluția structurii datoriei de stat interne cu rată fixă și cu rată flotantă în perioada
2009-august 2015

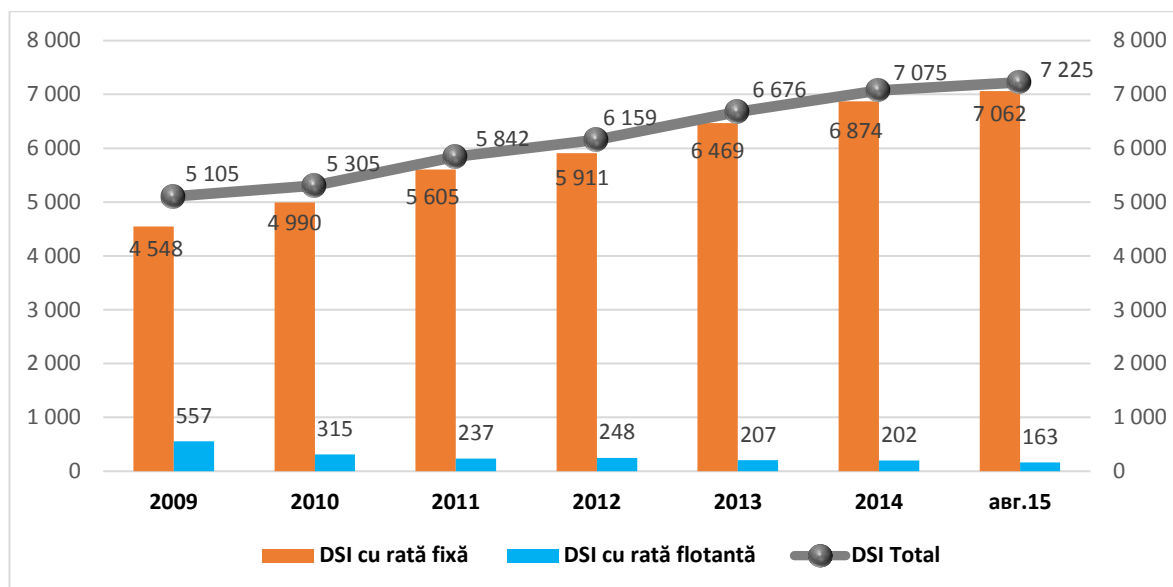

Fig. A.13.1. Evoluția datoriei de stat interne cu rată fixă și cu rată flotantă, 2009-august 2015, mil. lei

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor prezentate de Ministerul Finanțelor al RM

Tabelul A.13.1. Structura datoriei de stat interne cu rată fixă și cu rată flotantă, 2009-2015, mil. lei

Indicatori	Suma, mil. lei							Ponderea, %						
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	31.08.15	2009	2010	2011	2012	2013	2014	31.08.15
DSI, mil. lei	5.105	5.305	5.842	6.159	6.676	7.075	7.225	100	100	100	100	100	100	100
inclusiv:														
- cu rată fixă	4.548	4.990	5.605	5.911	6.469	6.874	7.062	89	94	96	96	97	97	98
- cu rată flotantă	557	315	237	248	207	202	163	11	6	4	4	3	3	2

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Fluxul datoriei de stat interne în perioada 2013-august 2015

Tabelul A.14.1. Fluxul datoriei de stat interne în perioada 2013-august 2015, lei

Indicatori	U/M	Total 2013	Total 2014	Total 2015 (aug)
Finantarea internă	lei	15.697.377.979,42	16.454.273.983,53	10.547.265.771,05
1. VMS emise pe piața primară, total	lei	7.443.810.585,94	8.200.706.019,26	5.162.168.637,58
inclusiv				
- VMS emise prin licitații	lei	7.443.810.585,94	8.200.706.019,26	5.162.168.637,58
- VMS emise prin subscriere	lei	0,00	0,00	0,00
2. VMS convertite	lei	8.253.567.393,48	8.253.567.964,27	5.385.097.133,47
3. VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare	lei	0,00	0,00	0,00
Deservirea datoriei de stat interne	lei	15.486.934.896,97	16.432.365.499,70	10.791.853.554,39
<i>rambursarea sumei principale, total</i>	lei	15.180.520.045,50	16.054.706.928,16	10.397.766.807,73
inclusiv				
1. VMS emise pe piața primară, total	lei	6.833.810.635,54	2.029.660.690,61	4.966.098.696,49
inclusiv				
- VMS emise prin licitații	lei	6.763.810.635,54	2.015.160.690,61	4.949.098.696,49
- VMS emise prin subscriere	lei	70.000.000,00	14.500.000,00	17.000.000,00
2. VMS convertite	lei	8.253.567.409,96	2.063.391.994,21	5.385.097.111,24
3. VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare	lei	93.142.000,00	93.142.000,00	46.571.000,00
<i>serviciul datoriei de stat interne, total</i>	lei	306.414.851,47	377.658.571,54	394.086.746,66
inclusiv				
1. VMS emise pe piața primară, total	lei	218.262.687,35	282.905.656,79	255.223.594,15
inclusiv				
- VMS emise prin licitații	lei	212.630.921,61	279.960.156,79	253.390.651,67
- VMS emise prin subscriere	lei	5.631.765,74	2.945.500,00	1.832.942,48
2. VMS convertite	lei	88.127.590,04	94.737.782,46	138.859.088,76
3. VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare	lei	24.574,08	15.132,29	4.063,75
Finantarea internă netă	lei	516.857.933,92	399.567.055,37	149.498.963,32
1. VMS emise pe piața primară, total	lei	609.999.950,40	492.709.108,64	196.069.941,09
inclusiv				
- VMS emise prin licitații	lei	679.999.950,40	507.209.108,64	213.069.941,09
- VMS emise prin subscriere	lei	-70.000.000,00	-14.500.000,00	-17.000.000,00
2. VMS convertite	lei	-16,48	-53,27	22,23
3. VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare	lei	-93.142.000,00	-93.142.000,00	-46.571.000,00

Sursa: Elaborat de autor

Dinamica ratei anuale a dobânzii la valorile mobiliare de stat în perioada 2010- 2015

Tabelul A.15.1. Dinamica ratei anuale a dobânzii la VMS, 2010-2015,%

Anul, luna	21 zile	91 zile	182 zile	364 zile	2 ani	3 ani	R.m.a.p.	Rata de bază a BNM	
							lunara	%	perioada
2010									
Ianuarie	2,65	3,59	4,84	5,88	6,41	-	4,29	5,0	08.09.2009
Februarie	4,70	4,79	6,55	7,17	5,94	-	5,78	6,0	02.02.2010
Martie	5,97	6,56	8,47	9,06	7,61	-	7,54	7,0	30.03.2010
Aprilie	6,55	7,05	8,37	9,03	8,98	-	7,84	7,0	30.03.2010
Mai	6,89	7,04	8,04	8,78	8,90	-	7,69	7,0	04.05.2010
Iunie	6,94	7,05	7,64	8,35	8,47	-	7,50	7,0	01.06.2010
Iulie		7,02	7,34	8,10	8,13	-	7,36	7,0	26.06.2010
August		7,04	7,14	7,65	7,80	-	7,22	7,0	03.08.2010
Septembrie		7,04	7,20	7,32	7,60	-	7,17	7,0	03.08.2010
Octombrie		7,07	7,30	7,48	7,68	-	7,25	7,0	03.09.2010
Noiembrie		7,11	7,32	7,45	7,74	-	7,27	7,0	03.12.2010
Decembrie		7,12	7,40	7,46	7,77	-	7,31	7,0	03.12.2010
Total pe 2010	5,21	6,58	7,30	7,79	7,42		6,99		
2011									
Ianuarie		7,86	8,73	9,24	8,33	8,00	8,48	8,00	07.01.2011
Februarie		9,67	10,98	11,29	9,53	8,00	10,54	8,00	03.02.2011
Martie		10,69	12,07	12,34	11,90	8,00	11,59	8,00	04.03.2011
Aprilie		10,53	12,05	12,66	12,58		11,57	8,00	08.04.2011
Mai		10,21	11,73	12,22	12,50		11,27	8,00	06.05.2011
Iunie		10,06	11,55	11,88	12,11		11,08	8,00	03.06.2011
Iulie		10,04	11,56	11,72	11,97		11,07	8,00	08.07.2011
August		10,82	12,35	12,41	11,96		11,79	9,00	05.08.2011
Septembrie		11,21	13,49	13,48	12,85		12,65	10,00	06.09.2011
Octombrie		11,17	13,29	13,43	13,87		12,69	10,00	07.10.2011
Noiembrie		11,14	12,94	13,12	13,69	0,00	12,34	9,50	24.11.2011
Decembrie		10,80	12,34	12,25	13,20	12,25	11,75	8,50	29.12.2011
Total pe 2011		10,36	11,97	12,21	12,48		11,43		
2012									
Ianuarie		9,76	11,35	11,60	12,29	-	10,85	8,50	06.01.2012
Februarie		7,03	7,98	8,47	11,30	-	7,82	6,50	03.02.2012
Martie		5,01	6,21	6,46	8,27	-	5,87	4,50	02.03.2012
Aprilie		4,69	6,25	6,59	6,39	-	5,80	4,50	03.04.2012
Mai		4,64	6,01	6,70	6,40	-	5,68	4,50	03.04.2012
Iunie		4,70	5,66	6,56	6,11	-	5,53	4,50	29.06.2012
Iulie		5,61	6,15	7,33	6,06	-	6,19	4,50	29.06.2012
August		5,46	5,79	7,25	6,14	-	5,99	4,50	30.08.2012
Septembrie		4,92	5,25	6,72	6,00	-	5,47	4,50	27.09.2012
Octombrie		4,44	4,71	6,01	5,22	-	5,00	4,50	25.10.2012
Noiembrie		4,50	4,75	5,82	5,04	-	4,98	4,50	25.11.2012

Anexa 15. Continuare

Decembrie		4,55	4,86	5,85	5,04	-	5,04	4,50	27.12.2012
Total pe 2012		5,42	6,17	6,92	7,30		6,10		
2013									
Ianuarie		4,72	5,08	6,17	5,22	-	5,21	4,50	31.01.2013
Februarie		4,63	5,04	6,18	5,65	-	5,21	4,50	28.02.2013
Martie		4,58	5,04	6,07	5,65	-	5,17	4,50	28.03.2013
Aprilie		4,52	5,03	6,05	5,64	-	5,15	3,50	29.04.2013
Mai		3,83	4,50	5,65	5,56	-	4,63	3,50	30.05.2013
Iunie		3,62	4,61	5,63	5,27	-	4,62	3,50	27.06.2013
Iulie		3,53	4,58	5,62	5,34	-	4,58	3,50	25.07.2013
August		3,97	5,18	6,19	5,35	-	5,15	3,50	29.08.2013
Septembrie		4,23	4,84	5,90	5,90	-	5,92	3,50	26.09.2013
Octombrie		5,15	6,69	7,62	6,72	-	6,57	3,50	31.10.2013
Noiembrie		5,70	7,11	7,98	7,21	-	7,02	3,50	28.11.2013
Decembrie		5,58	7,06	7,92	7,66	-	6,95	3,50	26.12.2013
Total pe 2013		4,53	5,53	6,58	6,07	-	5,55	X	X
2014									
Ianuarie		4,88	6,56	7,15	7,58	-	6,29	3,50	30.01.2014
Februarie		3,68	5,57	5,76	6,93	-	5,17	3,50	27.02.2014
Martie		3,84	6,04	6,27	5,97	-	5,46	3,50	27.03.2014
Aprilie		4,14	6,27	6,49	6,30	8,00	5,84	3,50	23.04.2014
Mai		4,19	6,64	7,02	6,50	8,00	6,18	3,50	29.05.2014
Iunie		4,07	6,74	7,23	6,86	8,00	6,24	3,50	26.06.2014
Iulie		4,54	7,86	8,15	7,00	8,50	7,00	3,50	31.07.2014
August		4,93	8,98	8,97	8,06	8,50	7,99	3,50	28.08.2014
Septembrie		4,46	8,22	8,26	9,46	8,75	7,48	3,50	25.09.2014
Octombrie		4,03	7,65	7,83	8,41	8,75	6,94	3,50	30.10.2014
Noiembrie		4,42	8,26	8,62	8,07	8,75	7,53	4,50	27.11.2014
Decembrie		5,28	9,75	10,40	8,76	9,00	8,89	6,50	30.12.2014
Total pe 2014		4,36	7,28	7,73	7,56	8,55	6,72	X	X
2015									
Ianuarie		6,98	12,52	13,18	11,43	10,75	11,59	8,50	29.01.2015
Februarie		9,81	13,88	14,70	12,84	11,00	13,20	13,50	26.02.2015
Martie		18,21	19,78	20,07	14,97	10,00	19,42	13,50	26.03.2015
Aprilie		18,36	20,32	20,69	19,76	10,00	19,91	13,50	30.04.2015
Mai	14,55	17,22	18,86	18,94	20,30	10,00	18,38	14,50	28.05.2015
Iunie	14,55	15,94	17,13	17,56	18,78	13,00	16,98	15,50	25.06.2015
Iulie	16,08	17,53	19,15	19,60	17,94	18,84	18,83	17,50	30.07.2015
August	17,56	20,92	21,39	22,20	21,17	-	21,12	19,50	26.08.2015
Septembrie	19,60	23,08	23,34	24,84	23,20	-			25.09.2015
Octombrie	19,33	23,79	24,13	26,11	25,80	-			30.10.2015
Noiembrie	19,26	23,46	24,27	26,15	26,12	-			27.11.2015
Decembrie		23,89	24,70	26,33	26,29	-			30.12.2015
Total pe 2015	15,93	16,56	17,61	18,06	19,12	10,92	17,43	X	X

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Ratele medii ponderate ale dobânzii la valorile mobiliare de stat comercializate pe piața primară
în perioada 2005-2015

Tabelul A.16.1 Ratele medii ponderate ale dobânzii la VMS (piața primară), 2005-2015,%

Perioada	Bonuri de trezorerie								VMS cu scadența de pînă la un an		Obligațiuni de stat	
	21 zile		91 zile		182 zile		364 zile				2 ani	3 ani
	Rn	Re	Rn	Re	Rn	Re	Rn	Re	Rn	Re	Rn	Re
2005												
Ianuarie			5,68	5,80	6,81	6,93	9,40	9,40				
Februarie			1,99	2,01	3,09	3,11	5,12	5,12			8,39	8,77
Martie			1,21	1,21	1,98	1,99	3,72	3,72				
Aprilie			1,62	1,63	3,89	3,93	5,06	5,06			5,62	
Mai			1,24	1,25	2,98	3,00	4,34	4,34			5,43	6,38
Iunie			2,32	2,34	3,10	3,12	4,67	4,67			5,40	5,86
Iulie			3,32	3,36	3,40	3,43	4,90	4,91			5,45	5,93
August			3,08	3,12	3,30	3,33	4,79	4,79			5,52	6,04
Septembrie			2,88	2,91	3,19	3,21	4,57	4,57			5,40	5,85
Octombrie			4,89	4,98	5,31	5,38	6,23	6,23			5,88	6,31
Noiembrie			4,58	4,66	5,02	5,08	6,12	6,13			7,21	7,65
Decembrie			3,73	3,78	4,27	4,31	5,73	5,73			6,68	
2006												
Ianuarie			2,43	2,45	3,44	3,47	5,23	5,23			5,99	
Februarie			1,21	1,22	1,94	1,95	3,36	3,36			5,74	
Martie			3,52	3,57	4,24	4,28	5,26	5,26			5,00	
Aprilie			5,33	5,44	6,11	6,21	7,48	7,48			7,29	
Mai			6,53	6,69	7,44	7,58	9,12	9,13			8,89	
Iunie			7,72	7,95	8,23	8,40	11,03	11,03			10,81	
Iulie			7,54	7,76	8,21	8,38	10,78	10,78			11,15	
August			7,19	7,39	8,06	8,23	10,95	10,95			11,06	
Septembrie			7,02	7,20	8,66	8,85	11,16	11,16			11,26	
Octombrie			7,71	7,93	9,05	9,25	12,96	12,96			11,89	
Noiembrie			8,34	8,61	9,57	9,80	13,76	13,76			12,25	
Decembrie			11,99	12,55	12,97	13,39	15,06	15,06			12,98	
2007												
Ianuarie			14,83	15,68	15,47	16,08	16,35	16,36			16,90	
Februarie			13,32	14,00	13,49	13,95	13,92	13,92			16,64	
Martie			11,24	11,73	11,60	11,94	12,01	12,01			13,86	
Aprilie			11,31	11,80	11,99	12,35	12,25	12,25			12,74	
Mai			11,36	11,86	11,95	12,30	12,22	12,22			13,10	
Iunie			11,18	11,65	11,83	12,18	12,10	12,10			13,10	
Iulie			11,08	11,55	11,80	12,14	12,06	12,06			13,24	
August			10,84	11,29	11,56	11,90	11,94	11,94			13,26	
Septembrie			10,55	10,97	11,31	11,63	11,78	11,78			13,15	
Octombrie			15,15	16,05	16,37	17,04	16,15	16,16			14,75	
Noiembrie			15,63	16,58	16,54	17,22	16,92	16,92			17,88	
Decembrie			15,54	16,47	16,41	17,09	16,86	16,87			17,86	
2008												
Ianuarie			15,40	16,31	16,10	16,75	16,58	16,59			17,62	
Februarie			15,00	15,86	15,63	16,24	15,79	15,79			17,34	
Martie			15,32	16,23	15,42	16,02	15,55	15,56			16,77	
Aprilie			16,90	18,01	17,13	17,87	17,26	17,27			17,09	
Mai			16,65	17,72	16,49	17,17	16,82	16,83			18,28	
Iunie			18,41	19,73	19,33	20,26	19,48	19,48				
Iulie			20,24	21,83	20,93	22,03	21,12	21,13			21,55	
August			20,13	21,70	21,20	22,32	21,63	21,64			22,74	

Septembrie			18,30	19,60	19,90	20,89	20,67	20,68			22,72	
Octombrie			17,26	18,41	17,71	18,49	18,30	18,31			20,22	
Noiembrie			19,84	21,38	20,09	21,10	20,84	20,84			19,92	
Decembrie			18,81	20,18	19,18	20,10	19,78	19,79			21,22	
2009												
Ianuarie			16,80	17,89	17,47	18,24	18,08	18,08			20,09	
Februarie			12,78	13,41	14,00	14,50	14,94	14,95			18,77	
Martie			15,88	16,89	16,22	16,92	16,60	16,60			15,26	
Aprilie			23,80	26,01	24,36	25,85	25,00	25,00				
Mai	10,76	11,35	14,08	14,85	14,36	14,88	14,63	14,63				
Iunie	8,68	9,05	12,57	13,17	13,56	14,02	13,72	13,73				
Iulie	3,60	3,68	9,19	9,52	11,38	11,70	12,49	12,49				
August	2,02	2,04	3,16	3,20	6,62	6,74	9,43	9,43				
Septembrie	2,61	2,65	4,98	5,07	7,42	7,56	8,88	8,88				
Octombrie	2,92	2,96	6,28	6,43	10,81	11,11	11,34	11,34				
Noiembrie	2,48	2,51	5,08	5,17	9,95	10,20	11,03	11,03				
Decembrie	2,22	2,25	2,78	2,81	6,08	6,18	7,91	7,91				
2010												
Ianuarie	2,59	2,62	3,43	3,47	4,55	4,60	5,89	5,89			6,51	
Februarie	4,70	4,81	4,79	4,88	6,56	6,68	7,18	7,18			6,03	
Martie	5,97	6,14	6,56	6,72	8,47	8,65	9,06	9,06			7,75	
Aprilie	6,56	6,77	7,04	7,23	8,38	8,55	9,03	9,03			9,18	
Mai	6,86	7,08	7,05	7,24	8,04	8,20	8,78	8,78			9,10	
Iunie	6,95	7,19	7,04	7,23	7,64	7,78	8,35	8,36			8,65	
Iulie			7,02	7,20	7,32	7,45	8,10	8,10			8,29	
August			7,04	7,23	7,14	7,27	7,65	7,65			7,95	
Septembrie			7,04	7,22	7,20	7,33	7,33	7,33			7,74	
Octombrie			7,07	7,26	7,30	7,43	7,47	7,47			7,83	
Noiembrie			7,11	7,30	7,32	7,45	7,46	7,46			7,89	
Decembrie			7,12	7,31	7,40	7,54	7,46	7,46			7,92	
2011												
Ianuarie			8,11	8,36	9,10	9,31	9,60	9,60	8,48	8,66	8,50	
Februarie			9,67	10,03	10,98	11,28	11,29	11,29	10,55	10,82	9,76	
Martie			10,69	11,12	12,07	12,43	12,35	12,35	11,59	11,92	12,25	
Aprilie			10,53	10,96	12,05	12,42	12,66	12,67	11,56	11,89	12,98	
Mai			10,20	10,60	11,73	12,08	12,22	12,23	11,27	11,57	12,89	
Iunie			10,06	10,44	11,55	11,88	11,87	11,88	11,08	11,36	12,48	
Iulie			10,05	10,43	11,57	11,90	11,72	11,73	11,05	11,34	12,33	
August			10,82	11,27	12,35	12,73	12,41	12,41	11,79	12,13	12,32	
Septembrie			11,22	11,70	13,48	13,94	13,47	13,48	12,64	13,03	13,26	
Octombrie			11,17	11,65	13,28	13,72	13,43	13,44	12,68	13,05	14,35	
Noiembrie			11,15	11,62	12,94	13,36	13,12	13,12	12,32	12,68	14,16	
Decembrie			10,80	11,24	12,34	12,72	12,25	12,25	11,72	12,07	13,63	
2012												
Ianuarie			9,76	10,12	11,36	11,69	11,61	11,61	10,83	11,11	12,67	
Februarie			7,03	7,22	7,97	8,13	8,43	8,43	7,75	7,88	11,62	
Martie			4,94	5,03	6,25	6,35	6,54	6,54	5,83	5,91	8,44	
Aprilie			4,69	4,77	6,24	6,34	6,60	6,60	5,79	5,86	6,49	
Mai			4,65	4,73	6,01	6,10	6,70	6,70	5,67	5,74	6,50	
Iunie			4,71	4,79	5,65	5,73	6,56	6,56	5,52	5,59	6,20	
Iulie			5,61	5,73	6,14	6,24	7,33	7,33	6,19	6,28	6,15	
August			5,46	5,57	5,79	5,88	7,26	7,26	5,99	6,07	6,23	
Septembrie			4,92	5,01	5,25	5,32	6,72	6,72	5,46	5,52	6,09	
Octombrie			4,44	4,52	4,71	4,77	6,01	6,01	5,00	5,05	5,29	
Noiembrie			4,51	4,59	4,75	4,81	5,82	5,82	4,98	5,03	5,10	
Decembrie			4,55	4,63	4,86	4,92	5,85	5,85	5,04	5,09	5,10	
2013												
Ianuarie			4,71	4,80	5,08	5,14	6,17	6,17	5,21	5,27	5,29	
Februarie			4,62	4,70	5,04	5,11	6,18	6,18	5,21	5,26	5,73	
Martie			4,59	4,67	5,04	5,10	6,08	6,08	5,16	5,21	5,73	

Anexa 16. Continuare

Aprilie			4,52	4,60	5,02	5,09	6,05	6,05	5,15	5,20	5,72	
Mai			3,81	3,87	4,48	4,53	5,63	5,63	4,62	4,66	5,64	
Iunie			3,63	3,68	4,61	4,66	5,64	5,64	4,61	4,65	5,47	
Iulie			3,53	3,58	4,58	4,64	5,63	5,63	4,58	4,62	5,44	
August			3,96	4,02	5,18	5,25	6,19	6,19	5,15	5,19	5,67	
Septembrie			4,59	4,67	5,97	6,06	6,96	6,96	5,92	5,98	6,57	
Octombrie			5,15	5,26	6,69	6,80	7,62	7,62	6,57	6,64	7,36	
Noiembrie			5,69	5,82	7,11	7,24	7,98	7,98	7,01	7,10	7,80	
Decembrie			5,59	5,71	7,06	7,18	7,92	7,93	6,94	7,03	7,94	
2014												
Ianuarie			4,87	4,96	6,55	6,66	7,15	7,15	6,27	6,34	7,52	
Februarie			3,68	3,73	5,56	5,64	5,76	5,76	5,13	5,18	7,05	
Martie			3,85	3,91	6,04	6,13	6,27	6,27	5,46	5,51	6,06	
Aprilie			4,15	4,21	6,27	6,37	6,49	6,49	5,81	5,87	6,40	8,16
Mai			4,19	4,25	6,69	6,80	7,11	7,11	6,15	6,22	6,61	8,16
Iunie			4,07	4,14	6,74	6,85	7,22	7,23	6,21	6,28	6,98	8,16
Iulie			4,55	4,63	7,85	8,00	8,15	8,15	6,99	7,08	7,12	8,68
August			4,93	5,02	8,98	9,18	8,97	8,97	7,98	8,10	8,22	8,68
Septembrie			4,46	4,53	8,21	8,38	8,26	8,26	7,37	7,46	9,68	8,94
Octombrie			4,04	4,10	7,65	7,80	7,83	7,83	6,88	6,96	8,58	8,94
Noiembrie			4,42	4,49	8,27	8,44	8,63	8,63	7,50	7,59	8,23	8,94
Decembrie			5,16	5,26	9,42	9,64	9,99	9,99	8,90	9,01	8,95	9,20
2015												
Ianuarie			7,10	7,29	12,68	13,08	13,33	13,34	11,59	11,81	11,75	11,04
Februarie			9,79	10,17	13,88	14,36	14,69	14,69	13,20	13,50	13,25	11,30
Martie			18,21	19,49	19,77	20,75	20,07	20,07	19,42	20,20	15,52	10,25
Aprilie			18,35	19,66	20,32	21,36	20,69	20,70	19,91	20,70	20,73	10,25
Mai	14,62	15,68	17,23	18,38	18,85	19,75	18,93	18,94	18,36	19,06	21,32	10,25
Iunie	14,62	15,67	15,94	16,92	17,13	17,86	17,56	17,57	16,95	17,50	19,66	13,42
Iulie	16,10	17,38	17,52	18,71	19,14	20,06	19,59	19,60	18,83	19,50	18,74	19,72
August	17,52	19,04	20,94	22,64	21,38	22,53	22,20	22,21	21,12	22,41	21,17	
Septembrie	19,60	21,52	23,08	25,15	23,34	24,70	24,84	24,85	23,52	24,52	23,20	
Octombrie	19,33	21,20	23,79	26,00	24,13	25,59	26,11	26,12	24,56	25,83	25,80	
Noiembrie	19,26	21,12	23,46	25,61	24,27	25,75	26,15	26,16	24,50	25,74	26,12	
Decembrie			23,89	26,12	24,70	26,23	26,33	26,34	24,88	26,22	26,29	

Sursa : BNM, extras la data de 22.02.2016

Structura valorilor mobiliare de stat comercializate pe piața primară în perioada 2011-iulie 2015

Tabelul A.17.1. VMS comercializate pe piața primară, 2011- iulie 2015, mil. lei

VMS	2011				2012				2013				2014				2015					
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	30 apr	31 mai	30 iun	31 iul	
BT 21 zile																			11,11	25,09	53,53	
BT 91 zile	551,1	1123,6	1675,4	2214,0	578,6	1121,8	1691,8	2244,6	563,4	1091,2	1590,0	2102,8	565,1	1082,1	1536,1	2019,8	389,4	590,2	781,7	947,1	1126,5	
BT 182 zile	636,2	1317,1	1983,6	2677,7	699,2	1414,8	2143,5	2904,4	768,2	1565,3	2328,0	3186,9	912,2	1851,0	2645,3	3485,8	704,6	1023,9	1305,4	1592,6	1906,4	
BT 364 zile	258,0	548,4	834,5	1119,5	337,7	660,2	1009,2	1526,1	436,5	936,7	1483,4	2084,7	580,0	1206,0	1763,9	2492,3	551,8	786,0	998,0	1241,2	1519,3	
OS 2 ani	4,7	13,6	22,5	40,1	28,2	51,4	66,3	87,3	18,1	35,0	48,6	69,5	37,1	58,4	82,9	96,4	0,8	2,0	9,3	22,3	23,0	
OS 3 ani													0,0	26,7	69,5	106,3	7,0	7,2	7,3	7,6	7,7	
OS plasate prin subscriere	100,0	100,0	100,0	100,0	70,0	70,0	101,7	120,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				0,0	0,0
TOTAL	1549,9	3102,7	4616,0	6151,2	1713,7	3318,3	5012,4	6882,6	1786,3	3628,2	5449,9	7443,8	2094,3	4224,3	6097,8	8200,7	1653,6	2409,3	3112,8	3835,8	4636,4	

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor

Tabelul A.17.2. Structura VMS comercializate pe piața primară, 2011-iulie 2015,%

VMS	2011				2012				2013				2014				2015				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	30 apr	31 mai	30 iun	31 iul
BT 21 zile																			0,4%	0,7%	1,2%
BT 91 zile	35,6%	36,2%	36,3%	36,0%	33,8%	33,8%	33,8%	32,6%	31,5%	30,1%	29,2%	28,2%	27,0%	25,6%	25,2%	24,6%	23,5%	24,5%	25,1%	24,7%	24,3%
BT 182 zile	41,0%	42,5%	43,0%	43,5%	40,8%	42,6%	42,8%	42,2%	43,0%	43,1%	42,7%	42,8%	43,6%	43,8%	43,4%	42,5%	42,6%	42,5%	41,9%	41,5%	41,1%
BT 364 zile	16,6%	17,7%	18,1%	18,2%	19,7%	19,9%	20,1%	22,2%	24,4%	25,8%	27,2%	28,0%	27,7%	28,5%	28,9%	30,4%	33,4%	32,6%	32,1%	32,4%	32,8%
OS 2 ani	0,3%	0,4%	0,5%	0,7%	1,6%	1,5%	1,3%	1,3%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	1,8%	1,4%	1,4%	1,2%	0,1%	0,1%	0,3%	0,6%	0,5%
OS 3 ani														0,6%	1,1%	1,3%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%
OS plasate prin subscriere	6,5%	3,2%	2,2%	1,6%	4,1%	2,1%	2,0%	1,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	99,6%	100,0%	100,0%

Sursa: Elaborat de autor în baza informației prezentate de Ministerul Finanțelor

Evoluția veniturilor, cheltuielilor, deficitului bugetar în perioada 2000-2015

Tabelul A.18.1. Evoluția veniturilor, cheltuielilor, deficitului bugetar, 2000-2015, executat, mil. lei

Nr.ord.	Executat, mil. lei	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
I.	VENITURI	5424.9	6118.3	7339.7	9417.0	11323.6	14527.6	17847.8	22292.0	25516.9	23517.7	27540.2	30139.7	33530.2	36899.2	42446.0	43665.0
	1.Venituri curente	5151.5	5826.7	7209.1	9344.0	11198.4	14067.9	17532.3	21322.4	24448.6	22229.7	25537.9	28434.6	31893.9	34815.7	38319.0	41758.8
	<i>Venituri fiscale</i>	<i>3964.0</i>	<i>4601.7</i>	<i>5771.1</i>	<i>7529.9</i>	<i>9423.2</i>	<i>11758.3</i>	<i>14719.2</i>	<i>17939.0</i>	<i>20867.4</i>	<i>19175.1</i>	<i>22080.6</i>	<i>25130.1</i>	<i>28091.0</i>	<i>31395.0</i>	<i>33928.3</i>	<i>40215.3</i>
	<i>Impozite directe</i>	<i>1732.0</i>	<i>2188.8</i>	<i>2745.8</i>	<i>3372.9</i>	<i>4589.4</i>	<i>5278.1</i>	<i>6624.0</i>	<i>8059.8</i>	<i>9046.3</i>	<i>9132.3</i>	<i>9779.9</i>	<i>10819.9</i>	<i>13239.1</i>	<i>14295.5</i>	<i>16190.3</i>	<i>18041.6</i>
	<i>Impozite indirecte</i>	<i>2232.0</i>	<i>2412.9</i>	<i>3025.3</i>	<i>4157.0</i>	<i>4833.8</i>	<i>6480.2</i>	<i>8095.2</i>	<i>9879.2</i>	<i>11821.1</i>	<i>10042.8</i>	<i>12300.7</i>	<i>14310.2</i>	<i>14851.9</i>	<i>17099.5</i>	<i>17738.0</i>	<i>22173.7</i>
	<i>Venituri nefiscale</i>	<i>867.5</i>	<i>687.7</i>	<i>765.5</i>	<i>798.6</i>	<i>738.1</i>	<i>1068.2</i>	<i>1321.9</i>	<i>1859.2</i>	<i>1737.0</i>	<i>1195.7</i>	<i>1876.6</i>	<i>1628.9</i>	<i>2112.8</i>	<i>2130.1</i>	<i>3056.8</i>	<i>1543.5</i>
	<i>Fonduri și mijloace speciale</i>	<i>320.0</i>	<i>537.3</i>	<i>672.5</i>	<i>1015.5</i>	<i>1037.1</i>	<i>1241.4</i>	<i>1491.2</i>	<i>1524.2</i>	<i>1844.2</i>	<i>1858.9</i>	<i>1580.7</i>	<i>1675.6</i>	<i>1690.1</i>	<i>1290.6</i>	<i>1333.9</i>	
	<i>Fonduri și mijloace speciale</i>	<i>273.4</i>	<i>291.6</i>	<i>130.6</i>	<i>73.0</i>	<i>125.2</i>	<i>459.7</i>	<i>315.5</i>	<i>969.6</i>	<i>1068.3</i>	<i>1288.0</i>	<i>2002.3</i>	<i>1705.1</i>	<i>1636.3</i>	<i>2083.5</i>	<i>4127.0</i>	<i>1906.2</i>
II.	CHELTUIELI	5826.7	6007.2	7725.6	9147.3	11252.9	13949.2	17973.9	22415.6	26146.9	27354.3	29326.4	32101.0	35373.5	38651.3	44393.1	46463.1
	1. Serviciul datoriei de stat	1020.7	797.2	486.3	579.5	772.7	487.5	454.6	634.6	732.7	843.0	557.6	673.3	694.4	526.9	624.0	
	2. Cheltuieli discreționare	4838.0	5227.4	7317.2	8619.6	10537.6	13506.9	17580.4	21881.6	25378.6	26539.2	28859.1	31489.3	34818.2	38230.8	43938.2	43712.2
	Cheltuieli recurente	4838.0	5227.4	7317.2	8619.6	10537.6	13506.9	17580.4	21881.6	25378.6	26539.2	28859.1	31489.3	34818.2	38230.8	43938.2	43712.2
	<i>Cheltuieli curente</i>	<i>4041.9</i>	<i>4553.6</i>	<i>6194.0</i>	<i>7360.9</i>	<i>8925.1</i>	<i>11172.3</i>	<i>14062.8</i>	<i>17826.0</i>	<i>20960.0</i>	<i>23487.4</i>	<i>25399.6</i>	<i>27168.0</i>	<i>29265.1</i>	<i>31112.7</i>	<i>34449.1</i>	<i>40961.3</i>
	<i>cheltuieli de personal</i>	<i>1233.4</i>	<i>1544.2</i>	<i>2143.2</i>	<i>2650.3</i>	<i>2507.1</i>	<i>3000.5</i>	<i>4182.5</i>	<i>4937.3</i>	<i>5729.9</i>	<i>7083.9</i>	<i>7316.5</i>	<i>7700.1</i>	<i>8506.1</i>	<i>8296.2</i>	<i>9087.6</i>	<i>10530.0</i>
	<i>mărfuri și servicii</i>	<i>968.3</i>	<i>1154.7</i>	<i>1556.3</i>	<i>1723.9</i>	<i>2485.1</i>	<i>2898.9</i>	<i>3634.5</i>	<i>4657.8</i>	<i>5838.2</i>	<i>6065.1</i>	<i>6720.5</i>	<i>7266.4</i>	<i>7860.7</i>	<i>8810.8</i>	<i>9652.3</i>	
	<i>transferuri în scopuri de producție</i>	<i>343.5</i>	<i>257.3</i>	<i>312.0</i>	<i>429.9</i>	<i>635.1</i>	<i>962.4</i>	<i>1042.9</i>	<i>1768.5</i>	<i>1681.4</i>	<i>1196.5</i>	<i>1093.9</i>	<i>1056.9</i>	<i>1228.0</i>	<i>1336.7</i>	<i>1618.6</i>	
	<i>transferuri către populație (inclusiv alte tr)</i>	<i>1396.5</i>	<i>1488.5</i>	<i>2051.1</i>	<i>2425.2</i>	<i>3091.7</i>	<i>4093.1</i>	<i>4892.3</i>	<i>5969.1</i>	<i>7193.3</i>	<i>8702.0</i>	<i>9973.6</i>	<i>10855.5</i>	<i>11258.1</i>	<i>12229.9</i>	<i>13594.9</i>	
	<i>alte cheltuieli curente</i>	<i>100.2</i>	<i>108.9</i>	<i>131.4</i>	<i>131.6</i>	<i>206.1</i>	<i>217.4</i>	<i>310.6</i>	<i>493.3</i>	<i>517.2</i>	<i>439.9</i>	<i>295.1</i>	<i>289.1</i>	<i>412.2</i>	<i>439.1</i>	<i>495.7</i>	<i>30431.3</i>
	<i>Cheltuieli capitale</i>	<i>796.1</i>	<i>673.8</i>	<i>1123.2</i>	<i>1258.7</i>	<i>1612.5</i>	<i>2334.6</i>	<i>3517.6</i>	<i>4055.6</i>	<i>4418.6</i>	<i>3051.8</i>	<i>3459.5</i>	<i>4321.3</i>	<i>5553.1</i>	<i>7118.1</i>	<i>9489.1</i>	
	<i>Investiții capitale</i>																<i>2750.9</i>
	3.Creditarea netă	-32.0	-17.4	-77.9	-51.8	-57.4	-45.2	-61.1	-100.6	35.6	-27.9	-90.3	-61.6	-139.1	-106.4	-169.1	
III.	DEFICIT																
	Deficit bugetar	-401.8	111.1	-385.9	269.7	70.7	578.4	-126.1	-123.6	-630.0	-3836.6	-1786.2	-1961.3	-1843.3	-1752.1	-1947.1	-2798.1
	Deficit primar	618.9	908.3	100.4	849.2	843.4	1065.9	328.5	511.0	102.7	-2993.6	-1228.6	-1288.0	-1148.9	-1225.2	-1323.1	-47.2
	Deficit fără granturi	-675.2	-180.5	-516.5	196.7	-54.5	118.7	-441.6	-1093.2	-1698.3	-5124.6	-3788.5	-3666.4	-3479.6	-3835.6	-6074.1	-4704.3
	Deficit fiscal	-77.9	48.1	-422.9	169.0	498.1	586.0	656.4	113.0	-92.6	-4312.3	-3319.0	-2037.9	-1174.1	282.3	-520.8	-746.0
IV.	PIB nominal	16020.0	19051.5	22555.9	27618.9	32032.0	37651.9	44754.4	53429.6	62922.0	60043.0	71885.5	82348.7	88228.0	99879.0	109000.0	122170.0
	Pondere a veniturilor în PIB, %	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
	Pondere a veniturilor curente în PIB, %	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.3	0.4
	Pondere a cheltuielilor BPN în PIB, %	0.4	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
	Pondere a cheltuielilor curente în PIB, %	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
	Pondere a cheltuielilor discreționare în PIB, %	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
	Pondere a deficitului bugetar în PIB, %	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din CBTM 2017-2019, 2016-2018, 2015-2017, 2014-2016, 2013-2015, 2012-2014, 2011-2013, 2010-2012, 2009-2011, 2008-2010, 2007-2009, 2006-2008, 2004-2006

Anexa 19

Tabelul A.19.1. Evoluția deficitului BPN, executat, în perioada 2000-2015

Indicatori	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Deficit bugetar	-402	111	-386	270	71	578	-126	-124	-630	-3.837	-1.786	-1.961	-1.843	-1.752	-1.947	-2.798
Deficit primar	619	908	100	849	843	1.066	328	511	103	-2.994	-1.229	-1.288	-1.149	-1.225	-1.323	- 47
Deficit fără granturi	-675	-181	-517	197	- 54	119	- 442	-1.093	-1.698	-5.125	-3.789	-3.666	-3.480	-3.836	-6.074	- 4.704
Deficit fiscal	-78	48	-423	169	498	586	656	113	-93	- 4.312	-3.319	-2.038	-1.174	282	-521	-746

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor publicate de Ministerul Finanțelor al RM

Tabelul A.20.1 Evoluția lichidității BPN în perioada 2000-2015, coef.

Nr.ord.	Executat, mil. lei	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	Venituri curente	5151.5	5826.7	7209.1	9344.0	11198.4	14067.9	17532.3	21322.4	24448.6	22229.7	25537.9	28434.6	31893.9	34815.7	38319.0	41758.8
2	Cheltuieli discreționare	4838.0	5227.4	7317.2	8619.6	10537.6	13506.9	17580.4	21881.6	25378.6	26539.2	28859.1	31489.3	34818.2	38230.8	43938.2	43712.2
	Cheltuieli curente	4041.9	4553.6	6194.0	7360.9	8925.1	11172.3	14062.8	17826.0	20960.0	23487.4	25399.6	27168.0	29265.1	31112.7	34449.1	40961.3
	Cheltuieli capitale	796.1	673.8	1123.2	1258.7	1612.5	2334.6	3517.6	4055.6	4418.6	3051.8	3459.5	4321.3	5553.1	7118.1	9489.1	2750.9
3	Lichiditatea finanțelor publice (limite: 2-3)	1.275	1.280	1.164	1.269	1.255	1.259	1.247	1.196	1.166	0.946	1.005	1.047	1.090	1.119	1.112	1.019

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din CBTM 2017-2019, 2016-2018, 2015-2017, 2014-2016, 2013-2015, 2012-2014, 2011-2013, 2010-2012, 2009-2011, 2008-2010, 2007-2009, 2006-2008, 2004-2006

Tabelul A.20.2. Evoluția lichidității Bugetului Public Național în perioada 2000-2015

Indicatori	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Venituri curente	5.152	5.827	7.209	9.344	11.198	14.068	17.532	21.322	24.449	22.230	25.538	28.435	31.894	34.816	38.319	41.759
Ch discreționare	4.838	5.227	7.317	8.620	10.538	13.507	17.580	21.882	25.379	26.539	28.859	31.489	34.818	38.231	43.938	43.712
Ch curente	4.042	4.554	6.194	7.361	8.925	11.172	14.063	17.826	20.960	23.487	25.400	27.168	29.265	31.113	34.449	40.961
Ch capitale	796	674	1.123	1.259	1.613	2.335	3.518	4.056	4.419	3.052	3.460	4.321	5.553	7.118	9.489	2.751
L_{BPN} (lim: 2-3)	1,275	1,280	1,164	1,269	1,255	1,259	1,247	1,196	1,166	0,946	1,005	1,047	1,090	1,119	1,112	1,019

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor din CBTM 2017-2019, 2016-2018, 2015-2017, 2014-2016, 2013-2015, 2012-2014, 2011-2013, 2010-2012, 2009-2011, 2008-2010, 2007-2009, 2006-2008, 2004-2006

Principalele domenii de activitate ale autorităților publice locale de nivelul întâi

În contextul Legii, pentru autoritățile publice locale de nivelul întâi se stabilesc următoarele domenii proprii de activitate:

- a) planificarea urbană și gestionarea spațiilor verzi de interes local;
- b) colectarea și gestionarea deșeurilor menajere, inclusiv salubritatea și întreținerea terenurilor pentru depozitarea acestora;
- c) distribuirea apei potabile, construirea și întreținerea sistemelor de canalizare și de epurare a apelor utilizate și pluviale;
- d) construcția, întreținerea și iluminarea străzilor și drumurilor publice locale;
- e) transportul public local;
- f) amenajarea și întreținerea cimitirelor;
- g) administrarea bunurilor din domeniile public și privat locale;
- h) construcția, gestionarea, întreținerea și echiparea instituțiilor preșcolare și extrașcolare (creșe, grădinițe de copii, școli de artă, de muzică);
- i) dezvoltarea și gestionarea rețelelor urbane de distribuire a gazelor și energiei termice;
- j) activități culturale, sportive, de recreație și pentru tineret, precum și planificarea, dezvoltarea și gestionarea infrastructurilor necesare acestor tipuri de activități;
- k) amenajarea piețelor agricole, a spațiilor comerciale, realizarea oricăror alte măsuri necesare pentru dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale;
- l) instituirea și gestionarea întreprinderilor municipale și organizarea oricărei alte activități necesare dezvoltării economice a unității administrativ-teritoriale;
- m) construcția de locuințe și acordarea altor tipuri de facilități pentru păturile social vulnerabile, precum și pentru alte categorii ale populației;
- n) organizarea serviciilor antiincendiare.

Pentru autoritățile publice locale de nivelul al doilea se stabilesc următoarele domenii proprii de activitate:

- o) administrarea bunurilor din domeniile public și privat ale raionului;
- p) planificarea și administrarea lucrărilor de construcție, întreținere și gestionare a unor obiective publice de interes raional;
- q) construcția, administrarea și repararea drumurilor de interes raional, precum și a infrastructurii rutiere;

- r) organizarea transportului auto de călători, administrarea autogărilor și stațiilor auto de interes raional;
- s) stabilirea unui cadru general pentru amenajarea teritoriului la nivel de raion și protecția pădurilor de interes raional;
- t) susținerea și stimularea inițiativelor privind dezvoltarea economică a unității administrativ-teritoriale;
- u) elaborarea și implementarea proiectelor de construcție a gazoductelor interurbane (inclusiv a gazoductelor de presiune medie), a altor obiective termoenergetice cu destinație locală;
- v) administrarea instituțiilor de cultură, turism și sport de interes raional, alte activități cu caracter educațional, cultural și sportiv de interes raional;
- w) administrarea întreprinderilor municipale de interes raional;
- x) administrarea unităților de asistență socială de interes raional;
- y) dezvoltarea și gestionarea serviciilor sociale comunitare pentru categoriile social-vulnerabile, monitorizarea calității serviciilor sociale. [57]

Sursa:Elaborat de autor

Volumul și repartizarea transferurilor de la bugetul de stat către Bugetul unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2015

Tabelul A.22.1 Volumul și repartizarea transferurilor de la bugetul de stat către BUAT pentru anul 2015

Unitatea administrativ-teritoriala	Total general	Ponderea fondurilor repartizare catre BUAT raportat la Total General	Fonduri cu destinatie generala	Ponderea fondurilor cu destinatie generala raportata la BUAT	Fonduri cu destinatie speciala	Ponderea fondurilor cu destinatie speciala raportata la BUAT	Fondul de compensare	Ponderea fondurilor de compensare raportata la BUAT
mun.Bălți	256940.30	3.48%	1067.9	0.4%	241269.6	93.9%	14602.8	5.7%
mun.Chișinău	1507971.20	20.41%	11250.2	0.7%	1433982	95.1%	62738.9	4.2%
Anenii Noi	186288.80	2.52%	29609.4	15.9%	152666.4	82.0%	4013	2.2%
Basarabasca	59644.80	0.81%	10181.3	17.1%	46224.7	77.5%	3238.8	5.4%
Briceni	156918.70	2.12%	29984.7	19.1%	126251.7	80.5%	682.3	0.4%
Cahul	263944.90	3.57%	48283.5	18.3%	215661.4	81.7%		0.0%
Cantemir	153279.90	2.07%	28281	18.5%	121303.1	79.1%	3695.8	2.4%
Călărași	158895.90	2.15%	29844.4	18.8%	127999.3	80.6%	1052.2	0.7%
Căușeni	212167.20	2.87%	36765.9	17.3%	168904.9	79.6%	6496.4	3.1%
Cimișlia	130706.30	1.77%	27026.8	20.7%	100429.7	76.8%	3249.8	2.5%
Criuleni	169536.20	2.29%	27362.5	16.1%	139814.6	82.5%	2359.1	1.4%
Dondușeni	87934.40	1.19%	20807.5	23.7%	65732.7	74.8%	1394.2	1.6%
Drochia	177472.70	2.40%	33832.8	19.1%	142091.7	80.1%	1548.2	0.9%
Dubăsari	110187.60	1.49%	12188.5	11.1%	90199.5	81.9%	7799.6	7.1%
Edineț	172700.50	2.34%	33576.8	19.4%	136941.9	79.3%	2181.8	1.3%
Fălești	201117.10	2.72%	37500.5	18.6%	157202.5	78.2%	6414.1	3.2%
Florești	184732.70	2.50%	37643.9	20.4%	140199.2	75.9%	6889.6	3.7%
Glodeni	129910.00	1.76%	24058.8	18.5%	103240.8	79.5%	2610.4	2.0%
Hîncești	254684.90	3.45%	49199.5	19.3%	195102.4	76.6%	10383	4.1%
Ialoveni	219370.80	2.97%	34388.1	15.7%	178642.8	81.4%	6339.9	2.9%
Leova	118503.10	1.60%	25129.7	21.2%	89661.3	75.7%	3712.1	3.1%
Nisporeni	149477.30	2.02%	25949.3	17.4%	115101.2	77.0%	8426.8	5.6%
Ocnița	98666.80	1.34%	21608.4	21.9%	76396.2	77.4%	662.2	0.7%
Orhei	250450.50	3.39%	45320.3	18.1%	200304.5	80.0%	4825.7	1.9%
Rezina	129248.90	1.75%	23176.6	17.9%	93360.6	72.2%	12711.7	9.8%
Rîșcani	149521.00	2.02%	29258.8	19.6%	119990	80.2%	272.2	0.2%
Sîngerei	201297.70	2.72%	33991.6	16.9%	164377.7	81.7%	2928.4	1.5%
Soroca	199394.30	2.70%	39946.8	20.0%	157735.4	79.1%	1712.1	0.9%
Strășeni	200932.90	2.72%	32191.9	16.0%	166984.1	83.1%	1756.9	0.9%
Șoldănești	108091.30	1.46%	20980.1	19.4%	81353.4	75.3%	5757.8	5.3%
Ștefan Vodă	165506.90	2.24%	28825.7	17.4%	135246.5	81.7%	1434.7	0.9%
Taraclia	92069.30	1.25%	17663	19.2%	70898.4	77.0%	3507.9	3.8%
Telenești	164874.70	2.23%	31748.9	19.3%	127963	77.6%	5162.8	3.1%
Ungheni	260058.10	3.52%	42157.7	16.2%	217469.8	83.6%	430.6	0.2%
UTA Găgăuzia	306775.80	4.15%		0.0%	306775.8	100.0%		0.0%
Total general	7389273.5		980802.8	13.3%	6207479	84.0%	200991.8	2.7%

Sursa: Elaborat de autor în baza Anexei la HG "Cu privire la stabilitatea volumului și repartizarea transferurilor de la bugetul de stat către bugetele UAT pentru anul 2015

Acte de implementare a rezultatelor cercetării

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

МИНИСТЕРСТВО ФИНАНСОВ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

2005, mun. Chișinău, str. Cosmonauților 7
tel.: (22) 26-25-24

fax: (22) 26-25-24, web: www.mf.gov.md

24.06.2016 nr. 01/4-02/9

la nr. _____

CONFIRMARE

de implementare a rezultatelor cercetărilor științifice efectuate de către doamna Rodica CERNIT în teza de doctor în științe economice cu tema: „Sistemul trezorerial – verigă de bază în gestionarea rezultatelor financiare ale statului”, specialitatea 522.01 - Finanțe

Prin prezenta, se confirmă că următoarele rezultate științifice obținute de către doamna Rodica CERNIT în teza de doctor în științe economice cu tema: „Sistemul trezorerial – verigă de bază în gestionarea rezultatelor financiare ale statului” au fost propuse spre aplicare în activitatea Ministerului Finanțelor:

- unele măsuri privind consolidarea rolului sistemului trezorerial;
- unele recomandări privind elaborarea algoritmului de monitorizare a dezvoltării financiare și a gradului de lichiditate a resurselor bugetare în scopul urmăririi și asigurării suficienței capitalului la nivelul sistemului bugetar.

Secretar de Stat

Veronica URSU

02336187

Republica Moldova
Consiliul municipal Chişinău
**DIRECȚIA GENERALĂ
FINANȚE**

Республика Молдова
Муниципальный Совет Кишинэу
**ГЛАВНОЕ ФИНАНСОВОЕ
УПРАВЛЕНИЕ**

MD2012, mun. Chişinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt,
83, tel. 226974, fax. 222803;
e-mail: dirfinante@pmc.md
Trezoreria Teritorială Chişinău, bugetul municipiului,
Ministerul Finanțelor Trezoreria de Stat, codul băncii
TREZ MD 2X,
cont bancar 226614, 220101100154790,
codul fiscal 1007601009576

MD2012, mun. Кишинэу, б-р. Штефан Чел Маре ши
Сфынт, 83, тел. 226974, факс 222803;
e-mail: dirfinante@pmc.md
Территориальное казначейство Кишинэу, бюджет
муниципия, Министерство Финансов
Государственное казначейство,
код банка TREZ MD 2X,
банковский счет 226614, 220101100154790,
фискальный код 1007601009576

16.06.2016 nr. 47/01-9/24128
La nr. _____ din _____

Г Г Г
L J

CERTIFICAT

de implementare a rezultatelor investigațiilor științifice în cadrul tezei de doctor în economie la specialitatea 522.01 "Finanțe" cu tema: „Sistemul trezorerial – verigă de bază în gestionarea rezultatelor financiare ale statului” elaborată de Cernit Rodica

Prin prezentul certificat se confirmă că în urma examinării rezultatelor cercetării în teza de doctor în economie la specialitatea 522.01 "Finanțe" cu tema: „Sistemul trezorerial – verigă de bază în gestionarea rezultatelor financiare ale statului” constatăm că lucrarea reprezintă o cercetare științifică amplă prin care autorul abordează actualitatea și necesitatea rolului executării trezoreriale a bugetului în sistemul de reglementare a finanțelor publice în Republica Moldova.

Rolul în care este configurată și implementată funcția de trezorerie este pasibil unor modificări care ar îmbunătăți semnificativ procesele aferente gestiunii finanțelor publice. Prezintă interes deosebit:

- măsurile propuse de autor de modernizare a sistemului trezorerial în vederea îmbunătățirii fluxurilor financiare în bugetele locale prin gestionarea flexibilă a părții de venituri și cheltuieli;
- propunerile cu privire la îmbunătățirea cadrului legal în domeniul finanțelor locale prin sprijinirea descentralizării în domenii-cheie și cu impact social, precum educația, asistența socială etc., pentru ca asistența statului să fie acordată prin intermediul autorităților locale;
- propunerile cu privire la aplicarea unui sistem special de activități care ar permite depășirea unor situații de criză și intensificarea funcției economice a organelor de autoadministrare locală.

Șef al Direcției

[Handwritten signature]

Veronica Herța

MINISTERUL EDUCAȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTRY OF EDUCATION OF
THE REPUBLIC OF MOLDOVA

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE
A MOLDOVEI

ACADEMY OF ECONOMIC
STUDIES OF MOLDOVA

Str. Mitropolit G. Bănulescu-Bodoni, 61
MD – 2005, Chișinău
Tel. 22-41-28, fax 22-19-68

61, Mitropolit G. Banulescu-Bodoni Str
Chișinau, MD – 2005,
Tel. 22-41-28, fax 22-19-68

La Nr. 28.06.16 din 02/882

La Nr. _____ din _____

CERTIFICAT

**de implementare a rezultatelor cercetărilor științifice
din cadrul tezei, elaborate de dna Rodica CERNIT
în vederea obținerii titlului de doctor în științe economice,
cu tema: „Sistemul trezorerial – veriga de bază în gestionarea
resurselor financiare ale statului”**

Rezultatele cercetărilor științifice, obținute în procesul elaborării tezei de doctor în științe economice cu tema „Sistemul trezorerial – veriga de bază în gestionarea resurselor financiare ale statului”, elaborate de dna Rodica CERNIT în cadrul catedrei „Finanțe și Asigurări”, ASEM, prezentînd un interes aparte atît teoretic, cât și aplicativ, pot fi utilizate în procesul de instruire a studenților la:

- ciclul I, licență, facultatea „Finanțe” în cadrul disciplinelor „Finanțe publice”, „Asigurări sociale”,
- ciclul II, masterat, programele de masterat „Finanțe Publice și Fiscalitate”, „Administrare financiar-bancară”, în cadrul disciplinelor „Managementul finanțelor publice”, „Strategii macroeconomice fiscale și bugetare”.

Rezultatele cercetărilor științifice obținute de către dna Rodica CERNIT, constituind un suport informativ actual, pot fi preluate pentru fundamentarea necesităților de aprobare în planurile de studii a noilor discipline de instruire, conforme noilor realități economice, la:

- ciclul I, licență, specialitatea „Finanțe și bănci”,
- ciclul II, masterat, pentru programele de masterat gestionate de catedrele din cadrul facultății „Finanțe”.

Prim-prorector cu activitate
didactică, ASEM

COTELNIC,
Profesor univ. doctor habilitat

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnata Cernit Rodica, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Data _____

Semnătura _____

CURRICULUM VITAE

Curriculum vitae Europass

Informații personale

Nume / Prenume	CERNIT Rodica
Adresă(e)	Str-la Iașului, nr.16, or. Durlești, mun. Chișinău, Republica Moldova
Telefon(oane)	Mobil: (+373)69004974
E-mail(uri)	rodica_cernit@mail.ru
Naționalitate(-tăți)	Moldoveancă
Data nașterii	21.08.1974
Sex	Feminin

Locul de muncă vizat / Domeniul ocupațional

Lector superior la Academia de Studii Economice a Moldovei, facultatea „Finanțe”, catedra “Finanțe și Asigurări”

Experiența profesională

Perioada	Aprilie 2003 – prezent
Funcția sau postul ocupat	Asistent universitar Lector universitar Lector superior la catedra „Finanțe și Asigurări”
Numele și adresa angajatorului	ASEM, mun.Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni, 61

Educație și formare

Perioada	1991 – școala medie Nr. 65 din or. Chișinău
	1991-1997 – ASEM
	Facultatea - „Management”
	Specialitatea – Management
	Calificarea – Manager-economist

2004 – Cursuri la psihopedagogie, CDCFP, ASEM
2012 – Psihopedagogie, Institutul de Formare Continuă
2012 – Curs audit intern ISO 9001:2008, AJA REGISTRARS, România

Diplome:

- *Diplomă de licență, ASEM, 1997*
- *Diplomă de recalificare profesională, IFC, 2012*

Publicații:

15 articole științifice la tema tezei de doctorat

Aptitudini și competențe personale

Limba(i) maternă(e)	Română
Limba(i) străină(e) cunoscută(e)	Rusa - fluent Franceza - conversațional
Competențe și abilități sociale	Abilități manageriale, de coordonare și comunicare, de cercetare, spirit de echipă, viziune de ansamblu, responsabilitate, determinare.
Competențe și aptitudini de utilizare a calculatorului	Competență în utilizarea Microsoft Word/ Excel/ Project/ Power Point/ Access/ Publisher, Adobe Photoshop, Adobe FineReader, Photoscape, Internet Explorer/ Opera/ Mozilla Firefox/ Google Chrome și alte aplicații;
Permis(e) de conducere	Categoria B.
Informații suplimentare	Referințele pot fi furnizate la cerere.